

೨

ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು: ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ

ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ

೭

ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಅವರ
ಭಾಷಣಗಳು

ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು

ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ್

ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 'ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ'ದ 'ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಅಭಿಯಾನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಸಾಫ್ಟ್ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು
freebookculture.rivertoughts.com ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.
This book is published as part of 'Mitramaadhyama' Trust's campaign FREE BOOK CULTURE; people who wish to
have their own copy can download it from freebookculture.rivertoughts.com

ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳು

L R Hegde Avara Bhashanagalu

ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು
ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

COLLECTED BY
Dr. L R Hegde

ಸಂಪಾದಕರು
ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

EDITED BY
Smt. Renuka Ramakrishna Bhat

ಇ - ಪ್ರಕಟಣೆ
ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ
ಬೆಂಗಳೂರು

E-PUBLICATION BY
MITRAMAADHYAMA
Bangalore

ಮೊದಲ ಇ-ಪ್ರಕಟಣೆ : ನವೆಂಬರ್ ೨೦೨೨
ಆಕಾರ: ೧/೮ ಡೆಮಿ
ಪುಟಗಳು: ೧೯೮+೪

First E-Edition: November 2022
Size: 1/8 Demy
Pages: 198+4

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದವರು
ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮಣಿ

ಮುಖಪುಟ ರಚನೆ: ಪ್ರಭಾಕರ್
ಪುಸ್ತಕ ವಿನ್ಯಾಸ : ಎಂ ಆರ್ ಗುರುಪ್ರಸಾದ್

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-
No Derivatives 4.0 International License.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಹಕ್ಕುಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ೪.೦ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು
ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯೇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮರುಮುದ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅವರು ನನಗೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಾನು ಭಾರತವಾಣಿ ಬಹುಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನಕೋಶ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ ದಿ. ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ನಾನು ೧೯೯೦-೯೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಶ್ರೀ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಧೈರ್ಯ ಇರದವನಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ ಅವರ ಮನೆಗೇ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅದಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರು ೮೪ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದವರು. ಆದರೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು!

ಈಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸರಣಿಯಾಗಿ, ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಹಕ್ಕಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತರು ಯಾವ ಅನುಮತಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು!

ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ 'ಭಾರತವಾಣಿ' ಯೋಜನೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ 'ಕಣಜ' ಯೋಜನೆಗೆ, ಇನ್ನಾವುದೇ ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯ ಜಾಲತಾಣಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಈ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಗುವ ಮಾತಿರಲಿ, ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಈಗ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ, ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾಷೆ - ಲಿಪಿ - ಪರಂಪರಾಗತ ಅರಿವು ಎಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರು ಗಮನಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ, ಮುಖಪುಟ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಮಿತ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಡಿಜಿಟಲ್ ಜನಪದವು ಪರಂಪರಾಗತ ಜನಪದವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು, ಅದರಲ್ಲೂ ಹಲವು ಯುವ ವಯಸ್ಕರೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಇಂತಹ ಜೀವನ್ಮುಖಿ ಯುವನಮುದಾಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಮುಕ್ತಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವ ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಘೋಷವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

- ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯವರಾದ ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ 'ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಭಾಷಣಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 'ಡಿಜಿಟಲ್ ಪುಸ್ತಕ'ದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

'ಭಾಷಣಗಳು' ಎಂದರೆ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಆ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ, ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಅಧ್ಯಯನ, ಪಾಂಡಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುವುವು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಭಿಕರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಭಾಷಣದ ಮೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷಣಕಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಪಾರ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನ, ಆಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಮಂಡನೆ, ದೈವದತ್ತ ನೆನಪಿನಶಕ್ತಿ, ಸಿರಿಕಂಠಗಳು ಅವರ ಉತ್ತಮ ಭಾಷಣಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು.

ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉಬ್ಬದೆ, ತೆಗಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕುಗ್ಗದೆ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ. 'ಪರೋಪಕಾರಾಯ ಪುಣ್ಯಾಯ, ಪಾಪಾಯ ಪರಪೀಡನಂ' ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಸದಾ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೇ ಅವರು ಆನಂದವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಪರಮ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಅವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೆಸರಾದ ಕಲಾವಿದರು ತಂದೆಯವರ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಅನೇಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಂದೆಯವರು ಅವರ ಹವ್ಯಾಸ ಮಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಲವು ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರೆದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೈಗೆ ದೊರಕಿದ ಕೆಲವು ಜಾನಪದ ಆಧಾರಿತ, ನಾಟೀವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ಆಧಾರಿತ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಶ್ರೀಯುತ ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನರ ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು 'ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಭಾಷಣಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ, ಸೌ. ಶ್ಯಾಮಲಾ ಹೆಗಡೆ, ಸಹೋದರಿಯರಾದ ಸೌ. ಸುನಂದಾ ಗೋರೆ ಹಾಗೂ ಸೌ. ಸವಿತಾ ಭಟ್ಟ ಇವರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾವು ಚಿರಮುಣಿಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

೯೫೩೫೧೯೨೦೭೪ / ೮೬೬೦೪೨೧೨೦೯

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೧	ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೨	ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೩	ಪುರಾಣ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೪	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೫	ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೬	ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೭	ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು	(ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು)
೮	ಗುಮ್ಮನ ಪದಗಳು	(ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು)
೯	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೧೦	ಹಾಲಿನ ತೆನೆ	(ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು)
೧೧	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ	(ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)
೧೨	ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

೧೩	ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು	(ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು)
೧೪	ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳು	(ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು)
೧೫	ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೧೬	ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರಗಿನ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

೧೭	ಹಾಡುಂಟೇ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ	(ತ್ರಿಪದಿ ಸಂಕಲನ)
೧೮	ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೧೯	ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)

ಗ್ರಾಮಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಕುಮಟಾ

೨೦	ಬಾಳ ದೀಪಾವಳಿ	(ಕವನ ಸಂಕಲನ)
----	-------------	-------------

ವಿವೇಕೋದಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಗುಡಿಬಂಡೆ

೨೧	ಜೈನಭಾರತ ಕಥೆಗಳು	(ಜೈನ ಮಹಾಭಾರತ)
----	----------------	---------------

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೨	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ವಿಮರ್ಶಕ ಗ್ರಂಥ)
೨೩	ಗೊಂಡರ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೨೪	ಮಾಚಿಯ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು (೨೦೦೨)	(ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು)
೨೫	ಕತೆ ಗಾದೆಗಳು (೨೦೦೪)	(ಗಾದೆ ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)

ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೨೬	ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಾಸಂಗ	(ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ)
೨೭	ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲೆ	(ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು)
೨೮	ಬೆಳಿಯಮ್ಮನ ಹಾಡುಗಳು	(ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು)
೨೯	ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ	(ಲೇಖನಗಳು)
೩೦	ಗಾಂವರಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೩೧	ಪಾಕರಸಾಯನ	(ಅಡುಗೆ ಗ್ರಂಥ)

ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೨	ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು	
೩೩	ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	
೩೪	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗೊಂಡರು	
೩೫	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ಧಿಯರು	(೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ)
೩೬	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ಇತರರೊಡನೆ ಬರೆದು)
೩೭	ಗೇಣುಗಡ್ಡದ ಕುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು (೧೯೮೦)	(ಜನಪದ ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳು)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೩೮	ಲಂಕಾದಹನ	(ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣದ ಭಾಗ)
೩೯	ಅನುಭವ ಚಿಕಿತ್ಸೆ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೪೦	ಆರೋಗ್ಯ ಧರ್ಮ ಪಾಲನೆ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೪೧	ದನಗಳ ವೈದ್ಯ	(ಪಶುವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೪೨	ರೂಢಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)

ವಿಶ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೪೩ ಸುಲಭ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)

ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಹೆಗೆಡೆ, ಕುಮಟಾಸಿದ್ಧಾಪುರ

೪೪	ಹಕ್ಕಿ ನರನಣ್ಣ	(ಕಥಾ ಸಂಕಲನ)
೪೫	ಸಿದ್ದಿಯರ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೬	ಕರಾವಳಿಯ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೭	ಜನಪದ ಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೮	ಕುಮರಿ ಮರಾಟಿಗರ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೯	ಜನಪದ ವೈದ್ಯ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೫೦	ಹೆಂಗಸರ ಗೀತೆಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೫೧	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ	(ವಿಮರ್ಶೆ)
೫೨	ಮಂಗಲ ಗೀತೆಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೫೩	ಪೂಜಾ ಗೀತೆಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೫೪	ಒಗಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೫೫	ಅಪೂರ್ವ ಮೃದಂಗ	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೫೬	ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ	(ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)

ಕದಂಬ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿಸಿಎ

೫೭ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮದುವೆ ಹಾಡುಗಳು (ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ

೫೮ ಜಾನಪದ ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)

ಶ್ರೀ ರಾಜು ಶೆಟ್ಟಿ, ಕುಮಟಾ

೫೯	ಆಹಾರ ಉಪಾಹಾರ	(ಅಡುಗೆ ಪುಸ್ತಕ)
೬೦	ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)

ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ (ಉ.ಕ)

೬೧ ಉರೌಷಧಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೬೨ ಪಶುವೈದ್ಯ ರತ್ನಾಕರ (ಪಶುವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)

ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ (ಉ.ಕ)

೬೩	ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳು	(ಗಾದೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)
೬೪	ಹಳಗನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು	
೬೫	When The Indicated Remedy Fails in Homeopathic Practice	(ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೬೬	ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿ ಉಪಚಾರ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
		ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ: ಸೌ. ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ
೬೭	ಮಧುರ ಗೀತೆಗಳು (ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)	ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ: ಸೌ. ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ

ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಸಿಸಿಎ

೬೮	ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಸೂಚಿ	
೬೯	ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ	(ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು)
೭೦	ಗಾದೆ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೭೧	ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೭೨	ಮಾತಿನರಗಿಣಿಯೇ ನುಡಿದಾವೋ	(ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಗೀತೆಗಳು)
೭೩	ನಾಡ ಮಧು	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೭೪	ಜಾನಪದ ಕ್ರೀಡೆ	(ಜಾನಪದ ಆಟಗಳ ಮಾಹಿತಿ)
೭೫	ಆರೋಗ್ಯ ದರ್ಶನ	(ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೭೬	ಸಣ್ಣ ಕೂಸ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೭೭	ಪಡುವಣದ ಬೆಡಗು	(ವಿದ್ವಾಂಸರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು)
೭೮	ನಾಮಧಾರಿ ಕತೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
	(ಡಾ.ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಕುಮಟಾ)	

ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಕೈಸ್ತ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

೭೯	ಅವರಿವರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು	(ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
----	----------------------	---------------

ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೨

೮೦	ಲೋಕಗೀತ ಮಂಜರಿ	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
	ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೨	
೮೧	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಗಳು (ಅಡುಗೆ ಪುಸ್ತಕ)	ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ: ಸೌ.ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೮೨ ಡಾ|| ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನಪ್ಪ ಬುಕ್ ಹೌಸ್

೮೩ ಅರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
೮೪ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಔಷಧಿ ಗುಣಧರ್ಮ (ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥ)
ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾಸಾರ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಉಚಿತ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ

೮೫. ಪುಸ್ತಕ ೧ ನಾಮಧಾರಿಗಳ ಆಡುಭಾಷೆಗಳ ಕಥೆಗಳು
೮೬. ಪುಸ್ತಕ ೨ ಆಯ್ದು ನಾಮಧಾರಿ ಕಥನಗೀತೆಗಳು
೮೭. ಪುಸ್ತಕ ೩ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕಥೆಗಳು
೮೮. ಪುಸ್ತಕ ೪ ಶುದ್ಧ ಭಾಷೆಯ ಕಥೆಗಳು
೮೯. ಪುಸ್ತಕ ೫ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು
೯೦. ಪುಸ್ತಕ ೬ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿದ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು
೯೧. ಪುಸ್ತಕ ೭ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರ ಭಾಷಣಗಳು
೯೨. ಪುಸ್ತಕ ೮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು
೯೩. ಪುಸ್ತಕ ೯ ಸಮಿಶ್ರ ಕಥನಗೀತೆಗಳು
೯೪. ಪುಸ್ತಕ ೧೦ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಲೇಖನಗಳು
೯೫. ಪುಸ್ತಕ ೧೧ ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು
೯೬. ಪುಸ್ತಕ ೧೨ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ರಚಿಸಿದ ಪದಗಳು,ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನಗಳು,ಕಥೆ,ನಾಟಕ

- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಗನಸರ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ೧೯೮೮ನೇ ಸಾಲಿನ 'ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಕಲನ' ಎಂದು ಮತ್ತು 'ಜನಪದ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೦ನೇ ಸಾಲಿನ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವೆಂದೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆತಿವೆ.
- ೧೯೮೬ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ- ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯ್ಕರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ.
- ೨೦೦೧ ನವಂಬರ್ ೧, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರಿ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ.

ಪರಿವಿಡಿ

ಜಾನಪದ

೧. ಆಶಯಗಳ ವಿಶ್ವಸಾಮಾನ್ಯತೆ ೧೭
(ಧಾರವಾಡ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ)
೨. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳು ೨೬೮ (ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ)
೩. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ೪೧
(ಧಾರವಾಡ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)
೪. ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿ ೪೭
(ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನ - ಸಮಾಯೋಪದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ, ೧೯೭೨)
೫. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ೬೭೯ (ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಷಣ)
೬. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ೮೧
(ಕಾರವಾರ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)
೭. ಕ.ವಿ.ವಿ. ೨೭ನೆಯ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಭಾಷಣ ೮೮
೮. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ೯೦
(ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ)
೯. ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಕಥಾವೈಕಾರಗಳು ೯೮
(ಮಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಭಾಷಣ)
೧೦. ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಶಿವ ೧೦೮
(ಮಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾದುದು)

ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿ

೧೧. ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಸಮಾವೇಶ : ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣ ೧೧೮
ಮಹಾಧನ್ವಂತರೀ ಪುನಃಶ್ಚರಣ ಮಹಾಯಾಗ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ
ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಸಮಾವೇಶದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಮಾತು.
-

ಯಕ್ಷಗಾನ

೧೨. ಕೆರೆಮನೆ ಮೇಳದ ವಜ್ರ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ ೧೨೨
(ಇಡಗುಂಜಿ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ)
೧೩. ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣ ೧೩೯
(ಕೊನೇಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೮೨-೧೦-೨೦ರಂದು ಜರುಗಿದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ
ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)
೧೪. ಗೋಷ್ಠಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ ೧೪೩
(ನಾಗಮಂಗಲ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ)
-

ಇತರ

೧೫. ಸಮ್ಮೇಲನಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ ೧೫೭
(ಉ. ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ೧೦ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)
೧೬. ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣ ೧೮೪
(ಸಿರಸಿಯ ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ
ಐದು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಚಿಂತನ ವೇದಿಕೆ)
೧೭. ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಕ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಉಪನ್ಯಾಸ
೧೮೫೭(ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ)
೧೮. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಬುನಾದಿ ೧೯೧
(ಧಾರವಾಡ ರೇಡಿಯೋ ಭಾಷಣ)
-

ಪರಿಶಿಷ್ಟ

- ಸಾಹಿತಿ, ಜಾನಪದ ಭೀಷ್ಮ ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ೧೯೬
-

೧. ಆಶಯಗಳ ವಿಶ್ವಸಾಮಾನ್ಯತೆ

(ಧಾರವಾಡ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ)

ಜಿನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಕಥನಕವನಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಶಯಗಳು (motifs) ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳು (Types) ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಶಯಗಳೆಂದರೆ— ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥಾಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಕಾಣಬರುವ ಕಥಾಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಆಶಯಗಳು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕಗಳು. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕಗಳ ಆಶಯವು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದ ಘಟಕವಾಗಿರದೆ, ಅದರ ಚಮತ್ಕಾರ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಾಗಿ ಹೇಳುಗರ ಹಾಗೂ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿ ಹಿಡಿದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ, ತಾಯಿ ಎಂಬುದು ಆಶಯವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ, ಕ್ರೂರ ತಾಯಿ ಎಂಬುದು ಆಶಯವಾಗುವುದು. ಮಲತಾಯಿಯು ಮಲಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವವು, ಆದ್ದರಿಂದ ಮಲತಾಯಿ ಸಹ ಆಶಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಳು ಜನ ಸೋದರರಿಗೂ, ಅವರ ಸೋದರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಗಳು; ನಡೆಯುವ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಏಳು ಜನ ಸೋದರರು ಮತ್ತು ಸೋದರಿ ಎಂಬ ಆಶಯವೊಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆಶಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ವಿಥ್ ಥಾಮ್ಸ್ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೀಗಿದೆ—

ಜೋನನು ವೇಷ-ಭೂಷಣ ಧರಿಸಿ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದನು ಎಂಬುದು ನೆನಪಿಡಲು ತಕ್ಕುದಾಗಿರದೆ, ಆಶಯವೆಂದು ಗಣನೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವನು ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಧರಿಸಿ, ಹಾರುವ ಜಮಖಾನೆಯನ್ನೇರಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಸೂರ್ಯನ ಪೂರ್ವದ, ಚಂದ್ರನ ಪಶ್ಚಿಮದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಆಶಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿಸುವ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಮಾಟದ ಹಾರುವ ಜಮಖಾನ, ಆಕಾಶಯಾನದ ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ಜಗತ್ತು.

ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಎಂ.ಟಿ. ಆರ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಮಾಡಿದ ಆಶಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಬಹಳ ದೇಶಗಳ ಕಠೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿ, ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಿಡ್ ಥಾಮ್ಸನ್‌ರು ತಮ್ಮ ಆಶಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವರು.

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಠೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳೂ ಈ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಒಳಭೇದಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಶಾಂಶದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಕಠಿಣ ಆಶಯ (Task) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮದುವೆಯ ಪಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು H ೧೦೯೧; ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಇರುವೆಗಳು ಬಂದು ಕಾಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಒಳಭೇದ H ೧೦೯೧.೧. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬಂದು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವದಾದರೆ H ೧೦೯೧.೨.

ಕಠೆಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಕಥಾವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಿಂಡರೆಲ್ಲಾ, ಮಲತಾಯಿಯಿಂದ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿ, ಬಹು ಸುಂದರ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ, ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯ ಕಥೆ, ವರ್ಗ ೫೧೦ ಮತ್ತು ೫೧೦A.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮಲತಾಯಿ ಆಶಯ S.೩೧; ಮಲಮಗಳು ನಾಯಕಿ L೫೫. ಯಕ್ಷಿಣಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ, ಅವಳಿಗೆ ಮಾಟದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಉಡುಪು ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಯಕ್ಷಿಣಿ ಸಹಾಯಕಳು N೮೧೫. ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಮಾಟದ ವಸ್ತು D ೮೧೩, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಥಾಮ್ಸನ್ನರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯ ಎಲ್ಲ ಆಶಯಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಕಠೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಕಠೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಮಾನವಾದ ಬಹಳ ಆಶಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಒಳಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದಾಗ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಆದ ಪರಿಣಾಮ, ಹವಾಮಾನದ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದಿಂದ ಆದ ಪರಿಣಾಮ ಐತಿಹ್ಯಗಳು; ಇತಿಹಾಸದ ಘಟನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಮುಂತಾದ ಹಲವು

ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಥೆಗಳ ಹಬ್ಬಿಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ಥಾಮ್ಸನ್ನರ ಒಬ್ಬನೇಯ ವರ್ಗದ “ಜಾಣ ಸೋದರರು”- ‘The wise brother’ ಎಂಬ ಕಥೆಯ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬನೇಯ ವಿಭಾಗದ ‘ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಒಂಟೆ ಮತ್ತು ಚತುರ ಉಹೇಗಳು’- ‘The Story of The Camel and The Clever Deductions’ ಎಂಬ ಕಥೆಯ ಕೆಲವು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಬಹುದು.

ಕುರುಡು ಒಂಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಉಹೆಯೂ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಣದಿಂದ ಉಹೆ- ೧ ೧೬೬೧.೧ ಎಂಬ ಆಶಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ವರು ಜಾಣರು (ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರರು) ಒಂಟೆ ಹೋದ ಅನಂತರ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಅದರ ಕುರಿತು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಾಯಾಸ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಈ ಹೆಸರಿನ ತುಂಬ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಕಥೆ ‘ಮಯೂರ’(ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೭೮)ದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಒಂಟೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅದು ಒಂಟೆ ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಡಬದಿಯ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನುತ್ತ ಹೋದುದರಿಂದ ಒಬ್ಬನು ಉಹಿಸಿದನು. ‘ಅದು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದಾಗಿತ್ತು’ ಎಂದು ಒಬ್ಬನೊಂದನು. ‘ದಾಬನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ’ ಎಂದನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ. ದಾಬನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಗುರುತು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಒಂಟೆಯ ಕುರಿತು ನಮ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಇದೆ. ಈ ವರ್ಗದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ- ಅದು ಕುಂಟು ಎಂದೂ, ಎಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದೂ ಉಹಿಸಿದುದುಂಟು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಕಾರಣ ಉಹೆ ಮಾಡಿದುದು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟು.

ಈ ಒಂಟೆಯ ಕುರಿತ ಆಶಯ- ೧೧೬೬೧. ಎಂಬುದು, ಇದರ ಹಲವು ಉಪವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಗಂಡನ ಕೂಡ ಜಿಗಣಿಸಿ ಬಂದ ಬಸುರಿ ಚಮಗಾರ ಹೆಂಗಸಿನ ಕುರಿತ ಸಕಾರಣ ಉಹೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು, ಇದು ಹೊಸ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು. ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಒಂಟೆಯನ್ನೂ, ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ಕಡ್ಡ ಆರೋಪಗಳು ಈ ನಾಲ್ವರ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಸಕಾರಣ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ಇವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬೇಕೆಂದು ತರಿಸಿಕೊಂಡವನು ಹೈನಾಗಿ ಹತ್ತೇ ದಿನ ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ‘Deduction from

observation'— ನಿರೀಕ್ಷಣದಿಂದ ಉಹಿಸಿದ್ದು— ೧೧೬೬೧.೧ ಎಂಬ ಆಶಯದ ಭೇದವಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ ಬೇಕು' ಎಂದವನು ಅದನ್ನು ಉಣ್ಣಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣದ ವಾಸನೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಆ ಸಣ್ಣ ಬತ್ತ ಬೆಳೆದ ಗದ್ದೆಗೆ ಸೃಶಾನದ ಬೂದಿ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಕಡೆಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು Marvellous Sensitiveness— ಅದ್ಭುತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೇದಿ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ F ೬೪೨ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸರಾಯಿಗಾಗಲಿ ಹೆಣದ ವಾಸನೆ ಎಂಬ ಆಶಯ ವಿಭಾಗಗಳುಂಟು.

ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನಾಯಿ, ಕತ್ತೆ ಅಥವಾ ಕುದುರೆಯ ಹಾಲಿನಿಂದ ಪೋಷಿಸಿದ್ದು ಎಂಬ ಆಶಯವೂ ಇದೇ ಆಶಯದ ಒಳಭೇದ— F. ೬೪೨. ೫.೧.

ಮೂರನೆಯ ಅರಸು ಮಗನಿಗೆ ಹತ್ತಿಯ ಹಾಸಿಗೆ ಬೇಡವಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಲೆಗೂದಲು ಸೇರಿತ್ತು! ಈ ಆಶಯ ಭಾಗವು ಭಾರತದ ಇತರ ಕಡೆಗಳ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದೆ.

ಇದೇ ಆಶಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಒಳಭೇದ ನಮ್ಮ ಕಥೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಸುಂದರ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಕುಣಿದು ಹಾಡಿ ಬೆಡಗು ತೋರಿದರೂ ಅವಳನ್ನು ಅವನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಕೂಡ. ಕಾರಣ— ಅವಳ ಮೈಗೆ ಕುರಿ ಜಿಡ್ಡಿನ ವಾಸನೆ! ಶೋಧ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಅವಳ ತಾಯಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿಯ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಳು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

'ಸುವರ್ಣ ದ್ವೀಪ'ದಲ್ಲಿನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯ ಹಾಲಿನಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದ ಕುರಿ ಮರಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ರಾಜಪುತ್ರ ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲವೆಂದಿದೆ.

ರಾಜನು ಜಾರಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು ೧೧೬೬೧.೧.೨ ಎಂಬ ಆಶಯ ನಮ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ವರ್ಗದ ಬಹುತರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಸಮರ್ಪಕ ಉಹೆಯ ಜಾಣತನ ಪ್ರಾಚೀನ ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯಥೆಯ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಬೃಹತ್ಯಥೆಯ ಬೇತಾಳನ ಎಂಟನೆಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರರ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ, ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಮೆತ್ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆ ಇವು ಸುಖ ಪುರುಷರ ಆಶಯಗಳು ಮೊದಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಇವು ಪೌರಾತ್ಯ ದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಹೋಗಿವೆ.

ಕಳೆದುಹೋದ ಒಂಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದ ಆಶಯ 'ಅರೆಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್' ಕಥೆಗಳ 'ಅಲ್ ಯಮನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮೂವರು ಕುಮಾರರು' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಪೌರಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಯೂರೋಪಿನ ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವೀಡಿಶ್, ಅಮೆರಿಕನ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅರ್ಜೆಂಟಿನಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಥೆಗಳ ಆಶಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಸ್ವಿಡ್ ಥಾಮ್ಸ್‌ರ 'ಭಾರತೀಯ ಕಥೆಗಳ ವರ್ಗಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಜಾಣ ಸೋದರರು' ಕಥೆಯ ಆಶಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಒಂಟಿಯನ್ನೂ, ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ಕಡ್ಡರೆಂದು ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಪಡಿಸುವ ನಮ್ಮ ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಆಶಯಗಳು ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇವಲೋಕದ ಕನ್ಯೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಾಗೂ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಆಶಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು— ಸಂಖ್ಯೆ D ೩೬೧.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಕಥೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಉರ್ವಶಿಯು ಹಂಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದಳೆಂದು 'ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ'ದಲ್ಲಿಯೆಂತೆ.

'ಕಥಾಸ್ವರಿತ್ಸಾಗರ'ದ 'ಮರುಭೂತಿಯ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ— ಆ ಋಷಿಯು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲೊಬ್ಬಳ ಸೀರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದುದುಂಟು. ಇದು ಈ ಆಶಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಉಲ್ಲೇಖವಿರಬಹುದು.

ಹಂಸಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯರ ಆಶಯವಿರುವಂತೆ ಹಂಸಗಳೇ ಕನ್ಯೆಯರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾದ ಆಶಯವೂ ಇರುವುದುಂಟು. ೩೧೩ನೇ ವರ್ಗದ 'ಸಹಾಯಕ ತರುಣಿ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ— D ೩೬೧.೧ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಶಯವಿದೆ.

ಥಾಮ್ಸ್‌ನರ ಗ್ರಂಥದ ೩೧೩, ೪೦೦, ೪೦೦A, ೪೬೫, ೪೬೫ A ವರ್ಗ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಂಸಕನ್ಯೆ D ೩೬೧ ಆಶಯದ ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಳಿವೆ.

೪೬೫ A 'ಅಜ್ಞಾತಕ್ಕಾಗಿ ಶೋಧಪ್ರಯಾಣ'(Quest for the unknown)ದಲ್ಲಿ ಹಂಸಕನ್ಯೆಯ ಆಶಯವಿದೆ.

೩೧೩ A, ೪೦೦ ವರ್ಗ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ— ದೇವಕನ್ಯೆ ಹಂಸದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಂಸದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಟ್ಟಾಗ ಅವಳ ನಿಜವಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದು ಏಶಿಯಾ, ಯೂರೋಪ್, ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡಗಳ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಲ್ಲದೆ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕ, ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡೀಸ್ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿದೆ.

ಚೈನಾದ 'ಟೀನ್ ಕುನಲುನ್' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೀವ ಇಬ್ಬರು ದೇವಕನ್ಯೆಯರು ಬಕಪಕ್ಷಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದರು. ತಿರಿಯವಳ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಬಡಟೀನ್ ಕುನಲುನ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಇದು K ೧೩೩೫ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಶಯ. ಅವನಿಲ್ಲದಾಗ ಅತ್ತೆಯಿಂದ ಬೇಡಿ ಪಡೆದು, ಆ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದಳು. ಅವಳು ಟೀನ್ ಚಾಂಗನೊಡನಿದ್ದಾಗ ತಾನು ಹಡೆದ ಮಗನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಜಗತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 'ಸಿಂಡರೆಲ್ಲಾ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಹುಡುಗಿ ಮಲತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ನವೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಕ್ಷಿಣಿಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ೫೫೦, ೫೫೦ A, ೫೫೦ B, ೫೫೦ ವರ್ಗಗಳು ಈ ಕಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ರಾಜಕುಮಾರನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಮೇಜವಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನೊಡನೆ ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಗಾಜಿನ ಪಾಪೋಸಿನ ಮೂಲಕ ರಾಜಕುಮಾರನು ಅವಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ನಡೆಸಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಥೆಯ ಐನೂರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ರೂಪಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಫ್ರೆಂಚ್(French) ನ 'ಪಿರೈಲ್ಡನ್' ಪಾಠದ ಕಥೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಯೂರೋಪ್, ಏಶಿಯಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ ಚಿಲಿ, ಫೋರ್ಟೋಕೋ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಮೆರಿಕದ ಇಂಡಿಯನ್ ರಲ್ಲೂ ಈ ಕಥೆ ಹಬ್ಬಿದೆ, ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡೀಸ್‌ನ ನೀಗ್ರೋಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ.

ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ-ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ-ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಿಣಿ ಕೊಟ್ಟ ರಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿಂಡರೆಲ್ಲಾ ಮೇಜವಾನಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ರಮ. ಸೈಬೀರಿಯಾದ ಸಿಂಡರೆಲ್ಲಾ 'ಸ್ಲೆಜ್' ಎಂಬ ಜಾರುಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ, ನೊರ್ವೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಕ್ರೂರ ಮಲತಾಯಿ [೩೧]. ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ರಥ [೧೧೧೧೧.೧]. ರಾಜಕುಮಾರ ಅವಳನ್ನು ಮೇಜವಾನಿಯ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸುತ್ತಾನೆ. [೧೭೧೧.೬]. ಗಾಜಿನ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು [೫೧೧೪೬.೧]. ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಆಶಯಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿ ಕವಚ ಧರಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗುವ ಆಶಯ—F೮೨೧.೧.೪. ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಭದ್ರವೇಷದಲ್ಲಿಲ್ಲದಾಗ ರಾಜಕುಮಾರ ಅವಳನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೇಜವಾನಿಯ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯದ ಆಶಯಗಳೂ ಗಾಜಿನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಆಶಯವೂ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಆಶಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಮಲತಾಯಿ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವ, ಮಲಮಗಳು ಸುಂದರಿ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ, ಮತ್ತು ಮಲತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಸುಂದರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಮುಂತಾದ ಈ ಕಥೆಯ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳುಳ್ಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೨೨ನೆಯ 'The magician and his pupil' 'ಮಂತ್ರವಾದಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಕಥೆ' ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಂತ್ರವಾದಿ ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತ ಶಿಷ್ಯ— ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪ ಧರಿಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ಮಂತ್ರವಾದಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. Pupil Surpasses 1೧೪೨.೨.

ಮಾಂತ್ರಿಕನಿಂದ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆ ೧೧೭೨೧. ಮಂತ್ರವಾದಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಶಿಷ್ಯ ರೂಪ ಬದಲಾಯಿಸುವದು ೧ ೬೭೧. ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ರೂಪ ಬದಲಾವಣೆ — ೧ ೬೧೦.

ಹುಡುಗನು ಹಕ್ಕಿಯ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ — ೧ ೬೪೧.೧. ಅವಳ ಉಂಗುರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವನು ಮಂತ್ರವಾದಿ ಅದನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಕಾಳುಗಳಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರವಾದಿ ಕೋಳಿಯಾಗಿ ಅವನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗ, ಶಿಷ್ಯ ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಇಸ್ರಾಯೆಲ್ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನು ಚೂರಿಯಾಗಿ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವಾದಿ ದೆವ್ವ .

ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೀ ರಾಗೌ ಅವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಇರುವೆಯಾದ 'ಮಂತ್ರವಾದಿ'ಯನ್ನು ಶಿಷ್ಯನು ಕೋಳಿಯಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಆಸ್ಸಾಂ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಪಾರಿವಾಳವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಗಿಡುಗನಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ ಶಿಷ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, 'ಯಮಲೋಕದ ರಾಜಕುಮಾರಿ' ಮಂತ್ರವಾದಿ ಕೋಳಿಯಾಗಿ ಸರದ ಗುಂಡಿನ ಮಣಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗ ರಾಜಕುಮಾರಿಯೇ ನರಿಯಾಗಿ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕ-ನಾಯಕಿಯರಿಗೆ ಸುಖಾಂತವಾಗಿ

ಕಥೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಅರೇಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್' ಕಥೆಗಳ ೫೦ನೆಯ ರಾತ್ರಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ- ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ, ರಾಜಕುಮಾರಿಗೂ ಆದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೂಪಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸ ಹಾಗೂ ಅವಳನ್ನು ಸುಡುವ ರಾಕ್ಷಸನೂ ಸುಟ್ಟುಬೂದಿಯಾದನು. ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರಿ ಬೆಂಕಿಯ ಜಳದಿಂದ ಆಮೇಲೆ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದಳು. ಅನೇಕ ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಶಯ, ರೂಪಾಂತರದ ಹೋರಾಟ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಕ್ತನ ಮಾನವನ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವು ಜೀವವಿದ್ದಾಗಲೇ ಆ ದೇಹ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ, 'ಒಬ್ಬನ ಜೀವ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲುದು' ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವದ ಗುರುತು (Life Index ಅಥವಾ Token), ದೇಹದಾಚೆಯ ಜೀವ ಎಂಬ ಆಶಯವುಂಟಾಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವ ಇರುವ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಯುವನೆಂದು ಈ ನಂಬಿಕೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಜೀವದ ಕಾಯಿ' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. E ೨೬೧ ಈ ಆಶಯದ ಸಂಖ್ಯೆ. ಜೀವ ಹೂವಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತರೆ ಹೂವು ಬಾಡುತ್ತದೆ. E ೨೬೧.೩ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಶಯ ವಿಭಾಗ.

ಇಜಿಪ್ಟಿನ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ, 'ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಜೀವ ಅಕೇಶಿಯಾ ಗಿಡದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

'ಮೈರಾವಣನ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಜೀವ ಐದು ದುಂಬಿಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಾಣಗಳು ಮೀನಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗಿಳಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಇರುವುದುಂಟು. ರಾಕ್ಷಸನು ಕದ್ದು ತಂದ ಹುಡುಗಿ, "ನೀನು ಸತ್ತರೆ ನನಗೇನು ಗತಿ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾಕ್ಷಸನು, "ತಾನು ಸಾಯಲಾರೆ. ತನ್ನ ಜೀವ ಇಂಥ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ನಾಶಮಾಡಲಾರದು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕಥಾನಾಯಕನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತಂದು, ಅದನ್ನು ಕೊಂದು ರಾಕ್ಷಸನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ರೆಕ್ಕೆ ಮುರಿದರೆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕೈಮುರಿಯಿತು; ಕಾಲು ಮುರಿದರೆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಲು ಮುರಿಯಿತು ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಮ್ಮ ಗೊಂಡರ ಪದಗಳಲ್ಲಿನ 'ಸೋಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭೀಮಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲದಲ್ಲಿ ಭೀಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಜೀವವಿರುತ್ತದೆ. ಮುದುಕಿ ಅವನ ಕರ್ಣಕುಂಡಲವನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗಾಗಿ ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ತಮ್ಮನು ತನ್ನ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳ ಅರ್ಧ

ಭಾಗವನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ.

೩೦೨B ವರ್ಗದ ಕಥೆಯ ವರ್ಗದ್ದೇ ನಮ್ಮ ಕಥೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕನ ಜೀವ ಖಡ್ಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆಶಯ E ೧೪೨. ಇಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನು ಅವನ ಖಡ್ಗ ಸುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಶಯ E೨೧೧.೧೦. ನಮ್ಮ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಇದ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆ ಗುರ್ತಿಸಬೇಕು.

ಹಂಗರಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಕುಳ್ಳನ ಜೀವ- ಚಿನ್ನದ ಕೋಳಿ, ಚಿನ್ನದ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಚಿಗರೆಯೊಳಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಹುಳದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ; ಹಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

೫೬೦ನೆಯ ವರ್ಗದ 'ಮಾಂತ್ರಿಕ ಉಂಗುರ' - 'The Magic Ring'. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಾದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಉಂಗುರವನ್ನು ನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕುಗಳು ತಿರುಗಿ ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಆಶಯ ಸಂಖ್ಯೆ D ೮೮೨.೧.೧.

ಬೆಕ್ಕು ಕಳವಾದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಉಂಗುರವನ್ನು ತರಲು ಇಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ತರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ- B ೫೪೮.೧.

ಕಳ್ಳ ನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಅವನ ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕೆಮ್ಮಿದ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಉಂಗುರ ಬೀಳುತ್ತದೆ.- D ೮೮೨.೧.೧.

ಇದೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾಯಕನ ಪತ್ನಿಯೇ ಕದ್ದು ಓಡಿಹೋಗುವ ಕಥೆಗಳೂ ಉಂಟು. D ೮೬೧.೫.

ಮಾಂತ್ರಿಕ ಉಂಗುರದ ಆಶಯವು ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ರಾಜಪತ್ನಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಡೆದಳೆಂಬ ಅಪವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಗೀತ-ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಆಶಯ. K ೨೧೧೫. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಒಳಭೇದಗಳಿವೆ. ಕಪ್ಪೆ ಮರಿ, ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿ, ಸರ್ಪ, ಇಲಿ ಮರಿ ಇತ್ಯಾದಿ... ಅಲ್ಲದೆ, ಕಲ್ಲುಗುಂಡು-ಕಸಬರಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಡೆದಳೆಂದೂ ಅಪವಾದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಐಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ 'The speckled Bull' ಎಂಬ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮೇಲೆ ಚಿಟ್ಟೆಗಳಿರುವ ಎತ್ತು, ಒಮ್ಮೆ ಮೂರು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳನ್ನೂ, ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ನಾಯಿಮರಿಯನ್ನೂ ಹಡೆದ ಅಪವಾದ ರಾಣಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಾಯಿಯೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಅವಳನ್ನು ಮೋಹಿಸುವುದು ಆಶಯ- ೩೬೫. ತಾಯಿಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಹೋಗುವಾಗ ಕರುವನ್ನು ಎಡಹುತ್ತಾನೆ. ಕರು ಅಥವಾ

ಆಕಳು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ಕೂಡಲು ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಯಾತರ ಪರಿವೆ? ಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಳು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವ ಆಶಯ— N ೪೫೧. ಇದು ೬೭೪ನೇ ವರ್ಗದ ಕಥೆ.

ಇದು ಅನೇಕ ಬೇರೆ ಕಥೆಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಹ ಉಂಟು. ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದು ಆಶಯ D ೧೪೬೩.೨.೧. ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ 'ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯಾಗ ಅದರಿಂದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಆಶಯಗಳೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಳೆದುಹೋದ ಗಂಡನ ಶೋಧ ಎಂಬ ೪೨೫ನೆಯ ವರ್ಗದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಶಯಗಳು ನಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಉದಾ:- ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಸುಂದರಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಕಳವು ಮಾಡುವ ಆಶಯ. ಆದರೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು ಸವೆದುಹೋಗುವವರೆಗೂ ಪ್ರಯಾಣ ಎಂಬ ೪೧೧೨೫ನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಶಯವೂ ಕನ್ನಡಿ ಪರ್ವತ ಹತ್ತುವ ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯವೂ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೧೧೧೪ ಆಶಯ ನಮ್ಮ ಯಾವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

ಒಂದೇ ಕೋಡುಳ್ಳ 'ಯೂನಿಕಾರ್ನ್' ಎಂಬ ಪುರಾಣ ಪ್ರಾಣಿಯ ಆಶಯ B೧೩ ಐರೋಪ್ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿದೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತರೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ರತ್ನಗಳು ಸುರಿಯುವ D೧೪೫೪.೪ ಆಶಯವೂ ನಕ್ಕರೆ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತು ಬಾಯಿಂದ ಬೀಳುವ D೧೭೭೩ ಆಶಯವೂ ನಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ, ಬಾಯಿಂದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳು ಸುರಿವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಶಯ ವಿಭಾಗ D೧೪೫೪.೨ ಇಲ್ಲ. ಮಾಟದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಅಷ್ಟೇ ಕೋಡು ಬರುವದೂ ಉಂಟು D ೧೩೭೫.೧.೧. ಆದರೆ, ಅದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಬಾಲಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬೆಳೆಯುವದು D ೧೩೭೫.೪.೧.೧ ಇಲ್ಲ.

ಬೇರೆಡೆ ಇರದ ಹೊಸ ಆಶಯ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಂಭವ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಅದು ದೊರೆತರೆ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ— 'ಮುಕರಿ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು', ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ "ಯಲರಾಜನ ಮಡದಿ" ಎಂಬ ಗೀತದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯು ಹರಿಜನನೊಬ್ಬ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೋಹಪಟ್ಟು ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ರಾಜನು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡದೆ, ಅವಳು ಮಡದಿ ಮೇಲೆ ಹುಗಿದಿದ್ದ ಅವಳ ತಲೆಬುರುಡೆಯನ್ನು ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಡಗಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣುದೇಹ ಮಾಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಿ ಸೀರೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಉಡಿಸಿ, ಅವಳುಡುತ್ತಿದ್ದ ರವಿಕೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಅವೇ ಆಭರಣ ಹಾಕಿಸಿ, ದಿನಾ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮೂರು ಸಲ ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿ

ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಧಾಮ್ನನ್ ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಶಯವಿಲ್ಲ. ಕೊಲೆಯಾದ ಪ್ರಿಯನ ತಲೆಬುಡೆಯನ್ನು ಹೂದಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದು T೮೫ನೆಯ ಆಶಯವಿದೆ. ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ-ಇದಕ್ಕೂ ತುಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಶಯವಾಗಬಲ್ಲದು.

ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಮಾನವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಭಾವನೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳು ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬುವುದರಿಂದಲೂ ಆಶಯಗಳ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಆಗುವಾಗ, ಸ್ಥಳೀಕ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಹವಾಮಾನ, ಇತಿಹಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆಶಯದ ಒಳಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಹಗಲುಗನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಿರಬಲ್ಲದು. ಅದು- ಅಮರತ್ವದ ನೀರು, ಸುಂದರ ಚಿರತಾರುಣ್ಯ, ಮಾಟದಿಂದ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಲ್ಲದು. ಅದೃಶ್ಯಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಭೂತ, ದೆವ್ವ, ಯಕ್ಷಿಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಉಂಟು. ಅದ್ಭುತಾಕಾರದ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಹಾರುವ ಸರ್ಪಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದು ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನದ ಅದೇ ತನದಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಮನಸ್ಸು ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕಥೆ ಹೆಣೆಯುತ್ತದೆ. ಮೂರು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಸೆರ್ಬೆರಸ್ ಎಂಬ ನಾಯಿ ಜೇಸನ್ನನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಏಳು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪ, ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರೂಪಪರಾವರ್ತನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಸತ್ತವರು ಪುನಃ ಜೀವ ಪಡೆವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಮೃತ, ನಾಗಬೆತ್ತ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿತ್ತು.

ಆಶಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮ್ಯ- ವೈಷಮ್ಯಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೂ, ಕೊಳುಕೊಡೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಸೂಚಿ ಕಥೆಗಳ ತಾಳೆ ನೋಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕದಂತೆ ಇದು ರೆಡಿಕೆತನರ್. ಕಥೆಗಳ ಜೀವಾಳವನ್ನು ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಕಥೆಗಳ ನಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಶಯಗಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೇರಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ತರದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸುಲಭ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮನುಷ್ಯರು ಎಲ್ಲೇ ಇರಲಿ; ಯಾವ ಬಣ್ಣದವರೇ ಆಗಲಿ- ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಶುಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. 'ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಎಂಬ ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿಯ ಮಹಾ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಮನವರಿಕೆ

ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

೨. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳು

(ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ)

ಸನ್ಮಾನ್ಯರಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಂಘಟಕರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರೇ, ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯರೇ, ಸಹೃದಯಿ ಸೋದರ-ಸೋದರಿಯರೇ, ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್. ಶೆಟ್ಟಿಯವರೇ...

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವೇಷಗಾರರು, ಜೋಗಿಯರು, ದೊಂಬರು, ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರು, ದುರಗಮುರ್ಗಿಯವರು, ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಕೊರಚರು ಮುಂತಾದವರನ್ನುಳಿದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಹವಾಸಿಗಳಾಗಿರುವ ಬ್ಯಾಡರು, ಅಟ್ಟೆಕುಣುಬಗಳು, ಕುಮರಿ ಮರಾರಿಗಳು, ಹಸಲರು, ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಗೊಂಡರು, ಸಿದ್ದಿಯರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗಿರಿಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುವರು. ಕಾಡಕುರುಬರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬ, ಜೇನು ಕುರುಬರೆಂದು ಇವರ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು.

ಇವರಲ್ಲಿ ಹಸಲರು, ಗಿರಿಜನರೂ, ಹರಿಜನರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರು 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳವರು ಯಾರು?' ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಬರೆದುದುಂಟು- 'ಸಾಗರದ ನಡುವಣ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಮರಳು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಜನರಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಜನರ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ('ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಗಳು', ಪುಟ ೧೧)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಿರಿಜನರೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮನ್ನಿಸಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇನ್ನೂ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ' ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಕೆ. ರಾಯ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 'ಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿವಾಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨೬ ಬಗೆ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳಿವೆಯೆಂದು ಡಾ. ಜಿ.ಶಂ.ಪ. ಬರೆದಿದ್ದರು. 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಹಾವನೂರು ವರದಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ೩೩ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು.

ಹಾವನೂರರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು(ಶೆಡ್ಯೂಲ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್)ಗಳೆಂದೂ, ಹಿಂದುಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು (ಬ್ಯಾಕ್‌ವರ್ಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್) ಎಂದೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ (ನೊಮೇಡಿಕ್) ಹಾಗೂ ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು (ಸೆಮಿ ನೊಮೇಡಿಕ್) ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಹಾವನೂರರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಜನರ ಹೆಸರೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು "ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕಥೆಗಳು" ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆನು.

ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಶ್ರೀ ಹಾವನೂರರಿಗೆ ನನ್ನ 'ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕಥೆಗಳು' ಹಾಗೂ 'ಕುಮರಿ ಮರಾಟಿಗರ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೆನು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಒಂದು ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯರನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ, ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮುಂತಾದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಮಾನ್ಯ ಮನೋರಮಾ ಮಧ್ವರಾಜ ಅವರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಕುರಿತ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೂ ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಈ ಗಿರಿಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆದನು. ಅವರು ಆಮೇಲೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕುರಿತಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸುಂದರ ನಾಯ್ಕರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಿ, ವರದಿ ಮಾಡಲು ನನ್ನ ಭೇಟಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಸುಂದರ ನಾಯ್ಕರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಶ್ರೀ ಸುಂದರ ನಾಯ್ಕರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮರಾಠಿ ನಾಯ್ಕರೆಂಬ ವರ್ಗದವರು. ಈ ಮರಾಠಿ ನಾಯ್ಕರನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಗಿರಿಜನರೆಂದು ಗಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮರಾಠಿ ನಾಯ್ಕರಂತೆಯೇ ತೀರ ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗಳು, ಕುಣಬಿಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕುಡುಬಿಗಳು ಸಹ ಒಂದೇ ವರ್ಗದವರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಇವರನ್ನೂ ಗಿರಿಜನರೆಂದು ಗಣಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಜನತಾದಳ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬಿ. ಪಿ. ಮಂಡಲರನ್ನು

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಮಂಡಲ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದ್ದರು.

ಮಂಡಲ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲರು ಭಾರೀ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಪಿ. ಮಂಡಲರನ್ನು ಆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿರುವ ಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಮಂಡಲ ಅಯೋಗದವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದವರು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆನು. ಇವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ನೀಡುವ ಎಲ್ಲ ಸವಲತ್ತು ಪಡೆಯುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮರಾಠಿ ಗೌಳಿಗಳು, ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗರೂ, ಕುಣಬಿಗಳೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಂಡಲ ಅಯೋಗದವರ ವರದಿಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ದೋಷವೆಂದರೆ- ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳವರಿಗೆ ಸವಲತ್ತು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಸಿರಿವಂತರಿಗೂ ಈ ಸವಲತ್ತು ದೊರೆಯುವಂತೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದುದು. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆದು, ಉಳಿದ ಉತ್ಪನ್ನ ಪಡೆವಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲತೆ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಈ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಿರಿವಂತರು ನಿಜವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿಯೂ ದುರ್ಬಲರಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಪಡೆದು ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾದ ಬಡಜನರ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲು ಅಡ್ಡಿಯನ್ನೇ ಒಡ್ಡಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥೋದಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಮುಂದುವರಿದ ಜನರ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿನ ಕಡುಬಡವರನ್ನು ಆಲಕ್ಷಿಸಿದುದು ಮಂಡಲ ಅಯೋಗದ ಇನ್ನೊಂದು ತಪ್ಪು.

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹರಿಜನ-ಗಿರಿಜನರಿಗೆ ನೂರಕ್ಕೆ ೨೭ರಷ್ಟು ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ- ಮುಂದುವರಿದ ವರ್ಗಗಳ ನೂರಾರು ಪದವೀಧರ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಾದಕರ ಘಟನೆಗಳು ಜರುಗಿದವು.

ಮುಂದೆ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರ ಸರ್ಕಾರದವರು 'ಮುಂದುವರಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಡುಬಡವರಿಗೆ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಇರಬೇಕು' ಎಂದು ತೀರ

ತಡವಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದರು.

ಆಮೇಲೆ, ಹಲವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳವರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೂ, ಪದವೀಧರರಿಗೂ ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ತುಂಬ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳು. ಆದರೆ, ಈ ಯಾವುದೇ ಸವಲತ್ತು ದೂರೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಲಂಚಗುಳಿತನ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದುದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರಿಗೆ ಲಭಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಅಂಥವರಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಆಹಾರಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ತಪ್ಪಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

ರನ್ನ ಕವಿಯ 'ಗದಾಯುದ್ಧ'ದಲ್ಲಿ "ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂತಾವತಾರವು ಹರಿಗಾಯ್ತೇ?" ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿರುವುದಿದೆ.

ಲಂಚಾವತಾರವು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ವಿಜೃಂಭಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಪದವೀಧರ ಯುವಕನು ನೌಕರಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದಾಗ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಯ್ಕೆದಾರರಿಗೆ ಲಂಚಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಿರಿಜನರ ಕುರಿತಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅವರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನರ ಜೀವನಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು, ಡಾ. ಜಿ.ಎಲ್. ಹೆಗಡೆಯವರೂ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಿ ಪದವಿ ಪಡೆದುದು ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆರಡೂ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಡಾ.ಎಲ್.ಜಿ. ಭಟ್ಟರು 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ'ದ ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಬರೆದ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನದವರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಇವರು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನೂರೈವತ್ತು-ಇನ್ನೂರು ಪುಟ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಬರೆದು, ಯಾರಿಗೋ ಕಳಿಸಿದುದು ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರ ಈ ಕುರಿತ ಪ್ರಕಟಿತ ಪುಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ- ಮೂರೂರು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನ ಕೆಲವು ಊರುಗಳ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತದ ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ವಿವರಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ, ಅವರು 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತವು ಕಾಮನ

ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಬರೆದಿರುವುದು ಪೂರ್ತಿ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಗೋಕರ್ಣ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸೀಮೆಯ ಅಘನಾಶಿನಿ ಊರಿನ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಜಾನಪದ-ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಅದನ್ನೂ ವೀಡಿಯೋ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರು 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ(ಪುಟ ೨೧೨). 'ಕಡಲುಧ್ವನಿ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನನ್ನ 'ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳವರ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತದ ಕುರಿತೇ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವೊಂದು ರಚಿತವಾಗಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತದ ಕಲೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ- ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಜೀವನಕ್ರಮದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಗಾಢವಾದ ಅನುಭವ ಶ್ರೀ ಭಟ್ಟರಿಗುಂಟು. ಅವರು ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿನ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಮೀಯಲು ಹೋದ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದರಿಂದ 'ಮೂಡಿನ ಸಮುದ್ರವಿರುವುದು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ' ಎಂದೂ, 'ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು ಆಂಧ್ರದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು' ಎಂದೂ ಊಹಿಸಿದ ವಿಷಯ ನನ್ನ 'ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಬಂದಿತ್ತು; ಅದು ೧೯೬೮ರಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರೂ ಇದೇ ರೀತಿ ತಮ್ಮ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಈ ವಿಷಯ ವಾದಗ್ರಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಜಿ. ಎಲ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಕಾರವಾರ ತಾಲೂಕಿನ ಕಾರವಾರದಿಂದ ೨೦ ಮೈಲು ದೂರದ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಕೊಪ್ಪವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದು, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ- ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಸಿಲ್ವಾ ಅವರು, ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಸುಗ್ಗಿ ಶುರುವಿನ ದೀರ್ಘಪದವನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು. 'ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ' ಎಂದು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಅಕಾಲ ಮರಣವನ್ನೆದುರಿದ ಮಾ. ನಾ. ಭಂಡಾರ್ಕರ್ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಸಿಲ್ವಾರಿಗೆ ಈ ಪದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದ ಬಿಣಗಾದ ಶ್ರೀ ಬುದ್ಧಗೌಡ ಎಂಬವರು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಸಿಲ್ವಾರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಕಟವಾದುದರಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆನು.

ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರು ಇದೇ ಪದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ

ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದದಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿಷಯದಂತೆ ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹೊಲೆಯರ ಪೈಕಿಯವರು ಮತ್ತು ಆ ಪೈಕಿ ಮುದುಕನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ, ವಿವಿಧ ಜಾತಿ-ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಮಾದೇವರಾಯ ಪಡೆದ ರೀತಿಯನ್ನು, ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ.

ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಇತರ 'ಗುಮಟೆ ಪದ'ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ ಬಾಣ ಹೊಡೆದು, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ವಿಷಯವಿದೆ.

ಡಾ. ನಾಯಕರು ಎರಡು ಸಲ 'ಮನೆದೇವರು' ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಆ ಮನೆದೇವರನ್ನು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವರೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು 'ಕುಲುಶ್ವಾಮಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ 'ಮನೆದೇವರು' ಎಂದರೆ ಈ 'ಕುಲುಶ್ವಾಮಿ'ಯೇ

ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕ್ರಮದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ವತಃ ವಿಸ್ತೃತ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಏಳು ಸೀಮೆಗಳ ಊರುಗಳ ವಿವರ ಒದಗಿಸಿದ್ದು ಬಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಶೋಧನ.

ಡಾ. ಭಟ್ಟರು ತಿಳಿಸಿದ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಬಳಿ'ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಹೊಸ ಬಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಸಂಗತಿ. ನುಚ್ಚಿನ, ಮಡ್ಲಿನ, ನುಸಿನ, ದ್ಯಾವನ, ಮಡ್ಡಗ... ಮುಂತಾದ ಬಳಿಗಳ ಶೋಧವು ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೦ ಬಳಿಗಳಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಂತಾಯಿತು.

'ಬೆದ್ದುಂಡೆ', 'ಬೆದ್ದುಂಡೆ' ಕುಣಿತದ ವಿವೇಚನೆ ಹಾಗೂ ಆ ಕುರಿತು ವಿರಳವಾದ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅವರ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ.

ತಾರ್ಲೆ ಕುಣಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇವರ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಿಂದಲೇ ಅದು ಮೊದಲಿಗೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಅವರ, 'ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಿಕೆ(ಕವಿವಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ)

ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳವರ ಪರಿಚಯ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಬಿದ್ರುಂಡೆ' ಹಾಡುಗಳ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು, ಬಿದಿರುನೆಟ್ಟು ಮಳೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತ, ಇದು ವಂಶವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿರುವುದೂ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ. 'ವಂಶ' ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಬಿದಿರು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇರುವುದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಒಗಟು' ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಿ ನಾಯಕರು ನೀಡುವ ವಿವೇಚನೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಬೇಸಿಗೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ 'ಒಗಟು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬ ವಿವರಣೆ ನನ್ನ ವಿವರಣೆಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ವಿಚಾರಣೀಯವಾಗಿದೆ. 'ಕಣಿ' ಎಂಬುದು 'ಕಣ್ಣಿ' ಅಂದರೆ 'ಗಂಟು' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು 'ಗಂಟು' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಒಗಂಟು' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. 'ಕಣ್ಣಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದರು.

'ಒಗಟು', 'ಒಂದು ಗಂಟು', 'ಒಂದು ಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯು ನನ್ನ 'ಒಗಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕತೆಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ— "ಅಘನಾಶಿನಿಯ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ 'ಒಕ್ಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ 'ಒಗಟು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆನು. ಅದನ್ನು ಡಾ. ನಾಯಕರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ. 'ಒಕ್ಕಟ್ಟು' ಶಬ್ದ 'ಕಣ್ಣಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಥ ಹೊಂದಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಾದ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಭಟಕಳ ಕಡೆಯ ಗೊಂಡರಿಗೆ ಆಚಾರ, ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಗೊಂಡ' - 'ಕೊಂಡ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ತೆಲುಗಿನದು. ಇದು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗೊಂಡರು— ಬೆಟ್ಟ ಒಕ್ಕಲು ಆದರೆ, ಗಾಮೊಕ್ಕಲು— ಗ್ರಾಮದ ಒಕ್ಕಲು, ಕಸೆಯಂಗಿಯನ್ನು ಗೊಂಡರೂ, ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಗಂಡಸರೂ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಾದರೆ, ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಪಂಗಡಗಳವರೂ ಕಸೆಯಂಗಿಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಗಂಡಸರು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತುವ ಯಲವಸ್ತ್ರ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕವಳದ ಸಂಚಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಹೆಂಗಸರ ಜರೆದುರುಬು ಗೊಂಡರ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯವು.

ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆಯೂ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಧರಿಸುವುದೂ ಗೊಂಡರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಶರಾವತಿ ಹೊಳೆಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ 'ಗಾಮೊಕ್ಕಲಿಗ ಗೌಡ'

ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿದೆ. ಗೊಂಡರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಳೀಕರು 'ಗೌಡ' ಎಂದು ಕರೆವುದುಂಟು.

'ಪಟ', 'ಪಟ್ಟ' ಇದು ಅಧಿಕಾರದ ಗುರುತು. 'ಪಟಗಾರಿಕೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೂ ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. 'ಗಜನಿಭೂಮಿ'ಯ ಕೆಲವು ಭಾಗದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು 'ಪಟಗಾರಿಕೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಪಟ' ಎಂದರೆ 'ಪಟ್ಟಾಕತ್ತಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಬಿಲ್ಲಾರ' ಎಂದರೆ ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ 'ಪಟಗಾರ' ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಾಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸೈನ್ಯದ ಗುಂಪಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧಾರಬೇಕು. ಪಟಗಾರನ ಹೆಂಡತಿ 'ಪಟಗಾರತಿ' ಎನ್ನುವುದುಂಟು.

'ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಮಹಾಭಾರತ' ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ನಾಯಕರು 'ಪಟ' ಎಂದರೆ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರದೇಶ— ಅಂದರೆ ಬಯಲು ಮಾಡಿ, ಗದ್ದೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿದವರು ಎಂದು ಅರ್ಥವಿರಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದರು (ಪುಟ ೭).

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗೊಂಡರು ಗಿರಿಜನರೆಂದು ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಗೊಂಡರಿಗೂ, ಗಾಮೊಕ್ಕಲಿಗೂ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧ ಕುದುರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರಕುವವೋ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಗಿರಿಜನರು ಶುದ್ಧ ಗಿರಿಜನರಾಗಿರದೆ ಇತರರೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾದ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಗಂಡಸರೂ, ನಾಮಧಾರಿ ಗಂಡಸರೂ ಗುಮಟೆ ಹಿಡಿದು ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ನಾಮಧಾರಿಗಳಂತೂ ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಮಿರ್ಜಾನೆ ಆಚೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವವರು ಇಂದಿಗೂ ಗುಮಟೆ ಬಡಿದು ಪದ ಹೇಳುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ— "ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಂತೆ ಇವರು ಸುಗ್ಗಿ ತುರಾಯಿ ಕಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ." (ಪು.೨೭) ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೊಲನ ಗದ್ದೆಯ ಗುಡೆಕೊಪ್ಪದ ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಗಂಡಸರು ಹಳೇಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಐವತ್ತರವತ್ತು ಜನರು ತುರಾಯಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೋಲಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ನೆನಪು ನನಗಿನ್ನೂ ಉಂಟು. ಆಗಿನ ಈ ಜನರ ಉತ್ಸಾಹ ಮುಂದುವರಿಯದೆ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತವನ್ನು ಅವರು ಮುಂದುವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲಕೋಡ ನಾಮಧಾರಿ ಗಂಡಸರ ಕೋಲಾಟವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು.

ಹೆಗಡೆ ಉರಿನ ನಾಮಧಾರಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತಗಳು ಸಹ ಗತಕಾಲ ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಹೆಗಸರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಉಂಟು ಎನ್ನಲು ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರ 'ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಮಹಾಭಾರತ' ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಕಥನ ಕಲೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಡಾ. ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದುಂಟು.

ಸುಭದ್ರೆಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದಾಗ, ಸುಭದ್ರೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಹೋಲುವ ಈ ದೃಶ್ಯ 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದಂತಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಯಾಕೋ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈ ಪ್ರೇರಣೆ ಆ ಭಾಗದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದುದಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇದೊಂದು ಹೋಲಿಕೆ ಕಂಡರೂ ಕಥೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು 'ಕೂಸ ಕೊಡೇ ನಮ್ಮ ಕೊಮರಾಗೆ' ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಹೆಗಸರು ಹೇಳುವ ಮದುವೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುಂಟು. ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಮದುವೆ ಹಾಡುಗಳೂ, ಕೆಲವು ಕಥನ ಗೀತೆಗಳೂ, ಇತರ ಗೀತೆಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ ಇವೆ.

ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಹೆಗಸರು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ದನಿ ತೆಗೆದು ಹಾಡುವ ರೀತಿ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಇವರದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧಾಟಿ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನರು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ನಾಯಕರ ಸಂಗ್ರಹದ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಬೇಕು.

ಗೊಂಡರ ಕುರಿತು ಡಾ. ಸಯ್ಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಶರೀಫ್ ಅವರು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಗೊಂಡರ ಕಾಲಗಣನೆಯ ದೀವಳಿ, ಹಂಚೋಳ, ಬಾರತ, ಸುಗ್ಗಿ, ಕಿರಿಸುಗ್ಗಿ, ಹಗ್ಗು, ಬ್ಯಾನೆ, ಕಾರ, ಆಶಾಡಿ, ಶೋಣಿ, ಮಾಗ, ಕೊಡಿ... ಈ ತಿಂಗಳುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತುಳು ಜನರಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಸಂಶೋಧಕರು ಗಮನಿಸಿಲ್ಲ. ಗೊಂಡರ ಆಂಧ್ರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿನ ಆಧಾರವನ್ನು ಅವರು ಎತ್ತಿ ತಿಳಿಸಿದುದು ಕುತೂಹಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ರಾಜಗೊಂಡರ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಭಟಕಳ ಗೊಂಡರ ಜೀವನದ

ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸದ್ಯದ ಗೊಂಡರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬಹುದು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ದಿಯರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಸುತ್ತಾಡಿ, ಅವರ ಕೊಂಕಣಿ - ಕನ್ನಡ ಹಾಡು-ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಹಳಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೆನು.

ಸಿದ್ದಿ ಜನರ ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರು 'ಸಿದ್ದಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವರಲ್ಲದೆ, 'ಗಿರಿಜನರ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲೂ, ಬೇರೆ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದುಂಟು.

ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರೂರತನದ ವ್ಯವಹಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಸಿದ್ದಿಜನರು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಮಲಬಾರಕ್ಕೆ ತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯಿದೆಯ ಫಲವು ಸಿದ್ದಿಯ ಜನರಿಗೆ ದೊರೆದ ಮೊದಲು ಅವರು ಕೆಲಸಗಳ್ಳರು, ದರೋಡೆ ಮಾಡುವವರು ಮುಂತಾಗಿ ನಾನು ಬರೆದ ವಿಷಯ - ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಕರಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿ. ಆದರೆ, ನಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ನನಗೆ ಕಥೆ-ಹಾಡು ಹೇಳಿದ ಸಿದ್ದಿಜನರು ತುಂಬಾ ಸೌಜನ್ಯವಂತರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಫಾಲಾಕ್ಷಪ್ಪನವರು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ದಿಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಗ್ರಂಥ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು. ನಾನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಲವತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ವಿಷಯ-ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದವರು. ಅವರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಿಜನರು ದರೋಡೆಕೋರರು ಎಂಬುದೇ ಇದೆ. ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳವರಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರಲ್ಲೂ ಕ್ರೂರು, ಆಲಸಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. 'ಹಸಿದವ ಏನು ಪಾಪ ಮಾಡಲಾರೆ?' ಎಂದು ಭುಭುಕ್ಷಿತ: 'ಕಿಂ ನ ಕರೋತಿ ಪಾಪಂ' ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿದೆ.

'ಸೂಳೆ' ಮಾಡಿದರೆ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಬಂತು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಹಗಲುಗಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ದಲಿತರನ್ನು ಕುರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ತುಂಬಾ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ದಿಯರು ಪೂಜಿಸುವ ಅವರ ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆಯು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. 'ಕುಲಶ್ಯಾಮಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ

ಪರಿಪಾರವಿದೆ. ಕುಮರಿ ಮರಾಟಿಗರು 'ಗುಡ್ಡೆದೈವ' ಎಂದು ಪೂಜಿಸುವ ದೇವರ ಕಲ್ಲಿನ ಪದಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವರೂ ಸಹ ಅವರ ಹಳೆಯರ ಪ್ರತೀಕವೋ ಏನೆಂಬುದು ವಿಚಾರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಬರೆದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಜನ ಸರಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರೆಂದು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾಗಲಾರದು.

'ಹವಾಲದಾರ' ಹಾಗೂ 'ಅಡವಿಟ್ಟ ಸಾಮಾನು' ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಾದರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಖುಬಿ ಅರ್ಥವಿದೆ.

'ಹವಾಲದಾರ'— ಈ ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಇತರ ಏಳು ಪ್ರಾಣಿಕಥೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಡಾ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಫೋವೆ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದನು, "ನರಿಯ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕೋಲೇ ಹವಾಲದಾರ; ಹುಲಿ ಬಂದಾಗ ಹೆದರಿದ್ದ ನರಿಗಳು ಡೊಮ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಾಗ ಈ ಹವಾಲದಾರನನ್ನು, ಅಂದರೆ ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನರಿಗೆ ಸುರಂಗದೊಳಗೆ ಹೋಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ." ಈ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಆ ನೀಗೋ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಕೂಡಲೇ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಈ ಸಿದ್ಧಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಬಹಳ ಖುಷಿಪಟ್ಟರು. ಆ ನರಿಯನ್ನು 'ಭಾಲು' (ಬಳ್ಳು) ಅಂತ ಕರೆದು, 'ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯಿಂದ ನರಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಟ್ಟವು' ಎಂದು ಬಳ್ಳು (ಮುದಿ ನರಿಯ) ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕೊಟ್ಟ ಕಥೆಯೂ ಆಯಿತು ಇದು.

'ಅಡವಿಟ್ಟ ಸಾಮಾನು' ಕಥೆಯ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲೇ 'ಹರಕೆಯ ಹುಡುಗ'ದಂಥ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಯೂ ಸಹ ಇದೆ.

ಸಿದ್ಧಿಯರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಒಗಟು, ಕಥೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರೂ ಸಿದ್ಧಿಜನಾಂಗದವರ ಕುರಿತು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕವೂ ಸಹ ಉಲ್ಲೇಖ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ 'ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು' ಮತ್ತು 'ಗಾಮೊಕ್ಕಲು' ಇವರ ವಿಷಯ ಇರುವುದು ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇದಿನಿ ಊರಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವರು ಇರುವರಾದರೂ ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ ಆ ಬಣ್ಣದವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಯಾರೂ ಕೈಗೊಂಡಂತಿಲ್ಲ. ತಾಳಗುಪ್ಪಾ ಕಿರಿಯ ಕಾಲೇಜಿನ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಾವ ಎಂಬವರು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ಜನಾಂಗದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು.

ಮುಂದುವರಿಸಿದರೋ ಏನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಡಾ. ಆರ್. ಪಿ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಈ ಜನರ ಕುರಿತು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಶಿಕ್ಷಣ, ನೌಕರಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ ಒಕ್ಕಲತನ. ಇವರ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಪುಲವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡು-ಪದಗಳು ಇವೆ. ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಇವೆ. ಮತ್ತು ಕಥನಗೀತೆಗಳು 'ಬಿಂಗಿಪದ'ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಡೊಳ್ಳು ಇವರ ಗಂಡನರ ಮುಖ್ಯ ವಾದನ. ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಮೇದಿನಿ ಭಾಗದ ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಗುಮಟೆ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಪದಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿರುತ್ತದೆ.

ಇವರಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ದಿ. ಗಿರಿಯಾ ಮಾರ್ಯಾ ಕರೇವಕ್ಕಲ ಎಂಬವರು ಉತ್ತಮ ಕಥಾನಿರೂಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಐದು ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು. ಉತ್ತಮವಾದ ಎರಡು ಕಥೆಗಳು 'ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಮೈಸೂರಿನ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಇವರು ಒಳ್ಳೇ ಜನಪದ ವೈದ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಇವರು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಇವರೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೂರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಿಸಿಫಿ ಜಡ್ಡಿಗಡ್ಡೆಯ ದಿ. ಬೊಮ್ಮ ಗೌಡರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಸಿಫಿ ಜಡ್ಡಿಗಡ್ಡೆ ಭಾಗದವರು ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಗ್ಗರಣಿ ಭಾಗದವರು ದೀಪಾವಳಿಯ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇವರ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಈ ಸುಗ್ಗಿ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಅಭಿನಯಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ನರ್ತನ ಕಲಿತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ತಂಡಗಳು ಕೆಲವು ಇವೆ.

ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿಂಗಿ ಪದಗಳು ಇವರ ಇತರ ಮನರಂಜನೆಯ ಕಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

'ಹಸಲಾರ'ರಂತೆಯೇ ಇವರೂ ತೀರ ಹಿಂದುಳಿದವರೂ, ಕಡಬಡವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಸಲಾರ, ಹಸಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಎಂಬವರು ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಣ ಕುಮರಿ ಮರಾಟೆಗರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡಿರದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನರಾಗಿರುವ ಇವರನ್ನು ಗಿರಿಜನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ತರಹದಿಂದ ಯಲ್ಲಾಪುರ ಭಾಗದ ಅಟ್ಟೆ ಕುಣಬಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಟ್ಟೆ ಕುಣಬಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇವಲ ಸಣ್ಣ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೈ. ಸುಬ್ರಾಯ ಹೆಗಡೆಯವರದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಘೋರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತದಿಂದ ಅವರು ಅಸುನೀಗಿದುದು ತುಂಬಾ ದುಃಖಕರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕುಣಬಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕುಣಬಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮುಂಡಗೋಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ಯಾಡರಿಂದ ಕೆಲವು ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. 'ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ', 'ಸತ್ಯಪಾಲರಾಜನ ಕಥೆ' ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣಾಟಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ.

ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಡಾ. ನಾಯಕರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಮೀಪದ ವರ್ಗದವರು. ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದ, ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ತನಕ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿದೆ. ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗಿರಿಜನರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಗಿರಿಜನರ ಜೀವನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತರರ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಹಂತವು ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಇವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವೀಡಿಯೋ ಚಿತ್ರಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮೊದಲನೇ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ ಸಂಘಟಕರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರಿಗೂ, ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಗೌಡರಿಗೂ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾಷಣ ಆಲಿಸಿದ ಸಹೃದಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

೨. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ

(ಧಾರವಾಡ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ,
ಸಿದ್ದಗಂಗಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ, ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೮೨)

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲಸದ ಬೇಸರ ನೀಗುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ, ಹಾಡುವಾಗಲೂ-ಆಡುವಾಗಲೂ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ನಡೆದು, ಕೆಲವು ಭಾಗ ಖಿಲವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸೇರಿ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ಕಥೆ, ಪುರಾಣಕಥೆ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಒಂದು ಕಾಲದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದುವಾಗ, ಆಯಾ ಜನರ ಪರಿಸರ, ಅನುಭವ, ಭಾಷಾರೂಪ, ನೈಪುಣ್ಯ, ಅರಿವು, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ರಥದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರನ ನೃತ್ಯದ ಮೇಜವಾನಿಗೆ ಹೋಗುವ 'ಸಿಂಡರಲ್ಲಾ' ನಾರ್ವೆ ದೇಶದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಥೆಯ ಮೂಲ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನವೀನ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬರಬಹುದು.

ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿರುವ ಸುಂದರಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಮರವನ್ನೇರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಚರ್ಮಿಯ ಮೊದಲಿನ ಅನಾಗರಿಕ ಜೀವನವು ನಾಗರೀಕತೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದ ಅವಶೇಷವಾಗಿದ್ದ ಕಥೆಯ ಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದು, ಯೂರೋಪಿನ (ಹಂಸ ಕನ್ಯೆ)

ಕಥೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ 'ಉತ್ತರದೇವಿಯ ಹಾಡಿನ ಸುಖಾಂತ ಮತ್ತು ದುಃಖಾಂತವಾದ ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಹಿಂದಿನ ವಿವರಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ವಿವರಣೆ ಬದಲಾದರೂ ಅವಳ ಅದೇ ಹೆಸರು ಕಂಡುಬಂದುದು ಮೂಲ ರಚನೆಯ ಗಾಢಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೃಜನಶೀಲತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ತಾವೇ ರಚಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ಹೊಲ-ಗದ್ದೆಯ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರ ಹೆಂಗಸು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬಂದಾಗ, ಎಳೆಂಟು ವರ್ಷದ ಅವಳ ಮಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು:—

“ಅವ್ವಾ ಅವ್ವಾ, ಸಮುದ್ರದಾಗೆ ಹಾವ ಬಂದಿದೀ
ನಮ್ಮ ಮನೆ ಜಾನಕಿಗೆ ಜರ ಬಂದಿದೀ...”

“ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಜಾನಕಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದುದಕ್ಕೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾವು ಬಂದುದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವಳು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಇತರರು ನಕ್ಕರು.

ಇಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರ ಹುಡುಗಿಯ ಅನುಭವ ಈ ಸರಳ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿದು ದೋಣಿಯನ್ನು ಮೀನುಗಾರರು ದಡಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಈ ಹುಡುಗಿಯೂ ತಾಯಿ, ಅಕ್ಕಂದಿರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮೀನುಗಳೊಡನೆ ನೀರು ಹಾವೂ ಸಹ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿದ ಅವಳ ಸೋದರಿ ಜಾನಕಿಗೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಜ್ವರ ಬಂದಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಕಾಕತಾಳೀಯದಂತೆಯಾದರೂ ನಡೆದ ಈ ಘಟನೆಗಳು ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ, ಇದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ತಂದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿನ ಲಯದ ಬೋಧೆಯಾಗಿ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆ ಆನಂದವನ್ನು ತನ್ನವರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಕೆ ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಲಯದೊಡನೆ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಗಳ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯ ಆನಂದವೂ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು, ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ವಿವರಣೆ ನೀಡಬಹುದು. ಶಿಶು ಸ್ವಸ್ತಪಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೂ, ಬೆರಳನ್ನು ಸೀಪುವಲ್ಲಿಯೂ, ಲೈಂಗಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಲಿಬಿಡೋ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು— ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಹಾವುಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಕಿಶೋರಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದುದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವನು 'ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ, 'ಆಗೆ' ಎಂಬ ರೂಪ ಬಂದುದನ್ನು ತಮಿಳಿನ 'ಅಗಂ'... 'ಒಳಗೆ...' ಎಂಬರ್ಥದ ಶಬ್ದದ ಪರ್ಯಾಯ ರೂಪವೆಂದು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. "ಬಂದಿದೆ" ಎಂಬುದು "ಬಂದಿದಿ" ಎಂಬ ಆಡು ಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನಲಿವಿಗಿಂತಲೂ ನೋವು ಉಂಡವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅವರು ಪಟ್ಟಪಾಡುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟು ಹಾಡಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದವೋ ಏನೋ...!

“ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಲೇಸು
ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೊಂದು ಅಶ್ವತ್ಥಮರವಾದ್ರೆ,
ಹಾದೀಲ್ ಹೋಪರಿಗೇ ನೆರಳಪ್ಪೆ”

— ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ಸೀತಾದೇವಿ ತನ್ನ ಗೋಳನ್ನು ಹೀಗೆ ತೋಡಿಕೊಂಡಳೆಂದು ತಿಳಿಸುವಾಗ, ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಹೀಗೆ ಒಡನುಡಿದಿದ್ದಾಳೆ.

“ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಗೋಳರುಗಿ ಹೊನ್ನೆಮರ ಬತ್ತಾಗೀ
ಹನ್ನೆರಡ ತೋಟದಾ ಯೆಲಿ ಉಕ್ಕೀ || ಗೋವಿಂದಾ,
ನನ್ನಟ್ಟೇ ಕಟ್ಟಾ ಬರಲಮ್ಮ ||

— ಎಂದು, ಅತ್ತೆ ಮನೆಯ ಗೋಳಿನ ಬೇಗುದಿಯ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ 'ಹೊನ್ನೆಮರ ಸುಟ್ಟು ಬಣಗಿತು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಕೃತಕ ಬಣ್ಣನೆ ಬಂದಿದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ, “ಹೇಳಿದರೆ ಕಾಲಿಕತೆ” ಎಂಬ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಗೋವಿನ ಹಾಡಿನ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ನೈಜವಾದ, ತೀವ್ರ ದುಃಖದ ಬಣ್ಣನೆಯೊಡನೆ ಈ ಮಾತಿನ ಕಿಡಿ ಬಂದು— “ಅತ್ತೆ ಹುಲಿ, ತಾನು ಕಾಲಿ” ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದುದು ಈ ಹಾಡಿನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಜಾಣ ಬರುತಾನಂದೀ ಜಾತೂರಿಗೆ ಸವೂನಿತ್ತು
ಜಾಣ ಜಾತೂರಿಗೇ ಬರುಲೆಲ್ಲ || (ಲ್ಲಂ) ಬುದಕೇಳಿ,
ಜಾತೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತದಕೂ ಮನುಸೆಲ್ಲ ||

—ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಗಿಂತಲೂ ಜಾಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಈ ಜಾಣತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಧ್ವನಿ ಮೂಡುವುದಾದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಕಲ್ಪನಾ

ಕೌಶಲ ಅಷ್ಟು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿರಹಿಣಿ—

ಪರಿಮಳದ ಹೂಗೇ ಇರುಳೇ ಯೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ?
ಪರಿಮಳವೆಲ್ಲ ಮನಿಯಲ್ಲಿ || ಆ ಹೂಗೂ
ಜಾತೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುಲಿಲ್ಲ ||

—ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಲ್ಲನನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ, 'ಪರಿಮಳದ ಹೂ' ಎಂದು ಕರೆದು, ಆತನಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳವಿಲ್ಲ, ಸೊಗಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ-ಚಮತ್ಕಾರ-ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸೊಗಸು, ನಾಟಕೀಯ ದೃಶ್ಯಸಂಯೋಜನೆ, ಭಾವನೆಗಳ ಹೃದಯಂಗಮತೆ, ಎಷ್ಟೇ ವಿಚಿತ್ರ-ಅಸಂಭಾವ್ಯ ಚಿತ್ರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಮಾರ್ಮಿಕ ಚಿತ್ರಣ, ಆಡುಮಾತಿನ ಸೊಗಡುಳ್ಳ ಸಹಜ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಸೊಗಸು, ಕಥೆಯ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಮಜಲುಗಳು ಮುಂತಾದವು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

“ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಹುಲಿ” ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ನಾಣ್ಯಗಳ ಆಸೆಗೆ ತಮ್ಮನನ್ನೂ, ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದವನನ್ನೇ ನಾಲ್ವರು ಕಳ್ಳರು ಕೊಂದರು. ಅವರು ಪರಸ್ಪರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಮರಣಪಟ್ಟರು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗಳು ಉರುಳಿದ ಚಿತ್ರಣದ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದ ಗುರು, “ಹಣವೇ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಹುಲಿ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಕಥೆಯ ಸಹಜ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ಮೆಯಿದೆ, ತಲೆಬರಹದ ಔಚಿತ್ಯ ಕೊನೆಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

“ಮಂಗನ ಬಸಪ್ಪ” ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಒಳ ಸಿಹಿ, ಹೊರ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಮನೆದುಂಬುವ ವಸ್ತು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ ಬಸಪ್ಪನು, “ಒಳ ಸಿಹಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಹೊರ ಸಿಹಿ ಖರ್ಜೂರ, ಮನೆದುಂಬುವ ವಸ್ತು ದೀಪ” ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ, ಜಿಡ್ಡನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಕಥೆಗಾರನ ಅನಾಧಾರಣ ನೈಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಸಾಕ್ಷಿ.

“ಹೆಣ್ಣು ಗಜನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು” ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ ರಾಜಕಾರನು ದಮಸಗೌಡನಿಗೆ, “ದಮಸಗೌಡನ ಮನೆಯ ದಿಮಸ ದಾಳಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು” ಮುಂತಾಗಿ ಒಗಟು ಹಾಕಿ, ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಗಿಸಿದಾಗ, ಆ ಸೊಸೆ, “ಹಾಲವರ್ಣದ ಬಾವಿ, ನೀಲವರ್ಣದ ಪಕ್ಷಿ ತಾ ಹೊಕ್ಕು ತಾ ಮೊಕವ ತೊಳೆಯಲಾರದ ಮೇಲೆ ನೀ ಎಂಥ ಹುಚ್ಚು ದೊರೆಯೋ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ, ತಾನು ಹಾಲವರ್ಣದ ಬಾವಿ, ಆತ ನೀಲವರ್ಣದ ಪಕ್ಷಿ ಬೇರೆ ತಂತ್ರ-ಪ್ರತಿತಂತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಹಾಸುಹಾಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿನ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಪನಾ ಚಮತ್ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾರುವ ಜಮಖಾನ, ಅತ್ತೆಯ ಚೀಲ, ಅದೃಶ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸಮಾಡಿ ಅವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ ಮಾಟದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಿಸುವುದು, ಅಷ್ಟೇ ಕೋಡು ಮೂಡಿಸಿ ಅವನ್ನೂ, ಅವಳನ್ನೂ ಪುನಃ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜಕುಮಾರನ ಹಂಚಿಕೆ... ಹಾಸ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ತಂದುದು, ಕಥೆಯ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಕಲ್ಲುಹರಳುಗಳಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಾಗುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬರದೇ ಅನುಭವ ಇತರರ ಅನುಭವದ ಒರೆಗೆಲ್ಲಾಗುವ ಗಾಡೆ ಸೂತ್ರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ.:

ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಕಂಡೋರ ಗಂಟೆಗಪಾಯ
ಸಟ್ಟೆ ಹುಡ್ಡಿ ಕಂಡು ಜಟ್ಟಿ ಜಾರ್ಬಿದ್ದ

— ಎಂಬ ಗಾಡೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿದ ಕಥೆಗಾಡೆಯಂತಿದೆ.

ಜಟ್ಟಿಯು ಗಟ್ಟಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬೀಳಲು ನಿಮಿತ್ತಕಾದವಳು ಸೆಟ್ಟಿಯ ಅರ್ಧಾತ್ ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಮಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಇದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಳ ರೂಪದೊಡನೆ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳೂ ಸಹಾಯಕ. ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸವೂ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.

ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ ಪದರಚನೆಯೂ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗೂ, ಜೀವನ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಕಂಡುಬಂದು, ರಚಕರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಆಡೂ ಪೋರಾ
ತುಂಬರದಲ್ಲಿ ತೂಗೋ ಪೋರಾ
ಉಂಬೂಕೆ ಬಾರೋ ಮಿಡಿಪೋರಾ

— ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕಬಾಲನ ಮುದ್ದುಚರ್ಯೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವು ಸುಂದರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಆಡಲು ಉಯ್ಯಾಲೆ ತೂಗುವ ಈ ಮಿಡಿಪೋರರನ್ನು ಉಣ್ಣಲು ಕರೆದವರು ಯಾರು? ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ತಾಯಿಯಲ್ಲ. ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಗಳು ತುಂಬಿದ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು, ಮೇಲೆ ಗೊಂಚಲಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಗೆ ತೂಗಾಡುವ ಮಿಡಿಯನ್ನು ಬರಲು ಕರೆದವರು ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಮಿಡಿಪೋರರು. ತಾವು ತಿನ್ನಲು ಕೆಳಗೆ ಬಂದು ಕರೆದವರು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ಈ ಪ್ರಾಸಗಳ ಹಾಗೂ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುವ ಸಾಲುಗಳು

‘ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯ ಒಗಟೇ’ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು.

ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಜೀವನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಸುಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ರಸವತ್ತಾಗಿ ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೆ; ಬೇಡವಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಹೊಸ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮೋಡಿಯೇ ಸೃಜನಶೀಲತೆ.

ಇದು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ ಲೋಕಾನುಭವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೇ ಇದರ ಮೂಲ ಸೂತ್ರದ ನೆಲೆ. ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಜಾಗೃತವಾದಾಗ ಕಲಿಯದವನಿಂದಲೂ ಕಲಾಕೃತಿ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಜೀವನದ ಸುಖ-ದುಃಖ, ಅಂದ-ಕುಂದು, ಪ್ರೀತಿ-ದ್ವೇಷ, ಅಚ್ಚರಿಯ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿ, ತಾನು ಪಡೆದ ಆನಂದವನ್ನು ಇತರರೂ ಪಡೆಯುವಂತೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜನಪದ ಕವಿಯೂ ಸಹ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೈಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕೈ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯಾಗಿ ಎಂದೂ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸುಂದರವಾದರೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಹೊಸ ಬಂಧುರತೆ, ನಯಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ನಾವೀನ್ಯವುಳ್ಳ ಲಾವಣ್ಯ ಕಾಂತಿಯಿರುವುದೇ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತು.

೪. ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿ

(ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನ -
ಸಮಾರೋಪದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ, ೧೯೭೨)

ರನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳೇ,

ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿ. ಗೋಷ್ಠಿಯ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು, ಸಮಾರೋಪದ ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ವಾದನ ಸಾಧನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗುವ ಪದ-ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ವಾದನದ ಹೆಸರನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಈ ವಾದನಗಳು ಹಲವಾರು ತರದ ವೈವಿಧ್ಯಗಳುಳ್ಳವು. ಒಂದೇ ವಾದನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ತಮಟೆ'ಯನ್ನು 'ಹಲಗೆ' ಎಂದೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕರೆಯುವುದುಂಟು.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಇತರ ಕಡೆಗಳವರು

ಅರಿತಿರುವುದಿಲ್ಲ; 'ಕರಡೆ' ಎಂದರೆ ಒಂದು ತರದ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯವೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ 'ಕವಿ ರಾಜಮಾರ್ಗ'ದಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದದ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, 'ಕರಡಿಮಜಲು' ಎಂಬ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯ ಅದು ಎಂಬುದು ಪರಿಚಿತವಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಕರಡಿ ಮಜಲು' ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬರುವ ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯದ ಹಾಗೆ, ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕರಡಿ ವೇಷದ ನರ್ತನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. 'ದಿಮ್ಮಿ' ಎಂಬ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷದ ಕುರಿತು ಓದಿದ್ದೆನಾದರೂ ಅದು 'ದುಂದುಮೆ ಪದ'ಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಎಂಬುದಿಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಹರಿಹರನ 'ಭೃಂಗೀಶ್ವರನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ 'ದಿಮ್ಮಿ ಸಲೆಯಾಡುತುಂ' ಎಂದು ಭೃಂಗಿಯ ಕುಣಿತವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದುದುಂಟು. ಇದೇ ಶಬ್ದ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಕುಣಿತವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ "ದಿಮ್ ಸಾಲೆ..." "ದುಮ್ ಸಾಲೆ..." ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಂಬುದರ ಅರಿವು ನನಗೆ ಇತ್ತು.

ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಈ "ದಿಮ್ ಸಾಲೆ" ಕುಣಿತ-ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಕೈಯಿಂದ ಬಡಿಯುವ ಗುಮಟೆ ವಾದನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ 'ದಿಮ್ಮಿ ವಾದನ'ವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. 'ಅದು ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಮಣ್ಣಿನ ವಾದನ. ಎರಡೂ ಕಡೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ; ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಒಮ್ಮೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ನೆನಪುಂಟು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ "ಬುರ್ರಕಥಾ" ಎಂಬ ಹಾಡುವಾಟಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ "ಬುರ್ರ" (ಬುರುಡೆ) ಸಹ ಇದೇ ರೀತಿಯ- ಆದರೆ, ಚಿಕ್ಕದಾದ, ಚರ್ಮವಾದ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ "ಧಿಮ್-ಧಿಮಿತ-ಧಿಮಿತಕ" ಇತ್ಯಾದಿ "ಬಿಡತಿಗೆ" (ಬಡಿತದ ಕ್ರಮದ ಅಕ್ಷರಸೂತ್ರ) ಇರುವುದಾದರೂ ಅದು ಮೃದಂಗ ವಾದನದ ಗತ್ತಿಗೆ ಹೇಳುವ ಸೂಚಕ ನಾದವಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರನು ಹೇಳುವ ದಿಮ್ಮಿಗೂ, ಧಿಮಾಕು (ಗರ್ವ) ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ದಿಗಡದಿಮ್ಮಿ' ಎಂದು ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡುವ ಧಿಮಾಕಿನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಸಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಕುಣಿಯುವ ಬಯಲಾಟದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಂಡುಬೀರಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದಂತಿದೆ.

ಲಾವಣಿ ಹೇಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ "ಡಪ್ಪು" (ದಪ್ಪು) ಎಂಬ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯವೂ ಸಹ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ವಾದ್ಯಗಳು ಇತರರಡೆಗಳವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇದು ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳಿಗೂ, ಇತರ ವಾದ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಈ ಚತುರ್ಥ

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ವಾದ್ಯಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವುದು ತುಂಬ ಅವಶ್ಯವಾದ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದ ಇನ್ನೋರ್ವ ಆಧ್ಯರಾದ ಡಾ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಹೆಸರಿಸಿದ ವಾದನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳು:- ತಮಟೆ, ಹೆರೆ, ದುಡಿ, ಮದ್ದಳೆ, ಡವಣಿ, ಡೊಳ್ಳು, ನಗಾರಿ, ಥಾಲಿ, ಚೆಂಡೆ, ಹುಯಿಲು, ತಮ್ಮಟೆ, ಹೆಬ್ಬರೆ, ಭೇರಿ, ಡಂಕ, ಡಪ್ಪು, ದಮ್ಮಡಿ, ನಿಸ್ಸಾಳ... ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಗುಮಟೆ, ಢಮಾಮಿ, ಪಳಹ, ತಾಸಮಾರು, ಮತ್ತು ಸಂಬಾಳ, ಚೌಡಿಕೆ ಎಂಬ ಮಿಶ್ರ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ಈ ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತರ ಎಲ್ಲವೂ ಗಂಡಸರ ಪದ, ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. "ಈ ವಾದನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಚೈತನ್ಯ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಹೊಡೆದೆಬ್ಬಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಇವೆ." ಡಾ. ಗೊರೂರು ಅವರ ಈ ಮಾತು ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಕುಣಿತದ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ವಾದ್ಯಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಳಿವಾಡಿಕೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಕುಣಿತಗಳು ಕೆಲವೇ ಉಂಟು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌರೀ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ತಲೆಗೆ ತುರಾಯಿಯಂತಹ ತಲೆದೊಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟು, ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕೋಲಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು 'ಪಿಟ್ಟೊ ಡೆಲ್ಲಾವಲ್ಲೆ' ಎಂಬ ಪೋರ್ತುಗೀಜ (ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್) ಪ್ರವಾಸಿ ಮಾಡಿದುದುಂಟು. ಈ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಳೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಕೋಲಾಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಪುನಃ ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಂದಿನ ಜಾನಪದದ ಕೋಲಾಟ ಗಂಡಸರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಲಮಾಣಿ ಹೆಂಗಸರ ಕುಣಿತ, ಅಸಾದಿ ಕುಣಿತ, ಸಿದ್ದಿ ಹೆಂಗಸರ ಜಾತಿ ಹಬ್ಬದ ಪುಗಡಿ ಕುಣಿತ, ಅವರದೇ ಢಮಾಮಿ ಕುಣಿತ, ಮತ್ತು ಸಿದ್ದಿ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಹೆಂಗಸರ ತಮಾಷೆ ಕುಣಿತ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಲ್ಲೆಯವರ ಹೆಂಗಸರ ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಕೊಡಗಿನ ಬೆಡಗಿಯರ ವಾಲಗತ್ತಾಟ-ಉಮ್ಮತ್ತಾಟದ ಕುಣಿತಗಳನ್ನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಂಗಸರ ನರ್ತನಗೀತಗಳಿಗೆ ವಾದನ ಸೌಕರ್ಯವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಗಡಿ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಗುಮಟೆಯನ್ನೂ, ಮಾಮಿ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ 'ಡಮಾಮಿ' ಎಂಬ ಚರ್ಮವಾದ್ಯವನ್ನೂ ಸಿದ್ದಿಯರು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೆಂಗಸರ ಕಂಠವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, (ಇದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಅಪವಾದಗಳಿರುವುದುಂಟು) ಮತ್ತು ಅವರು ಹಾಡುವ ಗೀತಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮನೆಗೆಲಸ-ಹೊಲದ ಕೆಲಸಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವಂಥದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವ ವಾದನವನ್ನೂ

ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಾಡುವಾಗಲೂ ಸಹ ಅವರು ದನಿಯನ್ನು ಎಳೆದೇಳೆದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಜಾನಪದ ವಾದನವೂ ಅವಶ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಡಿಯುವ ತಾಳ-ಜಾಗಟೆಗಳಿಗೂ, ಅವರ ಹಾಡುಗಳಿಗೂ ತಾಳ- ಮೇಳವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಜಾನಪದ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರ ಪರಂಪರೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಂಡಸರ ಗೀತೆಗಳು ಅವರ ಕೆಲಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಇದ್ದರೂ. ಅವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನೂ, ದೇವತಾಸೇವೆಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹಾಡುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ. ಅವರದು ಗುಂಪಿನ ಕುಣಿತ; ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಗುಂಪಿನ ವಾದ್ಯಗಳು, ಹಿಮ್ಮೆಳವು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾದನಗಳ ತಾಳ-ಲಯಗಳು ಅವರ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು, ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಚರ್ಮವಾ ದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದ-ಕುಣಿತಗಳು

'ಡೊಳ್ಳು' ಅಥವಾ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕರೆವಂತೆ 'ದೋಳು' ಎಂಬ ವಾದ್ಯವು ಉತ್ಸಾಹದ ರಭಸವನ್ನು ನಾದದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವ ವಿಶೇಷ ತರದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ವಾದ್ಯ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳ ಸಮಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ 'ಭೇರಿ', 'ಪರೆ' ಎಂಬುದು ಇದರದೇ ಒಂದು ರೂಪ. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೋಳನ್ನು ತುದಿಗೆ ವಕ್ರ ಮಾಡಿದ ಕೋಲಿನಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ಸಾಹಾತಿಶಯ, ಅತಿರೇಕವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ ರಭಸಕ್ಕೆ ಡೊಳ್ಳಿನ ಕುಣಿತದ ಹಲವು ಮಾದರಿಗಳು ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಡೋಲನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದ ಕುಣಿತವಿರುವಂತೆಯೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ನಗಾರಿಯ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ಕುಣಿದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕುಣಿತಗಳೂ ಉಂಟು. ಕೆಲವು ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಪದ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಂತೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಡಿದು, ನಶೆಯಿಂದ ಮತ್ತರಾಗಿ ತೀವ್ರ ವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗಂತೂ ಅವರಿಗೆ ಪದಗಳೇ ಬೇಕಿಲ್ಲ; ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಮಾರಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಕುಣಿತ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತದ ಉತ್ಸಾಹಾತಿರೇಕಕ್ಕೆ 'ಮರಗಾಲು ಕುಣಿತ' ಒಂದು ಉತ್ತಮ ನಿರ್ದರ್ಶನ.

ಡೊಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಧ, ಆಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಡೊಳ್ಳಿನ ಶಬ್ದ ತುಂಬ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಬನವಾಸಿಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಬಡಿದು ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿಯ ಪದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪದದಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗುಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಡೋಲಿನ 'ಡಂಢಂ'ಕಾರದ ಮಂದ್ರ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರವು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನೀಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳು ಕುರುಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಸಿಸಿಫ, ಸಿದ್ದಾಪುರ, ಮುಂಡಗೋಡ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ, ಬೀಡರೂ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ:—

ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊಸ ಡೊಳ್ಳು ತಂದವೋ
 ಸೊನ್ನಿ ಕೊಟ್ಟು ನಾವು ಬಿಗದಿದವೋ
 ಸೊನ್ನಿ ಕೊಟ್ಟು ನಾವು ಬಿಗದಂತೆ ಡೊಳ್ಳು
 ರುದ್ರರ ನುಡಿತಾ ನುಡಿದಾವೋ

ಡೊಳ್ಳಿನ ರುದ್ರ-ಗಂಭೀರ ನಾದ ಅದರ ಜೀವಾಳವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಪದದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೇಲಿನಿಂದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಮುರಿದು, ಕೆಳಕ್ಕೆ ಒಗೆದು, ರಾಮನು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವನ ಸೇವಕನಾದ ವೃತ್ತಾಂತವಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕರೆ' ಅಂದರೆ 'ಖರೆ'—'ನಿಜ' ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಶಕ್ತಿ ಹೊಟ್ಟಿಲಿ ಶಿವ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕರೇ
 ವಿಷ್ಣುವಿನಾ ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮ ಕರೇ
 ಮಗಾ ತಾಯಿಯೂ ಮದವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಸಲಹಿದ್ದು ಕರೇ ||

ಇಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಲಹಿದನೆಂದು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಜೀವಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಕುರಿತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಮಾನವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಅವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾದ ಪುರಾಣದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದ— ಗಣಪತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದು, ಅವನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಗಣಪತಿ ಹೊರಟನೂ ಮೋಜುಮಾಡುತಾ
 ರಾಜಸಭೆಯೊಳೂ ಅವ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ...

— ಎಂದು ಸುರುವಾಗುವ ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಾಸ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯವಂತರಾ ಮನೀಗೆ ಹೋಗೀ
ನಿತ್ಯ ಬೋಜನಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾ || ಅವು
ಬೇಡುವ ಭಾಗ್ಯವ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದಾ
ಸತ್ಯವಂತ್ರ ಮನಿಯಿಂದ ಉಟ ಮಾಡಿ ವರುವಾಗ
ತತ್ರಶಾಡಿ ನೆಲಕೊತಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಾ

ಕುತ್ತಿಗೆ ತನಕ ಉಂಡು, ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಲಾರದೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
(ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು) ಬಿದ್ದನು.

ಬಡದೇಡೇ ಹೊಟ್ಟೆವಡಿದು
ಪಾವಿಸ ಕಡಿಗಾತು
ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕೆರಿ ವಡಿದಾಂಗ
ಅತ್ಲಾಗಿತ್ಲಾಗೆ ನೋಡಿದಾನು
ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಯಾರಿಲ್ಲ
ಬಳದು ಬಳದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಾ

— ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಒಡೆದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತುಂಬಿದನಂತೆ ಈ ಬಡೇ
ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ.

ಇನ್ನೊಂದು ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಿಸಿಫಿ ಮಾರಮ್ಮ(ದ್ಯಾಮವ್ವ)ನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ
ಅವಳ ಮುಖ, ಸೀರೆ ಆಭರಣಗಳ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬರೇ ನೀತಿಭೋಧಕ ಪದಗಳೂ
ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಕಲಿಯಾಟ ಕೆಟ್ಟೈತ್ತಿ ಬಾಳಾ
ವಬ್ಬರ ಗೋಣು ವಬ್ಬು ಮುರ್ಯರು ಬಾಳಾ

ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಗೌಡರ ಸಂಗ್ರಹದ ಒಂದು ಕುರುಬರ ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದದಲ್ಲಿ
ರೇವಣಸಿದ್ದರ ಕುರಿತ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯಿದೆ. ರೇವಣಸಿದ್ದನು ಮುನ್ನೂರು ಹೆಂಡಿರುಳ್ಳವನು,
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನು. ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಅವನು ಹೆಂಡಿರನ್ನೇ ಮಣ್ಣು ಹೊರಲು ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಅವನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ರತ್ನವತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಬಸುರಿ. ಅವಳು ಮಣ್ಣನ್ನು
ಹೊರಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, 'ತನ್ನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂದನು ಗಂಡ. ಅವಳು
ಉಗುರಿನಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಪಿಂಡವನ್ನು ಕೊಡದೊಳಗಿಟ್ಟು
ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟನು ರೇವಣಸಿದ್ದ. ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳಿಗೆ ರುದ್ರ ಮುನಿಯ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ.
ಕುರುಬರ ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತದ ಪುರಾಣವಿದೆಯಂತೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರ ಉಪನ್ಯಾಸ 'ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂಬುದಿದೆ. ಅವರು ದೇವರಸ್ತುತಿಯ ಪದಗಳಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಬಾಳಿನ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಾಡುಗಳೂ ಇವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಾವಣಿ

ಪದಗಳ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಗಂಡಸರ ಪದಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಧಾಟಿಯ ಗತ್ತು, ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸಗಳುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳ ಗಾರುಡಿ ಕುಣಿತ, ಅಲಂಕಾರಗಳ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರ ವಿಲಾಸ- ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? - ಗಂಡುಗಾಡಿ-ಹೆಣ್ಣು ಮೋಡಿ, ಇವೆರಡೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಾವಣಿಯ ಸೊಗಸು ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಲಾವಣಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಮರಾಠಿಯ 'ಶಾಹೀರ' ಅಂದರೆ ಹಾಡುಗಾರರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಈ ಎರಡೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಲಾವಣಿ' ಮತ್ತು 'ಪೋವಾಡ' ಎಂಬ 'ಶಾಹೀರ' ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇದೆ. ಶಾಹೀರದ ಅತಿ ಹಿಂದಿನ ಉಲ್ಲೇಖ ೧೧೦೦ ಶಕ (ಇಸವಿ ಸನ್ ೧೧೭೬) ಕಾಲದ 'ಮಹಿಕಾವತಿಯ ಬಖರಿ'ನಲ್ಲಿ ಇದೆಯೆಂದು ಕೈ. ವಿನಾಯಕ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭಾಮೆಯವರು 'ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಾರಸ್ವತ' ಎಂಬ ಮರಾಠೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದುಂಟು. ಆಮೇಲೆ ಶಹಾಜಿಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವಾಜಿಯ ಕಾಲದಿಂದ ಪೇಶವಾಯಿಯ ಸತ್ತೆಯ ಕೊನೆಯವರೆಗಿನ ಶಾಹೀರೀ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಪೋವಾಡ ಇಸವಿ ಸನ್ ೧೬೫೯ರ ಕಾಲದ ಆಗೀನದಾಸನು ರಚಿಸಿದ ಅಫಜುಲಖಾನನ ವಧೆಯ ಪೋವಾಡ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ತೀರ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ 'ಗೊಂಧಳ' ಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. 'ಗೊಂಧಳ' ಶಬ್ದದ ಉಲ್ಲೇಖ ನಾಮದೇವನ ಅಭಂಗವೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಆ 'ಗೊಂಧಳ' ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಪೋವಾಡದ ವಿಕಾಸವಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಪ್ರಾ. ಗಂ. ಭಾ. ನಿರಂತರ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ವೀರರ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಅವರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡಲು ಹುರಿದುಂಬಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೊಗಳು ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿಗಳ ವಿಕಾಸ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ವೀರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಆ ವಂದಿಗಳು ವೀರರಲ್ಲಿ ವೀರರಸ ಉಕ್ಕುವಂತೆ ಅವರ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆ ಪಾಠಕರ ರಚನೆಗಳು ಹಾಡುಗಳ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದು ಮಹಾಕವಿ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಪವಾಡ ಎಂದೂ ಹಾಡುವವರಿಗೆ ವಂದಿ, ಪಾಠಕ, ಭಟ್ಟ, ಪವಾಡಿ, ಚಾರಣ (ಚಾರಣರ ಕೈವಾರ ಆದಿಪರ್ವ ೧೨-೨೫) ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಲವ ಕಳೆಯೇ ಸಿ ಭಡಾಳದೊ-
 ಉಲಿವ ಪಟಹ ಮೃದಂಗ ಕಹಳಾ-
 ವಳಿಯ ಬೊಗ್ಗಿನ ಬೊಬ್ಬಿವ ನಿನ್ನಾಳ ಕೋಟೆಗಳ ||
 ತಳಿತ ಝಲ್ಲರಿಗಳ ಪತಾಕಾ-
 ವಳಿಯ ಬಲಿದು ಪವಾಡಿಗಳ ಕಳ
 ಕಳದ ಕೈವಾರದಲಿ ಕವಿದರು ದ್ರೋಣನಿದಿರಿನಲಿ ||

— ಎಂಬಲ್ಲಿ ವೀರ ರಸವನ್ನು ಉಕ್ಕೇರಿಸುವಂತೆ ಬಡಿವ ಹಲವು (ಚರ್ಮ) ವಾದ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖದೊಡನೆ ಪವಾಡಿಗಳು ಕಳಕಳದಿಂದ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಜೋಡಿಸಿತು ಜಯ ಜಯಧ್ವನಿ
 ಕೂಡೆ ಜಗದಗಲದಲಿ ಬಿರುದು ಪ-
 ವಾಡಗಳ ಮೊಗ ನೆಗಹಿ ಹೊಗಳಿತು ವಂದಿಸಂದೋಹ ||

ಈ ಪವಾಡಗಳು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದುವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯ—

ಸೊಗಸ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಸುಲಿವ ರಸವಾ-
 ದಿನಳನಿವರ ವಿಡಾಯಿಗಳ ನಂ-
 ಬುಗೆಯ ಕೇವಣ ಪಾಡುಕಾರ ಕರ್ಣ ನೋಡೆಂದ ||

ಯುದ್ಧದ ಹುಮ್ಮನಿನಿಂದ ಕಣದೊಳಗೆ ವೀರರಿಗೆ ಕಾಳಗದ ಅಹ್ವಾನ ಕೊಡುವ ಕರ್ಣನನ್ನು ವಂದಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹೊಗಳಿದರು.

ಭೀತಿಗೊಳುತದೆ ಮಾಬಲ ಮಯ್ಯು
 ಪೂತುದಕ್ಕಟ ದಿಟ್ಟರಿಪುಸಂ-
 ಘಾತವಾರಿಧಿ ಬಾಡಬಾನಲ ಕೀರ್ತಿಜಗಯ್ಯುಂಪ ||
 ಜಾತರಿಪು ನಿರ್ಮಥನ ವೈರಿ
 ಪ್ರಾತಕಾನನಧೂಮಕೇತುವ
 ರಾಹಿಹರ ಜಯ ಜೀಯ ಎಂದುದು ವಂದಿಸಂದೋಹ ||

ಇಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳು ಹೇಳುವ 'ಜೀಯ' ಎಂಬುದೇ "ಜೀಯಜೀಯ ಜೀಯ ಜೀಯಗಾ..."

ಎಂದು ಪೋವಾಡದಲ್ಲಿ ಜತೆಗಾರನು ಹೇಳುವ ಸೊಲ್ಲಿನ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. 'ಪ್ರತಾಪ' ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವ ಪವಾಡವಾಗಿದೆ.

'ಪವಾಡ' ಎಂಬ ಈ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೀತಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಹಾಡುವ ಮರಾಠಿ ಸೈನ್ಯದ ಶಾಹೀರರನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದ್ದಿರಬೇಕು. 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವೀರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಇದಿರು ಸೈನ್ಯದ ವೀರರನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಮರಾಠಿ ಮೂಲದವಾಗಿವೆ.

ನರನಲೇ ಲೋಕೈಕ ವೀರನು
ಧಿರುರೆ ಮರು ಭಾವೆಂಬ ಸಡಿಫಡ
ಸರಿಯೆ ಕರ್ಣಂಗೆಂಬ ಕಳಕಳ ಕೇಳಲಾಯ್ತುಂದ

ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯ ಭಟ್ಟರು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರೆ, ಕೌರವರ ಕಡೆಯವರು "ಸಡಿಫಡ ಸರಿಯೆ ಕರ್ಣಂಗ" ಎಂದು ಕಳಕಳ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ "ಈ ಪರಿಯಲೆರೆಡಿಟ್ಟ ಜಗದಾಳಾಪವನು" ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ವಂದಿಗಳ ಕಲಹ ಕಠೋರ ಕಳಕಳವನ್ನು ಮಹಾಕವಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಲವನ್ನು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದಾದರೂ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಪೋವಾಡವು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ ವಿಷಯಕವಾದದ್ದು: ಲಾವಣಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಪೋವಾಡ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೀರಜೀವನದ ಕಾವ್ಯ. ಲಾವಣಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೃಂಗಾರ ಜೀವನದ ಕಾವ್ಯ. ಆದರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ, ಕರುಣ, ಹಾಸ್ಯರಸಗಳೂ ಇರುವುದುಂಟು.

'ಶಾಹೀರಿ ವಾಙ್ಮಯ'ದಲ್ಲಿ 'ಕಲಗೀ-ತುರಾ' ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ಬಹಳ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸವಾಲ-ಜವಾಬ (ಸವಾಲು-ಉತ್ತರ) ಸೃಷ್ಟವಾಗಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನಾಧರಿಸಿದೆ. ಅನೇಕ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೂಟ ಪ್ರಶ್ನೆ (ಬ್ರಹ್ಮ, ಮಾಯಾ, ಶಿವ-ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಯುಳ್ಳ ಲಾವಣಿಯನ್ನು "ಭೇದಿಕ ಲಾವಣಿ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪೋವಾಡ ಮತ್ತು ಲಾವಣಿ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವುಂಟು.

ಸುಟತೀ ತೋಫಾ ಧುಂದ ಡಣಾಣ್ಣ

ಗುಂಗತ ಗೋಳೇ ಯೇತಿ ಭಣಾಣ್ಣ
ಸೋಂಸೋಂ ಕರಿತೀ ಬಾಣ ಸಣಾಣ್ಣ
ಖಾಲೇಲ ಭೋಡೇ ಉಡತಿ ಟಣಾಟಣ

ಅನುವಾದ: (ಗುಂಡು) ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ತೋಪುಗಳ ಶಬ್ದ ಡಣಾಣ್ಣ 'ಗುಂಯ್ ಗುಡುತ್ತ' ಗುಂಡುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಭಣಾಣ್ಣ 'ಸೋಂಸೋಂ' ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬಾಣ ಸಣಾಣ್ಣ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಹಾರುತ್ತವೆ ಕುದುರೆಗಳು 'ಟಣಾಟಣ'.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಲವಣಿ' 'ಲಾವಣಿದಿ' 'ಲಾವಣಿಗೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಸೌಂದರ್ಯ, ವೇಗ, ಬಿಗುಹು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳು ಆಯಾ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ವಾಭೆಯ ಲಾವಣಿಗೆ ಲೇಸೆನುತ ಸಾತ್ಯಕಿ
ಆವ ಸಾಧನೆಯೋ ವಿಘಾತಿಯ
ಲಾವಣಿಗೆ ಗದ್ರಿಗಳು ಬಿರಿದವು ||

ಸಭಾ ೨:-೧೦೯

ನಿವಾತಕವಚರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಭಯದ ಬಣ್ಣನೆ ಮಾಡುವಾಗ, 'ವಿಘಾತಿಯ ಲಯದ ಲಾವಣಿಗೆಯ ವಿರಾಗದ ತಡಿಯ ಸಂಕಟದ ಪಯದ ಪಾಡಿನ....' (ಅರಣ್ಯ: ೧೨-೮) 'ಪಾಡು' ಎಂದರೆ 'ಕಷ್ಟ' ಎಂದಿದ್ದರೂ 'ಸಂಕಟ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ— ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಟದ (ಕರುಣ ರಸದ) ಪದ್ಯದ ಚರಣದ ಹಾಡಿನ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿಸಬಹುದು: ಇಲ್ಲಿ ಈ 'ಲಾವಣಿಗೆಯ ಹಾಡು' ಎಂಬುದು ರೂಪಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾದುದು.

ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ "ಚಾರಣರ (ಶಾಹಿರರ) ಕೈವಾರ" ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಲಾವಣಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮರಾಠಿಯ 'ಶಾಹೀರ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ 'ಪೋವಾಡ' ಮತ್ತು 'ಲಾವಣಿ' ಎರಡನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಲಾವಣಿ' ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕೈವಾಗ (ಸ್ತುತಿ) ಮಾಡುವ ಚಾರಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಲಾವಣಿಯೆಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಆ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವಿದ್ದಿತೇ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅನಿರ್ಣಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕಿಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ 'ಲವಣಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, 'ಲವಣ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅದು ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ— ಮುಂದೆ ಬಗ್ಗುವುದು; ಹಿಂದೆ ಬಾಗುವುದು; ತಿರುಗುವುದು; ಬಳುಕಿ ಬಾಗುವುದು; ಯುದ್ಧದಲ್ಲಾಗಲಿ, ನರ್ತನಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

‘ಲಾವಣಿ’ ಎಂಬುದು ‘ಲವಣಿ’ ಎಂಬುದರ ಈ ಎಲ್ಲ ಭಂಗಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪದ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರವೆಂಬುದು ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ.

ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ‘ಲಾವಣೀ’ ಎಂಬುದು ‘ಹತ್ತಿರ ತರುವುದು’, ‘ಸಂಗಡ ಸೇರಿಸುವುದು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರುವ ಶೃಂಗಾರ ರಸಪೂರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾಗಿದೆ(ಕಿಟೆಲ್ ಕೋಶ). ಕಿಟೆಲ್‌ರು ಲಾವಣಿ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ‘ಅಶ್ಲೀಲ ರೀತಿಯ ಜನಪದ ಕಥನ ಗೀತ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಶ್ರುತಿ’ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಮ. ವಾ. ಧೋಂಡೆ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ “ಮರಾಠೀ ಲಾವಣ್ಯಾ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಕೆ. ಭಾಗೋಜಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಲವಣ’ ಎಂದರೆ— ‘ಸುಂದರ’ ಅದರಿಂದ ‘ಲಾವಣೀ’ ಶಬ್ದದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ‘ಲಾವಣೀ’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ‘ಮಾಂಡಣೀ’ (ಮಂಡಿಸುವುದು, ರಚಿಸುವುದು) ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಶ್ರೀ ಧೋಂಡೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರು “ಲಾವಣ್ಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಲಾವಣಿ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿರ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದ್ದಂತಿದೆ...” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ದಿ. ದೇವುಡು ಅವರೂ ತಾನೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿ ಡಾ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ಈ ಲೇಖಕನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದುಂಟು. “ಲಾವಣಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಡಾ. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು, ಶ್ರೀ ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ “ಗೀತಗಳು” ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಅದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಹತ್ವಪೂರಿತ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು, ಗುಣಚಂದ್ರನ “ಛಂದಸ್ಸಾರಂ” ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೦) ‘ಲಾವಳಿ(ಣಿ)ಯ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದು, ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಯಗಳ ಮಿಳಿತವ ಮಾಡಿ : ಕೊನೆಯಲಿ ಗುರುಗಳ ಹೂಡಿ ।
ಅರ್ಥದ ಸಾರವ ನೋಡಿ : ಪ್ರಾಸನು ಕೊನೆಯಲಿ ಹೂಡಿ ।
ಪಾದ ಮಿತಿಯ ಬೀಸಾಡಿ : ಲಾವಳಿ(ಣಿ) ಕೃತಿಗಳ ಪಾಡಿ ।

ಇಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಯ ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣ ಸಮನ್ವಯವೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ (೫-೧೮). ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾದ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದಿದೆ.

'ಕಥನಗೀತ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಲಾವಣಿಯೆಂದು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಾಂತರ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವರಾದರೂ, ಲಾವಣಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಮೂಲಕ ಕಥನಗೀತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಾವಣಿ ಎಂದೆನ್ನಲಾಗದು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ, ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಡಾ. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ, ಶ್ರೀ ಪಿ. ಕೆ. ಭಾಗೋಜಿ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು— ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ 'ಬ್ಯಾಲಡ್ಡಿ'ನಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಯ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮರಾಠಿ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಶೃಂಗಾರಪ್ರಧಾನ ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ, ನೀತಿಬೋಧಕ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ, ಭಕ್ತಿಪೂರಿತ ಹಾಗೂ ಸಂವಾದಗಳುಳ್ಳ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಉಂಟು.

ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಆದರೆ, ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಲಾವಣಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಇದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನ ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಲಾವಣಿ ಇದಕ್ಕೊಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಾವಣಿಕಾರರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಆ ಕಡೆಯ ಲಾವಣಿಕಾರರ ಅಂಕಿತವಿರುವ ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳೂ, ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾದ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ "ರಾಣ ಕುಬಣ್ಣ 'ಲಾವಣಿ' ಹೇಳತಾನ" ಎಂದು ಇರುವ ಒಂದು ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ರಾಣ' ಮತ್ತು 'ಕುಬಣ್ಣ' ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಲಾವಣಿಕಾರರು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀ ನಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯವರೂ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದುಂಟು. 'ಬಾಳಗೋಪಾಳ ಮಾಡ್ಯಾನ ಕವಿಸ್ವಂದ' ಎಂದು ಇರುವ ಲಾವಣಿ ಉತ್ತರ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಲಾವಣಿಕಾರನ ನೆನಪನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ, ಬೇಡರೂ, ವೀರಶೈವರೂ ಆಡುವ ಮಾತು ಬೈಲುಸೀಮೆಯ ಆಡುಮಾತನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಬೈಲುಸೀಮೆಯಿಂದ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ; ಗೊಂದಲಿಗರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಿ ರಾಜ್ಯ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ನೆನಪು ನಮ್ಮ ಜನರ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ, ಕಥನಗೀತಗಳಲ್ಲೂ - ಜಾನಪದ

ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ, ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, ಹಾಳಾದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಲಾವಣಿ ಸಿಸಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ಲಾವಣಿ ಬಯಲಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೂ, ಲಾವಣಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆಯೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರೂ, ಪ್ರಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರೂ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದುಂಟು. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಲಾವಣಿ. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರದ ಕಡೆ 'ಅಂಟೆಗೆ-ಪಂಟೆಗೆ' ಪದವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ ಅರಸು ತಾನು ಕಾರತಹುಟ್ಟಿ ಕಾಮದಿಂದ
ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಮನಸಿಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟವೂರಾ
ಶೀಮಿಭೂಮಿ ಬಹಳಿತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ದೌಲತ್ತು
ಅವೆಗಿತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಣ ಬಂಗಾರಾ

— ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶವೇನಿದ್ದಿತೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯದು. ರಾಜನ ಹೆಸರು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಭಾವ್ಯ ಘಟನೆಗಳೊಡನೆ ಅಸಂಭಾವ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿವೆ.

ಆ ಅರಸನನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬಂತೆ ಛಿನ್ನಾರು ದೇಶಗಳ ಅರಸರು ಅವನಿಗೆ ಕಪ್ಪ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬಂತೆ ಕವಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವರ್ಣನೆ ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ....

ಚಿತ್ರದೇಣ್ಣು ನೇತ್ರಗೊಂಬಿ ಕಸ್ತೂರ ಹಚ್ಚಿ ವತ್ರದಿಂದ
ನೇತ್ರ ತಿರವತಿದ್ದು ಅಕಿ ಗರರರರಾ
ನೆಡ ಹಿಡಿ ಆಕಿ ಮಂಡಿ ನಾಗರ್ ಹಡಿಯಂಗ ಜಡಿ
ಕ್ಯಾದೆಗೆ ವಡಿ ನೋಡೋ ಬಂಗಾರ ಜಡಿ

ಜಳಕ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಉಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಳೆದು ಆಕೆ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಹತ್ತಿರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಕುಚಗಳ ಅಂದ-ಚಂದವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳ ತಂದೆಯ ಕಾಕದೃಷ್ಟಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾಗು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವಳು ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದ ಪೀತಾಂಬರ ತೆಗೆದು, ಉಟ್ಟಳೆಂಬಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಾಚಿಕೆ- ಗಾಬರಿಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಓಡಿದ ಅವನ ಮಗಳು- ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಬೈರಾಂಬಿಕೆಯ ಆಶ್ರಯ ಕೇಳಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ದೇವಿ, "ತಾನು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎನ್ನಲು ಅವಳು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾಳೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಅವಳನ್ನು ನುಂಗಿ ಸೀರೆಯ ಚುಂಗನ್ನು (ಸೆರೆಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು) ಮಾತ್ರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ರಾಜನು ಬಂದು ಚಪಗೊಡಲಿಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವುದೂ, ಅವನಿಗೆ "ನದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಾಗಿ ಹೋಗು" ಎಂದು ದೇವರು ಶಾಪ ಕೊಡುವುದೂ; ರಾಜನು ಉಶ್ಯಾಪವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ, "ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿಬಂದು, ಅವನ ಪಾದ ತಾಗಿದಾಗ ರಾಜನ ಶಾಪ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ- ಈ ಲಾವಣಿ ವೀರಶೈವ ಕವಿಯೊಬ್ಬನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ 'ವಡಪ' ಎಂದು ಗದ್ಯ ವಚನ ಭಾಗವುಂಟು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂದ-ಚಂದದ ಪರಿಣಾಮದ ಬಣ್ಣಿನ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣುಬಣ್ಣ ಕಾಡಿಗಣ್ಣ ನುಡಿ ಸಣ್ಣ ಬಾಳಿಹಣ್ಣ
 ಸುಲಿದ ತಿಂದಂಗಾತ ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ ಗಳಿಗೇ
 ನೆನಪು ಅದರ ಯೆದ್ರಿಗ್ ಉಪ್ಪಾಸಿದ್ದ ಉಂಡಂಗಾತು
 ಹಪ್ಪ ಸಂಡಿಗೆ ಉಪ್ಪಕಾಯಿ ತುಪ್ಪ ಹೋಳಿಗೇ ||

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಾವಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದಗಳು ಬಹಳ ಹುರುಪಿನ ಪದಗಳು. ಇವನ್ನು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಹೇಳುವಾಗ, ಒಂದೇ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ತರದ ಪದಗಳ ಏಕನಾದದ ಬೇಸರ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇವನ್ನು ಸಾಭಿನಯವಾಗಿ, ರಸಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಭಿನ್ನರುಚಿಯ ಜನರಿಗೂ ರಸ ಸಮಾರಾಧನೆಯಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಕಾಲದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ವೈವಿಧ್ಯವಿರುವುದಾದರೂ ಹಿಂದಣ ಲಾವಣಿಗಳ ರಸವಂತಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಂಟು. ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಮುಂತಾದವರ ಕುರಿತಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಲಾವಣಿಗಳೂ, ಇತರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲಾವಣಿಗಳೂ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಥಕ್ಕೆ ಪದ

'ಥಕ್ಕೆ' ಇದು ಡಮರುವಿನಂತಹ, ಜೋಡು ಮೈಗಳಿರುವ (ಡಬಲ್ ಡ್ರಮ್) ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಇದನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಭಟ್ಟಳ ತಾಲೂಕಿನ ಗೊಂಡರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ದುಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಜೋಡುಮೈ ವಾದ್ಯ.). ಆದರೆ,

ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ— ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೂ ಅವರು ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕಥನಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ವಾದ್ಯ ಸಾಧನವೆಂದು ಬಳಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ (ಜೋಗಿಯರಂತೆ ತಂತಿವಾದ್ಯವನ್ನೂ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ). ಹಿಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ಆ ಕಥನಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಡಕ್ಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲೂ ಆಧಾರ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಡಕ್ಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಭೂತ ಪೂಜೆಗೆ, ಮಾಸ್ತಿ ಪೂಜೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಭೂತ ಪೂಜಾನರ್ತನಗಳನ್ನು 'ಧಕ್ಕೆ ಬಲಿ' ಅಥವಾ 'ಮಂಡಲ ಪೂಜೆ'ಯೆಂದು ಕರೆದು, ಪದಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಬಲಿ ಕೊಡುವಾಗ, 'ಪಳಹ' ಎಂಬ ಉದ್ದವಾದ (ಎರಡೂ ಬದಿ ಚರ್ಮ ಕಟ್ಟಿದ) ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಕೋಲಿನಿಂದ (ಒಂದು ಬದಿ) ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಪದ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಗೊಂಡರ ಧಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಲದ ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಧಕ್ಕೆಯ ಬಡಿತದಿಂದ ಭೂತ-ಮಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಕರೆದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ'ದಲ್ಲಿ— "ಧಕ್ಕೆ ನಾಟ್ಯಾನಕ, ಚಂಪೆ, ಕಿಂಕಣ, ಡೌಡೆ, ಕುಕ್ಕುರು, ತುಡುವ ಭೇರಿಗಳು..." ಎಂಬಲ್ಲಿ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನೂ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಬಳಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗೊಂಡರೂ ತಮ್ಮ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ತಮಟೆಯ ಪದ

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ, ಡಂಗುರ ಸಾರುವಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ತಮಟೆ (ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಹಲವೆಡೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ 'ತಂಬಟ')ಯನ್ನು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ಮಮತೆಯಿಲ್ಲದ ತಾಯಿಲ್ಲ; ತಮಟೆಯಿಲ್ಲದ ಊರಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆಯಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಮಟೆಯನ್ನು ಹಾಡು-ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಆ ವಾದ್ಯದ ಗತ್ತಿಗೆ ಕುಳಿತಿರುವವರಿಗೂ ಎದ್ದು ಕುಣಿಯಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆಯಂತೆ.

ಬುರ್ರ ಕಥಾ

'ಬುರ್ರ' ಎಂಬ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಬುರ್ರ ಕಥಾ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಣಿದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಬುರ್ರ' ಎಂದರೆ 'ಬುರುಡೆ' ಎಂದು ಅರ್ಥ. 'ಬುರ್ರ' ಎಂಬ ವಾದ್ಯ ನಮ್ಮ ಗುಮಟೆಯಂತೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯ. ಮೂವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನ ಕಥೆಗಾರ; ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬುರ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರಧಾನ ಕಥೆಗಾರನ ಹಾಡಿನ ಗತ್ತಿಗೆ

ತಕ್ಕಂತೆ ಜೊತೆಗೂಡಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನ ಕಥೆಗಾರನು ತಂಬೂರಿಯಂಥ ವಾದ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಳ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲು ತೆಲುಗು ಕಲಿತವರು ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

ಥಮಾಮಿ ಪದ ಮತ್ತು ಕುಣಿತ

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಸಿದ್ದಿಯರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಉದ್ದವಾದ, ಎರಡೂ ಕಡೆ ಬಾಗಿಡ, ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಕಡೆ ಚರ್ಮ ಕಟ್ಟಿದ 'ಥಮಾಮಿ'ಯನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಾದ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿ ಸಿದ್ದಿಯ ಹೆಂಗಸರ ಕುಣಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಪದಿಗಳು ಚಿಕ್ಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪದಗಳು, ಹಾಸ್ಯಪದಗಳು ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದೀ (ಉರ್ದು), ಮರಾಠಿ, ಕೊಂಕಣಿ, ತೆಲುಗು ಪದಗಳನ್ನು ಸಹ ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆ ಪದಗಳು

ಗೋವೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'. ತಾಳದ ಗತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಯಾವುದೇ ಪದವನ್ನಾದರೂ ಗುಮಟೆಯ ಗತ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪದ ಹೇಳದೆಯೂ ಗುಮಟೆ ಬಡಿದು ಆನಂದ ಪಡುವ ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ ಉಂಟು. ಗಂಡಸರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಡಿದ ಈ ವಾದ್ಯದ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕು. ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಲಿತು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವರು ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಗಂಡಸರು ಹೇಳಿದರೆ ಚೆಂದವೆಂದೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದನಿಯನ್ನು ಎಳೆದೇಳೆದು ಹೇಳುವ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳಿಗೂ, ತಾಳದ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳುವ ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ.

ದವ್ವಿನಂತೆ, ಡೊಳ್ಳಿನಂತೆ ಗುಮಟೆಯೂ ಗಂಡು ವಾದ್ಯ. ಮೃದಂಗವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಈಲಾಗುವ ವಾದ್ಯ. ಅರ್ಥಾತ್ ಮೃದಂಗವು ಹೆಚ್ಚು ಸುಕುಮಾರವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಈಯಬಲ್ಲುದು ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಅರ್ಥವಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಹೆಂಗಸರೂ ಮೃದಂಗವನ್ನು ಹಾಡಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರವಾರ, ಅಂಕೋಲಾ, ಕುಮಟಾ, ಹೊನ್ನಾವರ

ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಮೇಲಿನ ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಸಿಸಿ, ಹಳಿಯಾಳ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಗುಮಟೆಯ ಪ್ರಚಾರವಿದೆ. ಸುಗ್ಗಿಯ ಕೋಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ- ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವರ್ಗಗಳವರು ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ದಿಯರ ಹೆಂಗಸರ ಜಾತಿಯ 'ಪುಗಡಿ ಕುಣಿತ'ದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು (ಗಂಡಸರು) ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಭಜನೆಯ ಗುಂಪುಗಳವರೂ ಇದನ್ನು ತಾಳದ ಜೊತೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನೂ, "ಕೇಶವ ಕಾಮ್ಮಿ ಕೇಳೋ ಸಂಗಿ" ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಡಾ. ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಪದವನ್ನು ಹೇಳುವರಾದರೂ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಕಟ್ಟಿಹಾಡುವ ಪದಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಹಗಲು, ಐದು ರಾತ್ರಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯ ಪದಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟನ್ನು ಈ ಉಪನ್ಯಾಸಕನೂ ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕ ದಂಪತಿಗಳೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೂರಾರು ಕಥನಗೀತೆಗಳು ಈ ಸಂಗ್ರಹದ ಪದಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಭಾಗವತದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಕೆಯರ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಮಾಡಿದ ಕಥೆಯಂತೂ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯ ಪದಗಳು ಹಲವು ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

ಅನೇಕ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ತಾವು ಕೇಳಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಪದವನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ, ಗುಮಟೆಯ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. 'ಮುಂಗುಲಿ - ಹೆಂಗಸು ಕಥೆ' ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಪದದಲ್ಲಿ- ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಮುಂಗುಲಿ ಕೊಂದಿತೆಂದು ಸಂಶಯದಿಂದ ಹೆಂಗಸರು ಕೊಡವನ್ನು ಒಗೆದು, ಅದನ್ನು ಕೊಂದ ಮೇಲೆ ಮುಂಗುಲಿ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. "ಭಾನುಮತಿಯ ಕಥೆ (ಸುಧಾ)" ಸಹ ಒಂದು ಗುಮಟೆಯ ಕಥನಗೀತೆವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ.

ಗುಮಟೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬಡಿಯಲು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. 'ಸೇರಾಣೆ, ಸೇರಾಣೊ ನಮ್ಮ ಗೊಮಟೆಗೆ ಸೇರಾಣೋ' ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಶರಣ (ನಮಸ್ಕಾರ) ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಹಳ ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಗುಣ ಕಡಿಮೆಯಿರುತ್ತದೆ. "ರಾಗ ರಸ ಪದ ಕಸ" ಎಂದು ಗಾದೆ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅವನ್ನು ಗುಮಟೆ ವಾದನದ ಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಬಡಿದರೆಯೇ ಚೆನ್ನ. ಕೆಲವು ಪುನರುಕ್ತಿಯ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಬೇಸರ ತರಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವು ತುಂಬ ದೀರ್ಘವಾದ ಒಂದೇ ಧಾಟಿಯ ಪದಗಳಾಗಿ ಬೇಸರ ಬರಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದರೂ ಹಲವು ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಥನ ಕಲೆ ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೂತನ

ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ; ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೂ ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತವೆ (ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳು ಲೇಖನ ೧).

ಪುರಂದರದಾಸರ “ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರದೊಳಿಲ್ಲಾ” ಎಂಬ ಗೀತವನ್ನು ಗುಮಟೆಯ ಪದವಾಗಿ ಹಾಡುವ ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಅದರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಒಂದು ರೂಪಕಾತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಅಲಂಕಾರದ ಗುಮಟೆ ಪದವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವರು.

ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರಕೇ ಬರುಲಿಲ್ಲೋ (ಪಾರಾಂತರ ಪಂಜರದೊಳಗೆ)
ಹರಹರನೇ ಸಿವನೇ,
ರಾಮ ಮಂಚಾಸಕೆ ಬರುಲಿಲ್ಲೋ
ಬಾಳೆಯ ವನಕೇ ಲಾಸರಿತು ಗಿಳಿಯು
ಬಾಳೆಯ ಲೆಣೆ ಮೇನೆ ಕುಂತಿತು ಗಿಳಿಯು
ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಾ ಮೆಲದಿತು ಗಿಳಿಯು
ಬಾಳೆ ನೆಟ್ಟಾ ಕರೂತ ಬಂದಾ
ಬೆನ್ನತ್ತೀ ತವರಿದನೋ

... ಮುಂತಾಗಿ ಸೊಗಸಾದ ಭಾವಗೀತವೊಂದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ಗಿಳಿ’- ‘ಗಿಳಿರಾಮ’ ಎಂದರೆ ‘ರಾಮಗಿಳಿ’ (ಬಹುಶಃ ರಾಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ) ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗೀತದ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಲ್ಲ (ಪತಿ) ಎಂದಿನಂತೆ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ, ಅವಳ ಸ್ನೇಹಪಂಜರದೊಳಗೆ ಸಿಲುಕದೆ, ಆ ರಮೆಯ ಗಿಳಿರಾಮನು ಬೇರೆ ತೋಟದ ಹಣ್ಣನ್ನು (ಹೆಣ್ಣನ್ನು) ಮೆಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ತೋಟದ ಮಾಲಿಕನು ಈ ರಾಮಗಿಳಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಇಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಯಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಬರುವ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿನ ದೈನ್ಯತೆಯ ಅಲಾಪವು (ವಿಲಾಪವು) ಅವಳ ಗಂಡನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತಿಂದು, ಮೋರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರದೆ ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಹೋದ, ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅವನನ್ನು ತೋಟದ ಮಾಲಿಕನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಬಣ್ಣನೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ, ಅವಶ್ಯವಾದ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಶಾಬ್ದಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೊಡನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಗುಮಟೆ ಪದದಲ್ಲಿ- ಪಟ್ಟಣದ ಬೆಡಗಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಗಂಡನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅರಸಿದ ಹಾಗೂ ಗಂಡನನ್ನು ಕಾಣದೆ ತರಹರಿಸಿದ ವೇದನೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ‘ಹಳ್ಳ-ಕೋಡಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅರಸಿದರೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗಂಡನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಶೋಕಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಹುಶಃ ಅವಳೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಪುನಃ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೋದಂತೆ ಈ ನುಡಿಚಿತ್ರ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹವೂ ಇರುವಂತಿದೆ. ಗಂಡನನ್ನು

ಕಾಣಿಸಿಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪುತ್ರಲಿ ಸರವನ್ನೇ ಕೊಡುವೆನೆಂದ ಅವಳ ಚಿತ್ರಣ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಘನವಾದ ಪರಂಪರೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರರು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ದಪ್ಪು-ಲಾವಣಿ ಹಾಡುಗಳು” ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಇಮ್ರಾಪೂರ ಅವರು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಲಾವಣಿ ಪದಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ‘ಕಲ್ಲಿ-ತುರಾ’ ಮತ್ತು ‘ಹರದೇಶಿ-ನಾಗೇಶಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹಾದೇಶಿ-ನಾಗೇಶಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಯಾಕೆ ಬಂದವೆಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಬಿಡಿಸುವುದಾಗಿಲ್ಲ. ಇವು ಮರಾಠಿ ಮೂಲದವಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಈ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಬಿ. ವಿ. ಮಲ್ಲಾಪುರ ಅವರ “ದಿಮ್ಮಿ: ದುಂದುಮೆ ಪದಗಳು” ಸಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣ ಲೇಖನವಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಂತಿವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಡಾ .ಬಿ. ಬಿ. ಹೆಂಡಿಯವರ “ಡೊಳ್ಳು: ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳು” ಬೇರೊಂದು ಹೊಸ ಜಾನಪದ ಪುರಾಣದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿದವು. ‘ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣ’ದ ಕುರಿತ ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಆ ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲ. ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಅಡಕ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಕುರುಬರಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕುರಿತು ಜಾನಪದ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

“ಗುಮ್ಮಟೆ: ಗುಮ್ಮಟೆಯ ಪದಗಳು” ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ ಡಾ. ಕೆ. ಜಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಗುಮ್ಮಟೆಯ ಸ್ವರ ನಿಯಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕ ಅಂಶಗಳು ಗುಮ್ಮಟೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಬರೆದುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಗುಮ್ಮಟೆಯ ಪದಗಳ ಪ್ರಪಂಚ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ಗುಮ್ಮಟೆಯ ಪದಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಅಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿಯೇ ಉಂಟು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಈ ಪದಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆಕೊರೆ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

“ಬುಡಬುಡಕಿ: ಬುಡಬುಡಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ” ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಓದಿದ ಶ್ರೀ ನಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯವರು ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣನ ಸಣ್ಣ ಬುಡಬುಡಕಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹರಕೆಯ ಪದಗಳ ಸರಕು ಇರುವುದೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅವರಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದೆಯೆಂಬುದರ ಸುಳಹು- ಹೊಳಹನ್ನು

ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಖ್ಯವಾದ ಈ 'ಪಂಚವಾದ್ಯ'ಗಳ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇನ್ನಿತರ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ರಾಯಚೂರು-ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಇದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದುಂಟು. ಹಲಗೆಯನ್ನು ಬಡಿದು, ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಡುಗಳು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಇವೆಯಂತೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಕಥೆಗಳು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು ಹೃದಯದ ಗವಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಾರದೆ ಇವೆಯೋ ಏನೋ... ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಗಾನಸುಧೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಬೇಕು; ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಎರಕಹೊಯ್ಯಬೇಕು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೂ ಇನ್ನಿತರ ವಾದ್ಯಗಳೂ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದ ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ದಪ್ಪ ಅಥವಾ ಡಪ್ಪು (ಮರಾರಿ, ಡಪ್ಪ) ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲಾಟಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಬೇಕು ('ಕೃಷ್ಣವಾರಿಜಾತ' ಇತ್ಯಾದಿ.). ಮೂಡಲಪಾಯದ ಚರ್ಮವಾದ್ಯವೆಂದರೆ 'ಮೃದಂಗ'ವೊಂದೇ. ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿ 'ಚಂಡೆ'ಯನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳು ಕುಣಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.- ಡಾ. ಡಿ. ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೃದಂಗದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಚಂಡೆಯ ಬದಲಾಗಿ 'ತಾಸಮಾರು' ಎಂಬ ಚರ್ಮವಾದ್ಯವನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇಟ್ಟು, ಕೋಲಿನಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಒಂದೊಂದು ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಡಿಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಇತ್ತು (ಈಗ ಚಂಡೆ ತಾಸಮಾರಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.). ಚಂಡೆಯನ್ನು ಒಂದು 'ವಿಶಿಷ್ಟ ತರದ ಡೊಳ್ಳು' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗುಮಟೆ ವಾದನವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ 'ಹಗರಣ' ಎಂಬ ವಿವಿಧ ಅಣಕ ವೇಷ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನಾ ನೃತ್ಯ-ಗೀತೆ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ 'ಶಿಂಗಿಬೋಳ' (ಸಂಗ್ಯಾ-ಬಾಳ್ಯಾ) ಎಂಬ ಸಣ್ಣಾಟದ ತೆರನಾದ ಜನಪದ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಗುಂಡೂಬರ್ಬು' ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮ್ಮೇಲನಾದ್ಯಕ್ಷ ಡಾ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ನುಡಿದಂತೆ- ಗೀತೆ, ನೃತ್ಯ, ವಾದ್ಯ ಇವು ಜಾನಪದ ಗಾಯನವನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಅಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ... ಚರ್ಮವಾದ್ಯದ ಸಪ್ತಳಿಲ್ಲದ ಪದ-ನರ್ತನ, ನಾಟಕಗಳು ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ (ರುಚಿಯಿಲ್ಲದ) ಸಪ್ತ ಉಟದಂತೆಯೇ ಸರಿ.

ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯ ಗಂಡು, ತಂತಿವಾದ್ಯ ಹೆಣ್ಣು. ಇವೆರಡೂ ಸಮರಸವಾದರೆ

“ರಸಿಕತನದ ಸುಳಿಸುಖ”.

ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ರಾಕ್ಷಸರು ಅವನನ್ನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಳಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ— ಶಂಖಗಳನ್ನು ಉದಿದರೂ, ಭೇರೀ ಮತ್ತು ಪಣವಗಳನ್ನು ಬಡಿದರೂ ಅವನು ಎಳೆದೇ ಹೋದುದರಿಂದ ಗದೆ-ಭುಶುಂಡಿ ಮತ್ತು ಮುಸಲ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕಾದರೆ ಭೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ತಮಟೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಡಿದರೆ ಸಾಕಿತ್ತು; ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನೂಕಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕ ಗುಣ ಈ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಇವನ್ನು ಪುರಾಣ ಕಾಲದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲೂ, ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲೂ, ರಣರಂಗದಲ್ಲೂ ಹೋಗಿ ಬಡಿದವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯವರ್ಗಗಳವರೇ; ಅಂಥವರಿಂದಲೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳು ವರ್ಧಿಸಿದುದು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಸರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತರೂ ಈ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾರಾಧಕರಾಗಿ ಅವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದರು. ಈಗ ಪೋಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಉಪೋಷಣೆ ಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ನಾಟಕ, ಸಿನೆಮಾ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಇತರ ರೂಪಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗರ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಮಾಜಸುಧಾರಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ರೈತ-ಕೂಲಿಕಾರರ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಮೂಡುತ್ತಲಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಜನಪದ ಜೀವನ-ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಐಷಾರಾಮದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಹೊಸ ಹಳ್ಳಿಗರು— ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರಿಗೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ ಉತ್ಸಾಹ-ಆನಂದಗಳನ್ನು ತಂದ ಜನಪದ ಕಲೆ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಿನೆಮಾ ಅವರ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ತರವಾಗಿ ವರ್ಚಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಮದುವೆಯ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲಗಳಿದ್ದರೂ ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಆಗುವುದು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ, ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುವುಯಾವುದು ಸೊಗಸಾದುದೋ, ಯಾವುದು ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಸತ್ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಬಲ್ಲುದೋ ಆ ಜೀವನಕ್ರಮಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಜನಪದ- ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆ-ಜೀವನ ದರ್ಶನಗಳ ಆ ಸಂಗ್ರಹ— ಅಭ್ಯಾಸ-ಉಪನ್ಯಾಸ-ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಉರ್ಜಿತವಾಗಿರುವ ಕೆಲಸವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೊಸ ಕಾಲದ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿ, ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದುತ್ತಲಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆಗಳು ಹೊಸ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು

ಸರಕಾರದವರು ಅರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು- ಲಾವಣಿ ಹಾಡುಗಾರರ ತಂಡಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡು ಉರೂರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಜನರ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ 'ದಪ್ಪ', 'ಸಂಬಾಳ' ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ವಾದ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಬಲೆ, ಪಿಯಾನೋಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಹಿಂದೆ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂಥ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ರೀತಿಯ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತೇಜನ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಲಾತಂಡಗಳವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಅಗತ್ಯ. ಸುಧಾರಣೆಯ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಅಗತ್ಯ. ಸುಧಾರಣೆಯ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತ ಬರಲಿ.

ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಧುರೀಣರು ನಮ್ಮ ಸಿನೆಮಾಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದನದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಿನೆಮಾ ಉದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಲು ತುಂಬ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಿನೆಮಾಗಳು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಂತಸದ ವಿಷಯ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸರಕಾರದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತರೆ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಖಂಡಿತ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದುದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಲೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯದ ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಿಗ-ರೈತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸರಕಾರದ ನೇತಾರರು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರರು ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಈ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲವೂ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಇರುವ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದೆನು. ಈ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ನಾನು ತುಂಬ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. "ಹಕ್ಕಿ ನರನಣ್ಣ" ಕಥಾಸಂಕಲನ ಬರೆದ ನಾನು, "ಜಯವಾಗತ್ಯೆತೆ, ಜಯವಾಗತ್ಯೆತೆ ಜಯವಾಗತ್ಯೆತೆ, ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದಕೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, 'ಸ್ವಾಮಿದ್ವಾರು' ಎಂದು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಕೈಮುಗಿದು ವಿರಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

೫. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯ

(ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಷಣ)

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಸ್ಟೇನ್ ದೇಶದ ಗುಹಾನಿವಾಸಿಯಾದ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ರೇಖಿಸಿದ ಎತ್ತು, ಚಿಗರೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸತ್ವ, ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥದ್ದೇ ಸಹಜ ಜೀವಕಳೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ, ಆ ಕಾಲದ ಜಾನಪದ ಗೀತೆ ಕಥೆಗಳು ಶುದ್ಧ ಜಾನಪದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹಾಡು-ಕುಣಿತಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ದೇವತಾಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನೆ

ಮತ್ತು ಮಾಟದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಬೇಟೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸಾರೂಪವಾದ ಮಾಟಗಳಿಗೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದವು.

ತೀರ ಕಾಡುಜನರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ನಿಸರ್ಗ ಪ್ರಪಂಚ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಪ್ರಪಂಚಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಅನೇಕ ಸೃಷ್ಟಿಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಕುತೂಹಲಗಳನ್ನು ತಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಈಗ 'ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳು', 'ಐತಿಹ್ಯಗಳು' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

ಮನುಷ್ಯರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತ ತೀರ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಕಥೆ 'ಡುಕಾಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ಪಿರ್ಹಾ' ಎಂಬುದೊಂದಿದೆ. ಡುಕಾಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಪಿರ್ಹಾ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಒಗೆದಾಗ, ಆ ಕಲ್ಲುಗಳೇ ಮನುಷ್ಯರಾದರು ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿದೆ.

ಬೈಬಲ್ ನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶಬ್ದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಕುರಿತ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂಬ ಕಥೆಯೂ ಪ್ರಾಚೀನರು ಮಾಟದ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುವಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದೆಂಬ ಮೂಡಿದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಬಂದುದಾಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಮೃತ್ಯು ಅವರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸುರುಮಾಡಿದ ಒಂದು ಕಥೆ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಮಸಾಯಿ ನಿಗ್ರೋಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ದೇವರಿಲ್ಲದಾಗ ಮೃತ್ಯು ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು. ಆಗ ಸತ್ತವಳನ್ನು ಹೂಳಿದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಹೂಳಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರಹತ್ತಿತು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಒಬ್ಬ ಸೊಸೆ ಸೋಡಾ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಡಿದು 'ಸಾಯಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ದಿನ ದಿನ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೇವರು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮೃತ್ಯು ಮುದುಕಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೇರಿತು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೋದಾಗ ಮೃತ್ಯು ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿತು. ಆಮೇಲೆ 'ದೇವರು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪಾಲಾಗಲಿ' ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಶೃಂಗಾರಶುಕಸಪ್ತತಿ, ಭಟ್ಟಿ-ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಥೆ, ಬೇತಾಳ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ಹಿಂದಿನ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿವೆ.

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ನೂರಾರು ಆಶಯಗಳು 'ಬೃಹತ್ಕಥೆ'ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ

ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:- 'ಅಮೃತದ ನೀರು', 'ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆ' (Chasitiy Index), 'ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲವು' (Doctor Know All), 'ಮಾಂತ್ರಿಕ ನೂಲುದಾರ', 'ಹಂಸಕನ್ಯೆ', 'ಮಾಂತ್ರಿಕ ವಸ್ತುಗಳು', 'ಜೀವದ ಕಾಯಿ' (External Soul, Co-g Story, Vol. I, P. ೧೩೦-೧೩೧), ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ, ಭವಿಷ್ಯ ಸೂಚಕ ಸ್ವಪ್ನ, ಮಾಂತ್ರಿಕರ ಹೋರಾಟ ಅಥವಾ ರೂಪ ಪರಾವರ್ತನ, ದ್ವಂದ್ವಯುಧ ಮುಂತಾದವು.

'ಸೋಗಿನ ಗಂಡ' (Peretended Husband), 'ಮಾಂತ್ರಿಕ ವರ್ತುಲ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಶಯಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಜನಪದ ಭಾರತ - ರಾಮಾಯಣ - ಭಾಗವತ ಕಥೆಗಳು ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ತುಂಬ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಮಾಯಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಾರತ ಕಥೆಯೇ ನಮ್ಮ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಭಾರತ ಕಥೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಪಾಠಗಳು ತುಂಬ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರು ತುಂಬ ವಿಕೃತವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ, ಅವು ಮೂಲಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಪಾತ್ರಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಸನ್ಯಾಸಿ, ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ನೂರು ಅಕ್ಕಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ, ಕುಂತಿಗೆ ಐದು ಅಕ್ಕಿಕಾಳುಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಕಥೆ ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಕಥೆಯ ನೂರು ಕೌರವರು, ಐವರು ಪಾಂಡವರೆಂಬ ಸ್ಥೂಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪರಾಶರ ಋಷಿ ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸಮುದ್ರದ (ತಟದಲ್ಲಿ) ಸಮುದ್ರದ ಹೊಳೆ ದಾಟಿಸುವಾಗ ಅಂಬಿಗರ ಹುಡುಗಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಭೋಗ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮೂಲ ಕಥೆಯ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಅನುಕರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಅದಶಿ (ವ್ಯಾಸ), ಗಂಟಕಿ (ಚಿತ್ರವೀರ್ಯ), ದಂಟಕಿ (ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯ).

ಅಂಬಿಗರ ಹುಡುಗಿ (ಹೆಸರಿಲ್ಲ) ಮಗ ಅದಶಿಯನ್ನು ನೆನೆದಳು. ಅವನು ಗುಂಗಾಡಿನ ರೂಪಧರಿಸಿ, ಮಾಳುಗೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತಾಯಿಯ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಇವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಸಂಶಯ ತಾಳಿದರು.

ಆಮೇಲೆ ಹಿರಿಯ ಮಗನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿ, ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ- ಹಿರಿಯ ಮಗನು 'ಮಹಾಸತಿಯಿರಂತೆ

ಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕು' ಎಂದನು. ಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರು ನಾಲ್ವರಾಗಿ ಎದ್ದು ಬಂದರು. ಪಾಂಡೋರಾಜ, ಕೈರೋರಾಜ, ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯಳು ಗಂದೋರಿ. ಪಾಂಡೋರಾಜ ಕುಂತಿಯನ್ನು, ಕೈರೋರಾಜ ಗಂದೋರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು.

ಕುಂತಿಗೆ ಕರ್ಣ ಹುಟ್ಟಿದ ಕತೆ ಆಮೇಲೆ ಬಂದಿದೆ. ಸೂರ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ ಭೋಗ ಕೊಟ್ಟು, 'ಸೂರ್ಯಕಿರಣ ಎಂಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟುವೆ'ನಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಐದು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಕೊಟ್ಟುದರಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಐವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಯಕ್ಕಿ ಭೀಮನ ಆಕಾರ ಬಲು ದೊಡ್ಡದು.

'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮರು ತಾಯಿಗೆ ಭಾಗವತ ಕಥೆಯನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಾಗ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಸಂಶಯ ತಾಳಿದ್ದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯದೇ ಕಥೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಜಾನಪದ ಕವಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಜಾನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ - ಭೀಷ್ಮರ ಸಮೀಕರಣವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರು ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರದ ನಡುವೆ ಬೆಂಕಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದ ಶಿಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೂವರೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದೆ.

ಪಾಂಡವರೂ, ಕೌರವರೂ ಆಡಿದ ಆಟಗಳನ್ನು- ಗುತ್ತಿನ ಚೆಂಡು, ಗುಮ್ಮನ ಬಡಿದ ಕತ್ತಲೆಗುದ್ದು, ಗಂಬದ ಗಡಣೆ, ಕಣ್ಣುಚ್ಚು (ಕಣ್ಣುಟ್ಟು) ಇತ್ಯಾದಿ ಆಟಗಳನ್ನಾಡಿದರೆಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು 'ಹಾಣೆಯಾಟ' (ಚಿಣಿಫಣಿಯ ಹೋಲಿಕೆಯ ಆಟ) ಮತ್ತು ಚಂಡಿನಾಟಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಗೆದ್ದಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ (ಉ.ಕ.) ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ತುರಂಗ ಭಾರತ' ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಾದರಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಕುನಿಯು ಕೌರವರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಮೋಸದ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಾರಣ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ ('ದಾಸ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಗಿರಿ ಕೇಶವದಾಸರು ಈ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.). ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಾರ ದೇಶದ ರಾಜಪುತ್ರರು ನೂರು ಜನರು ಜಗತ್ತಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾಗುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೌರವನು ಅವರನ್ನು ಮೇಜವಾನಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಒಬ್ಬನ ಕಾಲಿಗೆ ತಾಗಲು- ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ತಿಳಿದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವರನ್ನು ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ನೀಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲಿರುವಾಗ ಇವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಎಲ್ಲ ತುತ್ತು ತಿಂದು ಬದುಕುಳಿಯಲು ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಆಯ್ಕೆಯ ಉಪಾಯ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹವಳಕ್ಕೆ ಆರಪಾರ ರಂಧ್ರಮಾಡಿ, ದಾರವನ್ನು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ದಾಟಿಸುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವವನು ಶಕುನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು

ಬದುಕಿ ಉಳಿದು, ಸತ್ತ ಅಣ್ಣಂದಿರ 'ಎಲುಬಿ'ನಿಂದ ಮೋಸದ ದಾಳಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜೂಜಿಗೆ ಅಣಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ('ದಾಸಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಮಾದಳ ಕಾಯಿಗೆ ರಂಧ್ರ ಮಾಡಿ, ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ದಾರಕ್ಕೂ, ರಂಧ್ರದ ಆಚೆಗೂ ಲೇಪಿಸಿದ್ದನು. ಇರುವೆಗಳು ದಾರವನ್ನು ಆರಪಾರ ಮಾಡಿದವು.).

ಜಾನಪದ ಕಥೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ಶಕುನಿಯರು ಕೌರವನ ಉಟಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಮರದ ಬೇರು ಒಬ್ಬನ ಕಾಲಿಗೆ ತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಎಡವಿದ ಬೇರನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ಕಿತ್ತರು. ಕೌರವನು ಇವರನ್ನು ಜೀವದಿಂದ ಇಡಬಾರದೆಂದು ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿದನು. ನೂರೊಂದು ಶಿಥಿಲ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನೂರೊಂದು ವರ್ಷ ಇಟ್ಟನು. ಅವರ ಮರಣದ ಅನಂತರ ಅವರ ತಲೆಬುರುಡೆಗಳಿಂದ ಕೌರವನು ಪಗಡೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದನು ಎಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮೊದಲಿದ್ದುದು ಖಿಲವಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು.

ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಕೌರವ-ಪಾಂಡವರು ಆಟವಾಡುವಾಗ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಉಂಗುರವನ್ನು ತೆಗೆದರೆಂದು ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಜಾನಪದ ಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಂಡು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರೆಂದಿದೆ.. [ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕಥಾಮಂಜರಿ ೬-೨]

ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಗಮಕ ಪದಗಳ ರಚನೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಯೋಗಗಳೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇತ್ತಿವೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಅರಗಿನ ಮನೆಯನ್ನುರಿಸಿ ಪಾಂಡವರು ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ಕೌರವರು ಪಾಂಡವರ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ಭಾರತದಲ್ಲೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ, ಭೀಮನು ಭಟ್ಟನ ವೇಷಧರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉಟ ಮಾಡುವುದು ಜಾನಪದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ಭೀಮ ಭಟ್ಟನು ಗುರಕಲ ಎಲೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರಾವಳಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಜನರು, "ಭಟ್ಟಾ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಎಲೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಗೈದೆ, ನಿನ್ನ ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೆ?" ಅಂದರು. ಭಟ್ಟನು, "ಪಾಂಡವರ ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವುದು ನಿರರ್ಥಕ. ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ" ಎಂದನು. ಆಗ ಕೌರವರು, "ಅವರು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಬರಲಾರರು" ಎಂದರು.

"ಸಾಯಲಿ ಅವರು. ನನಗೆ ಬಡಿಸಿರಿ" ಎಂದನು ಭೀಮ. ಅವನು ಭೀಮನೆಂದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಡಿಸಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಅವನು ಬೇಯಿಸಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಉಂಡನು. "ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಬಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ವ್ಯರ್ಥ" ಎಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ತಂದುಹಾಕಿದರು. ಐದಾರು ಖಂಡುಗ ಅಕ್ಕಿ ಉಂಡರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದೆ, ಅವರಿಗೇ ಬಯ್ಯು ಬೇಲಿದಾಟಿ ಹೋದನು ಭೀಮ.

ಬಕಾಸುರನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ ಕಥೆ ಮೂಲಕಥೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಭೀಮನು ಅನೇಕ ಸಲ ಹನ್ನೆರಡು ಖಂಡುಗ ಅನ್ನವನ್ನು (ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ಪಲ್ಲೆಯೂ ಇದೆ.) ಒಂದೊಂದು ಗುಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ನುಂಗುತ್ತ ಬರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಖಂಡುಗ ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ, ಅನ್ನದ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಕನಿಗೆ ತೋರುವುದೂ, ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಸೀಳುವುದೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಭೀಮನು ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮೊದಲು ಜನರು ಬಕನೇ ಬಂದನೆಂದು ಹೆದರಿದರಂತೆ. ಇದು ತುಂಬ ಸಹಜವಾದ ಭಯಋಚಿತ ಮಾನವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಬೇಟೆಗೆ ಪಾಂಡವರು ಹೋದಾಗ, ದ್ರೌಪದಿ ಸ್ವಯಂವರದ ಅಂಬರವಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ- ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಡನೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ದ್ರೌಪದನು 'ಬಿಲ್ವ ಹಬ್ಬ' ಮಾಡುವನೆಂದು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಅಂಗಾರವರ್ಮನೊಡನೆಯ ಹೊಡೆದಾಟವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಸೋತ ಅಂಗಾರವರ್ಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ಸ್ಯ ಯಂತ್ರ ಭೇದನವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ದ್ರೌಪತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪಾಂಡವರು ತಿರುಗಿ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ, "ನಾವು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಂದೆವು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕುಂತಿ 'ಹೆಣ್ಣು' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, "ಐವರೂ ಹಂಚಿ ತಿನ್ನಿರಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ (ಪಂಚೈವರುಹಂಚಾಳಿರೋ.. ಕ.ರಾ.ಕೃ. 'ಹೆಣತಿ ಉರಿಯುತಿದೆ', ಪುಟ ೯೯-೧೪೦).

'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ - 'ಅನುಪಮಿತ ಮೌಲ್ಯದ ಅಮಲ ಮೌಕ್ತಿಕವ ತಂದೆವು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅರ್ಜುನ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಂದೆವು' ಎಂದಾಗ, "ಎಲ್ಲರೂ ಭುಂಜಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಕುಂತಿ ಹೇಳಿದಳು. ಜನಪದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ 'ಹೆಣ್ಣು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 'ಹೆಣ್ಣು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದುದು.

ಅರ್ಜುನನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹರಣ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಆಶಯಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿವೆ. 'ಅನೇಕ ಸೋದರರ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋದರರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದ ಹಲವರ ಕುರಿತಾದ ಕಥಾನಕಗಳುಂಟು. ಅರ್ಜುನ ಎಂಬ ಬದಲಿಗೆ 'ನಕುಮಣ ಜೋಗಿ' (ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು) ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಂಥ ಕಥಾನಕಗಳೂ ಉಂಟು (ಉದಾ.: 'ಕನಕಾಂಗಿ', 'ಬೆಳ್ಳಿಯಮ್ಮನ ಹಾಡುಗಳು', 'ಲೇಖಕನ ಸಂಕಲನದ ಒಂದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ.).

ಅರ್ಜುನನು ಜೋಗಿಯಾಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಕೌರವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ

ಕೊಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಕಥಾನಕವಿದೆ. ಕೈ.ವಾ. ಗದ್ದಿಗೆಮಠರ 'ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡುಗಬ್ಬ' ಎಂಬ ತ್ರಿಪದಿ ಕವನದಲ್ಲಿ ಚದುರಂಗ ಕುಸುಮಾಲೆಯರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಂಗ, ಚಿತ್ರಾಂಗದೇ, ಕುಸುಮಾಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪಾಂಡ್ಯರಾಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ಕೌರವನಿಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂಶವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಅಥವಾ ಜಾನಪದದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೇ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸುಭದ್ರೆಗಾಗಿ ತಿರದ ಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನೂ, ದಿಬ್ಬಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಹನ್ನೆರಡು ಖಂಡುಗದಷ್ಟು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಅರ್ಜುನನು ಜೋಗಿಯಾದ ಆಶಯವನ್ನೇ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕಥಾನಕಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಜೋಗಯ್ಯ' ಎಂಬ ಕಥಾನಕ ಸಂಕಲನದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಜೋಗಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕಥೆಯಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಅನೇಕ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಮರುಳಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಭಾವಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಸೋತ ಅರ್ಜುನನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಜೋಗಿಯಾಗಿ ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಜುನನು ಚಿತ್ರಾಂಗದೇ, ಕುಸುಮಾಲೆ ಎಂಬ ಮಡದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೋಗಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದನೆಂದು ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಚಿತ್ತಾರ ಬರೆದ 'ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡು' ಎಂತಲೇ ಒಂದು ಶಿಷ್ಟರಚನೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ('ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ', ಪುಟ ೯೫, 'ಗುಮ್ಮನ ಪದಗಳು - ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿಯ ಹಾಡು'.)

ಪಾಂಡವರು ಜೂಜಾಡಿದ ಕಥೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಮೈವೆತ್ತಿದೆ. ಕ.ರಾ.ಕೃ. 'ಹಣತಿ ಉರಿಯುತಿದೆ' ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ-- 'ಓಲೆ ಓದಿ ಬೆರಗಾದರು', 'ಆಡದಿರು ಅಡಿಕೆ ಜೂಜು'.

ಕೌರವರು ಜೂಜಿಗೆ ಕರೆದ ಓಲೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದುದು ನಮ್ಮ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ-- ಕೌರವರಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜೂಜಿನ ಕರೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದರೆ; 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ-- ಕೌರವರು ವಿದುರನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕರೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಕುರಿತಾದ ಕಥನ ಕವನಗಳು ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. 'ಅಭಿಮನ್ಯು ಉಪಾಖ್ಯಾನ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ- ಅಭಿಮನ್ಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಲಿಯಲೋಚನನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ, ಲಿಯಲೋಚನನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂದಿದ್ದ ಸೇಡು ತೀರಿಸಲು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೊರಟಾಗ ಮುದಿ ಪುರೋಹಿತನ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನೇ ಉಪಾಯದಿಂದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ತಂದು ಕೊಂದನೆಂದೂ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಭೂತವೇ ಸುಭದ್ರೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು "ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವ ಮನಸ್ಸೇ ಇತ್ತು" ಎಂದಿದ್ದರೂ, ಈ ಕಥೆ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. 'ಕಾಯಿದರೆ ಕಲಿಯುಗಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ.' ದುಷ್ಟರನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವನೆಂದಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತಕಾರರು ಕೃಷ್ಣನು ಗರ್ಭಿಣಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಹಡೆಯಲು ಕರೆತಂದುದನ್ನು ಅವಳ ಅತ್ತಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿ ಕಷ್ಟಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಕೊಲ್ಲಲು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದಳೆಂದೂ ಅಭಿಮನ್ಯು ಅವಳ ಚೂರಿಯಿಂದಲೇ ಅವಳ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದೂ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದ ಹಾಡಿನ ಕಥೆ. ಇತರರೇ ಸಹ ಇದೆ.

ಹತ್ತು ತಲೆಯೋನು ಹದಿನಾರು ಭುಜದೇನು
ಅಚ್ಯುತ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಕೆ ವೈರೇನ್ನು || ಸುಭದ್ರೆ
ಅಭಿಮನ್ಯುನೆಂದು ಕರೆಯೋಗೆ

(ಜನಪದ ಗೀತ ಮಹಾಭಾರತ- ಸುಭದ್ರೆ)

ಕ.ರಾ.ಕೃ. 'ಹಣತಿ ಉರಿಯುತಿದೆ' (ಪುಟ ೫೮-೬೩) ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ 'ಹತ್ತು ತಲೆ, ಹದಿನಾರು ಭುಜ'ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯು ಸುಭದ್ರೆಯ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನಾರಂದ್ರ ಹಾವಾಗಿ ತೊಟ್ಟಿಲ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸುಭದ್ರೆ, "ಏನಣ್ಣ ಹೆದರಿಸುವೆ?" ಎಂದಾಗ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಶಶಿರೇಖೆ ಬಳಿ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಗಾರನಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಶಶಿರೇಖೆ 'ಪಾಂಡವರ ಬಳಿ' ಅನ್ನುತ್ತ ಬಳಿ ತೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಪಾಂಡವರು ರಾಜ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೋತ ಮೇಲೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಂದ ವರ ಪಡೆದು ಎಲ್ಲ ಮರಳಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಕೌರವನೊಡನೆ ಜೂಜಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಪಾಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಳು ಎಂಬ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ- 'ಸುಭದ್ರೆ' (ಮಹಾಭಾರತ- ಕ.ರಾ.ಕೃ.) 'ದ್ರೌಪದಿಯ ಜೂಜು' ('ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು').

ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಪರಂಪರೆಯೂ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಹಲವಾರು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಸೀತೆಯ ಜನನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಮಗಳು ಸೀತೆ ಎಂದು ಬಂದಿರುವುದು, 'ಆನಂದ ರಾಮಾಯಣ' ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಶ್ರೀರಾಣಾ ರಾಜಶೇಖರ, ಎಸ್. ಬಸವಯ್ಯ ಇವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣದ ಪಾಠವೊಂದರಲ್ಲಿ-- ಶಿವನಿಂದ ರಾವಣನು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದು, ತಾನೇ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದು ಗರ್ಭ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಶಯ.

ರಾಮನ ವನವಾಸ, ಕೈಕೇಯಿ ಅಡ್ಡಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಂತೆ ಚಿತ್ರವಾದರೂ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಅವರ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೈಕೆ ಒಪ್ಪದೆ, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸ ಗೆದ್ದು ಬಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮಾತ್ರ. ಸೀತೆ ವನವಾಸದ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ರಾವಣನು ಸೀತಾ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಧನುವನ್ನೆತ್ತಲಾರದೆ, ಮೈಮೇಲೆ ಕೆಡವಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗ ಶಿಷ್ಟರಾಮಾಯಣದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿದೆ. ರಾಮನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದನು.

ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದಶರಥನ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾಗೆಯನ್ನು ಮೀನಿನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಂದವನಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂಬ ಜನಕನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ 'ಮತ್ಸ್ಯ ಯಂತ್ರಭೇದನ'ದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಮಗ ಸಣ್ಣಮಾರನ ಕಥೆ-ಜೈನ ರಾಮಾಯಣದ ಶಂಬೂಕನ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಗಂಡ ಹಲ್ಲೂರನು ತನಗೆ ಶರಣಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಲ್ಲೂರನನ್ನು ರಾವಣ ಕೊಂದನು. ಸಣ್ಣಮಾರನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಲು ಮಂತ್ರಾಯುಧ ಪಡೆಯಲು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂತನು. ದೇವೇಂದ್ರನ ಚಂದ್ರಾಯುಧ ಬಂದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸಣ್ಣಮಾರರಿಬ್ಬರೂ ಕೈನೀಡಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕೈಗೆ ಬಂತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಣ್ಣಮಾರನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಹರಿತ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮೂಗನ್ನು ಕಡಿದದ್ದು ಜೈನ ರಾಮಾಯಣದ ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆ ಕಡಿದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಂಸಾಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ 'ಲವ-ಕುಶರ ಕಾಳಗ'ದಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಬಂದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯನ್ನು, 'ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗು' ಎಂದು ರಾಮ ಹೇಳುವುದೂ, ಅವನು ಅವಳ ಮೂಗು, ಮೊಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಜಾನಪದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಗಡೆ ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳು ಬಂದಳೆಂಬುದು ವಿಶೇಷ.

ಲವ-ಕುಶರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಹಟದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಹೊಡೆಯಲು ನೋಡಿ ಪಟದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಿಂಬಗಳು ಕಂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರುವುದು ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸದು.

ರಾಮನ ಕಣ್ಣೀರ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ 'ಕುಶ್ಚಲವುಲು'- ಮೀನುಗಳಾಗುವುದು, ಆ ಮೀನುಗಳು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಸೀತೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ಹೆಸರನ್ನಿಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ. ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ.ಪ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದ ರಾಮಾಯಣ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆ ಶೂರ್ಪಣಖಿಯ ಮೂಗು ಮತ್ತು ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಲ್ಲಿಯಂತೆ ಮೂಗು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

'ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಛಿನ್ನವಾದ ರಾವಣನ ಶಿರಸ್ಸುಗಳು ಪುನಃ ಉಂಟಾಗುವುದು ಇದೆ. ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ರಾವಣನ ಹೃದಯದ ಅಮೃತಕುಂಡಲ ಕಾರಣವೆಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈ ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕಲಶವಿದೆಯೆಂದು ವಿಭೀಷಣ ಹೇಳಿದುದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕರ್ಣನ ಹೃದಯದ ಅಮೃತಕಲಶದ ಚಿತ್ರಣದ ಪ್ರಭಾವ. (ನಾಲ್ಕು ಜನಪದ ಮೇಳಗಳು, ಪುಟ ೭೩)

ನಿದ್ರಿಸಿದ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಶತಲಕ್ಷ ಭೇರಿ ಉದಿಸಿದುದು ಅಲ್ಲದೆ, ಮರಗಳು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಮುರಿದುದು ನಾನಾಬಗೆಯ ಚೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಅಸುರನ ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿದುದು 'ಕೌಶಿಕ ರಾಮಾಯಣ'ದ ನೆನಪನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

'ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರನ ವಧಾನಂತರ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ವಧೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತು ವಧಾನಂತರ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ವಧೆ.

ಕನ್ನಡದ ಹರಿದಾಸರು ಜನಪದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಶೋಭಾನೆ, ಭ್ರಮರಗೀತ, ವೇಣುಗೀತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನೆ, ಉರುಟಣೆಯ ಹಾಡುಗಳು... ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದವಾಗಿದ್ದು, ಬಹಳ ಕಾಲ ವೈದಿಕ ತರದ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದಾಸವರೇಣ್ಯ ಪುರಂದರದಾಸರ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಭಾಷಾಸರಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಪುರಂದರ-ಕನಕರ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯ

ಪದಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ, ದ್ರೌಪತೀವನ್ಶಾಪಹರಣಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಳೆಯರು ವಿವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಉಂಟು.

ಕನಕದಾಸರ 'ಕುರುಬರ ಪದಗಳು' ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಬೇರೆದ್ಯಾವರು ಬಂದರೂ, ನಮ್ಮ- ಬನ್ನೀರೇ, ನೋಡ ಬನ್ನೀರೇ ಸಿಕ್ಕುವನೇ ಅವನು, ರಂಗಯ್ಯನು ಸಿಕ್ಕದೆ ಓಡವನು (ಗುಮಟೆ ಪದ).

'ಅಕ್ಕ ನಿನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳಿ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಗಿಳಿಯ ಸಾಕಿ ಚಿಕ್ಕ...'

ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಾಸರ ಪದಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಟ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಭಾಗವತರು ಹೇಳುವ, 'ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿರೋ- ಕಾಮಧೇನು ಬಂದಂತಾಯ್ತು ಸುಖವ ಪಡೆಯಿರೋ' ಎಂಬ ಪದ್ಯ ಪುರಂದರದಾಸರದೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ ಬಯಲಾಟ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಸನ್ನವೇಂಕಟದಾಸರು (೧೬೮೦-೧೭೫೨) 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ'ವೆಂಬ ಗೀತನಾಟಕ ರಚಿಸಿದರು. ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ' ರಚಿಸಲು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಯಿತೆಂದು ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ದಾಸರಾಟ-ದಾಸವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮ ಇದು.

ಕುಲಗೋಪ ತಮ್ಮಣ್ಣನ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ' ಕೃತಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಭಾವವೂ ಇದೆ.

'ಸೆರಗಬಿಡೆ...'

'ಯಾದವ ನೀ ಬಾ ಯಾದುಕುಲ ನಂದನ/ಮಾಧವ ಮಧುಸೂದನ ಬಾರೋ'

'ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯುವ' ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ದಶಾವತಾರ ಲೀಲೆ ತೋರುವುದು ಪುರಂದರರ ಪ್ರಭಾವ.

(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ, ಡಾ. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರ ಪೀಠಿಕೆ ಪುಟ XIII)

ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ ಹೊರತು, ದೃಢವಾಗಿ ಒಂದರಿಂದ ಒಂದು ಪೇರಣೆ ಪಡೆದು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಮಗು

ಮಾನವನ ತಂದೆ' ಎಂದು ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಹೇಳಿದ್ದು, ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 'ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸು' (The Rainbow) ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾಗಬಲ್ಲದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಪಂಚತಂತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಮೊಸಳೆ ಮತ್ತು ಮಂಗ ಕಥೆ'. ಇದು 'ಪಂಚತಂತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆಮೇಲೆ 'ಪಂಚತಂತ್ರ'ದ ಪ್ರಚಾರದಿಂದಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ವಿವಿಧ ಪಾಠಭೇದಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳಬಾರದೆಂಬ ಕುರಿತು ಕಳ್ಳ ವೈನಯಿಕನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯೊಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ನಿಧಿಯ ಕುರಿತು ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಅದನ್ನು ಕಾದುಕೊಳ್ಳುವಳೋ ಎಂದು ನೋಡಲು ಗಂಡನು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, 'ಗಂಡಸರಿಗಾಗದುದು ತನಗೆ ಆಗಿದೆ' ಎಂದು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಆ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅವಳು ರಟ್ಟುಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು ಬಹುಶಃ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಣವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂದು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅವಳು ಅದನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ಕಥೆಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದೀತು.

ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗಂಭೀರ ಎಂಬ ಮುದುಕಿಯ ಕಥೆಯು ಕರಪಾಲದವರು ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ಬಳಸುವ ಪುಟ್ಟಕ್ಕನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. (ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ ೩೮೨-೩೯೫).

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೀರಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಮಂಗರಸ ಕವಿಯ 'ಪ್ರಬಂಧ ಚರಿತೆ', 'ಶ್ರೀಪಾಲ ಚರಿತೆ'ಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಜೈನಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವಾದರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಹಲವಾರು ಆಶಯಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. 'ಪ್ರಭಂಜನ ಚರಿತ್ರೆ'ಯಲ್ಲಿ ಸರಲ (ರೂಪ ಜಯಂತನು) ರಾಜನಾಗಿರುವಾಗ, ಅವನ ತಂದೆಯೇ ಕಳವಿನ ಆರೋಪ ಹೊಂದಿ, ಮಗನ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗುವ ಆಶಯವು ನಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅವನ 'ಸುಮ್ಯಕ್ತ ಕೌಮುಡಿ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಹದ್ವಾಸನು ಹೇಳಿದ ರೂಪ್ಯಖರನೆಂಬ ಚೋರನ ಕಥೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಗಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಧೂರ್ತನ ಫಜೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕುಮಾರನು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು, ತಾನು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಧೂರ್ತನು ಆಶೆಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು

ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಥೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಥೆಯೇ. ಇದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. (ಕರ್ಮವೀರ).

ಇದು ಪ್ಯಾಸಿಫಿಕ್ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆಯಂತೆ. ಈ ಕಥೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಜನಪದ ಕಥೆ ಯಾವುದೋ 'ಸಮ್ಯಕ್ ಕೌಮುದಿ'ಗೆ ಆಕರವಾದ ಯಾವುದೋ ಪ್ರಾಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ.

[Note: ಇನ್ನೂ ೧-೨ ಪುಟಗಳು ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ದೊರೆತಿಲ್ಲ.]

೭. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ

(ಕಾರವಾರ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಸರಿಯಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಆಗಿಲ್ಲ. ಡಾ. ಜಿ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರ ಪ್ರಕಾರ— 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳು ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ. ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಲಕ್ಕಿಗೌಡರು, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜತೆ ಆದಿವಾಸಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದ ಬೆಟ್ಟ ಕುರುಬರು, ಜೇನ ಕುರುಬರು, ಮುಳ್ಳು ಕುರುಬರು, ಸೋಲಿಗರು, ಎರವರು, ಹಲಸರು, ಇರುಳರು, ಸಿದ್ದಿಯರು, ಗೊಂಡರು ಮುಂತಾದವರು ಮುಖ್ಯ ಆದಿವಾಸಿಗಳು' ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕರೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಅಟ್ಟಿ ಕುಣುಬಿಗಳು, ಬ್ಯಾಡರು, ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗಳು ಮುಂತಾದವರೂ ಸೇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಗೊಂಡರನ್ನೂ, ಕೊರಗರನ್ನೂ, ಮರಾಠಿ ನಾಯ್ಕರನ್ನೂ

ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದರೂ ಹಾಲಕ್ಕಿ, ಸಿದ್ದಿ, ಕುಮರಿ ಮರಾರಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನೂ, ಸಿದ್ದಿಗಳನ್ನೂ 'ಎ-ವರ್ಗ'ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಸವಲತ್ತು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗಿರಿಜನರ ನೌಕರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಯೋಜನ ದೊರವಂತೆ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಿವೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತದಾನದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯವರ ಪ್ರಭುತ್ವ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಬರಹತ್ತಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಪಂಚಾಯತ ರಾಜ್ಯ ಮಸೂದೆಯ ಅನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಗಳಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜನರಿಗೂ, ಹರಿಜನರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಮುಖಂಡನ ಅಧಿಕಾರ ನೆಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಿದ್ದು, ಹಲವಾರು ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಗೊಂಡರು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮನೆ ಹೊದಿಕೆ ಮಾಡಬಾರದು; ಹೆಂಚನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಬಾರದು; ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಬಾರದು; ಕಳ್ಳನ್ನು ಕುಡಿಯಬಾರದು; ಕ್ರಾಪ್ ಬಿಡಬಾರದು; ಮೀನು ಹಿಡಿಯಬಾರದು; ಸಿಮೆಂಟ್-ಸುಣ್ಣ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಬಾರದು ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೆ ದಂಡ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಗೊಂಡರ ಕೆಲವು ನಿಷೇಧಗಳು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಜನರಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಲೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಹಿರಿಯರು ವಿಧವೆಯಿರಿಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾಗಲೂ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನಪರ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು.

ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೂಟವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಭೆ ಕರೆದು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಊರಿನ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಇತರರೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನೋ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವ ನಿಲುವನ್ನೋ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವುದು ಸಮಾಜದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ಪೋಷಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲೂ, ಇತರರಲ್ಲೂ ಕೂಟದಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಚರ್ಚೆಯಿಂದ, ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕ ವಿಚಾರ ವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಸದಸ್ಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳು

ಆಫೀಕಾ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳವರು ಹೆಂಗಸರೂ, ಗಂಡಸರೂ ಪೂರ್ತಿ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದುದು ರೂಢಿ. ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೇರಳದ ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳ ಹೆಂಗಸರೂ, ನೀಲಿಗಿರಿಯ ತೋಡರ ಹೆಂಗಸರೂ, ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಮುರಿಯಾ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಜಗೊಂಡ ಹೆಂಗಸರೂ, ಆಂಧ್ರದ ಕೋಯಿ ಜನರ ಹೆಂಗಸರೂ ಟೊಂಕದ ಸುತ್ತಲೂ ಮಧ್ಯಭಾಗ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾತ್ರ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೊಂಡರ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಗೂ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರು ರವಿಕೆ ಧರಿಸುವವರಲ್ಲ, ಸೆರಗನ್ನು ಕತ್ತಿನ ಸರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಕ್ಷಸ್ಥಲ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಢಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಳೇ ಹುಡುಗಿಯರೂ, ತರುಣಿಯರೂ ರವಿಕೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಪಲಕನಾಗಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಗ ಹೆಂಗಸರು ಹಾವಿನ ಎಲುವಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಣಿಸರ ಧರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಭಾರವಾದ ಹಲವು ಮಣಿಸರಗಳನ್ನು, ತೋಳಿನಲ್ಲಿಯ ಹಿತ್ತಾಳಿಯ ಬಂದಿ, ಕೈಕಡಗಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಕಾಲದ ಹುಡುಗಿಯರು ಧರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿದೆ.' ಇತ್ತೀಚಿನ ಸೋಲಿಗ ಹೆಣ್ಣುತ್ಯಳಂತೆ ಇತರ ಹೆಣ್ಣುತ್ಯಳು ಸ್ನೋ-ಪೌಡರ್, ರಿಬ್ಬನ್ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲುವಿನ ಹೇರ್‌ಪಿನ್ ಮೊಹಂಜೊದಾರೋ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೂದಲು ಕೂಡಿಕೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು ಆಧುನಿಕ ಫ್ಯಾಷನ್ನಿನ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಹಳೆಯರು ಧರಿಸುವ ಕಸೆಯಂಗಿ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿದೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತ-ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಹುಡುಗರೂ ಚಿಡಿ-ಪೈರಣು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬನಿಯನ್ ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಅಂಗಿ ತೊಡುವುದು ಹಸಲರಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದೆ. ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಅಡಿಕೆ ಹಾಳೆ ಟೋಪಿ ಧರಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದ ಹಸಲರು ಬಿಳಿ ಟೋಪಿಗೆ ಧರಿಸುವುದುಂಟು.

ತರುಣರು. ಜುಟ್ಟಿನ ಬದಲು ಕ್ರಾಪ್ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕಂಬಳಿ ಕೊಪ್ಪೆ-ಹಾಳೆ ಕೊಡೆ ಬದಲು, ಬಿಸಿಲು ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ. ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ಕೊಂಡು ಧರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಿಯರು ಹ್ಯಾಟ್ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಿತ - ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗರೂ, ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರೂ ಆಧುನಿಕ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹವ್ಯಾಸಗಳು

ಸಿನೆಮಾ ನೋಡುವ ಗೀಳು ಗಂಡಸರಲ್ಲೂ, ಹೆಂಗಸರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಟಿ.ವಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೋಡುವವರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರೇಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ, ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿದ ರೇಡಿಯೋ ಪದಗಳನ್ನು, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚ್ ವರದಿಯನ್ನು ಸಹ ಕೇಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ತಾವೇ ರೇಡಿಯೋ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತ ತಿರುಗುವವರೂ ಉಂಟು. ಹಸಲಾರರೂ, ಕುಣುಬಿಗಳೂ, ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗರೂ, ಬಹುತರ ಗೊಂಡ ತರುಣರೂ ಇಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಿಲ್ಲ. ಗೊಂಡರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ರೇಡಿಯೋ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ ರೆಕಾರ್ಡರ್, ಟೆಲಿಫೋನ್, ಮೊಟಾರ್ ಸೈಕಲ್, ಅಕ್ಕಿಯ ಗಿರಣಿ ಹೊಂದಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ.

'ಸಂಗ್ರಾ-ಬಾಳ್ಯ' ಆಟವನ್ನು ಆಡುವ ಹಾಗೂ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲೂ, ಸಿದ್ಧಿಯರಲ್ಲೂ, ಇತರ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದು- ಇದು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಿಗ್ರೋ ಲೇಖಕ ಚಿನುವಾ ಅಚಬೆ ಬರೆದಿದ್ದ 'ಥಿಂಗ್ಸ್ ಫಾಲ್ ಎಪಾರ್ಟ್' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದ 'ಕಪ್ಪು ಜನರ ಕಂಪು ನೆರಳು' ಎಂಬ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಜನರನ್ನೇ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಲು ತಂದು ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದರು. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ.

ಸುಗ್ಗಿ ಮೇಳದ ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಷಗಳೊಡನೆ ಪೊಲೀಸ್, ಸಾಹೇಬ, ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿದ, ಹ್ಯಾಟ್-ಸೂಟ್- ಬೂಟ್ ಧರಿಸಿದ ಯೂರೋಪಿಯನ್ನನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ನಕಲಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು, ಇತರರೂ ಅಭಿನಯಿಸುವ ಹಗರಣ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಖಾಕಿ ಚಡ್ಡಿ, ಖಾಕಿ ಅಂಗಿ, ಹ್ಯಾಟ್-ಬೂಟ್ ಧರಿಸಿದ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಗಾರ್ಡನ್ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಹೆಡೆ ಪಂಟೆಯು ಬಂದೂಕಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಒಡಮೂಡಿಸುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಾಹೇಬರ ವೇಷ ಹಾಕಿದವನು ಹೇಳಿ, ಜನರನ್ನು ನಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಬಿದಿರಿನ ದಬ್ಬೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉಗೆಬೋಟಿಯನ್ನು ಹಗರಣಿಗರು ತರುತ್ತಾರೆ. ಬಂದರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅದರ ಸಿಳ್ಳಿನ ಕೂಗನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಕೆಂಪು ಉಗೆಯ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡು ಜಡೆ ಹೆಣೆದು, ಜಡೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು, ಉದ್ದ ಸ್ವರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು, ಪೈಜಾಮಾವನ್ನು, ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕ ಸಹ ಧರಿಸಿ ಮೊಗಲಾಯಿ ಬೀಬಿಯ ವೇಷ ಹಾಕಿದವನು ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರಮದಾನ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲದ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ ಪದ:-

‘ಬನ್ನಿರಣ್ಣ ಬನ್ನಿರಣ್ಣ ಸ್ರಾಮದಾನಕೇ
ನಾವು ನೀವು ಕುಲಿತು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಕೇ !’

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಂಗಡದವರ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿಯೂ, ಇತರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಶ್ರಮದಾನ ಮಾಡುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಶ್ರಮದಾನದ ಶಿಬಿರ ನಡೆಸುವುದು ಈ ಕಾಲದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮ. ಮುಂಜಾನೆಯ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ನಾಲ್ಕಾಣೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದುದೂ ಸಹ ಉಂಟು.

ರಂಧ್ರವುಳ್ಳ ಬಿಲ್ಲಿಯನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ:-

‘ಬಿಲ್ಲಿ ರುಪಾಯಿ ರದ್ದಾಯ್ತೋ
ತಾಂಬರ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಕನ್ನಾಯ್ತೋ !!’

— ಎಂಬಂಥ ಪದಗಳು ರೂಢವಾದವು.

ಭೂಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ:-

‘ರೈತರು ಕೂಟ ಕಟ್ಟಿದರಯ್ಯ
ಒಡೆಯರು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿದರಯ್ಯ’

— ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಹೊಲಗಳ ಕಬ್ಬಾ ಬಿಡಿಸುವುದು ನಡೆದು:-

‘ಕಬ್ಬಾ ಬಿಡಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗ
ರೈತರು ಶತ್ತರು ಇದರಾಗ
ಒಡಿಯನ ದರ್ಪಕೆ ದಿಂಕಾರ
ನಾಲಿಗೆ ನಮ್ಮದೆ ಶರ್ಕಾರಾ !!’

— ಎಂಬ ಛಲವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು.

ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ ಹಾಸ್ಯಪದ:-

‘ಸುಂದರ ಹುಡುಗಿಗೆ ಗಂಡಾ ಶಿಕ್ಷಿದ ಮೋಟರ್ ಡಾಯ್ವರಾ
ಮೀಶ್ ಬಿಟ್ಟಿದ, ವಾಶು ಕಟ್ಟಿದ ಮೋಟರ್ ಡಾಯ್ವರಾ |
ಕೀಲಿನ ಜಡಿದು, ಸ್ಟೇರಿಂಗ್ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು ಮೋಟಾರಾ
ಆಕಡೆ ದಡಕು, ಈ ಕಡೆ ಬಡಕು ಬಿಟ್ಟನು ಮೋಟಾರಾ ||

– ಇಲ್ಲಿ ‘ಸ್ವಿಯರಿಂಗ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಇದ್ದು, ಇದನ್ನು ಕಲಿತ ಹುಡುಗರು ಕಟ್ಟಿದ ಪದ
ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿತ್ಯದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ

ಗೊಂಡರೂ, ಸಿದ್ಧಿಯರೂ ಬೇಟೆಯಾಡುವಾಗ ಬಂದೂಕನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ನಮ್ಮ ‘ಗೊಂಡರ ಪದಗಳು’ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ದಿ. ಡಾ. ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗುಳಿಯವರು,
“ಆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ‘ಗುಂಡಿನಾಟ’ ಎಂದೇ ಹೆಸರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಪದದಲ್ಲಿ
‘ಗುಂಡು’ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕ ಯುದ್ಧ ಶಸ್ತ್ರದ ಪದ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಕಥನಗೀತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ” ಎಂಬುದನ್ನು
ಕಾಣಬಹುದು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು.

ಗೊಂಡರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗೇಟು, ಕೋಟು, ಪೊಲೀಸರು, ಮಾಸ್ತರರು... ಅಲ್ಲದೆ,
‘ಪ್ಯಾಂಟ್’ ಎನ್ನಲು ‘ಪ್ಯೆಂಟ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ ಬಂದಿದೆ. ಬಸ್ಸು, ಲಾಟಾನ, ಪೆಪರ್‌ಮೆಂಟು,
ಬಿಸ್ಕೀಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ.

ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು ಟುವಾಲು, ಬೋರ್ಡ್, ಪೆಟ್ಟೋಲ್.... ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದ
ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಬಂಗಲೆ’ (ಬಂಗ್ಲೆ) ಎಂಬುದು ‘ಬಂಗೂಲೆ’ ಆಗಿದೆ. ‘ತಸ ಬೀರು’
ಎನ್ನಲು ‘ಫೋಟೋ’ ಎಂದೇ ಇದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳವರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಮಾರ್ಕೆಟ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ,
ಟಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದಂತೆ— ಸೋಲಿಗರೂ ‘ಮಾರುಕಟ್ಟೆ’ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ಧಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ‘ಗವರ್ ಮೆಂಟೋರು ವಂದು ಲೋಂಚ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಕೀಳಸಂದ್ರದಗೆ’
ಎಂದಿದೆ. ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕೊಂಕಣಿ ಮದುವೆ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ‘ಆನೆಯ ಮೇಲೆ
ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದೆವು’ ಎಂದಿದೆ,

“ಜಿಪಾರಿ ಬಸುನು ಆಯಲೇಗೆ ಹಾಮಿ
ವಿಮಾನರು ಬಸೂನು ಆಯಲೇಗೆ”

“ಜೀವಿನಲಿ ಕೂತು ಬಂದವೆ ನಾವು
ವಿಮಾನದಲಿ ಕುಳಿತ ಬಂದವೇ”

— ಎಂಬುದು ಕಾಲಧರ್ಮದಿಂದ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಆದಿವಾಸಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ— ಲಾಲಗುಳಿಯ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಿದ್ಧಿ ಯುವದಂಪತಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದ ಪ್ರಚುರವಾದ ಕೊಂಕಣಿ ಹಾಸ್ಯಪದ ಹೇಳಿ ಕುಣಿದಿದ್ದರು.

ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳು ಉಪಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ನಟರು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಎತ್ತರದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ, ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಯುವಕ ಸಂಘಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್, ವಾಲಿಬಾಲ್, ಟೆನಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಲು ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಯುವಕ ಸಂಘಗಳು ಆಟೋಟ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವ ಕ್ರಮಗಳುಂಟು.

‘ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕಥೆಗಳು’ ಗ್ರಂಥದ ‘ಮರಾಟಿ ಹುಡುಗ’ ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮರಾಟಿ ಹುಡುಗನು ಇಸ್ಪೀಟ್ ಆಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾನೆ. ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಆಟ ಆಡುವವರುಂಟು.

ತಿಂಡಿ-ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ:

ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಚಹಾ-ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುವವರಿಗಿಂತ ಚಹಾದ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದೂ ರೂಢವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಹಾದಂಗಡಿ, ಮಿಠಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಪೇಟೆ-ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದ ಚಾಕ್ಲೆಟ್, ಐಸ್ ಕ್ರೀಮ್, ಐಸ್ ಕೆಂಡಿ, ಬ್ರೆಡ್, ಬಟರ್ ಬನ್ಸ್... ಮುಂತಾದ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕಳ್ಳು, ಸರಾಯಿ ಇವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ನಿಷೇಧವಿದ್ದ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು, ಗೊಂಡರಲ್ಲೂ ಸಹ ಕುಡಿತದ ಚಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಬಟ್ಟೆ ಸರಾಯಿ ಇಡುವುದೂ, ಮಾರುವುದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಡಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಸರಾಯಿ ಕುಡುಕರಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುಡುರುತ್ತದೆ. ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟು, ಬೀಡಾಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಬೇಕು.

ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರು ಬರೆದಂತೆ— “ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು ಅನೇಕರು ಸುಲಭವಾಗಿ

ಹಣ ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಓಸಿ, ಲಾಟರಿಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಇದ್ದುಬದ್ಧ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ." ಇದು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇತರರ ತೋಟ-ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಭೂಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾನೂನಿನಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನು ಸ್ವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೀಜದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಇವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದುಂಟು. ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನೂ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳನ್ನೂ ವ್ಯವಸಾಯ ಖಾತೆಯವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೊಂಡರಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಬಂದಿಲ್ಲ. Power tiller ಬಂದಿದೆ. ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಧಾರಿಸಿದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಬೀಜ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

[Note: ಭಾಷಣ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಿತೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಪುಟಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ದೊರೆತಿಲ್ಲ.]

೭. ಕ.ವಿ.ವಿ. ೨೭ನೆಯ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಭಾಷಣ

(ಶಿರ್ಷಿ, ಫೆಬ್ರವರಿ ೮ ಮತ್ತು ೯ರಂದು ೧೯೮೧ನೆಯ ಇಸ್ರೈ,
ಮೋಟಿನಸರ ಕಲಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ)

ಜಾನಪದ ಚಿರಂತನ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಭಾರತದ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿನೂತನ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶ್ರಯ. ಮೂರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಶ್ರೀ ನಾಗೇಗೌಡರ ಜಾನಪದ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಡುಪಿಯ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ. ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಉಪಕರಣಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರ

ಆರ್.ಆರ್.ಸಿ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಉತ್ಸಾಹಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರ ತಂಡ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಹಕಾರ, ಪರಸ್ಪರರ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಜಾನಪದಾಸಕ್ತರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೀಡಿಯೋ - ಆಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ದಾಖಲಾತಿ, ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣವೂ ಸಹ ಸೇರಿ ಶಾಶ್ವತದ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕು. ಶಿ.ಯವರು ತಿಳಿಸಿದ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಷ್ಕಾರವಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ. ಆದರೆ, ನಿಜಕ್ಕೂ ಬೇಕಾದ್ದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಮಾನವೀಯತೆ, ಜನಸಹಕಾರ, ಸಹಾನುಭೂತಿ. ಇವು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ವಿಧವಿಧವಾದ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ; ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಾಖಲಾತಿ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕಾದ್ದು ಅಗತ್ಯ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಜಾನಪದ ಅನಾಥಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸೋತುಹೋಗಿದ್ದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಂಕೋಲಾದಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರವರಿ ೮ ಮತ್ತು ೯ರಂದು ೧೯೮೧ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅನಂತರ ಶಿಶಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನವೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸರ್ವಾರ್ಥಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಿ ನಾಯಕರು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ನಮ್ಮ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಈ ತನಕ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಸೋತುಹೋಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅನುಸರಿಸಿ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಉ.ಕ. ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಡಲು ನೆರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳನ್ನು, ಇತರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದವು ವಿಶ್ವ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುವೆನು.

೮. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ

(ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ)

ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಹಲವಾರು ತರದ ಅನುಭಾವ್ಯ ಘಟನೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು - ರಾಕ್ಷಸರು - ಭೂತ - ಪಿಶಾಚಿಗಳು - ದೆವ್ವಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಭವದ ಯಾವುದೋ ಸ್ವರಗಳ ಆಧಾರ ಪಡೆದು ಮಾಡಿಬಂದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಂತ್ರ-ಮಾಟಗಳು ತೀರ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ವಿಭೂತಿ, ಕುಂಕುಮ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಸತ್ತ ಬಾಣಂತಿಯ ಎಲುಬು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಂತ್ರಮಾಟ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಕಡೆ ಬರುವ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಹರಳು, ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಅದ್ಭುತದೀಪದಂತೆ, ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗದೇನೋ.

ಅಸಾಧ್ಯ ಕೆಲಸ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹರಳನ್ನೊಗೆದರೆ ತೆಂಗು, ಬಾಳೆ, ಮಾವು, ಪೇರಿಲ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ತರದ ಮರಗಳುಳ್ಳ ತೋಟ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿ ಹುಲಿ ಸಾಧುವಾಗಿ ಕರೆದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಮಂಕುಬೂದಿಯ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ (ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪನವರ 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಥೆಗಳು' ಗ್ರಂಥದ 'ರಾಜಾ ಚಂದ್ರಾವತಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಬೂದಿಯ ವಿಷಯವಿದೆ.).

'ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದವನ ಆತ್ಮವು ಬೇರೆಡೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಇರುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಆತ್ಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ- ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲೋ, ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲೋ ಹುದುಗಿಸಿ ಇಡಬಹುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಗೊಂಡರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕತ್ತಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಗಿಳಿಯಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮೀನಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸದ ಹೊರತು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ, ರಾಕ್ಷಸ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ದುಷ್ಟ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಾದುಗಾರನು ವಸ್ತುವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೈಚಲಾಕಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದು. ಇಂಥ ದೃಶ್ಯವನ್ನು, ಇಂದ್ರಜಾಲವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾನವ ಬುದ್ಧಿಯೂ ರೂಪ ಪರಾವರ್ತನೆಯ ಆಶಯಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಆಫ್ರಿಕಾ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹೊಂಚಿಕೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನರಸಿಂಹಾವತಾರ ಮಾಡಿದ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಸುಳಿವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಅಕರಾಳ-ವಿಕರಾಳ ರೂಪಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸಿದಾಗಿನ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯಗಳು ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದಂತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯರ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ, ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಮನುಷ್ಯರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲೂ, ಪೋಲಿನೇಶಿಯಾದ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲೂ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೂ ವಿರಳವಾಗಿ ಅಂಥವರು ಇರುವರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟವರ ಹೆಣಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ, ಶಾಕಿನಿ-ಡಾಕಿನಿಯರೆಂಬ ಹೆಣದಿನಿಹಿಗಳೂ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ವೈರಿಗಳ ಸುಳುಹನ್ನು ತಿಳಿದು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ

ಪ್ರಾಣಿ ನವಿಲಾಗಿರಬಹುದು, ಹುಲಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಹಾವು, ನಾಯಿ, ಇಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮ ಒಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ನವರತ್ನದ ಹುಂಜವಾಗಿರಬಹುದು. ಪಂಚರತ್ನ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ, ಗಂಡಬೇರುಂಡ, ಹೆಣ್ಣುಬೇರುಂಡಗಳಂತೆ ಅವು ಮಾತಾಡಿ ನಾಯಕನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಇವಕ್ಕೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ವಾಸವದತ್ತೆಗಾಗಿ ಉದಯನ ರಾಜನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಯಂತ್ರ ಗಜವನ್ನು ಬಳಸಿದ ಪ್ರದ್ಯೋತ ರಾಜನ ಹಂಚಿಕೆ 'ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯೌಗಂಧರಾಯಣ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ.

ಅಸಂಭಾವ್ಯವಾದ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಕಲ್ಪನಾರಮ್ಯವಾದ ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಕಲ್ಪ ಹರಳು, ಬೂದಿ ಇವು ಕನಿಷ್ಠ ಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಈ ಆಶಯಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಥೆಗಳಾಗಿ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ ನೈಜ ನಿರೂಪಣೆಯ ಸೊಗಸೂ, ಭಾಷೆಯ ಬೆಡಗೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳು ನಿಶ್ಚಯವಾದವುಗಳೆಂದೇ ಬಗೆಯಬೇಕು.

ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವುದೂ, ಅವು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೂ ವಾಸ್ತವ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುವಂತವು. ಪ್ರಾಣಿ ಸಹಾಯಕರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಹುದು; ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾತಾಡಬಹುದು. ತನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ನಾಯಕನನ್ನು ಒಂದು ಕಷ್ಟೆಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು; ಅಸಂಖ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಇರುವೆಗಳು ಕಲ್ಲು-ನೆಲ್ಲು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದು; ದುಂಬಿಯು ಏಳು ದೇವಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯಳು ಇವಳೇ ಎಂದು ತೊರಿಸುವಂತೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಗುಂಜಾರವ ಮಾಡಬಹುದು.

ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ನೈತಿಕತೆಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ಸೂಚನೆಗೆ ಒರೆಗಲ್ಲಾದರೆ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಬರೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತತ್ವನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಅವು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕಥೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಾಗಿರವು. ಆದರೆ, ಮನರಂಜನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗುಳ್ಳ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳೂ, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಸೇರಿರುವ ಕಥೆಗಳೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೆಂದೇ ಗಣಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳ ಕುರಿತು ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯ್ಡು ಬರೆದ ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. "ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಲ ಮಾನವನ ವಿಡಂಬನೆಗಳಿಗೂ, ಕೆಲವು ಸಲ ಆದರ್ಶಗಳಿಗೂ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ." ('ಜನಪದ ಸ್ವರೂಪ' - ಪು.

೩೪)

ಆದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳಾಗಲಿ, ಇತರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಾಗಲಿ ಬರೇ ಮನರಂಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಿರೂಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಕಡೆ ಕಥೆಗಾರನ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಕನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು, ಆಡುಮಾತುಗಳ ಪಡೆನುಡಿಯ ಸೊಗಡನ್ನು, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಜೀವಂತಿಕೆಯುಳ್ಳ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಂದದ ಶೈಲಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಥೆಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ದುಃಖಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಕಾಗುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು, ಬಡಜನರ ಬಾಳಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರವೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಯೂ ಬಾಳಿನ ಮೂತಭೂತವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಮತ್ತು ಜನರ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಜೀವಂತ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವ ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಥೆ-ಕಾವ್ಯ ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಈಯೊಂದು ತರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಆಸೆ-ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಅವರ ಕಥೆ-ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪರಿಯನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಜನರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ. “ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು” ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಊಟಕ್ಕೆ ನಿಮಂತ್ರಿತನಾದ ಭಟ್ಟನ ಬದಲಾಗಿ ಕರೇ ನಾಯಿಯೊಂದು ಊಟ ಮಾಡಿ, ಹೊಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತದೆ. ‘ರಾಜನ ಸಂತರ್ಪಣೆ’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ರಾಜನ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಹರಿಜನರನ್ನೂ - ಚಮಗಾರರನ್ನೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆವಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ ಬೋಳ ಮುಕ್ತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಮಗಾರ ಕರೆದ ಊಟಕ್ಕೆ ರಾಜ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾಗ, ದೇವರು ಅವನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಪವಾಡ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲ; ಚಮಗಾರನ ಸಂಗಡ ರಾಜನೂ ಊಟ ಮಾಡುವೆಂದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ‘ಇನ್ನಿಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದು’ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರೆಂಬುದು ಸತ್ಯ ಘಟನೆಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಮಾನವರ ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆದಿವಾಸಿಗಳೂ ಸಹ ಹೇಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ‘ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು’

ಸಂಕಲನದ 'ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯ' ಒಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ.

'ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿದ್ದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ, ಸನ್ಯಾಸಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಾಲಕನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಮೀಯಲಾಗದು' ಎಂದು ರಾಜನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ರಾಣಿ ಬಡವನ ಮಗನ ವಧೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಮಿಂಡಳು. ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನು. ರಾಜನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅವನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಊರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದನು.

ಊರಿಗೆ ಭೂಕಂಪವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೊಳೆ-ಕೆರೆ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇದು ತಿಳಿದ ರಾಜನ ತಲೆ ಸರಿಯಾಯಿತು. ಕಾರಣ 'ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬುದು. 'ಇನ್ನು ಜೀವ ಬೇಡ' ಎಂದು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುಮಟಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಣಕೋಣ ಗ್ರಾಮದ ಒಬ್ಬ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹುಡುಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ, ಈ ಕಥೆಯ ನಿರೂಪಕರ ಹೆಸರನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ನಾನೇ ನಮೂದಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದು ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡೆನು.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಮನೆಮಾರು, ದನಕರ, ರಾಣಿ, ಮಗ, ಸೊಸೆ, ದಾಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ತರು. ಸೊಸೆಯ ತಪ್ಪು ಏನೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರವರು ನಾಶವಾದದ್ದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹುಡುಗಿ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, 'ಕೊಂದ ಕೊಲೆ ತಪ್ಪದು' ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಂಬಿಕೆ; ಈ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕಥೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಣ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಾಸ್ತವ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂತಃಕರಣಪೂರಿತವಾದ ನಡವಳಿಕೆಗಳಂತೆಯೇ ತೀರ ಕ್ರೂರತರ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬಿರುಸು ನ್ಯಾಯ (Rough Justice) ಎಂಬಂಥ ಹಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಗಂಡಸಿನ ಬಹಳ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಮೋಹವನ್ನೂ, ಅನೈತಿಕ ಜೀವನವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿದ ಬಲವಂತರ ನ್ಯಾಯವುಳ್ಳ ಸಮಾಜ ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವೈರಿಣಿಯಾದರೆ, ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಪರಪುರುಷನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದರೂ ಸೈರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಆತಿಯನ್ನು ಮೂರು ಹಾದಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹೊಡೆದು, ದೇಹ ನೀಳಿ ತೋರಣ ಹಾಕಿ, ಆ ತೋರಣದಲ್ಲಿ ಹಾದುಬರುವ ಶಿಕ್ಷೆ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಆಗಲೂ ಈಗಲೂ ತಮ್ಮ ಮೈಸೊಕ್ಕಿನ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ, ಸರಾಯಿ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡಂದರನ್ನು ಸಾಯಿ ಹೊಡೆವ ಗಂಡಂದಿರ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಹಲವಿವೆ. ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರ 'ಕಬ್ಬಾಳು ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿ' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ— 'ತೀಟಕರಿಯನ ಹೆಂಡತಿ' ಚಪ್ಪಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋ ಕೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಿದು ಅವಳು ಸತ್ತೇಹೋದಳು.

ದಿ. ಜಟ್ಟು ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಕಥೆ 'ಅತ್ತೆಯ ಚಾಡಿ'. ಅದರಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಸೊಸೆ ಉಂಡಳು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ 'ಸೊಸೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಾ' ಎಂದು ಅತ್ತೆ ಮಗನಿಗೆ ತಾಕೀತು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು, ದಾಗೀನೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಡಪಾಯಿಯನ್ನು ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುವ ಅತ್ತೆ-ಗಂಡ ಇರುವ ಈಗಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕ್ರೂರ ನ್ಯಾಯ ಅಪರಿಚಿತವೇನಲ್ಲ.

ಗಿರಿಜನರ, ಹರಜನರ ಕಥೆಗಳು ಕುರಿತು ಬಂದ ಕೆಲವು ಸಂಗ್ರಾಹಕರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪನವರ 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಕತೆಗಳು' ಸಂಗ್ರಹದ ಹರಿಜನ ನಿರೂಪಕ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ತತ್ವಗಳು ಗೊಂದಲಿಗರಿಂದ ಕಲಿತವು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಿಗರ ಕಥೆಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದುದು ಕೃಚ್ಚಿತ್ತಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, 'ರಾಜಾ ಚಂದ್ರಾವತಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತರುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. "ನಂಬಾದೇನು ಸ್ವಾಮಿ, ಹೆಣ್ ಸಿಕ್ಕು ಅಂದ್ರೇ ಯಾವನು ಬಿಡ್ತಾನೆ? ಅದ್ರಾಗೂ ಪ್ರಾಯೋಳು (ಪ್ರಾಯದವಳು), ಸುಂದ್ರಿ ಬ್ಯಾರೇ, ಹೆಣ್ಣು-ಹೊನ್ನು-ಮಣ್ಣಂದ್ರೆ ಜಗವೇ ಹೊಡೆದಾಡ್ತದೇ ಅನ್ನಾಗ ಈ ರಾಜ್ಜಾ ಮಾತೇನು?"

ಐದು ಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು, ತಾವು ಉಣ್ಣುವ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇರುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ('ಮೀನನ ಆಶೆ', ಸಿದ್ದಿಯರ ಕಥೆಗಳು)— ಇರುವೆಗಳು ಹೆಕ್ಕಿ ತಂದೆ ಅಕ್ಕಿಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಹಸಿವೆಯ ಚಿತ್ರಣವು ಹಸಿವಿನ ಕರಾಳರೂಪವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ತೀರಾ ಬಡವರಾದ ನಮ್ಮ ಆದಿವಾಸಿಗಳು 'ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಗ್ರಂಥದ 'ರಾಜನ ಸಂತರ್ಪಣೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಂತೆ-- ದಾನಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚಮಗಾರರಿಗೂ ರಾಜ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ— ಉಟ ಹಾಕುವ ಏರ್ಪಾಟುಮಾಡಿದ್ದನು. ಚಮಗಾರನ ಮನೆ ಉಟಕ್ಕೂ ರಾಜ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಚಮಗಾರನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂತು, ಬದಲು ರಾಜನ ದೇಹದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮ ಹೋಗಿ ಉಟ ಮಾಡಿ ಬಂದು, ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದ ರಾಜನಿಗೆ ಸಂತರ್ಪಣೆಯ ದಾನದ ವರ ನೀಡಿದನು.

ಕುಮರಿ ಮರಾಟಿಗರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಹೆಂಡತಿ ಸೀರೆ ಹಾಸಿದ ಹೊರತು ಅವಳನ್ನು ಕೂಡನೆಂಬ ಪಂಥ (ಪಣ) ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಹೆಂಡತಿ ಇವನು ತನ್ನನ್ನು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಸರಿಸಲು ತಂದೆ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗಂಡ ಕ್ಷುದ್ರ ಹುಳವನ್ನು ಕೊಂದು, ಪರಾಕ್ರಮ ಮೆರೆಸಿದ್ದಕ್ಕೇ ಇವಳು ಹೇವರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಹಸಿಯಾದ ಮೊದಲ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋಗಿ

ಅವನ ಪಂಥ ಪೂರೈಸುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನಿರುವಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಪೂರೈಸದ ಕಾರಣ ಹೆಂಡತಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಜನಜೀವನವು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ, ಆಯಾ ಜನಾಂಗಗಳವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ತರದ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮ್ಮರಿ ಬೇನಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಉಲ್ಲೇಖ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸರಣಿಗಳೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ('ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕಥೆಗಳು', 'ಕುಮರಿ ಮರಾಟೆಗರ ಕಥೆಗಳು')

'ಮಗನ ಸಂಕಟ' ಎಂಬ ಮರಾಟೆಗರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಆಹಾರ ಉಣ್ಣುವವರಿಗೆ ಬರೇ ಶಾಕಾಹಾರದ ಊಟ ಬೇಸರ ತರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣವೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ 'ದಡಸಲು' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಯಂತ್ರದ ವಿಷಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಕನ ಮಾಂಸದ ರುಚಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಉಂಡ ಹೆಂಗಸು, ಗಂಡನಿಗೆ ನಾಯಿ ಮರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಅದರ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೊರಿಯಾದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ನಾಯಿ ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

ಸಿದ್ಧಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ 'ರಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ' ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆಯ ಸಂಗಡ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೇಳಿದವರು— ಕರವಕ್ಕಲ ಗಿರಿಯಾ. ಮೊದಲಿನ 'ರಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ರಾಗಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಆಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಣ್ಣನು ತಂದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಅಣ್ಣನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಅವನು ಮಹಾಶೇಷನ ರೂಪ ಹೊಂದಿ ಹುತ್ತವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

ಎರಡನೇ 'ರಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡುವ ಸಹಜವಾದ ವರ್ಣನೆ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ, 'ರಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಣಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಸೂಚಕವಾಗಿ, ತುಂಬಾ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ತಿರುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕುಮಾರನು ಅಂಗಡಿಯ ಕಾರಕೂನನಾಗಿ ನಿಧ್ರೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ಅಲ್ಲೇ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿಧ್ರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಅವನ ಪ್ರಣಯವಂಚಿತಳಾಗಿ ತೀರಾ ಬೇಸರಪಟ್ಟು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು, "ಅರಸನ ಮಗನಿಗೆ ಈ ಕಾರಕೂನಿಕೆ ಯೋಗ್ಯವೋ? ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಹಡಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹಲುಬಿದಳು.

ಇವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ, 'ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಬೇಕು, 'ತಾನು

ರಾಣಿಯಾಗಿ ಸಕಲ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು.' ಇಲ್ಲವೇ 'ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ದೂರ ಹೋಗಿ, ತನಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.' ಅವನ ಕುರಿತ ಅವಳ ತಿರಸ್ಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿದ್ದ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ, 'ತನಗೆ ರಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ ತರಬೇಕು' ಎಂತಲೇ ಅವಳು ಬೇಡಿದುದು.

ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು 'ಅನುರಾಗದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ'. ಅವನ ಅನುರಾಗ ಮೊಗ್ಗಿಯಾಗಿತ್ತು; ಹೂವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅದು ಅರಳಿ, ತನ್ನ ಮುಡಿಯನ್ನೇರಲಿ ಎಂದು ಬಯಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ, ಹಣದ ಪ್ರಣಯಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಣಯದ ಸೂಚನೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಸ್ತ್ರೀ ಮರ್ಮ' ತಿಳಿಯದ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಮಹಾತಂತ್ರಗಾರ್ತಿ ಸೂಳೆ ಹೆಣ್ಣು ವೇಷಹಾಕಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದೂ, ರಾಣಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಾಗ, ರಾಜ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದೂ... ಮುಂದಿನ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಕಥೆಯ ಸಂಗಡ ಮೇಲಿನ 'ರಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ' ಕಥೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅದು ತೀರ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ರಾಣಿಯಾಗಿ ರಾಜ ಸುಖ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದವಳು, ಕುದುರೆ ಕಾಸದಾರನೊಡನೆ ಮಲಗಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ— ಇದು ತನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು, ಅರಸಿಕನಾದ ಪತಿಗೆ ಹೇಳದ ಅವಳ ಲೋಪವೊಂದು ಕಾರಣವಾದರೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಆಕೆಯ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಅವನ ಮೊದ್ಧತನವೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ 'ರಾಕ್ಷಸನ ಬಳಗ' ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಹೇನನ್ನು ತುಲಸಿಗಿಡದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಗಿಡವಾಗಿ ಹೂವಾದ ಆಶಯದ ಮೂಲಕ ಮದುವೆಯ ಪಣ ಗೆದ್ದ, ರೂಪ ಮರೆಸಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ.

ಅವಳ ತಮ್ಮನು ಅಕ್ಕನನ್ನು ತರುವಾಗ ಅಕ್ಕನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತಂದನು. ರಾಕ್ಷಸನ ಮಗನು ತಂದೆಗೆ 'ಮುತ್ತಕ್ಕ, ಮಾಯಕ್ಕ, ಅವ್ವ ಪಾರ್ ಗೆಲೆ' ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ರಾಕ್ಷಸ, ಮಗನನ್ನೆ ತಿಂದನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ಸಹಜ ವರ್ತನೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಿಯರು ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂದಣ ನರಭಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ, 'ಅಕ್ಕ-ತಮ್ಮ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕೊಂದು, ಉಪ್ಪು-ಹುಳಿ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಅವಳ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಘಟನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಿದ್ಧಿಯರ 'ಹರಕೆಯ ಹುಡುಗ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ಒಬ್ಬ ಗಾಣಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಗಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಬರಿಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. 'ನಮ್ಮಂತೆ ಹೆಂಗ್ಸಲ್ಲವೇ ಅದು?' ಎಂದು ಏಳು ಅಂಬಿಗರ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದರೆ, ಹುಡುಗನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಚಾಕುಹಾಕಿ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದ

ಘೋರಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿದವರು— ಗಾಣಿಗನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬದಲು ಕುರುಡ ಹುಡುಗನನ್ನು ಗಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈಗಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಒಂದೇ ಜಾತಿಗೆ ಈ ತರ ಕ್ರೂರತನದ ದ್ವೇಷ ಕಟ್ಟಬೇಕಿಲ್ಲ.

“ಯಾರ್ ಬಂದ್ರ ಹೊತ್ ಹಾಕ್ವೇನು” ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ— ರಾಣಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಣಯ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಧಾನಿ; ನಿರ್ದಿಸಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ಕೊಂದುದಲ್ಲದೆ, ತಂದೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಬಸುರಿ ರಾಣಿಯನ್ನು ಕರತಂದು, ಅವಳನ್ನು ಕಡಿದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತ ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶಿಶುವನ್ನು ತೆಗೆದು ಸನ್ಯಾಸಿ ಸಾಕುವನೆಂಬ ಆಶಯ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಘಟ್ಟ. ಮೋಸಗಾರ ಪ್ರಧಾನಿ ಈತನನ್ನು ಅಳಿಯನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಣ್ಣೆ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿ, ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರು ಇಸ್ವೀಟಾಟಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುದರಿಂದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಹಾಗೆ ತಾನೇ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಯ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ದಿ. ಜಟ್ಟು ಜಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದ ‘ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದವನು’ ಕಥೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜಾಗತಿಕ ಕಥಾವರ್ಗದ ಮಾದರಿಯದೇ. ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ, ‘ದೇವರನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದವ’ ಎಂಬ ಕಥೆಯು ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ— ‘ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ’ ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟು. ‘ಕಬ್ಬಾಳು ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿ’ (ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ) ಇಲ್ಲಿಯೂ ತೀರಾ ಬಡತನವೇ ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಿ ತರುವ ಅಸಹಜ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಳಿದು, ಪರಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕು.

ರುಕ್ಮಾಂತ(ಖುತುಸ್ನಾತೆ)ಯಾದ ಗೌಡನ ಮಗಳಿಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹುಡುಗಿಯ ಬಿಸಿಯಿಸಿರು ತಾಗಿ, ಕೊರೆದು ಒಡ್ಡು ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಶಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲ್ಪನೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಸಹಜ ಎಂಬುದು ಗೌಣವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋತುಸ್ನಾತೆಯಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕಳೆದರೂ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ವಿಧವೆಯರು ಸಾವಿರಾರು ಇರುವಾಗ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳು ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಒಡೆದುಹೋಗದಿದ್ದುದು ಜನಗಳ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕಥೆಯೊಂದು ಹರಿಜನ ಹೇಳಿದ್ದು: ಸತ್ಯ

ಹೇಳಿ ಮಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವ ಬದುಕಿ, ಮರಳಿ ಪಡೆದ ಕಥೆ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. 'ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಹೇಳಿದವ ಸತ್ತೇಹೋಗುತ್ತಾನೆ' ಎಂಬ ಜನರ ಅನುಭವವನ್ನು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೌಡಗೆ ನೂರು ವರಹ ಕೊಟ್ಟ ದಾಸಯ್ಯ— ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮಗನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ದಾಸಯ್ಯನ ಮಗ ಸತ್ತನು. ಹೆಣ ತಕ್ಕಂಡು ನದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ 'ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜನ ಮುಂದೆ, "ನಾನು ನೂರು ವರಹಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಸುಳ್ಳು, ನೂರಾವಂದು ಸಾವಿರ ವರಹಾ ಕೊಟ್ಟೆ" ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನ ಹೆಣದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದನು, ಗೌಡನು 'ಅವನ ಮಗ ಬದುಕಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೆಣ ಕೊಡುವೆ' ಎಂದನು ಮಗ ಬದುಕಿಬಿಟ್ಟನು. ಇಲ್ಲಿ ವರಹದ ಉಲ್ಲೇಖವು ಇದು ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಥೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಸ 'ಸತ್ಯವಂತರಿಗಿದುವೆ ಕಾಲವಲ್ಲ' ಎಂದು ಕಾಲಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

'ಮತಿಘಟ್ಟ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕಥೆಯ ಉಲ್ಲೇಖ— ಡಾ. ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಮತಿಘಟ್ಟ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಲಿ, ಬೇಟೆಗಾಗಲಿ ಹೋಗಿರದಿದ್ದರಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಆರ್ಭಟಿಸಿದ ಆಶಯ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಸಿಡಿಲು ಬಿತ್ತೆಂದು ಊರವರೆಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾರೆ. ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ರಾಜರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಚರ್ಚೆ ಡಾ. ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಕುರಿತ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ೨೦೦-೩೦೦ ಸುಳ್ಯರ ಕಥೆಯೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಕಥೆಯೂ ಹರಿಜನರು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜಂ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಆದಿವಾಸಿ ಕಥೆಗಳಿರಬಹುದು.

ಸಾಧು ಹನುಮಯ್ಯನವರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ "ಗುಟ್ಟಿನ ಸಂಚು" ಎನ್ನಬಹುದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಡವಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದು ಬರುವಾಗ ಕರಡಿಯೊಂದು ಬದಿಗೆ ಕೂತಿತ್ತು. ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕಳ್ಳನಿಗೆ, ಕರಡಿಗೆ ಇವನ ತಂಬೂರಿಯು ಬಂದೂಕಿನ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, 'ಉಜ್ಜಿ ಉಜ್ಜಿ ನೋಡತೀಯ ನನ್ನ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಕಳ್ಳ, 'ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಏನ ಮಾಡ್ತಿ?' ಅಂತ ಕೇಳಿರಬೇಕು. ಕರಡಿ, 'ದೇಕಿ,

ದೇಕಿ ನೋಡತೀಯಾ ನನ್ನ' ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಬದಲಿಸಿ ಓಡಾಡಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡನು. ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದುದನ್ನು ಇಟ್ಟನು.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಜಾಮ ಬಂದನು. ಗಡ್ಡ ಮಾಡುವಾಗ 'ಅದೇ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಡನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿ. ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅವನು ಕಡಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾಗ, ಗೋಡೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ 'ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಏನ್ ಮಾಡ್ತಿ ನನ್ನ' ಎಂದು ಓದಿ ಕ್ಷೌರಿಕ, "ನನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ... ಅಮ್ಮನ ತಪ್ಪು" ಎಂದು ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಇದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಥೆಯ ಹೋಲಿಕೆಯದೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದಳೋ? ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನು? ಎಂದು ವಿವರ ಕಥೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ವ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸೋಣ...

'ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿನ ('ರಾಗಿಣಿ ದೇವೆಂದ್ರ' ಕಥೆ) ಹಲವು ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗಿನಿಗಿ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಆಶಯವಿದೆ. ಇದು ಅಷ್ಟು ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಸುಧಾಕರ ಅವರ 'ಶಿವಗಂಗೆ ಸುತ್ತಿನ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ 'ಹೊಸ ಬಂಟ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ - 'ಹೆಣ್ಣು ಮನೆ, ಗಂಡು ಮನೆ' ಆಶಯ ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮದುವೆಯ ಪಣಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ಡಾ. ಕೆ. ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾ ರೆಡ್ಡಿಯವರ '೩೦ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ- ಹಲ್ಲಿ ಹೇತಿದ್ದನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮುದುಕನಾಗಿ, ಇನ್ನೊಂದರ ಹೇಲನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹುಡುಗನಾದ ರೂಪಾಂತರ ಆಶಯ ಭಾಗ ಹೊಸದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಿ. ಜಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಒಂದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕಥೆ- ಜೋಗಿಯರ 'ರಾಜ ಹಂಸ-ಪರಮಹಂಸ' ಕಥೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಪಣವು ಬಹು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಶಯಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವದೇನು? ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿರುವದೇನು? ಇದಕ್ಕೆ, 'ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಶಗಣಿ, ಎಡಗೈಲಿ ಹಾಳಿಕಡ್ಡಿ' ಅಂದ ಹುಡುಗ. 'ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು?' ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳು, 'ವಾಸನೆ ಬಂತೋ ಏನೋ' ಎಂದಳು. ಬಹಳ ಸಮಂಜಸವಾದ ಕಾರಣ ಇದು.

ಕಡತೋಕಾ ಜಟ್ಟಿ ಶಿವು ಮುಕ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕಥೆ 'ರತ್ನಾಜಿ ರಾಮನಾಥರ ಕಥೆ'ಯ ಹೋಲಿಕೆಯದು.

ಇದರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತಲೆ ಹೊಡೆಯಲು ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನಿಗೆ ಬುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ತನ್ನದೇ ಮೊಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದು ಬುತ್ತಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದಳು. ಮೂವರು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಕುಮಾರನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಪಾಲು ಬುತ್ತಿ ಅನ್ನ ಉಂಡರು. ನಾಲ್ಕೂ ಜನ ವಂದೇ ತಾಯಿ ಹಾಲ್ ಕುಡ್‌ದ್ರೂ ಅಲ್ಲೇ? ಆಗ ನಾಲ್ಕೂ ಮಂದಿ ವಂದೇ ತಾಯ್ ಮಕ್ಕಳಾದ್ಯ - ಎಂದು ನಿರೂಪಕನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಬೆಟ್ಟ ಹೊನ್ನಮರದ ರಸವನ್ನು ಕತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ತಂದು ರಾಜಗೆ ತೋರಿದರು.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಹಾಲು ಬುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಆಶಯ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಆ ಹಾಲನ್ನು ಉಂಡ ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ಕುಮಾರನ ಸೋದರರಾದರು ಎಂಬ ಆಶಯ ಭಾಗ ನೂತನವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಮತಿಘಟ್ಟರ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದು, ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅರ್ಭಟಿಸುವ ವಿನೂತನ ಆಶಯದ ಉಲ್ಲೇಖ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದೆ.

'ಗಂಡನ ಮುಖ ತೋರಿಸಿದ ದಿನ ತಾನು ಗಂಡಗತ್ತಿ ಹಾಯ್ತೀನಿ' ಎಂದು "ದೊರೆ ಗಿಣಿ" ಕಥೆಯ ರಾಣಿ ಶಪಥ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಆಶಯಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅವು ಈಗಾಗಲೇ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ ಆಶಯಗಳ ಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪನವರ "ಸತ್ಯದ ನೀಲಗಂಧವು" ಜನಪದ ಕಥೆಯು 'ಗುಣಸಾಗರಿ' ಹಾಡಿನ ಪಾಠಾಂತರ ಕಥಾ ರೂಪ ತಳೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರೂರನಾದ ನಿರ್ವಾಣಿಯಿದ್ದಾನೆ.

ಹಲವಾರು ನಮ್ಮ ಕಥೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಗ್ರಾಹಕರ ಕಥೆಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಜಾಗತಿಕ ಕಥಾ ವರ್ಗದ ನಮ್ಮ 'ನಾಲ್ವರು ಜಾಣರು' ಕಥೆ ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರರ ಸಂಗ್ರಹದ 'ದೀವಿರತ್ನ ಕಥೆ' ಪಾಠಾಂತರಗಳಾಗಿವೆ.

ಗಿರಿಜನರಲ್ಲಿ ಗೊಂಡರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು 'ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಹಲವು ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಷ್ಟು ಹೊಸ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ 'ಗಿರಿಜನರ ಹಾಗೂ ಹರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು' ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು; ನೂರಾರು ಆಗಿವೆ.

ಇನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಶ್ರೀ ಕುರುವ ಬಸವರಾಜ್ ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು ಉಂಟು ಎಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ

ಒಗಟಿನ ಕಥೆಯೂ ಉಂಟು.

ಆದಿವಾಸಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಕುರಿತು ವಿಷಯ ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವೇ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಕೆಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜನಪದ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದ ಉಲ್ಲೇಖ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಮಣ್ಣನವರ 'ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು' ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗೊಂದಲಿಗರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹರಿಜನರೇ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅವು ಹರಿಜನರ ಕಥೆಗಳೆಂದು ಪರಿಮಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯವು, ಆದಿವಾಸಿ ಎಂಬ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದ್ದರೂ, ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನ ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವರಿಷ್ಠರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

೯. ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಕಥಾಪ್ರಕಾರಗಳು

(ಮಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ಭಾಷಣ)

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವು ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥಾವೈವಿಧ್ಯವು ರಾಮಾಯಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜನಮನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಕವಿ ಬರೆವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿಗೇ ಭಾರತ ಕಥೆ, ಕಾವ್ಯಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ರಾಮಾಯಣದ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯ ಆದರ್ಶ ಜನರಲ್ಲಿ

ರಾಮಾಯಣದ ಕಥನಕ್ಕೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ 'ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಹಗಲು, ಐದು ರಾತ್ರಿ ಸತತ ಹೇಳುವಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಶ್ರೀ ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರವುಟ ರಾಮಾಯಣ ಗೀತೆಗಳು ಇವೆಯಂತೆ. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪರಂಪರಾಗತ ಕಥೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಭಾವವು ಪುರಾಣಿಕರ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದಲೂ, ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಲೆ, ಹರಿಕಥೆಗಳ ಪ್ರಚಾರದಿಂದಲೂ, ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡುಗನ್ನಡದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕೇಳಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಜನರಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿದೆ.

ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗಿಲಗಾರರೂ, ಕರಪಾಲದವರೂ, ಕಂಸಾಳಿಯವರೂ, ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರೂ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಾಡುಕಥೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ತಂದು ಹಾಡುವ 'ಬಿಂಗಿ ಪದ'ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯ ಗೀತೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಹೆಂಗಳರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟುವಾಗ ಹೇಳುವ ಬಿಡಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನೆಟ್ಟಿ (ನೆಚಿ) ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಡುವ ಕಥನಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಗಳ ಭಾಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸುಂದರ ರೂಪಿನಿಂದ ಬಂದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯ ಕಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಮೂಗು, ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೊಯ್ದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಮೂಗನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಯ್ಯುವುದಿದೆ; ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. "ಮೂಗುಮೊಲೆಯ ಕೊಂದ ಕೋಪಕೆ ತಾನು ಸಾಗಿ ಬಂದಳು ಲಂಕಾದ್ವೀಪಕೆ||" ಎಂದು ಪಂಚವಟಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರ ವಚನದಲ್ಲಿ- "ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬ, ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ರಗಿದರೆ ಕಿವಿ-ಮೂಗ ಕೊಯ್ದನು" ಎಂದಿದೆ. ಕಿವಿ, ಕುಚ, ಮೂಗು, ಕೊಯ್ದು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸೀತೆ ಕರಿಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಏಳು ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ- ಇದೂ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾ.ಗೌ.ರಾಜಶೇಖರ ಅವರ 'ಜನಪದರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿನ ಕಥಾವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಜನಪದ ಕವಯಿತ್ರಿ ಹಾಡಿದ ಸೀತೆಯ ಕಥಾಭಾಗವುಳ್ಳ ಗೀತದಲ್ಲಿ- ಸೀತೆಯು ರಾವಣನ ಮಗಳು ಎಂಬ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ನೂತನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸೀತೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಾವರೆ ಹೂವಾಗಿ ಹೊಳೆದಿದ್ದಳು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ಮೂಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆಯು ಆತನು ಸೀನು ಸೀತಾಗ ಅವನ ಮೂಗಿನಿಂದ ಹರಿದುಬಿದ್ದಳು.

ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಸ್ ದೇವನು 'ಮೆಟಿಸ್' ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಯನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬಂದು, ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ರಂಧ್ರಮಾಡಿದಾಗ ಹೊರಬಿದ್ದು 'ಅಥಿನೀ' ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯ ದೇವತೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯಂತೆ ತಂದೆಗೆ ಕೆಡುಕಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕವಯಿತ್ರಿ ಹಾಡಿದ ಕಥಾಭಾಗದಲ್ಲಿ- ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಗಂಡನಾದ ಹಲ್ಲೂರನನ್ನು ರಾವಣನೇ ವಧಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಮುಂದೆ ಶೂರ್ಪನಖಿ ಮಾಡಿದ ದುಃಖ, ಈ ಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಸಣ್ಣಮಾರ ಮಡಿದಾಗಿನ ಅವಳ ದುಃಖವೂ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಮಗ ಸಣ್ಣಮಾರನ ಕಥೆ ಶಂಬುಕ ತಪಸ್ವಿ ಚಂದ್ರಾಯುಧ ಪಡೆಯಲು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಆಯುಧದಿಂದ ಮಡಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ, ರಾಕ್ಷಸ ಕಾಗೆ ಸೀತೆಯ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಮಾಂಸದ ತುಂಡೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತದೆ. ರಾಮನು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಬಿಡಲು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗದ ಕಾಕಾಸುರ ಪುನಃ ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವನು. ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲೂ 'ರಾಕ್ಷಸ ಕಾಗೆ' ಎಂದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ, ರಾಮ ಬಾಣವನ್ನೇ ಬಿಡುವದಿದೆ.

ತಂಬೂರಿಯವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೂ ಕೆಲವಿವೆ. ಶಿವನಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ರಾವಣ ತಿಂದು ಗರ್ಭ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು ಪಡೆದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಜನಕ ರಾಜನಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ದಶರಥ ಕೈಕೇಯರ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಸೈನ್ಯದವರಿಗೆ ಬಿಡುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. "ರಾಮ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಬಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ದೊರಕಲೆಂಬುದು ಕೈಕೇಯಿಯ ವಿಚಾರ ಹೆಚ್ಚು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಗೌ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮಡಿದು ಹೋದಾನು' ಎಂಬ ಕೈಕೇಯಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನ ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣಗಳ ಜೊತೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವ ಸಂಗತಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ; ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ಖಡ್ಗಕ್ಕೂ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವ ಆಶಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ರಾಮನು ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಿದ್ದರೂ ಸಮಗ್ರ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಂತೆ ಈ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ ಲೋಪ.

ತಾಳ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸಿ ಹಾಡುವ ಭಾಗವತಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಹೇಳುವ ರಾಮಾಯಣ, ಜಾನಪದ ರಚನೆಯನ್ನು ಶಿಷ್ಟಕವಿ ಸುಧಾರಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಡಾ. ಜಿ. ಶಂ ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ರಚನೆ ಮೂಲವನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಿದಂತಿರುವುದಾದರೂ ಅನೇಕ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಭಾಗಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಸೀತಾ ಸ್ವಯಂವರ ಪ್ರಸಂಗ, ಸೀತಾಪಹರಣ, ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವ ಕಾಳಗ, ಲಂಕಾದಹನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ.

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಳವನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಭಳಿರೇ ಸಮುದ್ರ...' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಡಾ. ಜಿ.ಶಂ.ಪ. ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದ್ರದ ಆಳವನ್ನು ಅಳೆಯಬಲ್ಲ ಬಾಲವನ್ನು ಪಡೆದ ಹನುಮಂತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನ. ಈ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಏಳು ಗೆರೆ ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇಖೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ಈ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಮೂಲವೆಂಬಂತಹ ಅನೇಕ ಕಲ್ಪನೆ ಶೈಲಿಯ ರೀತಿಗಳಿವೆ. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೋಣ ಬಂಡಿಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಸೀತೆ ಕೊಂಡ ಹಾಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ... ಇವೆಲ್ಲ ಜಾನಪದೀಯವಾಗಿವೆ. ವಿಭೀಷಣನು ಹನುಮಂತನ ಹತ್ತಿರ- "ಸಿಂಭಿಯ ಸುತ್ತಿದ ಹನುಮಂತ"; ಸಮುದ್ರರಾಜನ ರಾಣಿಯರು ರಾಮನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, "ವಾಲೆಯ ಕಾಯೋ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ಮುಂತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳ ಸೂಚನೆಗಳು.

ಜಾನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಕಥಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗುಮಟೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮಹಾಭಾರತದ ಗೀತೆಗಳಂತೆಯೇ ರಾಮಾಯಣದ ಗೀತೆಗಳೂ ತುಂಬಾ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಹೊನ್ನಳ್ಳಿಯ ಅಂತು ತಿಮ್ಮ ಎಂಬುವರಿಗೆ ಇಂಥ ಗೀತೆಗಳು ಹಲವು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಅವರಿಂದ ಅವನ್ನು ನನಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೋಗಲಾಗದೆ ಅವರು ಕಾಲವಶರಾಗಿ ಹೋದರು.

ಕಾರವಾರದ ಬಿಣಗಾ ಊರಿನ ಬುದ್ಧುಗೌಡ ಎಂಬ ವೃದ್ಧರು ಹೇಳಿದ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆ, ಮೂಲ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕಿಂತ ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪಾಠದ

ಪ್ರಕಾರ- ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ದಶರಥನು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿ, ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದೇವತೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಯಸ ತಿಂದ ರಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ- ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು.

ರಾವಣಾದಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ದೈತ್ಯರಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಂಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಕಾದೇವಿ ಎಂಬ ಮುದುಕಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕಸಗುಡಿಸುವಾಗ ಏಳು ಮೆಣಸಿನಕಾಳು ಸಿಕ್ಕವು. ಅವನ್ನು ತಿಂದು ಮುದುಕಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ರಾವಣ, ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಈಬೂಶ್ಯನ, ದುಮ್ಮ, ದುಮ್ಮಾಕ್ಸ, ಅತ್ತಿಕಾಯ ಮತ್ತು ಮಾಕಾಯ. ಅವರು ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯ ಪಡೆದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡಲು ಹತ್ತಿದರು.

ಬಾಲರಾಯ ಎಂಬ ರಾಜನಿಗೂ, ರಾವಣನಿಗೂ ಸಖ್ಯವುಂಟು. ಬಾಲರಾಯ ಕಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾವಣನಿಗೆ ಅದನ್ನೇ ಹಿಂಡಿ, ಹಾಲು ಮಾಡಿ ಉಟಕ್ಕೆ ನೀಡಿದನು.

ದಶರಥನೂ, ರಾವಣನೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೋದರು. ಮಾವಿನ ಮರದಿಂದ ಎರಡು ಹಣ್ಣು, ಎರಡು ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದವು. ರಾವಣನು ಒಂದು ಹಣ್ಣು ತಿಂದನು. ಒಂದನ್ನು ಕಂತೆ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ದಶರಥ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದನು. ಸಂಜೆ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು- ಒಬ್ಬ ರಾಮ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲಕ್ಷ್ಮಣ; ರಾವಣ ಮಂಡೋದರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವಳೇ ಸೀತಾದೇವಿ. ರಾವಣನಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯ ನೆತ್ತರ ಕುಡುವ ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ಮಂಡೋದರಿ ಮೊಲವನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸಿ ಅದರ ರಕ್ತವನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ಕುಡಿಯಗೊಟ್ಟಳು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತಿನ್ನುವ ಕಜ್ಜಾಯ ಹಾಕಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಗಣಕು (ಜನಕ) ರಾಯನ ರಾಜ್ಯದ ಅಂಬಿಗ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಗಣಕು ರಾಜಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಅಜ್ಜ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕಾಗೆ ನೀರನ್ನು ಅಪವಿತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದವರಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಗಣಕುರಾಯ ಪಣಹೂಡಿದ. "ಭೂಮಿ ಭಾರದ ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಾಗೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಕಲ್ಲು ಅಡಿಕೆ, ಕಲ್ಲುವೀಳ್ಯ ತಿನ್ನಬೇಕು" ಎಂಬ ಪಣವೂ ಇತ್ತು. ರಾವಣ ಬಂದು ಕಲ್ಲಡಿಕೆ, ಕಲ್ಲುವೀಳ್ಯ ಅಗಿದನು. ಮುಂದಿನ ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತು. ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ ಹೊಡೆದಾಗ ಎದೆಗೆ ಬಡಿದು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು. ರಾಮನು ಪಣ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು.

ರಾಮ-ಸೀತೆಯರ ಪ್ರೇಮದ ಚಿತ್ರಣ ಮುಂದೆ ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ. ಕಾಗೆಗೆ ದೇವಿಯ ಕಾಲಿನ ಅಂಗುಷ್ಠ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಕಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ ರಾಮನು 'ಕಾಗೆಗೆ ಸಮದೃಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಲಿ' ಎಂದು ಶಾಪ ಹೊಡೆದನು.

ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ- ಹಸೆಗೆ ಕರೆದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ವನವಾಸದಲ್ಲಿ

ಇರುವಾಗ ಭರತನು ಹೋಗಿ ಭೇಟಿಯಾದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ಮೃಗನ ಸಂಧಿ'ಯೆಂಬ ಪ್ರಸಂಗ, ಮಾಯಮ್ಮಗದ ಸಂದರ್ಭದ್ದು ದೊರೆತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೃಗದ ಶೋಧದ ಅನಂತರ ರಾವಣ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕು ಗೆರೆ ದಾಟಿ ಸೀತೆ ಬರುವಳೆಂದಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವಿದೆ. 'ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದುದಕ್ಕೆ ನಗೆ ಬಂತೋ?' ಎಂದು ರಾಮ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ "ಅಲ್ಲ, ಮೊದಲು ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ; ನೀನು ಸಿಂಹಾಸನ ಏರಿದಾಗ ನನಗೆ ಹಸಿವು- ನೀರಡಿಕೆ ಆದವು. ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗೆ ನಗೆ ಬಂತು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಉಪವಾಸ ಇದ್ದ.

ಶೋಭನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಒಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ- ರಾಮ-ಸೀತೆಯರ ಉತ್ತರ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲೆಂದು ರಾಮ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿ ಬಂದು ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾಗುವರೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಶೋಭನಾನಂತರದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದಿಂದ ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇದು ಗಂಡು ಸಂತಾನದ ಸೂಚಕ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಅಗಸನು, "ಬಿಟ್ಟ ಹೆಂಡತಿಯ ಆಳಲಿಕ್ಕೆ ಹುಚ್ಚುರಾಮ ನಾನಲ್ಲ" ಎಂದನು ಎಂಬ ಅಗಸನ ಹೇಳಿಕೆಯು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಖಡ್ಗದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಗರ್ಭಪಿಂಡಗಳು ಹೊಳೆಯುವ ಜಾನಪದ ಸರಣಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಠದಲ್ಲಿ- ತನ್ನ ಹಿತ್ತಲಿನ ಹೂಬನವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದ ಮೃಗವನ್ನು ನೋಡದೆ ಶಾಪ ಹಾಕಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಅಂದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, "ಅದನ್ನು ಹಾಲು-ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಸಾಕುತ್ತೇನೆ" ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಅದನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ನೇಣಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಲು ನೋಡಿದಳು. ಅದು ಸಾಗದೆ, 'ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಅದರ ಚರ್ಮದಿಂದ ತನಗೆ ಕುಪ್ಪಸ ಗೈಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದಳು. ರಾಮನು ಇದು ಜೈತಿ(ಶೂರ್ಪನಖಿ)ಯ ಗಂಡ ಶಂಬುಕ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಕ್ರಮದ ಪ್ರಾರಂಭವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸೀತೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. 'ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕೊಡುವೆ' ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡಿದಳು. ಮೃಗ ಹೊಡೆದ ಮೇಲೆ, 'ರಾಮ ರಾಮ' ಎಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆದು ಮೃಗ ಸತ್ತಿತು. ಸೀತೆಯ ಬಿರುನುಡಿಗೆ ಅಂಜಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗೆರೆ ಬರೆದು ಹೊರಟನು.

ಆಮೇಲೆ ಮಾವಿನ ಮರದ ಜೈತಿ (ಶೂರ್ಪನಖಿ) ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾವಣನ ಹತ್ತಿರ

ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಗಂಡ ಶಂಬುಕ ದೈತ್ಯನನ್ನು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಕೊಂದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿ, ರಾಮನ ಮಡದಿಯ ಚಂದವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ತರಲು ಹೇಳಿದಳು. ರಾವಣ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷಧರಿಸಿ, ಸೀತೆಯ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಜೋಗಿಯಂತೆ ಕುಣಿದು ಪದ ಹೇಳಿದ ಬಣ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವಾಗ ಮೂರು ಗೆರೆ ದಾಟಿ ಬಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದು ರಾವಣ ಅಪಹರಿಸಿದನು. ಇಣಚಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ನೋಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ. ಕೋಟೆ ಮುರಿದು ರಾವಣನು ಪರಾರಿಯಾದನು. ಜಟಾಯು ಪಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಗೂಜಿ. ಅವನಿಗೂ, ರಾವಣನಿಗೂ ಹೋರಾಟವಾದಾಗ ಜನಪದ ಕಥಾಶಯದ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಮ್ಮ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ರಾವಣ, 'ತನ್ನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಿದೆ' ಎಂದನು. ರೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಬಗ್ಗಿದ ಜಟಾಯುವನ್ನು ರಾವಣ ಛೇದಿಸಿದನು. ನಮ್ಮ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ತಾಳೆಮರದ ಮೇಲಿನ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಲಂಕಾದಹನದ ಗೀತದಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಬಾಲದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ಹನುಮನು, ಬಾಲದ ಬೆಂಕಿ ತನ್ನ ಮೋರೆಗೆ ತಾಕಲು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಮೋರೆ ಹೊಸೆದನು. ಆಗ ಮೋರೆ ಕಪ್ಪಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಲದ ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸಲು ಹೋದ ಹನುಮನಿಗೆ ಉಪಕರಿಸಿದ ಮೀನಕ್ಕೆ ಮಗನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಪದದಲ್ಲಿದೆ.

ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೀರ್ಘ ಗುಮಟೆ ಪದವಿದೆ. ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಜನಿದೇವಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಜೋಗಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಕ್ಕಿಕಾಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದ ಅಂಜನಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಪಡೆದಳು.

ಸೂರ್ಯನು ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಹನುಮಂತನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಗಾಳಿದೇವರು ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯ-ಭೀಮರು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಂದು, ಗಾಳಿ ಅಡಗಿದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದು, ಹನುಮಂತನ ದೇಹದ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹನುಮನ ದೇಹ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮೀನುಗಳು ತಿಂದಿದ್ದವು. ಅವನ ದೇಹ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪುನಃ ತರಿಸಿ ಅವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ; ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅಮರತ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರ ಶರೀರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಬದುಕಿಸುವ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಅಶಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ, ಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮ ಬಂದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಧರ್ಮ-ಭೀಮರನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿ ತಂದಿರುವನು.

ರಾಮಾಯಣಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ 'ಜಯಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆ ರಾಮಾಯಣ ರಚನೆಯ ಅನಂತರ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕಾರಣ, ಆಗ ರಾಮಾಯಣದ ಪಾತ್ರ ಹನುಮಂತ ಭಾರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

"ಸೀತಾ ವನವಾಸ" ಎಂಬ ಹಾಡು ನಮ್ಮ "ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು" ಗ್ರಂಥದ ಸುಂದರವಾದ ಗೀತಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕಥೆಯು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಪಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ 'ಆನಂದ ರಾಮಾಯಣ'ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ತಂಗಿ ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ರಾವಣನ ರೂಪನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಬರೆದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಇತರ ಕೆಲ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತೆ "ರಾವಣನ ಪಾದದ ಉಂಗುಷ್ಠವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕೊರವಂಜಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಲು-ಕೈ ಇತ್ಯಾದಿ ಬರೆಯೆಂದು ಬರೆಸಿ ಪಟಕ್ಕೆ ಜೀವ ತರಿಸುತ್ತಾಳೆ. 'ಆನಂದ ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಪಟ ಬರೆಯೆಂದವಳು ಕೈಕೇಯಿ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಮನು ಇಲ್ಲೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ವನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುಗಳ ದೇಹ ಹೊಳೆವುದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ.

ಸೀತೆಗೆ ಒಂದೇ ಶಿಶುವಿತ್ತು. ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಂಗನ ಹತ್ತಿರ, "ನೀನು ಹಾರುವಾಗ ಮರಿ ಬಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, "ನನ್ನ ಕೈತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದಲೇ ಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನ ಶಿಶುವಿನ ಗತಿಯೇನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿತು ಮಂಗ. ಶಿಶುವನ್ನು ಸೀತೆ ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಅಜ್ಜ ಮುನಿ ಬಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಕಾಣದೆ ದರ್ಭೆ ಮಂತ್ರಿಸಿ, 'ಕುಶ' ಎಂಬ ಶಿಶುವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯ ಕೊರಳಿನ ಚೀಟಿ ನೋಡಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಲವ-ಕುಶರು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಬಂಗಾಲಿ 'ಕೃತ್ತಿವಾಸನ ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಂದುದಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯು ನಮ್ಮ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮೃಗಬೇಟೆಯ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವರನ್ನು ಅರೆಜೀವ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆಂದು ಇದೆ.

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಭೂವಿವರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಥೆ ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಜನಪದ ಕವಿ ಬೇರೆ ಕಾರಣ ಕಲ್ಪಿಸಿ- ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂದೇಹ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಸಂದರ್ಭ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಉಟಕ್ಕೆ ನೀಡುವಾಗ ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೋಣ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಸೀತೆ ತೆಗೆದಾಗ ಸಂದೇಹದಿಂದ, "ನಿನ್ನಾತ್ಮಗಾರನ ಕಂಡೆಯೋ? ಸೀತೆ ನಿನಗೆ ನೀತಿಲ್ಲ ನಡೆಯೆಂದು" ನುಡಿದ ರಘುರಾಮರು; ಆಮೇಲೆ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸೀತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವನ್ನು

ಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಹಾಡು ಮುಗಿದಿದೆ.

‘ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ’ ಗ್ರಂಥದ ಲವ-ಕುಶಲ ಕಾಳಗ ತೊಂಬತ್ತು ಪುಟಗಳಷ್ಟಿರುವ ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯ. ಇದನ್ನು ಕಂಸಾಳಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಚಿನ ತಾಳ ಹಿಡಿದು ಹಾಡುವ ಕಂಸಾಳಿಯವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಪ್ಪ ಸೀತೆಗೆ ಅಪವಾದ ಹಾಕುವಾಗ, “ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು, ಗಾಳಿಯ ಪಾದುವನ್ನು, ಹೆಂಗಸಿನ ಮನುಸನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮಡುಡಿ?” ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಲಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿ, ‘ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆ ಬೇಡ, ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವೆ’ ಎಂಬುದು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆಯನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ, “ಇಸ್ರೀ ಎಲೆ” ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದು ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿದವನು ಹೇಳಿದ್ದನಂತೆ. ‘ಸ್ರೀ’ ಎಂಬುದು ‘ಇಸ್ರೀ’ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೀ ಜನರೂ ಹೆಂಡತಿಗೆ ‘ಇಸ್ರೀ’ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪತಿಯಿಂದಗಲಿದ ಶೋಕದಿಂದ ಸಾಯಲು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ‘ಕುಶ್ಲ’ ಮತ್ತು ‘ಅವುಲು’ ಎಂಬ ಮೀನುಗಳು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸೀತೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಳೆಂಬುದು ಈ ಪಾಠದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಕಪಿಗಳ ಪ್ರಸಂಗ ಈ ಗೀತದಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಈ ಗೀತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ-ಸೀತೆಯರ ದುಃಖದ ಭಾಗಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ.

‘ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ’ ಗೀತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಜೀವನದ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸ್ವಪ್ನದ ಪರಿಣಾಮ ಭವಿಷ್ಯ ಸೂಚಕವಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಸೀತೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅತ್ತೆ ಕೌಸಲ್ಯೆಗಿರಲಾಗಿ ಅವಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದೇ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಪುಣ್ಯದ ಫಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶಾಪದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದ ನಂಬಿಕೆ ಕಾಣುವುದು.

ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪಣ ಇಟ್ಟು ಗೆದ್ದವರಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರು ತೊಗುಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಕೊಟ್ಟ ತಿನಿಸನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅಂಜನಿದೇವಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ‘ಸೂರ್ಯದೇವನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣು’ ಎಂದು ಅಂಜನಿ ಹೇಳಿದ್ದಿದೆ.

ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗುಣ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ, ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವ/ಭಾಷೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುತ್ತವೆ. ವಾಕ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳಲ್ಲೂ ಮೆಚ್ಚುವ ಅಂಶಗಳಿವೆ.

ನಾರಸೀರೆಯನುಟ್ಟರೂ ಶ್ರೀರಾಮ |
ಚಾರು ಕನ್ನಡಿ ನೋಡಿ ತಿಲಕವ ತಿದ್ದಿದಾ |
ಕುಸುಮಾಲೆ ಸರಳಿನಂತೆಸೆವ ಗಣ್ಣಿನವಳೆ ಬಾ |
ಹಸುಳ ಜಾನ್ನಕಿಯೆ ಬಾರಂದೆನುತ ರಾಮ |

ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿದ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕವಳು ರಸಿಕ ಸೀತೆ.

ಶೂನ್ಯದಾ (ಸೂತ್ರದಾ) ಬೊಂಬ್ಯಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ
ದೇವಿ ನೇತ್ರದಾ ನೆರಿಗೆಯನು ನೆರಿಯನುಟ್ಟು ಶೋಭಿಸಿದಳು
ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದ ಸೊಗಸನ್ನ ನೋಡಿ
ಸೀತೆ ಪತಿಗೆ ಉತ್ತಮ್ಯ ಕುಚವೆರಡು ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆ
ಮತ್ತೆ ಸರ್ವಾಂಗವೆಲ್ಲವು ಕಾಣಿಕೆ

—ಜನಪದ ಕವಯಿತ್ರಿ ಸೀತಾ-ರಾಮರು ಸುವಿಸಿದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಬಹು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ
ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸುತಿರೆ ರಂಜಿಸುವ ಮೊಕ ನೋಡಿ
ಕುಂಬ ಕುಚದಾ ಮೇಲೆ ವರಗಿ ರಾಮ
ಉಟ್ಟ ಮೊಂಬಟ್ಟೆ ಶಡುಲೆ ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಉದುರೇ
ತೊಡಿಗೆ ತೋಳಾಬಂದಿ ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡಲೂ
ಕಂಗಳ ಕಾಡಿಗೆ ಅಳಿಯೆ ಹೊಂಬಣ್ಣದರುಶೀನ
ಸುಮ್ಮನೇ ಮೂಚ್ಚೆ ಫಲವಾದಳಲೋ

ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ, ಅಂಗಿ ತೊಡಿಸಿ ಮೋರೆ ನೋಡಿ ನಗುವ ಸೀತೆ,
'ಸೃಷ್ಟಿಪಾಲಿಪರು ಅಗಲಿದರು' ಎಂದು ಕಡೆಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರ ಚೆಲ್ಲಿದಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೈಮುಗಿದುದನ್ನು ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. 'ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಶುಲಲ್
ಬಾಡಿದಾ ತೆರನಂತೆ ಕಿರಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕರಗಳ ಮುಗಿದನೇ!'

'ಹೆತ್ತವರ ಬೇನೆ ಬೆನ್ ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ಉಂಟೋ' ಎಂಬ ಮಾತು ಗಾದೆಯಂತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಉದಾತ್ತ ಪಾತ್ರಗಳೂ,
ಹತ್ತು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ರಾವಣನೂ, ಮಂಗರೂಪಿಗಳೂ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥನಕ್ಕೆ
ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೧೦. ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಶಿವ

(ಮಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾದುದು)

ಶಿವ ಶಿವ ಎಂದರ ಸಿಡಿಲೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಗಿ
ಕಲ್ಲು ಬಂದೆರಗಿ ಕಡೆಗಾಗಿ || ಎಲೆ ಮನವೆ

— ಎಂದು ಗರತಿಯು ತನ್ನ ಶಿವನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣೀಯವಾದ, ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಸುರಿರುವಳು. ಇಂಥ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲವಾದ ಪರಾದೈವತದ ಮೂಲದ ಕುರಿತು ಹಲವು ತರದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯು ಪಂಡಿತ-ಪಾಮರರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನವು ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂದ ಶಿವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಂಹಾರಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆಂದು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ ಶಿವನ ಮೂಲವನ್ನು ತೀರ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಆಚೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. 'ಸ್ಥಾಣು' ಅಂದರೆ ಶಿಲೆ, ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಈ ದೇವರು— ಮೊದಲು ಸತ್ತವರನ್ನು ಹೂಳಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಗಾಗಿ ಹುಗಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ, ಇದು ಪಿತೃ ಆರಾಧನೆಯ ಪ್ರತೀಕವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು.

ವಿಷ್ಣು ಸೂರ್ಯನಾದರೆ, ಚಂದ್ರನೇ ಶಿವನೆಂದು ಡಾ. ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿಯವರು ಬರೆದುದುಂಟು.

ಹಿಮಾಲಯವನ್ನು 'ದೇವತಾತ್ಮಾ' ಎಂದು ವರಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಕರೆದನು. ಸಮಗ್ರ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವೇ ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಪರಾತ್ಪರ ಶಕ್ತಿಯ ಆವಿರ್ಭೂತ ರೂಪ ಅಥವಾ ಪ್ರತೀಕವೆಂಬಂತೆ ಶಿವನ ವ್ಯಕ್ತರೂಪದ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ, ಮೈಮೇಲೆ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದು, ವ್ಯೋಮಕೇಶ (ಮರಗಳ ಟೊಂಗೆ, ಎಲೆಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯ ಮೂಲಕ), ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಖಟ್ಟಾಂಗ(ಎಲುಬಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆಯುಧ) ಧಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಇವೆ. ಹಿಮಾಲಯದ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಗಮಿಸಿ ಹರಿವ ಗಂಗಾನದಿ ಗಂಗಾಧರನ ಕಥೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಮಗ್ಗೇದದ ಪ್ರಲಯ ರುದ್ರನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಕಾಸವಿದೆ. ಆಕಾಶ ದೇವತೆ 'ದ್ಯೌಃ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದುದಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಪುರುಷದೇವತೆಗಳ ಉಗಮಸ್ಥಾನನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಸಂಹಾರಗಳೆಲ್ಲದರ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ರುದ್ರ-ಶಿವನಮೀಕರಣ ಹೊಂದಿದ ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಪ್ರತಿಕಲ್ಪನೆ ತೀರ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿತು. ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊಹಂಜೋದಾರೋ ಕಾಲದ ಯೋಗಿಯ ಚಿತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಿದೆ. ಈ ರುದ್ರ-ಶಿವನ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಚಂದ್ರ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಣ್ಣು ಸೂರ್ಯ, ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು ಅಗ್ನಿ. ಇಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಕಾಸ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

‘ಗಂಡಗತ್ತರಿ ಹರನೆ ರುಂಡಮಾಲಿಯ ಶಿವನೆ (ಬಿಚ್ಚಗತ್ತರಿ ಹರನೆ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿಯ ಶಿವನೆ) ಕಂಡ (ದಿಕ್ಕು) ದೇವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ’ ಎಂದು ಗಂಗಿ (ಗೌರಿ ಎಂದೂ ಪಾರವಿದೆ.) ಹೇಳಿದಳೆಂಬಲ್ಲಿ, ‘ಎಲ್ಲ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಶಿವನದೇ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ’ ಎಂದು (ಬಹುಶಃ) ವೀರಶೈವ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಗೀತದಲ್ಲಿದೆ (‘ಜಾನಪದ ಗೀತಗಳು’, ಸಂ.: ಎಂ. ಜೀವನ.).

ಅಪ್ರಕಟಿತವಾದ “ಗೋಕರ್ಣ ಪುರಾಣ” ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ಭೈರವನು ಶಿವ ಮತ್ತು ಮೋಹಿನಿಯರ ಪುತ್ರ ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ಭೈರವ ಎಂಬುದು ಶಿವ ಎಂಬುದರ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮವಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಣಿರ
 ಮೈಯಲ್ಲಿ ಬೂದಿ ಭಸ್ಮಾಂಗ - ಧರಿಸೋನ
 ಕಂಡೆ ತಾವರೆ ಕೊಳದಾಗೆ
 ಎದ್ದು ನೆನೆದೇನು ಸಿದ್ಧ ಶಿವಯೋಗಿಯ
 ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಕಂತೆ ಜಡೆಯೋನ - ಭೈರುವನ
 ನಾವೆದ್ದೆರಡು ಗಳಿಗೇ ನೆನೆದೆವು

(‘ಅವರ ನೆನೆದೆವು’, ಜೀ.ಶಂ.ಪ.)

ಇಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಲಿಕ, ಕಾಳಾಮುಖ, ಭೈರವ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಭೈರವನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸಮೀಕರಣವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ (‘ನೆವಿಲು ಕುಣಿದಾವು’ ಎಂಬ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ; ಮುದ್ದೇನೂರು ಸಂಗಣ್ಣನವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ.).

ಹರನೆ ನನ್ನಯ ತಂದೆ ಗಿರಿಜೆ ನನ್ನಯ ತಾಯಿ
 ಶರಣರೆ ನನ್ನ ಬಳಗಾವು | ಕೈಲಾಸ
 ಗಿರಿಯ ಕಾಣಕ್ಕ ತವರೂರು ||

— ಎಂಬಲ್ಲಿ, ‘ಜಗತಃ ಪಿತೌ ವಂದೇ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರೌ |— ‘ಜಗತ್ತಿನ ಪಿತೃಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರಿಗೆ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂಬ ಕಾಲಿದಾಸನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥದ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

“ಮಾತಾ ಚ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ಪಿತಾದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ |
 ಬಾಂಧವಾಃ ಶಿವಭಕ್ತಾಶ್ಚ ಸ್ವದೇಶೋ ಭುವನತ್ರಯಂ ||”

— ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಭಾವದೊಡನೆ ಇದನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು.

ಗರತಿಯ ಹರನಿಷ್ಠೆ ಹೀಗೆ ನುಡಿಸುತ್ತದೆ- “ಕರದಾರೆ ಹರಬಂದ ಮರೆದರೆ ಸರದ್ದೋದ । ಶಿವರೂಪ ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ, ಶಿವಪೂಜೆ ಮನದಲ್ಲಿ” ಎಂಬ ದೃಢಭಕ್ತಿ ಕಲ್ಪನೋ ಕರಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನು ನೆಲಸಿದ ತಾಣವೆಂದು ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಇರದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬಳು ಕುಂಬಾರ ತಂದ ಕೊಡದ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಿ ಮರದ (ಅಶ್ವತ್ಥದ) ಚಿತ್ರವಿದೆಯೆಂದೂ, ಆ ಮರ ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮರವೆಂದೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ (‘ಹಾಲಿನ ತೆನೆ’, ಸಂ.: ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ, ಪುಟ ೫೫.).

ಪುರಾಣ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಗೋಕರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನನ್ನು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುಮಟೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನೆನೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ‘ಸೇರಾಣೊ’ (ಶರಣು) ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಪದದಲ್ಲಿ ‘ಗೋಕರ್ಣದ ಮಾಬಲಿಂಗಗೆ ಸೇರಾಣೊ’ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಗುಮಟೆ ಪದದಲ್ಲಿ-

ಮಾಬಲಿಂಗ ಮಾಬಲಿಂಗ್ನೀರೋ ||
ಮಾಬಲಿಂಗನ ಸ್ತೋರಣೀ ಮರೀಬೇಡಿ ||

- ಎಂದು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆನಪರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದಿ. ವಿ. ವೆ. ತೊರ್ಕೆಯವರ ‘ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳು’ (೧೯೨೨) ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿನ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಕೆಳಗಿನ ತ್ರಿಪದಿ ಪಂಡಿತ-ಪಾಮರರೆಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

‘ಹರಹರ’ ಎಂದು ಹರಿವ ಗಂಗೆಯ ಮಿಂದೆ
‘ಶಿವಶಿವ’ ಎಂದು ಮುಳುಗಿದೆ । ಸಮುದ್ರದ
ತೆರೆಬಂದು ಪಾಪ ಕಳೆದವು ||’

ಇಲ್ಲಿ ಹರಿವ ಗಂಗೆ ಎಂದರೆ, ಗಂಗಾ ಹೊಳೆ (ಗಂಗಾವಳಿ). ಒಂದು ಒನಕೆ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗಂಟೆಯನ್ನು “ಶಿವ ಗೆಂಟೆ” ಎಂದು ಕರೆದು, ‘ಶಿವಶಂಕ(ರ) ಸ್ವಾಮಿ ಬಿರುದು ಆಗಲೇ ನನ್ನ ಮನಿಯಲ್ಲೇ’ ಎಂದು ಒಬ್ಬಾಕೆ ಹಾರೈಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು, ‘ತನ್ನ ಮಾನಗೆಟ್ಟ ಜೀವ ಎಲ್ಲರ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸತ್ತುಹೋಗಿ ಗೋಕರ್ಣದ (ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ) ಕಲ್ಲು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕದವಾಗಲಿ’ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮಗದೊಬ್ಬಳು- ಅಬ್ಬರಕಿ (ಅಬ್ಬಲಿಗೆ, ಕನಕಾಂಬರ) ಹೂವು ಕೊಯ್ಯು, ಇದು ಬಹುಶಃ ದೇವರು ಮುಡಿಯುವಂತಹದಲ್ಲವೆಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟು ‘ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಯೆಕ್ಕೆ ಹೂಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಅವನ್ನ ದೇವರ ಬಲಿ (ನೈವೇದ್ಯದ ಸಮಯದ) ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ತರಿಸಿ ಕೊಡುವೆ, ತನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ದೇವರು ಸುಖ ಕೊಡಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಹಾಡಿನ ಮೊದಲನೇ ಸಾಲು— 'ಇಲ್ಲಿದ್ದಿ ನೋಡುವೆಗೆ ಬೆಲ್ಲದಂಥ ಗೋಕರ್ಣ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠ 'ಇಲ್ಲಿದ್ದಿ ನೋಡುವಾಗೇ ಬಿಲ್ಲದ ಗೋಕರ್ಣ' ಎಂದೂ ಇದೆ. ಗೋಕರ್ಣ ಅಷ್ಟು ಸನಿಹದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಈ ಪಾಠದ ಅರ್ಥ.

ಶ್ರೀರಾಮ ಬಿದರಿ ಅವರು ಸಂಕಲಿಸಿದ 'ಹಂಪಕ್ಕನ ಹಾಡುಗಳು' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ— 'ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಪತ್ತರಿ ಧರಿಸಬೇಕಮ್ಮ ಬಿಲ್ಲು ಪತ್ತರಿ ಆಗಬೇಕಮ್ಮ' ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬಿಲ್ಲಪತ್ರೆಯಾದರೆ ಶಿವನ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಕಾರಣ.

ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಆತ್ಮೀಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಶಿಶುವಿನೊಡನೆ ಮುದ್ದು ಮಾತಾಡಿದಂತೆ, "ಮಾತಾಡು ಮಾತಾಡು ಲಿಂಗವೇ ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾ ತಾಳಲಾರೇ" ಎಂದು ಗೋಗರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ('ಚಂದುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಒಂಭತ್ತು ಕೊಡಿ ಸ್ವಾಮಿ', ಸಂ.: ಬಿ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಕಂಬಾಳು, ಪುಟ ೯೮.)

ಶಿವನನ್ನು ಹಲವು ಭಕ್ತರು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಳೂರ ಕೊಡಗೂಸು ಶಿವನು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದನೆಂದು ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಿವನಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸಿದಂತೆ ಕವಿಗಳು (ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ) ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವನು ಸಿರಿಯಾಳನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಗೀತೆಗಳುಂಟು. 'ಏಳು ಜನ ಜಿಂಗಮ ಸ್ವಾಮಿ' ಎಂಬ ಗೀತೆ 'ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳು' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆಯ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪ ಡಾ. ಗದ್ದಿಮಠರ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಗೀತೆಗಳುಂಟು. 'ಹಂತಿಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳು ಹಲವುಂಟು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನ ರೂಪವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ—

ಶಿವನು ಭಿಕ್ಷಕೆ ಬಂದ ನೀಡು ಬಾರೇ ತಂಗಿ
ಇವನಂಥ ಚಲುವರಿಲ್ಲ ನೋಡು ಬಾರೇ...'

— ಎಂಬಂಥ ವಿರಳವಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, 'ಶಿವ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಕಥೆಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಧೂವರರನ್ನು ಗಿರಿಜೆ-ಈಶ್ವರ ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಶಿವನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಕಾಲಿದಾಸನು ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಇವು ಹೇಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಇದು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಆದರ್ಶ ದಾಂಪತ್ಯ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, 'ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ', 'ಗೌರಿ-ಗಂಗೆ ಜಗಳ', ಶಿವನು ಗೌರಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದು (ಗೌರಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದು), ಈ ಕಥೆಗಳ

ಗೀತಗಳೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. [‘ಗಂಗೆ ಗಿರಿರಾಜನ ಮಗಳೇ ಎಂದೂ ಕೆಟ್ಟ ಶುಕ್ರವಾರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಜಲಧಿಗೆ ಬಿಟ್ಟವಳು’ ಎಂದೂ ಉಂಟು. (‘ಸೂಸಿ ಹರಿದಾಳ ಶಿವಗಂಗೆ’, ಕ.ರಾ.ಕೃ. ಪುಟ (೧೦೦)]

‘ಶಿವಕೊರವಂಜಿ’ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಅವ್ಯಕ್ತಗೀತದಲ್ಲಿ- ಗೌರಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನವೇ ಶಿವ ಪರಜೋಗಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ‘ಈ ಶಿಶುವನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗೌರಿ ಮದುವೆಗೆ ನೆರೆದ ಮೇಲೆ, ಕೊರವಂಜಿ ವೇಷ ತಾಳಿ, ‘ಇಂದು ಹುಟ್ಟಿ, ನಾಳೆ ಸಾಯಲಿ ಎಂಬ ಗಂಡಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಕೊಡಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಶಿವ. ಗೌರಿ ಒಪ್ಪದೆ, ‘ಮುಕ್ಕುಣನಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರಕೊಡಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಅವ್ಯಕ್ತಗೀತವಾದ ‘ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ’ ಎಂಬ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೀರ್ಘ (ಹತ್ತು ಪುಟ) ಗೀತದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಶಿವಕಥೆಯಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜೆ ಶಿವನಿಗಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ (‘ಶಿವ ಪುರಾಣ’ದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಶಿವನ ಬಣ್ಣನೆ ಇಲ್ಲಿದೆ). ಶಿವನು ಜಡ ಜಂಗಮನಾಗಿ ಬಂದು, ‘ಒಳಗಿದ್ದ ಸತಿಯರನ್ನು ಮೋಹಿಸುವೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಅವನು ಹೆಣ್ಣು ರೂಪ ಗಡೆ ಕೆಂಜೆಡೆ, ಪಂಚ ಮುಖಗಳ ಗಜ ಚರ್ಮಾಂಬರನಾದ ಪರಶಿವನಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಗಿರಿಜೆ ಅವನಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಗೀತದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ವಟುವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿದೆ.

ಶಿವನು ಸಿಂಹಿನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಗೌರಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಗೀತದ ಹಲವು ಪಾಠಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವೆ. ಹವ್ಯಕರ ಮದುವೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ ‘ಚಿಪ್ಪಿ ಸೋಬಾನೆ’ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಈ ಕಥೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ (‘ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು’, ಸಂ.: ಡಾ|| ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಪುಟ ೩೯-೪೩). ಬಳಗಾರನ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದ ಗೀತವೂ ಇದೆ. ಅದರ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹಲವು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು (ಚಾಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ) ತಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಜಾನಪದರು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ‘ಈ ದೇವರು ಭಕ್ತರ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ’ ಎಂದು ಡಾ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಬರೆದು- ಸುಖ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಂಜುಂಡನು ಸೂಳೆ ಬಂದ ಹೊರತು ಎಚ್ಚರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ (‘ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು’ ಪುಟ ೨೫, ‘ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮುಂಡಿ’ ಎಂಬ ಗೀತ ಸಂಕಲನದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳ ಹಲವು ಪಾಠಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ.).

(ದೇವತೆಗಳ, ಪೂಜಾರಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೇ ಈ ಕವಿಗಳು ದೇವರಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದರೇ ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಣೀಯವಾಗಿದೆ.)

ತಮಿಳು ಪುರಾತನರ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಹಲವು ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನ ಹಲವು ಮಾನುಷ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವ, ತಂದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾನವೀಯವಾದ ಸಲಿಗೈಯ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಜಾನಪದರು ತಮ್ಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

೧೧. ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಸಮಾವೇಶ : ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣ

(ಮಹಾಧನ್ಯಂತರೀ ಪುನಃಶ್ಚರಣ ಮಹಾಯಾಗ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಸಮಾವೇಶದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಮಾತು.)

ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಪುರಾತನ ಮಾನವನು ನಿಸರ್ಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವಿಶಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿಯ ವಿಶಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ 'ಅಜ್ಜಿ ಮದ್ದು' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ 'ಊರೌಷಧಿ', 'ನಾಡ ಮದ್ದು', 'ಕಾಡಮದ್ದು, ಆಯುರ್ವೇದವು ನಾಟೀ ಮದ್ದಿನ ಅನಂತರ ಸುಧಾರಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ವೈದ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರು.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯವೊಂದನ್ನೇ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವಿತ್ತು. 'ನಾಡು' ಅಂದರೆ 'ನಡು-ತುಳವೂರು' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದುದ್ದು. ಜನರ ವಸತಿಸ್ಥಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಊರು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. 'ಊರು' ಎಂಬ ಪದವೇ 'ತಳವೂರು' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದು ನಾಡನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೋ? ಕಾಡು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇತ್ತು. ನಾಡಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಾಡು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಾಟದಿಂದ 'ಕಾಡು' ಎಂದು ಶಬ್ದ ಬಂದಿರಬಹುದು.

ಹಿಂದೆಯೂ ಸರಾಯಿ, ಹೆಂಡ ಕುಡಿದವರು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಹೊಗೆಬತ್ತಿ ಸೇವಿಸುವವರು ಅರವಾಸಿ ಜನಾಂಗದವರೂ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅಗತ್ಯ, ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಜನರು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 'ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ' ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಅದಕ್ಕಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ಅಲೋಪಥಿ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹಲವಾರು ಗಂಭೀರ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನೂ ಬೇಗನೆ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತು ವೇಗಗಾಮಿ ವಾಹನಗಳ ಸಹಾಯ ದೊರೆತುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಿಗೂ ಈ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಲಭಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸರಿಯಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣಹಾರಕವಾದ ಟೈಫಾಯ್ಡ್, ಸಂಧಿವಾತ, ಜ್ವರ, ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ, ಕ್ಷಯರೋಗ ಮುಂತಾದ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಖಾತ್ರಿ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಹಲವಾರು ಜೀವಿರೋಧಿ ಔಷಧಿಗಳು- ಅವುಗಳ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜನರಿಗೆ ಅಲೋಪಥಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಔಷಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಕೂಲತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಹಣವು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚದ್ದಾದರೂ- ಡಾಕ್ಟರರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಬೆಳೆದುದರಿಂದಲೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದಾಗಿಯೂ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನೋಟ ನೋಡಿಸುವವರು, ಭಟ್ಟರ ಹತ್ತರ ಬಂದು ವಿಭೂತಿ-ತಾಯಿತ, ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವವರು

ಇರುವರಾದರೂ ಅವರ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವು ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

‘ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನವು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಉಂಡು, ಅಕ್ಕಿ ಬೇಗನೆ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ಭಟ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನೋಡಿಕೆ ನೋಡಿಸುವ ಹಳ್ಳಿ ರೈತರು, ಕೂಲಿಕಾರರೂ ಈಗಲೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ, ‘ನಿನಗೇನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತ ಹೊಕ್ಕಿದೆಯೋ’ ಎಂದು ಬಹಳ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುವವರನ್ನು ಕೇಳುವುದುಂಟು. ಈಗಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಮೇಲೆಯೇ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಡಾಕ್ಟರರೂ ಮನುಷ್ಯರೇ ಅವರಿಂದಲೂ ತಪ್ಪುಗಳಾಗಿ ಜನರ ಪ್ರಾಣಹರಣ ವಾಗುವುದು, ಗುಣವಾಗಬಹುದಾದ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಪ್ಪುಗಳು ಸಂಭವಿಸುವ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು. ಆದರೆ, ವಿಷಮ ಜ್ವರ, ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ರೋಗಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಅಲೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ಗಳಿಸಿವೆ.

ನಾನು ಕೆಲವು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವು ಹಲವಾರಿವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಾಗಾನಾಯ್ಕ ಎಂಬವರು ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಸಮೀಪದ ಹಣಜಿ ಬೈಲಿನವರು. ನನಗೆ ಅವರು ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗ— ಕಲ್ಲು ತುಂಬೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ಗುಣಪಡಿಸಿದ್ದ ಅನುಭವ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ತುಂಬೆ ಗಿಡ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕಲ್ಲು ತುಂಬೆಗಿಡ ಆದರೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಭವಿ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು. ಆದರೆ, ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾರಣ ಹೇಳದೆ, “ಈಗ ರೋಗವಾದವರು ಡಾಕ್ಟರರ ಮದ್ದನ್ನೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಬರುವವರು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಬಿಲ್ ಕೊಡುವ ಅವರಿಗೆ ಹಣದ ಅನುಕೂಲತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ತಮಗೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭವಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣಕಾಯಿ ಇಲ್ಲವೆ, ಕೆಟ್ಟಕಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕಡೆ ಮಾಡಿ, ‘ಇಂದು ಕಡೆ ನಾಳೆ ಕೊಡೆ’ ಎಂಬಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಬೇಸರದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದರು. ಮೊದಲಿನಂತೆ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಗೊತ್ತಿರುವಂಥದ್ದೇ.

ಮೊದಲು ‘ಪಕ್ಷಾವಾತ’ ಅಂದರೆ ‘ಅರ್ಧಾಂಗವಾತ’ಕ್ಕೆ ಅಲೋಪಥಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ಬೆಳಂಬಾರದ ದಿ. ಶಿವುಗೌಡರ ಮಗ, ಶ್ರೀ ಬೊಮ್ಮಗೌಡರು ಈಗಲೂ ದೂರದೂರದಿಂದ ಬರುವ ಈ ರೋಗದ ಜನರ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಲೋಪಥಿಯಲ್ಲಿ ‘ನ್ಯೂರೊಬಿಯನ್’ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಹಾಗೂ ‘ಪಾಲ್ಸಿವಿರೊನ್’ನಂತಹ ಉತ್ತಮ ಔಷಧಿಗಳ ಶೋಧನೆಯಾಗಿ, ಅವನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಕರು

ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರು ನಾಟೀ ಮದ್ದುಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಡಾಕ್ಟರರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡಾಕ್ಟರರ ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ರೋಗನಿದಾನಗಳು, ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಖಚಿತತೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಿವೆ. ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳಂಬಾರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಪರಿಮಿತಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆಯುರ್ವೇದ ಪದವೀಧರ ಮಿತ್ರರು, “ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗರಣೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಲೋಪಥಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಕ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳೇ ಬೇಗನೆ ಫಲ ನೀಡುತ್ತವೆ” ಎಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ತೀರಾ ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಅತಿ ನರದುರ್ಬಲರಾದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೂ ಗುಣಮಾಡಲಾಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದು ನಿಜ.

ರಕ್ತದೊತ್ತಡವನ್ನೂ, ಬೇರೆ ರೋಗಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೂ ಬರೇ ನಾಡಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವ ನಾಡೀ ನಿಪುಣರಾದ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರು ಈಗ ತೀರಾ ವಿರಳವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಿರುವ ರಕ್ತಭಾರಮಾಪಕ ಯಂತ್ರದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅನುಕೂಲತೆಯಾಗಿದೆ. ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಜನರು ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಎಷ್ಟು ಜನ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಈ ಸೌಲಭ್ಯದ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಿದ್ದಾರೆ?

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದುವವರು, ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುವವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಲೆಸ್ಟರಾಲ್ ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂಗಳು ಹೃದಯದ ರಕ್ತನಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರವಾಗಿ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ರಕ್ತದ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ತಡೆಯಾಗುವುದೇ ಹೃದ್ರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವದಾದರೂ, ಹಲವಾರು ಡಾಕ್ಟರರು, ಹೃದಯರೋಗ ತಜ್ಞರೂ ಹೃದ್ರೋಗಪೀಡಿತರಾಗಿ ಹಾರ್ಟ್ ಫೇಲ್ ಆಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದುವದು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಂದ ಕೊಬ್ಬು ಅಥವಾ ಘನಪಿತ್ತವು ಸೇರಿದ್ದನ್ನು ಪಥ್ಯಾಹಾರ ಹಾಗೂ ಔಷಧಿಗಳಿಂದ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಂದಲೂ ತಡೆದು ನಿವಾರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಈ ಹೃದಯ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೮೦ ಪ್ರತಿಶತ ಘನಪಿತ್ತವು ಕೂಡಿಬಿದ್ದರೆ ಈ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ಸಾಲದಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಅಲೋಪಥಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೈಪಾಸ್ ಸರ್ಜರಿಯ ವಿಕಸನವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಔಷಧಿಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ರೋಕೊರ್ ಸಿಂಫಾಸೈಟಿಸ್ ಗುಳಿಗೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ಬೈಪಾಸ್ ಸರ್ಜರಿಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ರೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕವಿ ರಾಘವಾಂಕ “ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದಡೆ ಹಿಡಿದ ಕೊಡೆ ಕಾವುದೇ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಹೃದಯಾಘಾತವು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಎರಗಿ ರೋಗಿಯ ಪ್ರಾಣಹರಣ ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ‘ರೋಕೊರ್’ದಂಥ ಅದ್ಭುತ ಔಷಧಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶವು

ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇಂಥ ಘನಪಿತೃ ಪ್ರಮಾಣವು ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕ ಪ್ರಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ಟರು ಈ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಮೂಲಕ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಧ ಮಾತ್ರೆಯಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ, 'ಅತಿಶ್ರಮತ ತಕ್ಕೊಂಡು ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸದಿರಬೇಡಿ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಔಷಧಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಂಪನಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ರಕ್ತದ ಏರೊತ್ತಡವನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತರಲು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ಕೆಪ್ಲೋಪ್ರಿಲ್' ಎಂಬ ಔಷಧಿಯು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಂತೆ. ಆದರೆ, ಈ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಔಷಧಿಯಿಂದ ಆಗುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರೇ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಎಷ್ಟೋ ಅಲೋಪಥಿ ಔಷಧಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದುದರಿಂದ, ಹಲವು ಇಂಥ ಔಷಧಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೌಕರ್ಯವುಳ್ಳ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ತಜ್ಞರ ಅನುಕೂಲತೆಯಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಉಪಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುವದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಕ್ರಮ.

ಅಲೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಹಲವು ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು, ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು— ಅಲೋಪಥಿ ಔಷಧ-ಚುಚ್ಚುಮದ್ದುಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಳವಳಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಬೇಗನೆ ಪರಿಣಾಮ ಕೊಡುವುದೆಂದು ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ತಾವು ಕೊಡುವ ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಾರ್ಬೊಯೋನ್' ಔಷಧಿ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿ ಮದ್ದುಗಾರರೂ ದನಗಳ ಕಫ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದೆಂದು ಸೇರಿಸಿ ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರೇ ತಾವು ಹೀಗೆ ಕೊಡುವದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಯೋಗ್ಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ಅಲೋಪಥಿ ಪದವೀಧರ ಡಾಕ್ಟರರೂ, ಉಳಿದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರೂ ಪೆನ್ಸಿಲಿನ್ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದಿನ ದುರುಪಯೋಗದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅಲರ್ಜಿ ರಿಯಾಕ್ಷನ್ ಆಗಿ ಮೃತರಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ತಿಳಿಯದುದೇನಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಫ ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾಗರೂಕತೆಯ ಕ್ರಮವೆಂದು ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹುಡುಕಿದಂತಾಗಿ ವೈಧ್ಯ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಜಗ್ಗದಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ

ರೋಗಿಗಳ ಜೀವಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಲೋಪಥಿ ವೈದ್ಯ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಡಾಕ್ಟರರಾದವರು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಮಾದ ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರ ಜೀವಹಾನಿಗೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಅಂಗ ಉನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗುವದು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಚರ್ಮರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಪೂನಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಚರ್ಮರೋಗ ತಜ್ಞರು 'ಅಲ್ಬಾ ವಯೋಲೆಟ್' - ಅತಿ ನೇರಳೆ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಮೈಕೊಟ್ಟು, ಗಂಧಕದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲು ನೀಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟ ಗುಳ್ಳೆಗಳ ಹಾಗೆ ಗುಳ್ಳೆಗಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಹೇಳಿದ ಹಳ್ಳಿಮದ್ದಿನಿಂದ ಅವು ಶಮನ ಹೊಂದಿದ ಅನುಭವ ನನಗಿದೆ. ತಜ್ಞರೇ ಅಜ್ಞರಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆವ ರೋಗಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಬಹುದು?

ಅಲೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲೂ ಔಷಧಿ ಪ್ರಮಾಣ, ಔಷಧಿ ಬದಲು ಬೇರೆ ಔಷಧಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ತಪ್ಪುಗಳು ಘಟಿಸಿ ರೋಗಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಸತ್ತೇ ಹೋಗಬಹುದು.

ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಸುವವರು ಪಾರಜ, ಚಿನ್ನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ ಒಳಪಡದ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಸುವುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲವೇ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸದೇ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಲೂ ರೋಗಿಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಟೀವೈದ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದು ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತಾವು ತಿಳಿದ ಒಂದೆರಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ, ರೋಗಿಯನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವವರೂ, ಮಾಡದಿರುವವರೂ ಸಹ ಆಧುನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ರೋಗ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು- ತಮಗೂ, ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಬರುವ ರೋಗಿಗಳಿಗೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ರೋಗಿಗಳು ಆಹಾರ ಸಮತೋಲನೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟು. ಬಾಯಿಹುಣ್ಣುಗಳು ಆಗಲು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಿ' ಜೀವಸತ್ವ, 'ಸಿ' ಜೀವಸತ್ವ ಹಾಗೂ 'ಎ' ಜೀವಸತ್ವಗಳ ಕೊರತೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆಗ ಬಾಯಿಬಿರುಕು ಹುಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ನಾಟೀಮದ್ದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ರೋಗ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಮೂಲ ಆಹಾರಸತ್ವ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ರೋಗ ಪುನಃ ಕೆಣಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿ ಕಾಣದಿರುವುದಕ್ಕೆ 'ಎ' ಜೀವಸತ್ವದ ಕೊರತೆಯಾಗಿರುವ

ಆಹಾರ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾದ ನುಗ್ಗೆ ಎಲೆ, ಕೆಸುವಿನ ಗಡ್ಡೆ ಗಜ್ಜರಿ ಮುಂತಾದವು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯನು ಸಲಹೆ ನೀಡಬಹುದು.

‘ಇ’ ಜೀವಸತ್ತ್ವವು ಬಹಳ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ, ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ‘ಇ’ ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ‘ಇ’ ವಿಟಮಿನ್ ಗುಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ— ಮೊಳಕೆ ತರಿಸಿದ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಬೇರೆ ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಂದಲೂ ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟು. ೪೦೦ ಮಿಲಿ ಗ್ರಾಂ ಸತ್ತ್ವವುಳ್ಳ ‘ಇ’ ವಿಟಮಿನ್‌ನ ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಖರ್ಚಿಲ್ಲದೆಯೇ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಲ್ವದಲೆಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಸೋಸಿ ಒಂದೇ ಸಲ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ— ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಮಧುಮೇಹ ರೋಗವೂ, ರಕ್ತದ ಏರೊತ್ತಡವೂ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ತ್ರಾಣಿಕವೂ ಆಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಕರೂ, ಪಶುರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಕರೂ ಆಗಿರುವ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು— ದನಗಳಿಗೆ ಕ್ಯಾಲ್ಷಿಯಂ (ಸುಣ್ಣದಂಶ), ಫಾಸ್ಪರಸ್, ಇಲ್ಲವೇ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವ D೨ ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಈ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೋಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ಆ ಕೊರತೆ ನಿವಾರಿಸಿದರೆ ಮದ್ದು ಫಲ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ರೋಗ ಜಂತುಗಳಿಂದಲೂ, ಬ್ರೂಸೆಲ್ಲೋಸಿಸ್ ಮುಂತಾದ ದನಗಳ ವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಐ.ಬಿ.ಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆ ‘ದನಗಳ ರೋಗಗಳು’ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಬೆದೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೀಟ್ ಆದರೆ ದನಗಳಿಗೆ ಕೃತ್ರಿಮ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದಿನಿಂದಲಾಗಲಿ, ಗಂಡು ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದಲಾಗಲಿ ವೀರ್ಯವು ಗರ್ಭಕೋಶ ಸೇರುವಂತೆ ಯೋಜಿಸಿದರೂ ಗರ್ಭ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಹಿಪ್ಪೇಮರದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ, ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಪಶುಗಳ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ದೋಷ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಪಶುವು ಗರ್ಭಧರಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾಗುವುದು ಎಂದು ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆ ಎಂಬ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ನನಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದುಂಟು.

ಪಕ್ಷಾಘಾತಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಾನಸಿಕ ಧಕ್ಕೆಯ ಕಾರಣವೂ, ಅತಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವ ಮೂಲಕವಾದ ಅತಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೂ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡದ ಏರುಪೇರು ಮತ್ತು ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿಯ ರಕ್ತಗರಣಿ- ‘ಟ್ರ್ಯೂಮರ್’ಗಳೂ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ರಕ್ತದ ಏರೊತ್ತಡವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಬಲ್ಲರಾದರೆ ಈ ಮುಂದಿನ ಪಕ್ಷಾಘಾತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಯಲಗುಪ್ಪಾ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ಹೆಗಡೆ ಒಳ್ಳೇ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಎಂದು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ತಿಳಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂತು. ಅವರು ರಕ್ತದ ಏರೊತ್ತಡಕ್ಕೆ

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿದೆ. ಔಷಧಿ ನೀಡಿ ಅವರು ರಕ್ತದ ಏರೊತ್ತಡ ಇಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ Knowledge is power ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಜ್ಞಾನವು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಿಕಿತ್ಸಕರೂ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೂ ರೋಗಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅತಿಶಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ, ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ, ಆಹಾರಮಾಲಿನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಮಾಲಿನ್ಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇದರಿಂದ ಬರುವ ಹಾಗೂ ದುಃಶ್ಚಟಗಳಿಂದ ಬರುವ ಏಡಿಗಂಧಿಯಂಥ ಮಾರಕರೋಗದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬೇರೆ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ಅಲೋಪಥಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ತರಬೇತಿ ವರ್ಗ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿರುವುದು, ಹೋಮಿಯೋಪಥಿಯ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಛಾತಕವಾದುದು ಎಂದು ದಿಲ್ಲಿಯ 'ವೈಟಲ್ ಇನ್ ಫಾರ್ಮರ್' ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಬರೆದುದು ಕಳೆದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಕಾಯಿದೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಲೋಪಥಿ ಔಷಧಿ ನೀಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿದವರಿಗೆ— ತೂಕಡಿಸುವವರಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ನೀಡಿದ ಗಾದೆಯಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲೋಪಥಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಗುರಿಯಾದರೆ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿಗೆ ಬಾಧಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಪದವೀಧರರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಯಿದೆಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಲೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ— ಕಠಿಣವಾದ, ಕಡಿಮೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಯಾದ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನೇ ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದು ಖಂಡನೀಯವಾಗಿದೆ. ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದಾಗ— ಶರೀರ ಅಂಗರಚನೆ ಮುಂತಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಈ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲೋಪಥಿ ಔಷಧಿಗಳಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದರೆ, ನಿಜವಾಗಿ ರೋಗಿಗಳ ಜೀವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬದಲಿಗೆ ಅಲ್ಪಕಾಲಿಕ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ದೀರ್ಘಕಾಲ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಅಲೋಪಥಿ ಪದವೀಧರರೇ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಮಾದ ಮಾಡಿ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಗಂಡಾಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದಿದ್ದು— ಮತ್ತೆ ಕಾಯಿದೆಯ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿ, ಅರೆಬರೆಯಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಈ ಚಿಕಿತ್ಸಕರಿಗೆ ಪ್ರಮಾದ ಮಾಡಲು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಮಿಯೋಪಥಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣ— ಇದು ಖಂಡಿತ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಈ

ಮಾತು ಆಯುರ್ವೇದ, ಯುನಾನಿ, ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಕರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗಲೇ ನಾನು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಆರೋಗ್ಯ ನಿಯಮ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಕುರಿತು ಖಚಿತವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಅವರು ಶರೀರ ರಚನೆಯ ಕುರಿತ ಸಾಮಾನ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ-ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಕುರಿತು ಬರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಂಥ, ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಇವನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರೆತರೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ.

ಅಲೋಪಥಿಯ ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಸಹ ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಮರೆತುಹೋಗಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿಷಮ ಜ್ವರದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಲಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ವಿಷಮಜ್ವರ ಆಗದೆ ಬೇರೆ ಜ್ವರವಾದವರಿಗೂ 'ಕ್ಲೋರೊಮಾಯಿಸಿಸ್' ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀಡಿ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ನೀಡುವುದುಂಟು. ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಷಮ ಜ್ವರದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಸಿಕುಸಿಯಾಗಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು ವಿಷಮಜ್ವರ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕರುಳುಜ್ವರದವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಕನ್ನೀಲಿ ತದ್ದು, ಹುಗುಳುಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ರೋಗದ ಪತ್ತೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸೆಪ್ಟಿಕ್ (ಕ್ರಿಮಿ ಸೋಂಕು) ರೋಗವಾದುದರಿಂದ ನಾಡಿಯ ಬಡಿತದ ವೇಗವು, ಜ್ವರದ ಅಂಶವೂ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜ್ವರ ಜೋರಿರುವಾಗ ನಾಡಿ ಮಂದ ನಿಧಾನ, ಜ್ವರ ಜೋರಾಗಿರದಾಗ ನಾಡಿ ಜೋರಾಗಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮೂತ್ರಪಿಂಡ ರೋಗಿಯ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ, ಇಲ್ಲವೆ ನೇರವಾಗಿ ಬಿರುಕು ಕಂಡರೆ - 'ಮೂತ್ರಾಶಯರೋಗ' ಇದು ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸಬಹುದು.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಸಿದಿರುವಾಗ ಅಟ್ಟಿದ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡುಬೆನ್ನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚುವಂಥ ನೋವಿದ್ದರೆ ಮೂತ್ರಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಬೆಳೆದ ಅನುಮಾನ ಮಾಡಬಹುದು.

ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ರೋಗವನ್ನು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಡಿಸದಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ ಅದರ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿದು ರೋಗಿಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರರ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ೧೦೪-೧೦೫ ಎಫ್. ಜ್ವರ ಇದ್ದು, ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವೇಳೆಯ ಕಠಿಣ ಕೆಮ್ಮು ಮಿನಿಟಿಗೆ ೪೦-೫೦ ಸಾರಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಿಸಿನ ಕಾಮಾಲೆಗೆ ಹಳೆ ಮದ್ದುಗಳು ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲೇ

ಈ ರೋಗದ ಅನುಮಾನ ಮಾಡಿ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸಿ ಪಥ್ಯಕ್ರಮ ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಊಟದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಕಣ್ಣು-ಉಗುರು-ಚರ್ಮ-ಮೂತ್ರ ಹಳದಿಯಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಈ ರೋಗದ ಕುರಿತು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿಸಲು ತಿಳಿಸಬಹುದು. ಬಿಳಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಹಳದಿ ಛಾಯೆಗೆ ತಿರುಗಿದರೆ ರೋಗದ ಸೂಚನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಭೀಕರ ಪಿಡುಗುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾ, ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಕಾಲರಾ ಬಹು ಭಯಂಕರವಾದುದು. ಐದು ಮಿನಿಟುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮೈ-ಕೈ ಧಂಡಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣ ತೋರುವ ಪ್ರಾಣ ಹಾನಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಚಕ್ರಾಣಿ ಬೇರಿನ ಉಪಯೋಗ ಕ್ರಮ ತಿಳಿದು ಇಲ್ಲವೆ ತುಲಸಿ ನೀರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅರಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳ ಅರಿವು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರಿಗೆ- ತಮುಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗಾಗಿಯೂ, ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರಿಗಾಗಿಯೂ, ಅವಶ್ಯವಿರುವಂತೆ ಬೇರೆ ಜನರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದುಂಟು.

ಏಡಿಗಂಧಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕುರಿತು ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದ ಮಹತ್ವದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖನವು ದಿಲ್ಲಿಯ 'ಎಡ್ವೆಂಟ್ ಆಫ್ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ' ತೈಮಾಸಿಕದ ಈ ಸಲದ ೨ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ (೯೯ನೇ ಇಸವಿ ಏಪ್ರಿಲ್, ಮೇ, ಜೂನ್). ಆ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಅರಿಸಿನವು 'ಏಡಿಗಂಧಿ ವೈರಸ್ (ವೈರಾಣು)' ನಾಶನ ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಲೀಲಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಎಂಬುವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶುದ್ಧ ಅರಿಸಿನ, ಓಮಕಾಳು (ಅಜವಾನ), ಕಹಿಬೇವಿನ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ರೋಗಪ್ರತಿಬಂಧಕ. ಮೊದಲೇ ಹಸಿ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯು 'ಏಡಿಗಂಧಿ ಹಾಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಘನಪಿತ್ತಪ್ರತಿಬಂಧಕ'ವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಬೇಳೆಗಳ ಸರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ 'ಮೋತಿ ಬಿಂದು' ಆಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಕೂಪಮಂಡೂಕಗಳಂತಾಗದೆ, ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು - ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ನಮ್ಮ ವೈದ್ಯಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆಹಾರ-ಸಂಬಾರಗಳಿಗೂ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅರಿಸಿನ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಪೇಟೆಂಟ್ ಪಡೆದು, ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆವ ವಿಧೇಶೀ ಕಂಪನಿಗಳ ಹುನ್ನಾರಗಳಿಗೆ ತಡೆಯನ್ನೊಡ್ಡುವಂಥ ಶಾಸನ ತರುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ

ಒತ್ತಡ ತರುವುದೂ ಅಗತ್ಯವಾದೀತು.

ಶಿರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಜರುಗಿದ್ದ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ವಕೀಲ ಶ್ರೀ ಹೆಗಡೆ ಎಂಬುವರು ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಉದ್ಘೋಷಕವಾಗಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಮೂಲತಃ ಶಿರ್ಷಿ ಕಡೆಯವರು ಅವರು ಪೇಟೆಂಟ್ ಕಾಯಿದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ, ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಡಲು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಾನೂ, ನೀವೂ ಸಹ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪೇಟೆಂಟ್ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಅಮೂಲ್ಯ ವನಸ್ಪತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಕ್ಕಳದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿರ್ಷಿ ಬನವಾಸಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಅಶೀಸರ ಅನಂತ ಹೆಗಡೆಯವರೂ ವನಸ್ಪತಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ.) ಬೆಳೆಸಿದ ವನಸ್ಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಿಸೆಗಳೆಂದು ಕಿಸೆಗೆ ಕತ್ತರಿ ಹಾಕಿ ಪಾಕೀಟನ್ನು ಹಾರಿಸಿದರೆ— ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ, ಅವನ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಮಾತ್ರ ನಷ್ಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವದು. ಆದರೆ, ಮರಗಳೆಂದು ಕರಗಸ ಕಾಮಗಾರಿ ಮಾಡಿ ನಾಟಾಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಗಿಸಿದರೆ ಅದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. 'ಕಾಡಿದ್ದರೆ ನಾಡು', 'ನಾವು ಮರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ' ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಫಲಕಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ದಿವಂಗತ ಪತಿ ಸಾಲಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿ, ಸುದೈವದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಿರುವ ಸಾಲಮರಗಳ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಜಗತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ.

ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಕವಾಗಿರುವ ಓಯೋನ್ ಪರದೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಬಂದೊದಗಲಿರುವ ಕಹಿವಾರ್ತೆಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಿತ್ತರಗೊಳಿಸಿ— ಆ ಓಯೋನ್ ಕವಚ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಗಂಟೆ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ಪಡೆಯುವದು.

ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲೆಯಾದ ಭಾರತಮಾತೆಯ ವ್ಯಕ್ತ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿದರೆ ಈ ನಾಡಿನ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲೇ ಅತಿಶಯ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೂ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವುದು.

ಈ ರೀತಿ ಕಾಡು ನಾಶವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಐರೋಪ್ಯ ದೇಶಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳವರು ವ್ಯಕ್ತಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು

ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾದರೆ, ಯೂರೋಪಿನ ಹವಾಮಾನದ ಮೇಲೂ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುವವೆಂಬುದೇ ಈ ಧನಸಹಾಯದ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶದ ಅರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥ ಸಹಾಯವು ಅವರಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವದಲ್ಲ! ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಯಿಸಿ, ಇದ್ದ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲ.

ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾವಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜನಾಂದೋಲನ ಕೈಗೊಂಡಿರುವವರ ಉದ್ದೇಶ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುದೇ. ಆದರೆ, ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾ ಅಣು ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪರಿಣಾಮಗಳು— ಇದೊಂದು ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಅವತಾರವಾಗುವುದೇ? ಎಂಬ ಭೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿವೆ. ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಣುವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ವಿದ್ಯುತ್ತೇನೋ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದದ್ದು. ಬದಲೀ ಇಂಧನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಂಧನ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಲು ಉಗುಳಿದರೆ ತುಪ್ಪ ಕೆಡುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ.

ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ವನಸ್ಪತಿ ಬೆಳೆಯಿಸುವ ಉಪವನಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಿರಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಬಿಲ್ಲು, ಕಹಿಬೇವು, ಹಿಪ್ಪೇಮರ, ಬೇಸಾಲು (ಆಡಸೋಗೆ), ಹಾಲಿವಾಣ, ನೆಲ್ಲಿಮರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 'ಮರ... ಮರ..' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬೇಡನು ರಾಮನ ಸಾನಿಧ್ಯ ಪಡೆದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯಾದನು. 'ಔಷಧಿ' ಎಂದರೆ 'ವನಸ್ಪತಿ' ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಅದರಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು 'ಔಷಧ'.

'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಟು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ದಯಜಾನ ದರ್ಗಾ ಅವರು ಚಿಕ್ಕದಾದ 'ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಏಳು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ' ಎಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದುಂಟು. ಈ ವೈದ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಖಚಿತವಾಗಿ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. 'ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಇಸವಿಯ ಅನಂತರ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯವೆಂಬ ಮಾತು— 'ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತೂ ಸಹ ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರಾದ ಪ್ಲೊವಿಯಾ ಶಂಕರ ಅವರು ಈ ಔಷಧಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದು— "ಒಂದು ಗ್ರಾಂ ಲವಂಗ, ಎರಡು

ಗ್ರಾಂ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಒಂದು ಗ್ರಾಂ ಕರಿಮೆಣಸು, ಐದು ಗ್ರಾಂ ಸಾಸಿವೆ, ಐದು ಗ್ರಾಂ ಅರಿಸಿನ ಇವುಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣಿಸಬೇಕು. ನೀರ್ಗುಂಡಿ, ವನತುಳಸಿ, ಅಗ್ನಿಮಂಥ, ಪಾಪಟ್ಟೆ, ಬಂದಾ ಗಿಡಗಳ ಹಸಿಯಾದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಚಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪುಡಿ ಮತ್ತು ಈ ವನಸ್ಪತಿ ಚಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆಯಬೇಕು. ಐದು ಗ್ರಾಂನಷ್ಟು— ಅಂದರೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚಮಚದಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಬೇಕು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಬಾರದು” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ‘ಪಾಪಟ್ಟೆ’ ಮತ್ತು ‘ಬಂದಾ’ ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬೇರ ಬೇರೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಹಲವಾರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರರಿಂದ ಗುಣವಾಗದ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿವೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಲೆರೋಗ ಗುಣವಾಗದೆ ಹಳಕಾರಿನ ಶ್ರೀ ಶಾನಭಾಗ ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ‘ಜನಪದ ವೈದ್ಯ’ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ನೆಲ(ಕಿರು)ನೆಲ್ಲಿ, ದಶಮೂಲವನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು ೨೦ ದಿನ ಸೇವಿಸಿದ, ಪೂರ್ತಿ ಗುಣವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ದಯಜಾನ್ ದರ್ಗಾರ ಮಗನಿಗೆ ಕಿವಿ ಸೋರುತ್ತಿದ್ದುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಗುಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು, ‘ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಔಷಧ ಮರದ ರೆಂಬೆ ಕಿತ್ತು, ಆ ರೆಂಬೆಯಿಂದ ಒಸರುವ ಹಾಲಿನಂಥ ರಸದ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಹನಿಗಳನ್ನು ಸೋರುವ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು’ ಎಂದರಂತೆ ಒಂದು ವಾರ ಹಾಕಲು ಪೂರ್ತಿ ಗುಣವಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ನೀಡಿಸಿದರೆ ಗುಣವಾಗಲಿ, ಆಗದಿರಲಿ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬಿಲ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ತಮ್ಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇತರ ದುಡಿತ ಬಿಟ್ಟು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ವನಸ್ಪತಿ ತರಲು ಸಮಯ, ಶ್ರಮ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಔಷಧಿ ನೀಡಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೇಳಿ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ನಾನು ತಿಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಒಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೪೦ ರೂ. ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಿಗೆ ಇದೇನೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಔಷಧಿಯಾಗಿ ರೋಗಿಯು ಬಡವನಾದರೆ ನಾಟೀವೈದ್ಯರು ಅಲ್ಪಹಣ ಮಾತ್ರ ತಕ್ಕೊಂಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದುಂಟು. ಸೇವಾಭಾವದಿಂದಿರುವ ಡಾಕ್ಟರರೂ ಬಡರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರಿಯಾಯಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದು ಕಾರಖಾನೆ, ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕಾಡುಗಳ್ಳರ ಕಾಟದಿಂದ ಮರಗಳೇ ಮರೆಯಾಗುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ

ಬೆಳೆಯುವ ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸೇವಾ ಮನೋಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಶೀಸರ ಅನಂತ ಹೆಗಡೆಯಂಥವರು 'ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ... ಬೆಳೆಸಿ...' ಎಂಬ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಬೆಂಗಳೂರು ಆನಂದ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ 'ಪುನರುತ್ಥಾನ' ಪತ್ರಿಕಾದವರು ಪ್ರಚಾರ ಕೈಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ವನಸ್ಪತಿ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅಗತ್ಯ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನ ವನವೂ ಒಂದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ಹಲವು ಇತರ ವನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಗಿರಿಂಗನ ಬೆಟ್ಟದ ಉದ್ಯಾನ ವನವು ಸಾವಿರಾರು ಮೂಲಿಕೆಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ತಾಣವಾಗಿ ಸೋಲಿಗರ ಕಾಡುವೈದ್ಯಜ್ಞಾನದ ಭಂಡಾರವೇ ಅಲ್ಲಿರುವುದು. ಡಾಕ್ಟರ ಸುದರ್ಶನರಂಥ ಸೇವಾಭಾವದ ಚಿಕಿತ್ಸಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದರುವುದು ವಿಡಿತವೇ ಆಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರು ಕಾಶಿ-ರಾಮೇಶ್ವರಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಇಂಥ ಉಪವನಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿಸಿರುವ ಅಪೂರ್ವ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 'ಕೆಲವಂ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಕಲ್ಪು' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗದಿದ್ದರೂ ಸುಜ್ಞರಾದರೂ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರೀ ಬಳ್ಳಿ, ಮರದರಿಸಿನ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಜೀವಂತೇ ಬಳ್ಳಿ, ರಾಮಪತೇ ಮರ, ಕೆಂಪುಚಂದನ, ಸರ್ಪಗಂಧಗಿಡ, ಹಂದೀಗಡ್ಡೆ ಗಿಡ, ಅಶೋಕ ಮರ ಮುಂತಾದ ಮಹತ್ವದ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಳಿಲಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಮರ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷ. 'ಮಿನಿ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಮರವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿರಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಧನ್ವಂತರೀ ಮಹಾಯಾಗ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಸಮಾವೇಶವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರ ಸಂಘಟನೆಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿ, ನಾಟೀ ವೈದ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಉಳಿವಿಗೂ-ಬೆಳೆವಿಗೂ ಸಹಾಯಕವಾಗಲಿ.

ಗಿಡ-ಮರ-ಬಳ್ಳಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೇ ಮೊದಲು 'ಔಷಧ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದದ್ದು. ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಮಹಾಯಾಗವು ಧನ್ವಂತರಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಹಾ ಅವತಾರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ಸದಾ ಕಾಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಯೋಜಕರಿಗೂ, ಎಲ್ಲ ನಾಟೀ ವೈದ್ಯರಿಗೂ, ಎಲ್ಲ ಮಹಾ ಜನರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧೨. ಕೆರೆಮನೆ ಮೇಳದ ವಜ್ರ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ

(ಇಡಗುಂಜಿ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ)

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಉದ್ಘಾಟಕರಾದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎ. ಆರ್. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರೇ, ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಯಾಜೀಯವರೇ, ಶ್ರೀ ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರೇ, ಸನ್ಮಾನಿತರಾಗಲಿರವ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರೇ, ಕೆರೆಮನೆ ಮನೆತನದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ಯಕ್ಷಗಾನಪ್ರಿಯರೂ ಆಗಿರುವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿರುವ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಸದರೇ, ಪತ್ರಿಕಾಪತ್ರಿಕನಿಧಿಗಳೇ.

ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿರುವ ನಾನು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕಲಾಪರಿಣತಿಯ ಕುರಿತು ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿತನಾಗಿ ಬಂದವನು. ಅದರಿಂದ, ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ— 'ಪಡೆ ನೋಡಲ್ ಬಂದವರು ಗುಡಿವೊರಿಸಿದರು.' ಅಂದರೆ, 'ಧ್ವಜ ಹಿಡಿಸಿದರು ಎಂಬುದಾಯ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದವಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವುದೆಂದು ನನಗೆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದವಿಯನ್ನು ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರು ಹೇಳಿದರು.

ಸಂದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ದರ್ಶಿಸಲು ನಾಲ್ಕು ಸಾರ್ ಬಂದಿದ್ದೆನು. ಹೀಗೆ ನನಗೂ, ಅವರಿಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿಯೂ ಆತ್ಮೀಯತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹೆಗಡೆ ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನಾನು ಜಾತ್ರೆಯ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಮೇಳದ 'ಕಂಸವಧೆ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದೆನು.

ಮರುದಿನ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು, "ಆಟ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಬಂದಿದ್ದರೋ?" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಯಾರೆಂದೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಸರನ್ನಷ್ಟೇ ಕೇಳಿದ್ದರೇನೋ.

ಚಂಡಿಕೆಯ ನುಡಿ ಕೇಳಿ, 'ತನ್ನ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವ ಬದುಕಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕಂಸ, ಕಟ್ಟ ಸ್ವಪ್ನ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಜೀವದ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನೆನೆನನೆದು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರು ಅಭಿನಯಿಸುವಾಗ, ಸಹಜತೆಗಿಂತ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ನಾಟಕೀಯ ಅಭಿನಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಇಂಥದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕುಸಿದು ಕೂತು, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ದುಃಖಿಸಿ, ಸಹಜದಿಂದ ಅಭಿನಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನೆನೆದುಕೊಂಡೆನು.

ಯಕ್ಷಗಾನವು ಎಲ್ಲ ರಂಗವ್ಯವರ್ಥನ ಕಲೆಗಳಂತೆಯೇ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಹಜ ಮತ್ತು ಅತಿರಂಜಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷ-

ಭೂಷಣಗಳನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೇದಿಗೆ ಮುಂದಲೆ, ರಾಜ ಕಿರೀಟ, ಜರಿವೊಗಡೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜ ರೀತಿ ಮೀರಿದ ಹಾಗೂ ಇತರ ವೇಷ ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿರಂಜಿತತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಲಯಬದ್ಧವಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕುಣಿತಗಳು, ಮೆಣಿತಗಳೂ ಸಹಾ ಈ ಅತಿರಂಜಿತತೆಯ ಆವಿಷ್ಕಾರವನ್ನೇ ಪಡೆದಿರತಕ್ಕಂಥವು.

ಗಳೆಯಷ್ಟೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಹೆಗಡೆಯವರು ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದು, ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಪಾತ್ರಪೋಷಣೆಯ ಧರ್ತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದ ಸದಾನಂದ ಹೆಗಡೆಯವರು ತನಗೆ ಗುರುವಾಗಿದ್ದು, ನರ್ತನವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದರು. ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಿಗಿಲಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಕೈ. ಏಕ್ವರ್ ಜೋಶಿಯವರು ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ “ನಿಜವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನವಿರುವುದು ಹೊನ್ನಾವರ ಹೊಳೆಯ ಆಚೆಯಲ್ಲೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಕರ್ಕಿಯ 'ದುರ್ಗಾಂಬಾ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳ'ದ ಕಲಾವಿದರು ಹೊನ್ನಾವರ ಹೊಳೆಯ ಈಚೆಯವರು. ಮೂಡ್ಯಣಿ ಉರು ಸಹಾ ಹೊನ್ನಾವರ ಹೊಳೆಯ ಈಚೆಗೆ ಇರುವ ಉರು.

ಕರ್ಕಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತು ಇರುವಂತೆಯೇ ನನಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ಕೈ. ಪಿ. ವಿ. ಹಾಸ್ಯಗಾರರು ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಘೋರ ಆಪಘಾತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ತೀರ ಶೋಚನೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರರನ್ನೂ, ಶ್ರೀ ಪರಮ ಶ್ರೀ ನಾಣಿ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಗಮಂಗಲ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಲನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಸಂದಿತ್ತು (ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಲೇಖನ ರೂಪವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ'ಯು ಈ ವರ್ಷದ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಜಾಹೀರುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.).

ಏಕ್ವರ್ ಜೋಶಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆರೆಮನೆ ಮೇಳದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆ, ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಕೆ. ಗಜಾನನ ಹೆಗಡೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಕೊಂಡದ ಕುಳಿ (ಕೈ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹೆಗಡೆ) ಹಾಗೂ ಆಗ ಬದುಕಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು

ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿರಬೇಕು, ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರು ಗುಣವಂತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದವರ ನೆನಪು ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಗುಣವಂತೆಯ ಗಣೇಶ ಹೆಗಡೆ, ಇವರ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಗಳೆಯಪ್ಪ ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆಯೂ ಹೋಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ದಿ. ವೆಂಕಪ್ಪ ಭಂಡಾರಿಯವರೂ ಇಲ್ಲಿಯವರೇ. ಇವರ ಹಾಗೆ ಭೀಮನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು- ಇವರು ತನಗೆ ನರ್ತನ ಕಲಿಸಿದುದನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿತದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀ ಭಂಡಾರಿಯವರು ಇವರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಮಲ್ಲಗದ್ದೆ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಹೆಗಡೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತುದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯ. ಕೃ. ಸದಾನಂದ ಹೆಗಡೆ ಕಾನಗೋಡಿನವರು. ಮೃದಂಗ ಬಾರಿಸುವ ದಿ. ಕನ್ನಯ್ಯ ಭಂಡಾರಿ, ಚಂಡೆ ಬಾರಿಸುವ ದಿ. ಸಂಕಪ್ಪ ನಾಯ್ಕರೂ ಹೆಸರಾದ ಕಲಾವಿದರು.

ಶರಾವತಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಟರಲ್ಲಿ ಕೃ. ಮೂಡುಣಿ ಹೆಗಡೆ, ಕರ್ಕಿಮೇಳದ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಚಿಟ್ಟಾಣಿ ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಇತರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ತನ್ನ ಹದಿನೈದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿದರೂ, ೨೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಚಹಾದಂಗಡಿ, ಜವಳಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಾರಕೂನಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲೂ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪವಾಡವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅವರಿಗೆ ಕೋಲು ಮುಖವಾದರೂ, ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ವೇಷ-ಭೂಷಣ ಧರಿಸಿದಾಗ ರಾಜಕಳೆ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇವುಗಳ ಪ್ರಭೆಯ ಕುರಿತು ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಯಾರಾವ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಬಹಳ ತೇಜಸ್ಸಂಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಮೈಕಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಅಷ್ಟು ಮೈ-ಕೈ ತುಂಬಿದವರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಭವ್ಯವಾದ ನಿಲವಿನಿಂದ ಅವರು ವೇಷಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅತಿಶಯ ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಕಲಿತಿದ್ದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ನಾಲ್ಕನೆ ಇಯತ್ತೆ ಕಲಿತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ, ಅಳಸಿಂಗಾಚಾರ್ಯರ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಮತ್ತು ಕೆಂಪುನಾರಾಯಣನ 'ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷ' ಹಾಗೂ ಗಳಗನಾಥರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಯಾವುದು ಲಭ್ಯವಾದವೋ ಅವನ್ನು ಓದುವ ಗೀಳು ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಸದಾನಂದ ಹೆಗಡೆಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದರು. 'ಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಾನ' ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮಧ್ಯೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಂಗದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಆಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಸದಾನಂದ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕೌರವ ಮತ್ತು ಅವರಿಂದಲೇ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರದ ಜತೆಯ ಅಭಿನಯದ ಮೂಲಕ ಅದು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಅವರೊಡನೆ ನಾನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ, ಮೊದಮೊದಲು ತನ್ನ ಕೌರವನ ಪಾತ್ರ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರು. ಯಾರೊಡನೆ ಅಭಿನಯಿಸಿದಾಗ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆತ್ತಗೇರಿ ಕೈ. ವೆಂಕಟ ಸುಬ್ಬಾ ಭಟ್ಟರು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದ ನಟರಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೃಷ್ಣ ಪಾತ್ರದ ಜತೆಯ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕೌರವ ಕಲಾಹೀನವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನ ಕೌರವ ಪಾತ್ರ ಹೊಸಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದುದಾಗಿತ್ತು.

ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಟರಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದ ನವಿಲಗೋಣ ದೇವಸ್ಥಾನದ ನಂದಿ ಭಟ್ಟರು, ಹುಲಿಮಕ್ಕಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ, ಮೂಡ್ಯಣಿ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ತಂದೆಯವರಾದ ರಾಮ ಹೆಗಡೆ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರು ರಂಗದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರು.

ಮೂಡ್ಯಣಿ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆ, ಕರ್ಕಿ ಪರಮಯ್ಯ ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಇವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಟರಾಗಿ ಆಗಲೂ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕುಣಿತ-ಅಭಿನಯ-ಕಲೆ ಇವನ್ನು ಮನಸಾ ಮೆಚ್ಚಿದ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಅವುಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಅಭಿನಯ, ನರ್ತನಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ನಟರು ಹಿಂದೆಯೂ ಇದ್ದರು. ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ತನ್ನ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯ ತಂದು, ಭಾವವು ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಪರ್ಯಂತ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಅವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹುಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸುವ ಕಲೆಯ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅವರ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆಯೇ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಮಾಲಿಕೊಡ್ಲ ಭಾಗವತರು ಇವರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕಂಠಶ್ರೀ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಪದ್ಯದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿ ಪದದ ಎತ್ತುಗಡೆಯನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಲವರು ಭಾಗವತರ ಹಿಮ್ಮೆಳದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಕುಣಿಯುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಭಾವಪೂರ್ಣ ಕುಣಿತದ ಧರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಡಗುಂಜಿಯ ಕೈ. ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಾಗವತರು ಹಲವು ವರ್ಷ ಇವರ ಮೇಳದಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಮಕ್ಕಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ನಾನು ಇವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, 'ಅವರು ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಯವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದರ ಅರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ— ಮಕ್ಕಿ ಭಾಗವತರು ಒಂದೇ ಪದವನ್ನು ಒಂದೇ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ನಟರನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪದದಲ್ಲಿ ಭಾವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ, ಕುಣಿದ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಭಾವದ ರಸದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೆ ಏರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

'ನಿಲ್ಲೆಲೆ ಸೈರಂದ್ರಿ ಮೋಹಿಸು' ಎಂದು ಸೈರಂದ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಚಲನೆಯ ಮೋಹದ ಬಲೆ ಬೀಸಿ ತಮ್ಮ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕುಣಿತದ ಹಾಗೂ ನಿಲುವಿನ ಭಂಗಿಯಿಂದ ರಂಗಸ್ಥಳದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸೈರಂದ್ರಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಅವರ ಕೀಚಕನ ಪಾತ್ರದ ಸಾಧನೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ನಾನು ಕರ್ಕಿಯ ರಾಧಾ ಭಟ್ಟರ ಕೀಚಕನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದವನಲ್ಲ. ಕೆಲವರ ಪಾತ್ರಾಭಿನಯವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಕ ಪಾತ್ರಾಭಿನಯ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂಡೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸಂಕಪ್ಪ ನಾಯ್ಕರು ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಪಾತ್ರದ ಮುಂದೆ ಇವರ್ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ.

ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಕೀಚಕನ ಪಾತ್ರದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ಲೀಲವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಘಟಿತವಾಗಿದ್ದ ಹೆಗಡೆ ಮೇಳ, ಮಾವಿನ ಕುವೆ ಮೇಳ, ಕರ್ಕಿ ಮೇಳ, ಮೂಡ್ಯಣಿ ಮೇಳ, ಹೆಬ್ಬೆಲ್ ಮೇಳ ಮುಂತಾಗಿ ಮೇಳಗಳು ಇದ್ದವು. ಬಹುತರವಾಗಿ ಬಯಲಾಟ, ಹರಕೆ ಆಟಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಡುವ ಹವ್ಯಾಸೀ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿನಿರತ ನಟರ ಸೇರುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ದೇವಾಲಯಗಳ ಮುಂದೆಯಾಗಿಲಿ, ಜಾತ್ರೆಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಲ್ಲಾಗಲಿ ಆಗುವುದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

'ಮಾವಿನ ಕುವೆ ಮೇಳ'ವು ೧೯೪೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ 'ಇಡಗುಂಜಿ ಮಹಾಕಾಂಡಪತಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ನೇತಾರರಾಗಿ ೩೨ ವರ್ಷ ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಇವರ ಮೇಳದ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಮಹಾನ್ ಕಲಾವಿದರು ರಾಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಏಕ್ವರ್ ಜೋಶಿಯವರು, ದೇವರು ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತ ಕೆರೆಮನೆ ಮನೆತನದ ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಕೈ. ಗಜಾನನ ಹೆಗಡೆ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು. ಆರ್ಥಿಕ ಅಡಚಣೆ, ಅನೇಕ ಎಡರುತೊಡರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕಲಾಜೀವನ ಸಾಗಿತ್ತು. ಶಬರ, ಕೋಡಂಗಿ ವೇಷ, ಸೇವಕನ ವೇಷ, ಋಷಿ ವೇಷ, ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಷ, ಮಂತ್ರಿ, ಹಾಸ್ಯಗಾರ, ರಾಕ್ಷಸ, ಗಂಧರ್ವ....

ಹಲವಾರು ನೂರಾರು ತರದ, ನೂರಾರು ಸ್ತರದ ಭೂಮಿಕೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿ ಇವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದನ್ನುವ ಯಾವುದೇ ಪಾತ್ರ, ಯಾವುದೇ ಭಾವ ರಸ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ.

‘ಇವರ ಮಾಗಧನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದರು’ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೆರೆಕೈ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರು, ಯಲ್ಲಾಪುರ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆ ಸ್ಮೃತಿ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

“ಮಾಗಧನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದವರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ‘ಘನ ನಗೆಯ ಕಡಲಿನೊಳಗೆ ಬೀಳುವ’ ಎಂಬ ಪದ್ಯದ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಲ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಭಿನಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು” ಎಂದು ಕೆರೆಮನೆ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಭಟ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಪಹಾಸವನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತ, ಕುಣಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದವರ ಕುರಿತ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ನೋಟಕರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂಸವಧೆಯ ಅಕ್ರೂರನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗೋಡೆ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರು— ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಂತೋಷದ ಸದವಕಾಶ ದೊರಕಿತು ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಉಬ್ಬಿ, ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಕುಣಿದು ತೋರಿಸಿದರೆಂದು ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಮುಖಮುದ್ರೆ ಕಂದಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆಮೇಲೆ ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಈ ಆನಂದೋತ್ಸಾಹದ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಕುಣಿತವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೂ, ನಾನು ತನ್ನ ಈ ಪಾತ್ರದ ಘನ ಅಭಿನಯವನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಬೇಸರ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು.

“ಯಾವಾಗ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು, ನಡೆಯಬೇಕು, ಆಡಬೇಕು, ಕುಣಿಯಬೇಕು, ಎಂಥ ಮಾತಾಡಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಡಬೇಕು ಎಂಬ ಖುಬಿ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಬೇರೆಯಾಗಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಬಾಡದ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಾಯ ಹೆಗಡೆಯವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನಾನು ‘ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರ ಗತ್ತು’ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಔಚಿತ್ಯಜ್ಞಾನ ಇವರಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿತ್ತು.

ಇಡಗುಂಜಿ ಮೇಳದ ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಶುಭಾರಂಭದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಳದವರಿಗೆ ಚೈನಾದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆಬಂದಿರುವುದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರು, ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮತ್ತು ಇತರರು

ಮಧ್ಯಪೂರ್ವದ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಿಗೂ, ಜಪಾನಿಗೂ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರವಾದ ಕಲೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳನ್ನೂ, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಅಭಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಓದಿದ್ದೆನು. ಆದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರ ತಂಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಚೀನಾದ ಕಲಾವಿದರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು, ಕಲಿಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಅಮೆರಿಕದ ವಿದೂಷಿ ಕುಮಾರಿ ಮಾರ್ಥಾ ಏಶ್ಟನ್ ಬಂದು- ಯಕ್ಷಗಾನ ನಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರು ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಈ ಅಭಿಜಾತ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಅದನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಮ್ಮ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಚೀನಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲಿರುವ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ 'ಶುಭಾ ಸ್ತೇ ಪಂಥಾನಃ' ಎಂದು ನಿಮ್ಮೆಲರ ಪರವಾಗಿಯೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. 'ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸಲಿ' ಎಂದೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಮನರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಳ್ಳಿ ಊರಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದು ಕೆರೆಮನೆ ಮೇಳದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗಿರುವ ಅಭಿಮಾನದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಲಿಸಿದ ಸಭಿಕರಿಗೂ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಯೋಜಕರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನಿತರಾಗಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ■

೧೩. ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣ

(ಕೊನೇಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ೦೨-೧೦-೧೯೮೨ರಂದು ಜರುಗಿದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ ಅವರೇ, ಮತ್ತು ಆಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರೇ, ಹಾಗೂ ಈ ಶಿಬಿರದ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿರುವ ಮಹನೀಯರೇ, ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಜಾನಪದ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳೇ,

ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿರುವ ಈ ಜನಪದ ನಾಟಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಪಡುವಲಪಾಯ' ಎಂದು ಡಾ. ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ನನಗೆ, ಈ 'ಮೂಡಲಪಾಯ ಕಲೆ'ಯ ಪರಿಚಯವು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದಾದರೂ, ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ.ಪ. ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ— ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು, ಬಡಗುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗಳಿಗೂ, ಘಟ್ಟದ ಕೋರೆ ಎಂದು ಹಾಸನದ ಕಡೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗೂ, ಮೂಡಲಪಾಯಕ್ಕೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಡಲಪಾಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ದೊಡ್ಡಾಟ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಜನಪದ ನಾಟಕದಿಂದ ಇದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು.

ಪಡುವಲಪಾಯದ ತಿಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಕಸನ ಕಂಡುಬರುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅವರಿಗೆ ಲಭಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಮೂಡಲಪಾಯವು ಹೆಚ್ಚು ಕಲೆಯದೇ ಇರುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು— ಈ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿನಯಿಸುವುದರಿಂದ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣದ ರಂಗಕಲೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಾಯದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿಯಂತೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಅಭಿನಯಿಸದೆ, ಅಟ್ಟಣೆಗೆಯ ಮೇಲೆ ನರ್ತಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಪಡುವಲಪಾಯದಲ್ಲಿ ದೇವಲೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸುವಾಗ ಅಟ್ಟಣೆಗೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ (ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ) ಈ ಕ್ರಮ ಅಭಿನಯಿಸುವುದನ್ನು ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಕಾಣುವೆವು.

ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಗಾರನಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಥಿಯ ಪಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಸ್ಯಗಾರನ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿತನವನ್ನು ಸಾರಥಿಯೂ ತನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು

ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರರು ವಿಶೇಷ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದುಂಟು. ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖವೀಣೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪುಂಗಿಯನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದನು. 'ತಾಸಮಾರು' ಎಂಬ ವಾದನವನ್ನೇ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಚಂಡೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ದೃಶ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ವಿರಳವಾಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಈಗ ಚಂಡೆಯು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುವುದಾದರೂ— ಕಿರೀಟ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ ಮುಂತಾದವು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕವು ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನದ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳ ಧಳಕು-ವಳಕು ಇಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ.

ಅಭಿನಯ, ನರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ನಯ-ನಾಜೂಕು ಇಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ನೃತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಕಡಿಮೆ. ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬರ, ಆರ್ಭಟದ ಮಾತುಗಳು, ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಹಸಿಹಸಿ ಭಾವನೆಗಳ ವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆವೇಶದ ಸ್ಥೂಲತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ರಂಗೇರಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾವಾವಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ನಟರು ಅಭಿನಯಿಸುವಾಗ ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವೀರ-ರೌದ್ರ-ಅದ್ಭುತ ಭಾವನೆಗಳು ಪೋಷಣೆ ಪಡೆದು ಸಹೃದಯರ ಎದೆಗಳಿಗೆ ಬಡಿದು ರಂಜಿಸಬಹುದು.

ಮೂಡಲಪಾಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾಗವತರಾಗಿದ್ದ ದಿ. ಪಟೇಲ ನಾರ್ಸಪ್ಪಯ್ಯನವರಂಥ ಭಾಗವತರಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂಥವರಿಂದ ಮೂಡಲಪಾಯದ ರಸಪೋಷಣೆಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸಮರ್ಥನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಾಗೂ ನಾಟಕ ಕಲೆಗಳಂತೆ ಮೂಡಲಪಾಯ ಜೀವಂತ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಬೀಹೂಬಾಗಿ ರಸಪೋಷಣೆಯಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಹೊಂದುವಂತೆ ಚಲಚಿತ್ರ, ವೀಡಿಯೋ, ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರಂಗಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಂಗದ ಮೇಲಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿನ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಭಾವಾವಿಷ್ಕಾರ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಪ್ರಾಕ್ತನ (ಪ್ರಿಮಿಟಿವ್) ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸತ್ವಪೂರಿತವಾಗಿ ಈ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳು ತೋರ್ಪಡಿಸಬಲ್ಲವು.

ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪರಿಕರಗಳು ಹಲವು ರಂಗಗಳಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಲಚಿತ್ರ, ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಚಲಚಿತ್ರ, ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪರಿಕರಗಳಿರುವುದಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸತ್ಯದ ನೆಳಲುಗಳಂತೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಭಾವಾಭಿನಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನೃತ್ಯರೂಪ ವಾದ್ಯಪರಿಕರಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಭಿನಯವು ಎಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂಥ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣತೆಯು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಛಾಯಾಶರೀರಗಳು ಮೂಡುವುದಾದರೂ, ಅವು ಸತ್ಯದ ನೆಳಲು ಮಾತ್ರ. ಬಣ್ಣದ ದೂರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮವಾದರೂ ಯಕ್ಷರಂಗದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾಕವಿ ಭಾರವಿಯು— ಸೂರ್ಯನ ಸಾರಥಿ ಅರುಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆವಲ್ಲಿ, “ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧಿಃ ಸತ್ವೇ ಭವತಿ ಮಹತಾಂ ನೋಪಕರಣಿ ||” ಎಂಬ ಸುಭಾಷಿತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಯಕ್ಷರಂಗಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಉಪಕರಣ (ಪರಿಕರಗಳ) ಕೊರತೆ ಇರುವುದಾದರೂ, ಈ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸತ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ನಟರ ಮೇಳದಿಂದ ಯಕ್ಷರಂಗದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಮೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ನುರಿತ ಕಲಾರಸಿಕರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮುಂದೆ ಅಭಿನಯಿಸುವ ಸದವಕಾಶವು ಈ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೇಳಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮೇಳಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾಮನೋಭಾವವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರುವುದಲ್ಲದೆ; ಪ್ರದರ್ಶನ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವ ನಿರ್ಣಾಯಕರ ತೀರ್ಪು ಬರುವುದರಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಕುರಿತ ವಿಷಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಭಾಷಣಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಆಗಬೇಕು? ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೂ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಭಾಗವತ ಶ್ರೀ ನಾರಸಂಪ್ಪನವರಂಥವರ ಸಲಹೆಗಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಮರ್ಥ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಬಡ ಕಲಾವಿದರನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಮೇಳಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರಿಂದ ವೇಷ-ಭೂಷಣ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಧನಸಹಾಯವು ಅವಶ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದೂರದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಅತಿಶಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ- ಈ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರನ್ನುಳ್ಳ ಮೇಳಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಸ್ಥಳೀಯರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಕಾಡೆಮಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಶಿಬಿರದಂತೆ ಇನ್ನಿತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವೂ ಮೂಡಿಬಂದು ಸುಧಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಲು ಈ ಶಿಬಿರವು ಸಹಾಯಕವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ, ಏಳಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ, ನನಗೆ ಈ ಮಹತ್ವದ ಶಿಬಿರದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ಸಭಾಸದರಿಗೂ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧೪. ಗೋಷ್ಠಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ

(ನಾಗಮಂಗಲ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ)

(೨೭/೧೦/೭೧ ರಿಂದ ೨೯/೧೦/೭೧- ಅಂದು ಜರುಗಿದ ನಾಗಮಂಗಲ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಹಾಸ್ಯಗಾರರೂ, ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರರೂ ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಬಹುವಾಗಿ ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿದ 'ಧರ್ಮಾಂಗದ ವಿಜಯ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಈ ನಟಶ್ರೇಷ್ಠರ ಭೂಮಿಕೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಚ ತರಗತಿಯವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಅರ್ಜುನ, ಮಾಗಧ, ಬಲರಾಮ, ಇಂದ್ರಕೀಲ, ಕಿರಾತ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಹಾಸ್ಯಗಾರರು 'ಸಭಾಪರ್ವ'ದಲ್ಲಿ ಕೌರವ ಮತ್ತು ಶಕುನಿ ಎರಡೂ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುಡೆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಲವ-ಕುಶ ಉಪಖ್ಯಾನ'ದಲ್ಲಿ ಲವನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರರು ಕುಶನಾಗಿಯೂ (೧೨ ವ. ಇವರಿಗೆ) ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ನೆನಪು ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಇದೆ.

ಇವರ ಅಜ್ಜ ಪರಮಯ್ಯ ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ಕಿರಾತ ವೇಷವನ್ನು, ಕೈ, ಮೂಡ್ಕಣಿ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ಅರ್ಜುನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ನನಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಿದ್ದಿತು. ಬಹುಶಃ ಅವರ ಅಜ್ಜನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಿರಾತ ವೇಷವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅವರ ಕಿರಾತ ವೇಷದ ಭೂಮಿಕೆ ಅದ್ಭುತವಾದುದಾಗಿತ್ತೆಂದು ನೋಡಿದವರು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಕುಣಿತದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿಯವರು 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಇಂಥ ಮಹಾನ್ ಕಲಾವಿದರ ದುರಂತ ಮರಣದಿಂದಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಪರಿಮಿತ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ.

'ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಆಂಧ್ರದ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದೂ, ಅಂಧ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಕನ್ನಡ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಅಗಿ ಕನ್ನಡ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದವು' ಎಂದೂ ಶ್ರೀ ಕುಕ್ಕಿಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರೆಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ('ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತು', ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೮೨.). ಅವರು ದ್ವಿಪದಿ, ಛಂದಸ್ಸು, ಯಕ್ಷಗಾನಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಅಂಧ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಪ್ರಾಚೀನತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ— ತಮಿಳಿನ 'ತೆರುಕೂತ್ತು' (ಬಯಲಾಟ) ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಸಮಗ್ರವಾದ ಒಂದು ಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿ ದೊರಕಿದ್ದು, ಅದು ಎಂಟನೆಯ

ಶತಕದ್ದು.

“ಶಿಲಪ್ಪಾದಿಗಾರಂ’ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ- ನೀಲಗಿರಿಯ ಕನ್ನಡರು ಒಮ್ಮೆ ಮಾಗಿಯ ಕಾಲದ, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದ ಕುರಿತ ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕುಣಿದರು” ಎಂದು ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಸಹಿತವಾಗಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ‘ಶಿಲಪ್ಪಾದಿಗಾರಂ’ ಗ್ರಂಥ ಐದನೆಯ ಶತಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಬಹುರೂಪಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಪೊನ್ನನ ‘ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣ’ದಲ್ಲಿ- ‘ನಿನ್ನೈದಿದ ನವಕವಿತ್ವಮಂ ನೀನಭಿನಯಿಸಿದಂತಾರ್ಥಪುದು’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ಭಾವಸಹಿತ ಅಭಿನಯಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (‘ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ’, ಸಂ.: ಡಾ. ಸುಂಕಾಪುರರ ಲೇಖ, ಪು. ೧೨೪. ‘ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ’, ಪುಟ ೨೪೮-೨೪೯).

ಕ್ರಿ.ಶ. ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟುವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದನ್ನು ಡಾ. ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗುಳಿಯವರು ತಮ್ಮ ‘Heritage of Karnataka’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು.

ದಂಡಿಯ ‘ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತ’ದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ ಚೌಂಡರಸನು ‘ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ’ಯಲ್ಲಿ- ‘ನಟ್ಟುವನು ಅವತಾರಾಕಾರವನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಡಿ ತೊರುವ ಹಾಗೆ ತಾನು ಕನ್ನಡದ ಒಳ್ಳೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಉದ್ಗರಿಸಿ, ಕೈ. ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ- “ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೦೦ರಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ‘ದಶಾವತಾರ ಮೇಳ ಪದ್ಧತಿ’ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿತ್ತು” ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ನಟನೇ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಡಿತೋರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಚೌಂಡರಸನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದನು.

ದಿ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜಾಗೀರದಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ- ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಲವು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಾದರೆ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಾಡಾಡಿಗಳ ನಾಟಕ ಅಂದರೆ- ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅಭಿನಯ ಇತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅವಗಣನೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನಾಡಾಡಿಗಳಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. “ಬೀದಿವರೆಯೆ ಬೀರನ ಕತೆಯೇ...” ಎಂಬಂತೆ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾದ ಈ ಜನಪದ ಕಲೆಯ ಲಿಖಿತ ಅವಶೇಷ ನಾಶವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ‘ಬೀರ’ ಎಂದರೆ ‘ವೀರಭದ್ರ’ನೇ. ವೀರಭದ್ರನ ಹುಟ್ಟು, ಪ್ರತಾಪ ಮುಂತಾದವನ್ನು

ಅಭಿನಯಿಸುವ ನರ್ತನ-ಹಾವಭಾವ - ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನಪದ ಕಲೆ ಇದು. (ನನ್ನ ಲೇಖ: 'ಕನ್ನಡ ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ', ಕನ್ನಡ ನುಡಿ.)

'ಮೆಟ್ಟು' ಎಂಬುದು ಹಾಡಿನ ರಾಗ-ಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, 'ಯಕ್ಷಗಾನ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ಮೆಟ್ಟು' ಎಂದರೆ 'ಕರ್ಮಕೌಶಲ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ.

'ಮೆಟ್ಟು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದು, 'ತಿಟ್ಟು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. 'ತಿಟ್ಟು' ಪ್ರದೇಶ ವಾಚಿಯಾಗಿದೆ- ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕುಕ್ಕಿಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ತಿಟ್ಟು', 'ಥಿಟ್ಟು'- - ಇದು ಶೈಲಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ- ಕುಣಿತದ ಶೈಲಿ.

ಶ್ರೀ ಕುಕ್ಕಿಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದ ಪ್ರೌಢವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನುಳ್ಳ 'ಪಾರ್ಥಿಸುಬ್ಬ'ನ ಗ್ರಂಥವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಪಾರ್ಥಿಸುಬ್ಬನ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು, ಬೃಹದ್ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ (೧೯೭೫).

ಅವರು ಬರೆದ 'ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ- "ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪದ್ಧತಿಯ ಪೂರ್ವರಂಗ ಪ್ರಾರಂಭ ವೇಷಗಳು ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ನರ್ತನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಭರತನನಾಟ್ಯ' ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ('ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು' ಲೇಖನ, ಜಾನಪದ ಸಂ.: ೨, ಪುಟ ೨೧೯.).

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ, " 'ಸಭಾಲಕ್ಷಣ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರವಿದೆ" ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧೫೯೦ ರಿಂದ ೧೬೨೦ರ ವರೆಗೆ ಅವನ ಕೃತಿ ರಚನೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಪಾರ್ಥಿಸುಬ್ಬನ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು' ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಜಿ.ಶಂ.ಪ. ಅವರು, 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಬರೆದುದು ನಿಜವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹಲವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದುದುಂಟು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುದನ್ನು, ಇಲ್ಲವೆ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಅನುಭವಿಕರಿಂದ

ಬರಸಿಕೊಂಡ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿಯಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದಿನ ನಟರು ಈಗಿನವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ತಮ್ಮ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲಾವಿದರಿಂದಲೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಂತ ಕಲಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದರು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿನ ಸೊಲ್ಲನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹಾಡಿ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕುಣಿಸುವ ರೂಢಿಯೊಂದು ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ತಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದ ರೂಢಿ. ವಿದ್ಯಾನ್ ರಾಮಚಂದ್ರ ಉಚ್ಚಲ, 'ಈ ರೀತಿಯ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಭಾಸಕರ'ವೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ('ಜಾನಪದ ಗಂಗೋತ್ರಿ', ಜುಲೈ-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೮೬. ಲೇಖನ: 'ಕರಾವಳಿ ಯಕ್ಷಗಾನ' ಪುಟ. ೧೧ - ೧೩.).

ಅಭಿಜಾತ ಕಲಾವಿದರು ಭಾವಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಮಾತಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನರ್ತನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರಂಥ ಕಲಾವಿದರು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ, ನೋಟಕರನ್ನು ಇವು ಹುಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸಿ ನೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರಸಿಕರ ಚಿತ್ರಗಳು ಸ್ವರ್ಗ ಮೂರುಗೇಣಿರುವಂತೆ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಈ ನರ್ತನಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

'ಗದಾಯುದ್ಧ'ದಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿಬಿದ್ದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕೌರವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು ಬಿದ್ದ ಭೀಮನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತ, ಅನಂದಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮತ್ತು ಭೇಡನೆಯಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ತಿವಿತಿವಿದಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ, ಪುನಃ ತಾನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶವು ರಸಾವಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

'ಕಂಸವಧೆ'ಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ರೂರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಗೊಡೇ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಥುರೆಗೆ ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ಕಂಸನು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ- ಅಕ್ರೂರನ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು, ಅವನಿಗಾದ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕುಣಿಕುಣಿದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸನ್ನಿವೇಶವೂ ಸಹ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿದ ರಸಪ್ರಕರ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ನರ್ತನಗಳು ಅದ್ಭುತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಇನ್ನೋರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಟ ಶ್ರೀ ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರು, ಜರಾಸಂಧನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸಹಿತ ಪಾಂಡವರು ಕದನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಆಡುವ ಮೂದಲೆಯು

ಮಾತುಗಳ ಚಾತುರ್ಯವೂ, ಮೂದಲಿಸುವ ತರಹದ ಕುಣಿತಗಳೂ ರಸಾವೇಶವನ್ನು ತರುವವಲ್ಲದೆ, ರಸಾಭಾಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಾರವು.

ಎಲ್ಲ ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕುಣಿದು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ರಸಭಾವ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವಂತೆ ತಕ್ಕಕುಣಿತಗಳನ್ನು ಆ ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೈವಿಧ್ಯ ತಂದು ಕುಣಿದು ತೋರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಶ್ರೀ ಕೆರೆಮನೆ ಹೆಗಡೆಯವರಿಂದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ನಟರಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶವಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಹಿಂದಿನವರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತೃತವಾದರೂ ರಸಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನರ್ತನವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರದ ನರ್ತನದ ಲಾಲಿತ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಧಾರಿಗೆ ಮೈಗೂಡಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಕುಣಿತಗಳು ಭಾಗವತನ ತಾಳಬದ್ಧವಾದ ಬಡತಿಗೆ(ಬಿಡ್ಡಿಗೆ) ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತವೆ.

ಪೂರ್ವರಂಗಾನಂತರದಲ್ಲಿ ತೆರೆಯೊಳಗೆ ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುಣಿದ ಪಾತ್ರ, ನರ್ತನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಸಭಾಲಕ್ಷಣ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪೂರ್ವರಂಗ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನನುಸರಿಸಿ- 'ಗಜಾನನಂ ಭೂತಗಣಾಧಿ ಸೇವಿತಂ...' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು- 'ಗಜಮುಖದವಗೆ ಗಣಪಗೇ | ಜೈ | ತ್ರಿಜಗವಂದಿತನಿಗಾರತಿಯೆತ್ತಿ || ಪಲ್ಲವಿ ||' ಮುಂದಿನ ಪದ ಸಹ ನಮ್ಮ ಭಾಗವತನು ಸ್ತುತಿಸುವನು. ಕಾಲಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ಸಭಾಲಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೃಸ್ವತೆಯೂ, ಭಿನ್ನತೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ- ಭಾಗವತನ ತಾಳ ಬಡವಿಕೆ, ಮೃದಂಗ ವಾದಕರ ಹಾಗೂ ತಾಸಮಾರಿನ ಬಡಿತಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದಣ ಭಾಗವತರು ಮಂಗಲಾಚರಣೆಯ ಸ್ತುತಿ, ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಮದವೂರ ವಿಘ್ನೇಶನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸಭಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದವರು ಕಲಿತು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಬಾಲಗೋಪಾಲರು ಬಂದು

ಗಣಪತಿಯ ಸ್ತುತಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೆ, ಬಾಲಗೋಪಾಲರ ಕುಣಿತವು ಹೊಸದಾಗಿ ಕುಣಿತ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗರ ರಂಗಪ್ರವೇಶ, ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೀಯುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಪದ್ಯ ಹೇಳಿ, “ವೋ ಸುಬ್ಬರಾಯ ಕುಂಡಲ... ಮನೆವುಂತಾಡಾ ವೋ ಸುಬ್ಬರಾಯ ಮಂಡಲನಾಯಕನೋ ವೋ ಸುಬ್ಬರಾಯ...” ಮುಂತಾಗಿ ಭಾಗವತನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೋಡಂಗಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಭಾಗವತನು ಬಿಡ್ಡಿಗೈಯನ್ನು ತಾನು ಬಡಿದು ಸೂಚಿಸಿ ಕುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಸ್ತ್ರೀವೇಷಗಳ ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಕುಣಿತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಾಲಗೋಪಾಲರ ಅನಂತರ ಬರುವ ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಇಬ್ಬರು, ಇಲ್ಲವೆ ಒಬ್ಬರೇ ಬಂದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಇತ್ತು; ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗೊಲ್ಲ ಭಾಮೆಯರು ಮತ್ತು ಬಾಲಗೋಪಾಲರು ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ಬರೆದಿದ್ದ- “ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿರೋ, ಕಾಮಧೇನು ಬಂದಂತಾಯ್ತು ಸುಖವ ಪಡೆಯಿರೋ...” ಎಂಬ ಪದದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಗವತರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತೆಂಬ ಸೂಚನೆಯಾಗುವುದು.

(ಈ ಪದಗಳು ಸುಬ್ಬ ಬರೆದ ‘ಸಭಾ ಲಕ್ಷಣ’ದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇವು ಭೈರವೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣ ಬರೆದ ಬತ್ತಲೇಶ್ವರನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿವೆ.).

ಬಹುತರವಾಗಿ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮೇಳ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗಾರರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲಕರು ಸಿಗದಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಲಗೋಪಾಲರ ಕುಣಿತವನ್ನು ಲೋಪ ಮಾಡಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮೇಳ ಕಟ್ಟಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮೇಳದಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಗೋಪಾಲರ ಕುಣಿತವಿರುವುದು ಈಗಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇಂದಿನ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮೇಳದಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಡಂಗಿಯ ನರ್ತನವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಭಾಗವತರೂ, ‘ಓ ಚಂದಭಾಮಾ... ಓ ಚಂದಭಾಮಾ...’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತ, ಸ್ತ್ರೀವೇಷ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷದ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಆಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪದ್ಯಗಳು ‘ಸಭಾಲಕ್ಷಣ’ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಲ್ಲದವು. ಅದರಿಂದ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ‘ಸಭಾಲಕ್ಷಣ’

ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾಮೆಯ ವಿರಹಗೀತೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ರಾಗದಲ್ಲಿ, ಏಕತಾಳದಲ್ಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

‘ಕೇದಾರಗೌಳ - ಅಷ್ಟತಾಳದಲ್ಲಿ ಸಹ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು’- ಎಂದು ಭಾಗವತರಾಗಿರುವ ಬಾಡದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗೆಡೆಯವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾವಿನ ಮರಗಳಿರಾಸಿ | ಅಲ್ಲಿರುವಂಥಾ
ಮೋಹದ ಗಿಳಿಗಸಳಿರಾ |
ಮಾವನ ಮಗನಾ ಕಂಡರೆ ಇತ್ತ ಬರಹೇಳಿ |
ಯದುಕುಲ ಗೋಪಾಲನಾ || ಮಾಧವನಾ ||

ಬಿಡ್ಡಿಗೆ: ತಿರ್ತ್ ದಿನ್ನತ್ಯೆ | ತಾಥೇಂ ತಯ್ಯುಥಾ
ಅತ್ತಿಯ ಮರಗಸಳಿರಾ | ಅಲ್ಲಿರುವಂಥಾ
ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಿರಾ |
ಅತ್ತಿಯ ಮಗನ ಕಂಡರೆ | ಇತ್ತಿತ್ತ ಬರಹೇಳಿ
ಮಂದರೋದ್ಧಾರಕನಾ | ಮಾಧವನಾ ||

(ಬಾಡದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗೆಡೆಯವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಟರಾಗಿದ್ದ ಬಾಡದ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗೆಡೆಯವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರರು. ಸ್ವತಃ ನಟರೂ, ನುರಿತ ಭಾಗವತರೂ ಅಗಿರುವರು.)

ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯ :-

ಕಣ್ಣ ನೀರಾ ಕರೆಕರೆದೂ | ಕೊರಳ ಮುತ್ತು
ಸುಣ್ಣದಾ ಹರಳಾಯಿತು |
ಇನಿಯನಾ ಕಂಡರೆ | ಇತ್ತಿತ್ತ ಬರಹೇಳಿ
ಯದುಕುಲ ಗೋಪಾಲನಾ | ಮಾಧವನಾ ||

ಬಿಡ್ಡಿಗೆ : ದಿತ್ತೆ ಕಡದಿತ್ತಾ ತಯ್ಯೆ ತಯ್ಯುಥಾ
ಕರೆದುತಾರೇ ನೀರೇ | ಪ್ರಿಯಸಖನಾ...

ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರದ ಬಿಡ್ಡಿಗಳೆಲ್ಲೂ ಹೋಲಿಕೆಯಿದ್ದರೂ ಭಿನ್ನತೆಯೂ ಇರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ‘ಸಭಾಲಕ್ಷಣ’ದ ಈಶ್ವರ, ಅರ್ಧನಾರಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣ ಗೊಲ್ಲಭಾಮೆಯರ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬಹುತರವಾಗಿ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಆಟಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವು ಭಾಗವತರೊಡನೆ ತನ್ನ ವಿರಹದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗದ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

'ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ'ದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಜಲಕ್ರೀಡೆ, 'ಅಂಗಾರವರ್ಮ'ನ ಜಲಕ್ರೀಡೆ, 'ಪದ್ಮಾವತಿ ಸ್ವಯಂವರ'ದ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯ ನೃತ್ಯ, ರಾಣಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿ ಸಖಿಯರೊಡಗೊಂಡು ಕುಣಿವುದಿರಬಹುದು; ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಕುಣಿತವಿರಬಹುದು, ದೇವೇಂದ್ರನ ಪೈಕಿಯವರ 'ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಕುಣಿತವಿರಬಹುದು; ಅಂಬೆ-ಅಂಬಿಕೆ-ಅಂಬಾಲಿಕೆಯರ ಜಲಕ್ರೀಡೆ ಆಗ ಸಾಲ್ವ ಪ್ರಯಾಣ, ಇಲ್ಲವೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿದು ಕುಣಿದು ನೇವಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಮತ್ತು ಮಗ್ಗಲಿನಿಂದ ಬಂದು ಕುಣಿದು ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದಿರುವುದು. ಸಡ್ಡುಹೊಡೆದು ನಿಂತು, ಮತ್ತೆ ಕುಣಿದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಳಿಗಳಿಬ್ಬರೂ (ಹಲವರು ಸಹ) ಇದಿರುಬದುರಾಗಿ ಸುತ್ತಿ - ತಿರುಗಿ ಕುಣಿದು, ಎದುರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾದ, ಅಬ್ಬರದ ಬಿಡ್ಡಿಗಳು ರಭಸದ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕೋರೆ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ತೆರೆ ಮಡಚಿ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನಾಯಕನಿಗೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹರಿವಾಣ ಹಿಡಿದು, ಆರತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ನೃತ್ಯವು- ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಕುಣಿವುದರಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ಆರತಿ ಮಾಡುವ ನೃತ್ಯ- "ಎತ್ತಿದರಾರತಿಯಾ ಮುತ್ತಿನ ಹರಿವಾಣದೊಳು. ಇಟ್ಟು ಅಕ್ಷತೆಯಾ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲಗೆ (ಯುವರಾಜಗೆ)..."

'ಲಾಲಿಯ ಕುಣಿತ'ದಲ್ಲಿ ಲಹರಿಯಿಂದ ಮೈ-ಕೈಗಳನ್ನು, ತೋಳುಗಳನ್ನು ತೋಗಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕ್ರಮ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿಂದಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಬರುವ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ನಟರ ಲಾಲಿ ಕುಣಿತ, ಲವ-ಕುಶ ಲಾಲಿ, ಮಾಗಧ ಲಾಲಿ ವಿಧಾನ ಬೇರೆ (ರಾಜ ಕ್ರಮ) ಸೊಬಗನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಬರುವ ಶೃಂಗಾರ ಲಾಲಿ ಒಂದು ಬಗೆ. ತನ್ನ ವೀರ ಪೌರುಷವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ- ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ, ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ನಾಯಕ, ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರತಿನಾಯಕನ ವೀರಲಾಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದು, ಬೇಟೆ ನೃತ್ಯ, ಮೃಗಬೇಟೆ/ನೃತ್ಯ, ಕಿರಾತ ಲಾಲಿ... ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲಾಲಿ ಕುಣಿತಗಳು.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಅದ್ಭುತ ಪೌರುಷ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸರ ಲಾಲಿಕ್ರಮ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲಿನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನಡುವೆಯೇ ಹಾದುಬರುವ ಲಾಲಿ ಕುಣಿತ ಇನ್ನೊಂದು ತರಹ ಲಾಲಿ. ರಾಕ್ಷಸರ ಪ್ರವೇಶ- ಅಲ್ಲದೆ,

ವೀರಭದ್ರನಂತಹ ರೌದ್ರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲೂ ಈ ತರಹ ಲಾಲಿ ಕುಣಿತ ಪ್ರವೇಶ ನಡೆವುದುಂಟು. ವೀರನ ಹಿಂದುಬದಿಗೆ ಹಶಿ ಮಡ್ಲಿಂದ ನೇಯ್ದು ತಟ್ಟೆಯ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲೂ, ಎರಡು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ತೆಂಗಿನ ಮಡಲುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಸೂಡಿದೀಪ ಇಲ್ಲವೆ ಪಂಜುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಬರುವ ದೃಶ್ಯವು ಭೀಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೀಪಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ರಾಳವನ್ನೇರಚುತ್ತ ಬೆಂಕಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭಗಭಗನೆ ಉರಿವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕ್ರೂರ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರತೀಕಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಪಾತ್ರಗಳ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತರದ ಆವೇಶವನ್ನು, ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

“ಲಾಲಿ ಲೋಂ (ಹೋಂ) ಲಾಲಿ...” ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿಯೊಡನೆ ಈ ಕುಣಿತದ ಪಾತ್ರ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ಡಿಗೇ ಸಮೇತ ಕುಣಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಅರನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಏಳುವವರು, ದಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ಸರಿವವರು, ಅವರ ನಡುವೆ ಕೋಲಾಹಲ ಎರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ರಮ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದುಕೊಂಡು- ಋಷಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ದೇವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ನೃತ್ಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಹಿನ್ನಡೆಯಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬರುವುದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ‘ಸ್ವಾಗತ ನರ್ತನ’ ಎಂದೆನ್ನಬಹುದು.

ನರ್ತನ ವೈವಿಧ್ಯ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲ ನಟನು ಹಸ್ತಮುದ್ರೆಗಳೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಅಭಿನಯವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮರೆಯಾಗಿಹೋದಂತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಹಸ್ತಚಲನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹಸ್ತಾಭಿನಯಕ್ಕೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಟರೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರಗು ಕೆಲವು ಜನರಿಗೆ ಉಂಟು.

ಕಾರಂತರು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ನರ್ತನವು ತರಂಗಿತತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಾದರೂ, ಆ ತರಂಗಿತತೆಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಸ್ತಾಭಿನಯವು ಹಿಂದಣ ನಟರ ಕುಣಿತಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು. ಮೂಡ್ಯಣಿ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಈ ಹಸ್ತಾಭಿನಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದರು.

‘ಯಕ್ಷಗಾನದ ರಂಭೆ’ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಮುರೂರು ಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ತರುಣರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನು.

ಕಥಕ್ಕಳಿ ನಟರು ಮೂಕಾಭಿನಯ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹಸ್ತಾಭಿನಯದಲ್ಲೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿ ಅದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ

ರೀತಿಯಿಂದ ಅಭಿನಯಿಸುವರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಭರತನ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, 'ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದು' ಎಂದು ಇದ್ದರೂ, ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಆತನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಪಾಲಿಸದೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪಾತ್ರಗಳು ತೆರೆಹಿಡಿದಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಣಿವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಚೌಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಗೆ ಮೊಕಹಾಕಿ ಕುಣಿದು, ನೇಪಥ್ಯದ ಕಡೆ ಮೋರೆ ತಿರುವಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿರುವ ಇಂದ್ರದ್ವಜ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಇಂದ್ರದ್ವಜವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳದ ಆಟದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಆಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಇಂದ್ರದ್ವಜದ ಬದಲು ಈ ವಿರ್ಪಾಟು. ರಂಗದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಿರೀಟಕ್ಕೆ ಆರತಿ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಸಭೆಗೆ ತಂದು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಆಟಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಬರಬೇಕೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಒಡ್ಡೋಲಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಕೌರವರ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ— ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇತರ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಒಡ್ಡೋಲಗದಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪದಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಹಾಗೂ ದೇಸಿ ರಾಗಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿದ ಸಂಗೀತದ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಎಂಬ ಉದ್ಗಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾದ ಭಾಗವತರ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ತಿಟ್ಟಿನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಂದೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಬಡಗಿನ ಭಾಗವತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹಿಂದಣ ಭಾಗವತರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ದಿ. ಕಾಳಿಂಗ ನಾವುಡರು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದುದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಲಾರದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು— ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ವಿಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದು, ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವದೆಂದು ತಮ್ಮ

ಈ ಗೋಷ್ಠಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಂಜಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟು ವಿಲಂಬಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕ್ರೋಧ ಭಾವನೆ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುವಾಗ, ವೀರರ ಆಟೋಪ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದ್ರುತವೇಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಪದಗಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಸಾವಕಾಶವಾದರೆ 'ಧರನಾ' ಕಡೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ತಾಳಿ. ಕೋರೆತಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ.

ಶೃಂಗಾರದಲ್ಲಿ ದ್ರುತ ಕಡೆಗೆ ವಿಲಂಬಿತ ಆಗುತ್ತಾ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದು—

ಎಲವೋ ಕಂಸಾಂತಕನೆ
ಆ ಬಳಿ ದುರಿಯೋದನ ನೋಡನೆ !
ಎಲಾ ಕೂಳುಗುಳಯತ್ನವನುಳಿದು
ಸಂಧಿಯ ಮುರಿದು! ...

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಟುಗಳು ಭಾಗವತರ ಪದದೊಂದಿಗೇ ತಾವೂ ಪದ ಹೇಳುವ ಆಭ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದಲೋ, ಪದಗಳ ಆಲಾಪನೆಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಳ ಜನರು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗವತರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಭಾಗವತರೂ ಸಹ ನಟರಾಗಿ ರಂಗದಲ್ಲಿ ರಂಜನೆಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ನೋಡಿದ ನಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆ, ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಪರಮಯ್ಯ ಹಾಸ್ಯಗಾರರು, ಬಾಡದ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರು; ಸ್ವತಃ ಉತ್ತಮ ನಟರೂ- ಭಾಗವತರೂ ಆಗಿದ್ದ ಕೈ. ಕಾಗಾಲ ಈಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು, ಮೂರೂರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಬಾಡದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಮಿರ್ಜಾನ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣ ನಾಯ್ಕರು, ಬಾಡದ ಶ್ರೀ ಸಣ್ಣ ಭಟ್ಟರೂ (ಸೀತಾರಾಮ ಭಟ್ಟರು) ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸವ್ಯಸಾಚಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ನಾನು ಊರಕೇರಿ ಕೈ. ಸುಬ್ರಾಯ ಭಾಗವತರ ವೇಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗುವವರೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ನಟರಾಗಿ, ಅನಂತರ ಭಾಗವತರೂ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಗುರುಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವರು.

ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾಗಿರುವ ಹೊಸ್ತೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಟ್ಟರು ಅನೇಕ ಬಾಲಕರ ಮೇಳಗಳನ್ನೂ, ಕುರುಡ ಬಾಲಕರ ಮೇಳಗಳನ್ನೂ ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು. ಅವರು ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವಂಥವರು. ಆದರೆ, ಅವರು ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲ.

ಬಾಳೆ ಹದ್ದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣವ್ವ ಹೆಗಡೆ ಭಾಗವತರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ಪ್ರೌಢಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯ ಭಾಗವತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಪದವನ್ನೂ ಹಲವು ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುವ ವಿಲಂಬಿತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲೂ ಹಾಡುವ ಇವರು ಭಾಗವತರಾಗಿರುವಾಗ ತಾಳವದ್ದಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಹೇಳುವುದು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಬಹಳ ಅಕರ್ಷಕವಾದ ಬಟ್ಟಲು ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ದಕ್ಷಿಣ ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನ ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಟ್ಟಲು ಕಿರೀಟವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಕ್ಷಸರ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಲು ಕಿರೀಟ ನೋಡಿದ ನೆನಪು ಉಂಟು. ರಾಕ್ಷಸರ ಕಿರೀಟ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದವಾಗಿತ್ತು.

ರಾಕ್ಷಸರ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಾರಂತರು ವರ್ಣಿಸಿದ ರೀತಿಯ ಬಣ್ಣದ ವೇಷಗಳು ಪ್ರಚುರವಾಗಿದ್ದವು. ರಾಕ್ಷಸರ ಭುಜಪಟ್ಟಿಗೆ(ಭುಜಕೀರ್ತಿ)ಗಳು ಇತರ ಪುರುಷ ವೇಷಗಳ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವು; ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಜುಮ್ಮಿನ ಮುಳ್ಳುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ವೀರಗಾಸೆಗಳು ಕನ್ನಡಿ ಜೋಡಿಸಿದವಾಗಿದ್ದರೂ ಇತರರ ವೀರಗಾಸೆಗಳಿಗಿಂತ ದಪ್ಪ ಹೂವಿನ ಆಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಒರಟಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದು ಕೈಮಣಿಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ, ಎದೆಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಹಾಗೂ ರಾವಣನಂಥವರ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲು ಬಟ್ಟೆಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ಮೋರೆಗಳಿಗೆ ಕೋರೆಹಲ್ಲು ಎಂದು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ರಟ್ಟುಕಾಗದ ಅಂಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತರದ ಬಣ್ಣ, ವೇಷಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲ.

ನಾಟಕಗಳ, ಸಿನಿಮಾಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಾಡುಜನರ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳ ವರ್ಣ ಭೂಮಿಕೆ ಬರೆವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಾಯಿತು. ರಾಕ್ಷಸರ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು ಕಲಸಿ ಅಂಟುಹಾಕಿ ಬಿಳಿ ಚುಟ್ಟಿಗಳು, ನೀಲಿ-ಕೆಂಪು-ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಸಂಮೇಳದ ಮೂಲಕ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಬಾರದಿರುವುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಸಹ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಣ್ಣದ ವೇಷಕ್ಕೆ ಬಾಡದ ಕೈ, ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು, ಕಂಸ, ರಾವಣ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು; ಮೂಡ್ಕಣಿ ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರಿಂದ ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ನಾಟಕೀಯ ದೈತ್ಯ ಪಾರ್ಷ್ವಗಳಿಗೆ ಕೈ, ಮುರೂರು ದೇವರು ಹೆಗಡೆಯವರು ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಶೂರ್ಪನಖಿ, ಲಂಕಿಣಿ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಧಾರೇಶ್ವರ ಶ್ರೀ

ಸುಬ್ಬನವರು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ ಮುಂತಾದ ಲಲಿತ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ವೇಷ-ಭೂಷಣ, ಕಿರೀಟಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಪೋಣಿಕೆಯಿರುವ ತೆಳ್ಳನ್ನ ಭುಜಕೀರ್ತಿ, ವೀರಗಾಸೆ, ಎದೆಗಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಮುತ್ತಿನ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ ಹತ್ತಿದ ಕಾಲವೂ ಇತ್ತು. ಈಗಲೂ ಲವ-ಕುಶ ಮುಂತಾದ ಚಿಕ್ಕವರ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ವೇಷ-ಭೂಷಣ ತೊಡಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರಬಹುದು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲೂ-ಭಾರದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಭಾರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಇವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬಳಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚನೆಯುಂಟು.

ಸ್ತ್ರೀ ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೊಡಿಗೆ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಗುರವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಬಾಸಿಗದಂಥ ತಲೆ ಶಿರೋಭೂಷಣ ತೊಡಿಸಿರುವುದುಂಟು.

ಹನುಮಂತನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಜಾಂಬವಂತ ಹಾಗೂ ಹನುಮಂತರ ವೇಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ತರದ ಕಿರೀಟ ಜೋಡಣೆಯೂ, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಹಾಗೂ ಕೂದಲಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಗೋಣಿಚೀಲಕ್ಕೆ ಬೆಂಡೆ ನಾರು ಸೇರಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿದ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪಿದೆ. ಆದರೆ, ಈಗ ಹನುಮಂತನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುಮಟಾದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ನಾಯ್ಕರ ಹಾಗೆ ಬಣ್ಣದ ಹನುಮಾನ್ ಚಡ್ಡಿ ಧರಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಕೋರೆ ಮುಂಡಾಸಿನ (ಜೋಡಿ ಪೊಗಡೆ) ಕಿರಾತವೇಷ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾವಿನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತನ್ನ ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬೈಲುಸೀಮೆಯ ದೇಸಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ... ಇವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಈ ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನವು ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸದವಕಾಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀ ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟರು, ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎಸ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ, ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ ಮುಂತಾದವರು ಕೊಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಜಪಾನ್ ದೇಶಕ್ಕೂ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಈ ಶ್ರೀ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರ ಕಲಾ ತಂಡವು ಕೆಲವು ಐರೋಪ್ಯ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಪಿ. ವಿ. ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹಿಂದಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಟರ ಕುರಿತು ತಿಳಿದು ಬಂದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.

ಕರ್ಕಿ ಮೇಳದವರು ಕಳೆದ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಬಡೋದೆಯ ಅರಸನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ನೆನಪು ಅಷ್ಟೇ ಉಳಿಯಬಾರದು.

ಶ್ರೀ. ಪಿ. ವಿ. ಹಾಸ್ಯಗಾರರಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ 'ಕರ್ಕಿ ದುರ್ಗಾಂಬಾ ಪ್ರಸಾದಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳ'ದವರು ತೀರಾ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಂತೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮನೆಯವರು ಮೇಳವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರದ ಕಂಗಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮೇಳವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ-ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡಮಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಗಳವರು ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

೧೫. ಸಮ್ಮೇಲನಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ

(ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ೧೦ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)

ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ, ಇದರಿಂದ ನಾನು ಹಮ್ಮಿನಿಂದ ಬೀಗುವುದಿಲ್ಲ. “ಹಮ್ಮಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಟ್ಟ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಥೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನು. ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ನಾನು ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ— ನಾನು ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದುದು. ಹಿಂದೆಯೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಕೆ. ಮಹಮೂದ್ ಅವರೊಡನೆ ಅರ್ಧ ತಾಸು ನಡೆದ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರಣವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣವನ್ನೂ ನಾನು ವಿವರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆನು. ಆಗಲೇ ನಾನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಈಗಲಾದರೂ ನಾನು ಒಪ್ಪಿದ್ದು, ನನ್ನ ಮಿತ್ರರ ಒತ್ತಾಯದ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾದೆ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆಯಲ್ಲೇ ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ— “ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ರುಜು.” ಕರ್ಕಿಯ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿದ್ದನು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಚುರುಮುರಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಸಾರಿದರೂ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ

ಚುರುಮುರಿ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಪುಕ್ಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಗಪಗಪನೆ ತಿಂದ ಗಿರಾಕಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಜಮಾ-ಖರ್ಚಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆವಾಗ “ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಮುಷ್ಟಿ ಚುರುಮುರಿ ತಿಂದ ಗಿರಾಕಿ” ಎಂದು ಬರೆದನು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅವನು ಯಾರದೋ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ‘ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ರುಜು’ ಎಂದು ಬರೆದೇ ರುಜು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ರುಜುತ್ವವನ್ನು ಕೀರ್ದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದನು.

ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಹಂಪನಾ ಅವರು ಆಗ ಕ.ಸಾ.ಪ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ನಾನು ಸಿದ್ಧಾಪುರದಲ್ಲಿಯೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಸಮ್ಮೇಲನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೂಪಮಂಡೂಕನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾನು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಇತರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದಲೂ ಅರಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೂ— ನನ್ನ ಹವ್ಯಾಸ ಮಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಲವು ಸಭೆ- ಸಮಾರಂಭಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದೆನು.

ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ‘ದಿ ಗ್ರೇಟ್ ಅಯ್ಯರ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಾದ ತರುಣರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವರ ಹಾಗೆ ಈಗ ಗ್ರೇಟ್ ಹೆಗಡೆಯಾಗಿ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಆದರೆ, ನನ್ನ ಅತಿಶಯ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಲಿಂಗೇಶ ಶರ್ಮಾ, ಡಾ. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ಬಿ. ಹೆಚ್. ಶ್ರೀಧರ, ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟ, ಕುಮಟಾದ ಶ್ರೀ ಎನ್. ಜಿ. ಶೆಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಇದೇ ವರ್ಷವೇ ಪೈಗಂಬರವಾಸಿಯಾದ ಮೊಹಮ್ಮದ ಮೀರಾನ ಸಾಬ್ ಬಸ್ತಿಕೆತ್ತಲ, ಹಾಗೂ ಜಡೆ ಊರಿನ ವಿರಕ್ತ ಮಠದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕುಮಾರಪ್ರಭು, ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ಕುರಿತು ದಾರುಣ ಶೋಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಇತರ ಆತ್ಮೀಯರಿಗೂ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ‘ನೀವು ಒಂದು ವರ್ಷ ನಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ಸಂತೋಷ’ ಎಂದಿದ್ದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾರನು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಿರಾನ್ ಸಾಹೇಬರು ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಣ್ಣನಂತೆ ಇದ್ದರು. ಮ. ಗ. ಶೆಟ್ಟರು, ನರಸಿಂಹ ಶೆಟ್ಟರೂ ಅವರಂತೆಯೇ ನನಗೆ ಅತಿಶಯ ಆತ್ಮೀಯರು. ನನ್ನ “ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಗಸರ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳು” ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಎಲ್. ಟಿ. ಶರ್ಮಾರವರೇ ಕಾರಣರು.

ಎನ್. ಕೆ. ಹೆಗಡೆ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹಳೇ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದ ನಾರಾಯಣ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕ ಮತ್ತು ಅಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ಅವನು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಶನಾದುದು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಲಾರದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೂ, ಇನ್ನಿತರ ಮೃತರ ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಓದಿನ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಈ ಪದವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾರಣವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಮಿತ್ರ ಡಾ. ಎಂ. ಜಿ. ಹೆಗಡೆಯವರು. ಅವರದಿಂದ ಬರೆದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು, ಅಭ್ಯಾಸದ ಅರೇಕೆಯನ್ನು ಮರೆವಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಸಭಾಸದರು ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಯಾಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಖಂಡಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳಿದ್ದಾಗ, ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ "ಸಿದ್ಧಿಯರ ಕಥೆಗಳು" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದೆನು. ಆಗ ಅವರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ- ಹಳಿಯಾಳ ಕಡೆ ಸಿದ್ಧಿಜನರು ತಮ್ಮ ರೈತರಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಅನುಭವವೂ ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ, ಆ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣದಿಂದಾಗಿ ಮೌಲಿಕವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಭಿಸುವುದು ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಬಂಕಿಮೋದಿನ ಶ್ರೀ ಸುಂದರ ನಾಡಕರ್ಣಿ ನನಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ತೀರ ಎಳೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದು ಬಹಳ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ನಾನು ಯಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ- ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣವು "ಹಸಿರು" ವಿಶೇಷಾಂಕದಲ್ಲಿ ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

ಅಣ್ಣಿಗೇರೆಯ ಪುಲಿಗೇರೆಯ (ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರದ) ಜೋಯಿಸ ಸಿಂಘನ ಮನೆಯು ಪಂಪನ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪಂಪನು ವೆಂಗಿಪಳುವಿನಲ್ಲಿ- ಈಗಿನ ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವನಾದರೂ, ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಾದ ಪುಲಿಗೇರೆಯಲ್ಲಿ. ಅವನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೇಸಿ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅವನ ಪುಲಿಗೇರೆಯ 'ತಿರುಳ್ಳನ್ನಡ' ಮತ್ತು ಬನವಾಸಿ ನಾಡಿನ 'ಹುರುಳ್ಳನ್ನಡ' ಎರಡೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ, ಪೂಜ್ಯ ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ- ಅವನು ಬನವಾಸಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಸಾರವತ್ತಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದಿರಬೇಕು. ಹೀಗಿರುವುದು ಸಂಭವನೀಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನು ಶ್ರೀ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ 'ಅವರು ಶಿರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದಿರಬೇಕು' ಎಂದರಿವು ಮೂಡಿ.

‘ಕಾರ್ನಾಡರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶಿರ್ಶಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಮ್ಮವರೇ ಅಗಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ನಾವು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದಂತೆ, ‘ಪಂಪನೂ ನಮ್ಮವನು’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

‘ಭಂದೋಂಬುಧಿ’ ಕರ್ತೃ ಒಂದನೆಯ ನಾಗವರ್ಮ, ‘ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾದಂಬರಿ’ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಾತೃ ನಾಗವರ್ಮ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಗ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೈವೆಯ ಚಂದ್ರರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕವಿಯೇ ಎನ್ನಬಹುದು. ‘ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ್ಯ’ದ ಅಂಡಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಹಾನಗಲ್ಲ ಕದಂಬ ಕಾಮದೇವನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಹೊಯ್ಸಳರ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಶ್ರಿತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿರುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾಂದೀಪನಿಯೆಂಬ ಆಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಮರಳಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಓಡಿಬಂದ ಪುರನಾರಿಯರು ಎಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿಬಂದರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವಾಗ ಕವಿಯು ಅವರ ಒಳ್ಳುಡೆಗಳು ಸಡಿಲಿಸಿದವು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದನು. ಒಳ್ಳುಡೆ— ಒಳ ಉಡುಪು. ಇದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹವ್ಯಕರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ಹೆಂಗಸರೂ ಉಡುವ ಒಳ ಉಡುಪು. ಈ ಒಂದು ಅಂಶವು ಈತನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಭಾವ್ಯ ಉಹ ಅಷ್ಟೇ.

ದೊಡ್ಡದಾದ ‘ಜೈನ ಭಾರತ’ವನ್ನು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸಾಳ್ಯ ಕವಿಯು ಮಹತ್ವದ ಕವಿ. ಈತ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಸೀಮೆಯ ನಗರ ನಗರದವನು. ಉತ್ತಮ ಕವಿ. “ವೈದ್ಯ ಸಾಂಗತ್ಯ”ವು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥ. ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೆನು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೧೮೪೫ರಲ್ಲಿ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಮಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸೂರಿ ಇವನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ‘ಹವ್ಯಕ ಹಿತೇಚ್ಚು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ‘ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಹಸನ’ವೆಂಬ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕವೆಂದು ಗಣಿಸಲಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ವಿಷಮ ವಿವಾಹದಿಂದ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಧವೆಯಾಗಿ, ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಅನುಭವಿಸುವ ಚಿತ್ರಣದೊಡನೆ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಧೂರ್ತರು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಶ್ರೀ ಸೂರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು— ‘ಅನಾರ್ಯ ವಿವರ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರ ಕುರಿತು ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿ. ಗ. ನಾಯ್ಕರು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು

ಪ್ರಗತಿಪರ ಸುಧಾರಕರೂ ಹೌದು. ಶ್ರೀ ಸೂರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದ ಶಿವರಾಮ ಧಾರೇಶ್ವರರ “ಕನ್ಯಾ ವಿಕ್ರಯ” ನಾಟಕವು ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಟವಾದ ಎರಡನೆಯ ವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು.

ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಅನಂತ ಶಿವರಾಮ ಮೂಡಭಟಕಳ ಇವರು, ‘ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಸಮರ್ಥರ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರೆಯೂ ಪದಗಳೂ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಎನ್. ಕೆ. ಹೆಗಡೆ ‘ಉ.ಕ. ಗ್ರಂಥಕಾರರು’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಲು— ಇವರ ಕಾಲವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನಿಖರವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿದ್ದಾದರೆ ೧೯೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನವರು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದರೆ, ಅನಂತ ಮೂಡ ಭಟಕಳ ಇವರೇ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ಸಾಹೇಬರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದವರು ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಕಾರರು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ದಿ. ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲವಾಡಿಯವರ, ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ದಿ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಗುಲವಾಡಿ ಇವರು ಬರೆದ “ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ” ಅಥವಾ ‘ಸದ್ಧರ್ಮ ವಿಜಯ’ ಎಂಬ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಯೇ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ‘ತರಂಗ’ದ ಹಿಂದಣ ಒಂದು ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಲ್ಲದೆ, ವೆಂಕಟರಾಯರ ಅಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದರೆಂದು ನನ್ನ ನೆನಪು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮತಿಗಾರ ಕೆ. ವಿ. ಶರ್ಮ ಬರೆದು, ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ‘ಸಂಸಾರವು ಸುಖವೋ ದುಃಖವೋ’ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೊದಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶರ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಗುಲವಾಡಿ ಮೊದಲಾದವರು ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಬಹುಶಃ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಎರಡನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಿ. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕಿಬ್ಬಳ್ಳಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಇದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ದಿ. ವೈಕುಂಠ ಜಿ. ಶ್ಯಾನಭಾಗ ಇವರ ‘ಕೆಲವು ಕತೆಗಳು’ ಕಥಾ ಸಂಕಲನವು, ಅವರು ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಾಮಾಂಕಿತ ಲೇಖಕರಾಗಿದ್ದ ಜೈನೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಇವರ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವರೆಂದು ಹೊಗಳಿಕೆ ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮುಂದೆ ಅವರು ಹೊಸ ಕಥೆಗಳನ್ನೇನೂ ಬರೆಯದೆ, ಆಗಿನ ನಮ್ಮಂಥ ತರುಣ ಲೇಖಕರಿಗೆ ತೀರಾ ನಿರಾಶೆಯನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದರು. ತಾನು ನೋಡಿದ್ದ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಕಥೆಯನ್ನು ನೇಯುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಮುಳ್ಳು-ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಮುದುಕಿಯು

ಚಿತ್ರಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಅತಿಶಯ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಮನೆತನದ ಯಜಮಾನನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗಿನ ಆತನ ಕುಟುಂಬದವರ ಶೋಕವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೆರವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯನಾಗಿದ್ದವನು ಸಹ ಹೇಗೆ ತನ್ನವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದರು.

ನವೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ 'ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಉಡುಗೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಅವರ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ 'ಖಲೀಲ ಗಿಬ್ರಾನನ' ಕಥಾವಸ್ತುಗಳ ಸಾಮ್ಯವು ಕಾಣಬಾರದಿದ್ದರೂ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಪರಿವೇಷ ಕ್ರಮ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಗಿಬ್ರಾನನ ನೆನಪು ನಮ್ಮಂತಹರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಲ ವಿಧವೆಯೊಬ್ಬಳ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣವು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವದಾಗಿದೆ.

ಅವರ ದೀರ್ಘವಾದ 'ದೋಣಿ' ಎಂಬ ಕಥೆಯು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿತ್ತು. ಕರ್ಕಿಯ ಕೈ. ಟಿ. (ತಿಮ್ಮಣ್ಣ) ಆರ್. ಭಾಗವತರಿಂದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮುಸ್ಲಿಂನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಮುಕ್ತಾಯ ತಂದಿದ್ದು, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಾಗುವಂತಿದೆ.

ಅವರ ಹನಿಗತೆಗಳು ವಿಡಂಬನೆಯ ಮೊನಚನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂದು ನೆನಪು ಇಷ್ಟೇ. ಟಿ. ಆರ್. ಭಾಗವತರದೇ ಒಂದು ಕಥಾಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ, 'ಬುರಕಿ' (ಲಘುಕತೆಗಳು), 'ಉ.ಕ. ಜೀವನ ಚಿತ್ರಗಳು', ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟರವು.

ಆ ನವೋದಯದ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಹಲವು ಕಥಾಲೇಖಕರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ, ಕೇರೀಮನೆ, ಮಹಾಬಲ ಮೂರ್ತಿ ಕೊಡ್ಲಕೆರೆ, ಟಿ. ಎಂ. ಸುಬ್ಬರಾಯ, ಎಂ. ಎಚ್. ನಾಯ್ಕ ಬಾಡ, ಆಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪಡೆದ ಆರ್.ವಿ. ಭಂಡಾರಿ ಮತ್ತು ರೋಹಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ರೋಹಿದಾಸ ನಾಯ್ಕ, ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಹೆಗಡೆ, ವಿ. ಪಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕಿಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಕೈ. ಪ. ಸು. ಭಟ್ಟ, ಎಂ.ವಿ. ಶರ್ಮಾ, ಚಿತ್ತಾಲ, ಜಯಂತ, ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ಬಿ. ಪಿ. ಶಿವಾನಂದರಾವ್... ಇನ್ನು ಹಲವು ಲೇಖಕರಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗುಂದಿ ಅವರ 'ಅವಾರಿ' ಮತ್ತು 'ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯರ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸು' ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯು ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಚ್. ನಾಯ್ಕ ಬಾಡ ಇವರಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗದ ಶ್ರೀ ಗಜಾನನ ಹೆಗಡೆಯವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಾನು, “ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ” ಎಂಬ ತಲೆಬರಹದ ಮೇಲೆ ಕತೆ ಬರೆದೆನು. ಅದು ‘ಭವ್ಯರ ಬಂದ’ ಎಂಬ ಅಪರಾಧಿ ಜನಾಂಗದವನೆಂದು ಎಣಿಕೆಗೊಂಡ ಒಬ್ಬನ ಕತೆಯು. ನಾವು ಕಲಿತ ಪಠ್ಯಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದುದರ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಕಥೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾಯ್ದೆಗಳಿಗಾಗಿ, ‘ಸಂಕಲನದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥೆ ಇದು’ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದರು. ಲಿಂ. ಕಟ್ಟೇಮನಿ ಮತ್ತು ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದ ಕಥಾಸಂಕಲನ ‘ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ’ ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಅನಂತರ ಬರೆದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಜನಸೇವಕ’ ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವಷ್ಟು ಕಥೆಗಳಿವೆ.

ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ “ತೋಂಡು ಹಸು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿತು” ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದನು. ಅದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಡುವ ‘ಆದರ್ಶ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ’ ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಕಾವು ಇಳಿವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲೇ ಜೀವನದೊಡನೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನಗಿಂತ ೨೦ ವರ್ಷ ಹಿರಿಯನೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹಾದಿಗೆ ಬಂದ ಕಥಾವಸ್ತು ಇದರದ್ದು.

ಇನ್ನೂ ಹಲವರ ಹೆಸರು ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಖಂಡಿತ. ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದ ನವ್ಯಕಥೆಗಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುವ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರು ಬಂಕಿಮಾಡ್ಡಿನ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬರೆದ ‘ಆಬೋಲೀನ’ ಕಥಾಸಂಕಲನ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಓದಿದ್ದು. ಮುಂಬಯಿ ಜೀವನದ ಅವರ ಅನುಭವದ ಆಳದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಕಥೆಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ; ನನಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ‘ಆಬೋಲೀನ’ ಅಂದರೆ- - ಕನಕಾಂಬರ, ಅಬ್ಬಲಿ ಹೂವು. ಸುಂದರ ವರ್ಣವುಳ್ಳ ಈ ಸುಗಂಧರಹಿತ ಹೂವಿನ ಹೆಸರು ‘ಆಬೋಲೀನ’. ಇವಳು ತಾನು ಶರೀರ ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ‘ಮನ್ವೇಲ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದೆನೆಂದು ನಂಬಿ, ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮುಗ್ಧ ಹುಡುಗಿಯ ಕಥೆ ಇದು. ‘ಕನಕಾಂಬರ’ ಫಿಲ್ಮ್ ಆಗಿಯೂ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ, ‘ಆಬೋಲೀನ್’ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೂವನ್ನು ಮೂಸಿ, ಗಂಡಸು ಕುಡಿದ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು, ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ರೀತಿಗಳಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವಂತಿದೆ.

ದಿ. ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವಾದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. “ಮಂಜುಗಡ್ಡೆ” ಕಥಾ ಸಂಕಲನದಿಂದ ನವ್ಯ ಕಥಾತಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಇವರು ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಾಲರಂತೆಯೇ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕರು. ಇವರಂತೆಯೇ ಮಹತ್ವದ ಕತೆಗಾರರು ಶಿಶಿಯ ಅಶೋಕ

ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಕುಮಟಾದ ವಿವೇಕ ಶ್ಯಾನಭಾಗರು, ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ಟ ಬಕ್ಕಳ ಮುಂತಾದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಗಣ್ಯ ಕಥೆಗಾರರ ಕುರಿತು ಕೊನೆಯ ದಶಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರರು ತಿಳಿಸಬಹುದು.

ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕವಿಗಳ ಸಾಧನೆಗಳು- ಅಂಬಿಕಾತನದತ್ತ, ಕುವೆಂಪು, ಪು.ತಿ.ನ. ಮುಂತಾದ ಮೇರುಕವಿಗಳ ಸಾಧನೆಗಳ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರದಿದ್ದರೂ, ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಇಂದಿಗೂ ಬರೆವ ಕವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ- ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ನೂರಾರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವು ಪ್ರಕಟಿತವಾದಂತಿಲ್ಲ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕರ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಗೇರಸೊಪ್ಪೆ ಸಾಂತಯ್ಯ ಇವರು ಮತ್ತು ಅಗ್ರಹಾರ ವಿಷ್ಣು ಸಭಾಹಿತರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರು. ಅನಂತರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖಕರು ಇರವಂತೆ ಸಾರಸ್ವತರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ('ಉ.ಕ.ಗ್ರಂಥಕಾರರು', ಕೆ. ಎನ್. ಕೆ. ಹೆಗಡೆ). ಸಾಂತಯ್ಯ ಇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಈ. ಪಿ. ರೈಸರು ತಮ್ಮ "History of Kannada Literature" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದರು.

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರಲ್ಲಿ ದಿ. ಸಣ್ಣಪ್ಪ (ಪ) ಗಾವಕಾರರು ನಾಲ್ಕು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹ ಕವಿಗಳು. 'ಮುಗಿಲು', 'ಗೀತಾಂಜಲಿ'- ಠಾಗೋರರ 'ಗೀತಾಂಜಲಿ'ಯ ಪದ್ಯಾನುವಾದ ಮತ್ತು ಎರಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಗಣ್ಯರ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಇತರ ದೇಶಾಭಿಮಾನದ ಕವನ ಬರೆದಿದ್ದರು; ನಾನು ಓದಿದ್ದೆನು. ಮುಂದೆ ಎರಡು ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾದವು. ಇವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಭಾವಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದಲೇ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕವನಗಳು ಮನಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ದಿ. ಶ್ರೀ. ವಿರೋಚ ವೆಂಕಣ್ಣ ತೊರ್ಕೆ ಇವರ 'ಕವಿತಾ, ಕಲಾಪ, ಸುಮಾಂಜಲಿ' ಮುಂತಾದ ರಸವತ್ತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಿವೆ. 'ನೀರಮುಳಕ' ಎಂಬ ಕವನವನ್ನು ಇವರು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಒಂದು ಸೊಗಸಾದ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಕುರಿತು ಸಂಸ್ಕರಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿವೆ.

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಕುರಿತೇ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಸಹ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಮೊದಲು ನವೋದಯ

ಕವಿಗಳಂತೆ ಜೀವನದ ಚೆಲುವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. 'ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದ ದಿನಕರ' ಎಂದು ದಿ. ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕರು ಇವರ ಕುರಿತು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದರು.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವ ಸುಧಾರಕರಾದ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡದು ಅವರ ಸಮಾಜಸೇವೆ. 'ಚುಟುಕುಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದ ಇವರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರುವ ಚುಟುಕುಗಳಿಂದ ಚುಟುಕು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಿನಕರರ ಕೈಹಿಡಿದವರಿಲ್ಲ; ಕೈಹಿಡಿಯದವರೂ ಇಲ್ಲ.

'ದಿನಕರನ ಚೌಷ್ಠದಿಗಳು' ಇವರಿಗೆ 'ನವಮನ್ವಂತರದ ಸರ್ವಜ್ಞ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು. ಇವರ ಮಕ್ಕಳ ಪದಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಅರಿಯದವರೇ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ರೈತ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿ, ಬೆಳೆಸಿ, ರೈತರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ 'ಗುಮಟೆ ಪದ'ಗಳ ಧಾಟಿಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.

'ಕೇಶವ ಕಾಮ್ರೀ
ಕೇಳೊ ಸಂಗಿ.'

'ಆಗೇರ ಕೇಮು
ಮುತ್ತಿರ ಸೋಮು'

— ಇವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು. ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟ, ಸು. ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ, ಬ. ಹೆ. ಶ್ರೀಧರ, ಶಿಶಿಯ ಜಿ. ಕೆ. ಹೆಗಡೆ, ಬೆಂಕಿಯ ಬಲೆಯ ಫಾಯರ್ ಬ್ರಾಂಡ್ ಅವಧಾನಿ, ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ, ಸುಂದರ ನಾಡಕರ್ಣಿ, ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ, ಅಕಬಲ್ ಅಲಿ, ಶ್ರೀ ಟಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟ ಹಾಸಣಗಿ, ವಿ. ಎನ್. ಭಟ್ಟ, ಅಂಕೆ ಮೀರಿದ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಇವೆ.

ದಿ. ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಧರ, ಎಕ್ಕುಂಡಿ, ಅಕಬಲ್ ಅಲಿ, ಮೂಲತಃ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಾರವತ್ತಾದ ಭಾಗ ಕಳೆದು ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕವಿಗಳು.

ಪಾಂಡೇಶ್ವರರ 'ಹೂ ಗೊಂಚಲು', 'ಚಿಂಗಲವೆ' ಕವನ ಸಂಕಲನ, 'ಬಲಿವಾಮನ' ಗೀತ ರೂಪಕಗಳು ಅವರ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ದ್ಯೋತಕಗಳು. ಅವರು ಹುಟ್ಟುಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಕೃತಿರತ್ನಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಧರರ 'ಮೇಘನಾದ', 'ಅಮೃತಬಿಂದು' ನಾನು ಓದಿದ್ದು.

'ಅಲ್ಲಿತ್ತು ನಂದನ ನೋಟ
ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಿಸಿಲಿನಾಟ.'

ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಮೋಹಕತೆಗಾಗಿ ಮರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವರ ಶೈಲಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತನಿಬಿಡವಾಗಿ ಮೊದಲಿನ ಕವನಗಳ ಲಾಲಿತ್ಯ ಮರೆಯಾದಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಕಾರರು ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಎಸ್.ಟಿ. ಬಸ್ಸನ್ನು ರಾವಣನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಬರೆದ ಕವನ ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವ ಅವರ ಕಲ್ಪನೆ. ಶ್ರೀ ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟರ ಕವನಗಳ ಹಿರಿಮೆಯ ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ವಿಮರ್ಶಕರು ನಾನಾ ರೀತಿಗಳಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದುಂಟು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ 'ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದ ಭಾಷಣಗಳ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಭಟ್ಟರ ಕವನಗಳ ಮತ್ತು ಗದ್ಯ ಕಥನಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಅರಿವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ 'ವಿ.ಜಿ. ಭಟ್ಟ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ' ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಬಹುಮಾನ ಅವರಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೆನು.

ಡಾ. ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವಾಗ ಅವರ 'ಕರ್ಣಾಮೃತ'ದಂತಹ ನಾಟ್ಯರೂಪಕಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ್ದೆನು. ಅವುಗಳ ನೆನಪು ಮಸಕಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ರೂಪಕ ಮಾಣಿಕೆಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಹೆಣೆಯುವ ಗೌರೀಶರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿನ ಅನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯ ಪಾಕದ ಹದವನ್ನು ಕಾಣುವಾಗ ಅವರು— "ಗದ್ಯಾಶ್ರಮಪದ ಗುರುತಾವ್ರತೀತಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂತೇ..." ಗುರುತಾವ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಪದ್ಯಾಶ್ರಮ ಪದ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಓದಿಲ್ಲದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಸಂಕಲನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾನು ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಆ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಾಯ್ಕರ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನದ 'ಸಂಸ್ಕರಣ ಗ್ರಂಥ'ದಲ್ಲಿ (ಸಂಪಾದಕರು - ಡಾ. ಎಂ. ಜಿ. ಹೆಗಡೆ) ಹತ್ತು ಜನ ಸಮರ್ಥ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಂದೊಂದು ಸಂಪುಟದ ಪರಿಚಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದುದುಂಟು.

'ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಉದಯವೇ ನವವಾಗಿರುವಾಗ ನವಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು ಅಣಕಿಸುತ್ತ, ಅಕಬರ ಅಲಿಯವರ 'ಪ್ರೌಢ ಪ್ರೌಢಿಮೆ'ಯು (ಇದೂ ನವೋದಯವಾದಂತೆಯೇ) ಕಾವ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳ ನವ್ಯರೀತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ನಾದ

ಮತ್ತು ಅರ್ಥದ ಮೋಡಿ, ಶಬ್ದ ಲಯದ ಜೋಡಿಯ ರಸ ವಿಮರ್ಶೆಯ ತೋರಣನಾಂದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ 'ಗಂಧಕೇಶರ' ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಅಕಬರರ ಕವನ ಕುಸುಮದ ಅರಳುಗಂಧ.

ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅ. ಕ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ವರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆಂದೇ ನಾನು ಮೂರು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದೆನು.

ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ನಾಗಮೋಡಿಯಾಗಿ ಬಂತು— ಅಕಬರ ಸಾಹೇಬರ "ಹೆಡೆ ಬಿಡಿಸಿದ ಹಾವು" ಅವರ ಕೊರಳ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಂದ. ಈ ಹಾವು ಹೆಡೆ ಎತ್ತರಿಸಿ, ಒತ್ತರಿಸಿ ತಗ್ಗಿ-ಬಗ್ಗಿ ಸುಳಿದು, ಕವಿಯ ದನಿಯ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಓಲಾಡಿತು; ನಲಿದಾಡಿತು. ಈ ಹಾವು ಮೈಮನಗಳ ಕಾವು ಎಂಬುದು ಹೃದಯವನ್ನು ತಟ್ಟಿ, ಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿತು. ಈ ಕವನದ ಗಾರುಡಿಗತನ ಮೆರೆಯಿಸಿ ಸಾಹೇಬರು ಕೇಳುಗರ ಮಂಡೆಯನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸಿದರು.

ಇವರಂತೆಯೇ 'ಭರವಸೆಗಳು' ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭರವಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಡಾ. ಸಯ್ಯದ ರುಮಿರುಲ್ಲಾ ಶರೀಫ್ ಅವರು 'ಒಡತನ' ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಕವನದಲ್ಲಿ— ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದವರ ಶ್ರಮದ ಫಲ ಅನುಭವಿಸುವವರ ಕುರಿತು, 'ಎಲ್ಲೋ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಪ ಹುತ್ತದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ತನ್ನೆಂದು ಮೆರೆಯುವ ದರ್ಪ'ದಂಥ ಮಾರ್ಮಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಬಿಳಿ ಅಣಬೆಗಳು— ಇಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಎಂಬುದು ಮುಂದುವರಿದವರ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬರೆದುದು ಬಿ.ಎ. ಸವದಿ ಮುನ್ನುಡಿಸಿದಂತೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತೆ-ಸಾಂಕೇತಿಕತೆ ಈ ಕವಿಯ ಶೈಲಿಯ ಗುಣ. ಡಾ. ಆರ್. ಪಿ. ಹೆಗಡೆ ಬರೆದಂತೆ ಸುಂದರ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಸಣ್ಣದಲ್ಲ.

ಮಹತ್ವದ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರ ಕುಮಾರರ 'ಸಿಕಾಡ ಪ್ಯಾಂಜಿಯಾ' (೧೯೯೭) ಕುರಿತು ಡಾ. ಆರ್. ಪಿ. ಹೆಗಡೆ 'ಬೆಳ್ಳಿ' ಸಂಸ್ಕರಣ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. 'ಅಲೆಮಾರಿಯ ಕಥೆ' ನೀಳ್ಗವನ ಬರೆದ ಗ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಬೆತ್ತಗೇರಿ ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕ ಮಾತಿನ ಮಹಾದೇವ ಹೆಗಡೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಕರರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ ವಿಡಂಬಾರಿ ಒಬ್ಬ ಮಹತ್ವದ ಚುಟುಕು ಲೇಖಕರು.

ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಾಗಿರುವ ವೆಂಕಟರಮಣ ಗ. ಭಟ್ಟರು ನೂರಾರು ಚುಟುಕುಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರೂ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದಿಲ್ಲ. ಶಾಂತಾರಾಮ ಬಾಳೆಗುಳಿ, 'ಖಾನಾವಳಿ ಡಬ್ಬಿ'ಯ ಶ್ಯಾಮ ಹುದ್ದಾರರು, ಜಿ. ಪ್ರೇಮಾನಂದರು, ಡಾ. ಆರ್. ವಿ. ಭಂಡಾರಿ 'ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿ ಕಾಡೇಗೂಡೇ' ಕವನ ಸಂಕಲನ ಸಹ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು.

ಅಂಬಾರ ಕೋಡಲಿನ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ನಾಯ್ಕರು ಒಬ್ಬ ಯಶಸ್ವೀ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಥಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನವರು ದಲಿತಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮನಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ.

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದು, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿ ದೀನದಲಿತರ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಲೇಖನಿಯ ಕುಂಚದಿಂದ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗೆಗೊಳಗಾದ ಅಸಂಖ್ಯಮಾನವರ ಬಾಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ನಾಯ್ಕರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು “ನೋವು ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ” ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಸಹೃದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಓದಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ನಾಯ್ಕರ ಕವನಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಕಬ್ಬೆಕ್ಕು’ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕಬ್ಬೆಕ್ಕು. ಒಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತನೆ ಎಂದು ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು ಹೇಳಿದ ‘ಜಾರಕರ್ಮದ ಮಾರ್ಜಾಲ’. ಈ ಕಬ್ಬೆಕ್ಕು ಕಪ್ಪು ಬೆಕ್ಕು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ಕಾಮಿ ಬೆಕ್ಕು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸದಿದ್ದರೂ, ಈ ಕಬ್ಬೆಕ್ಕು ಬೆಲ್ಲದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೇ ಹುಡುಕಿ ತಡಕಾಡಿ ಸವಿವ ‘ಕಾಡು’ ಪ್ರಾಣಿ.

ಗೌರೀಶರು ಇವರಿಗೆ ‘ಚನ್ನವೀರ’ ಎಂಬ ಹೊಸ ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದು, ಇವರ ರೀತಿಯು ಕಣವಿಯವರ ರೀತಿಯ ನೆನಪನ್ನು ತರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇವರು ಅನುಕರಣ ಚನ್ನವೀರರಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಸರಿಯೇ.

‘ದೇಗುಲ’ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಕೊಂಕಣಿ ಕವನದ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ‘ಅಪೂರ್ಣ ಶ್ರಾವಣ’ ಕವಿಯೇ ತಿಳಿದ ತನ್ನ ಅಪೂರ್ಣತೆಯ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

‘ಶರಾವತಿಗೆ ಮಾಂಡೋವಿ ಪತ್ರ’ ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಮಾಂಡೋವಿ ನದಿ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಹರಿದದ್ದು; ಅದರ ಸೇತುವೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಎಂಬ ಮೊದಲ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬೇಕು ಇದನ್ನೋದುವಾಗ.

‘ಎಡನೊಡನೇ’ ಇಲ್ಲಿ ಎಡ - ಇದು ಎಡಗೈ ಸಂಕೇತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಬಡವರ ದುರವಸ್ಥೆಯ ಸಂಕೇತವೂ ಹೌದು. ಇಲ್ಲಿ ಬಲ - (ಶಕ್ತಿ, ರೊಕ್ಕ ಇದ್ದವರ ಬಲ) ಎಡ ಪುಕಳಿಗೆ, ಬಲ ಬಾಯಿಗೆ. “ಎಡಗೈಗೆ ಕುಂಡೆ ಹತ್ತಿರ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನು ಈ ಕವಿತೆ ಓದಿದಾಗ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೇ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಪಂಚ ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಶಕ್ತರಾದ ಹಲವರು ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದ “ಭಯಂಕರ ಖೂನಿ ಬಟ್ಟೆ” ಬರೆದ ವಿ. ಪಿ. ಪಡಿಯಾರ ಗೋಕರ್ಣ ಇವರು ಬರೆದು, ‘ಕರ್ನಾಟಕ ವಿನೋದ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಯಂತೆ ಕುತೂಹಲಪ್ರದವಾದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಓದಿ ಆನಂದಿಸಿದ್ದನು.

ಕರ್ಕಿಯ ನಾರಾಯಣ ವೆಂಕಟೇಶ ಕುರಡಿ ಮಾಸ್ತರರು ಹಲವಾರು ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ‘ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಾನ್’, ‘ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ’, ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ‘ಪದ್ಮಿನಿ’, ‘ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾಯಿ’, ‘ನಾನಾನಾಹೇಬ ಪೇಶವೆ’ ಮುಂತಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು.

ದಿ. ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕುಮಟಾ ಇವರು ಬಹಳ ಹಣದ ಅಡಚಣೆಯಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದು ‘ಬದುಕು ಜಟಕಾ ಬಂಡಿ’ ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದು ಮೈಸೂರಿನ ಕಾವ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಬಂಗಾಳಿ ಕುಟುಂಬದವರು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಬಂದು, ಹೇಳಿದ ಸತ್ಯಘಟನೆಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಪೂರ್ತಿ ಮುಗಿಸಲಾರದೇ ಹೋದರು.

ಕೈ. ಪ. ಸು. ಭಟ್ಟರು ‘ಕುರುಡು ಕಣ್ಣು’ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಕಾಗಾಲಿನ ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ನಾಯ್ಕರು ಕಥೆಗಾರರಾಗಿದ್ದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ‘ಬೆಳ್ಳಿಮೂಡದ ಮುಂಜಾವು’, ‘ಅವಾಂತರ’—ನಾನು ಓದಿದ್ದು. ಬರೇ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಿಂದ ನಾಟಕೀಯ ದೃಶ್ಯಗಳಂತೆ ಕಥೆ ಬೆಳೆದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಜಲು ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಕೇರಿಮನೆ, ಟಿ. ಎಂ. ಸುಬ್ಬರಾಯ್, ಬಿ. ಪಿ. ಶಿವಾನಂದರಾವ್, ಪಿ. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕಿಬ್ಬಳ್ಳಿ, ದಯಾನಂದ ತೋರ್ಕೆ (ಇವರ ‘ವಿಮುಕ್ತಿ’, ‘ಗೆಜ್ಜೆನಾದ’, ‘ಸೆಳೆತ’ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಪ್ರಕಟಿತ.), ಮಾಳ್ಕೋಡ ನಾರಾಯಣ, ಬಾಡದ ರಾಮ ಪಟಗಾರರು (ಐದು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಧಾರವಾಹಿಯಾಗಿ ‘ಮುಂಗಾರು’ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಒಂದೂ ಗ್ರಂಥ ರೂಪ ಪಡೆದಿಲ್ಲ.).

‘ಬೆಳ್ಳಿಯ್ಯನ ಗುಡ್ಡ’ ಬಿ.ಪಿ.ಶಿ. ಇವರ ಕಾದಂಬರಿ ನೋಡಲು ದೊರಕಿತ್ತು. ಹಲವು ಕಥಾ ಸಂಕಲನ, ಹಲವು ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶಿವಾನಂದರಾವ್ ಅವರ ‘ಬೆಳ್ಳಿಯ್ಯನ ಗುಡ್ಡ’ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದದ್ದು. ಕಳ್ಳನಾಟು ಕಡಿದ ಕದೀಮರ ಕಥೆಯೂ ಹೌದು. ಇಲ್ಲಿ ಲಂಚದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮೋಜು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಣದೊಡನೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸರಸವೂ ಸೇರಿ ಆಕರ್ಷಣೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರ ಚೆಲ್ಲಾಟದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಬಿಚ್ಚಿದ ಗೂಢವಾಗಿರುವಂತೆ ತುಂಬಾ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ.

'ಅನಾಮಿಕ' ಡಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ಟರ ಕಾದಂಬರಿ. ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯ ಜೀವನದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕಥೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಕ್ಯಾಸೆಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿದ ಅಂತರಂಗದ ಕದ ತೆರೆದ, ಹೊಸ ತೆರೆದ ಕಥಾನಕ 'ಅನಾಮಿಕ'. ಮುಂದೆ ಅದೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅನುಭವ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಅವಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮದುರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಂಗವಾಸದ ಎರಡು ದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸದ ಹಲವು ವರ್ಷ ವೈಷಮ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಕ್ಯಾಸೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಲೇಖಕರ ಆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಕಥೆ ಮುಗಿದಿದೆ.

ಹೆಸರಿಡ್ಡರೂ ಹೇಳದ 'ಅಂತರಂಗದ ಜಗತ್ತು ಬಹಿರಂಗವಾದ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿದೆ.

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನದ ಆರು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಹೆಗಡೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದು— 'ಬೆಳ್ಳಿ' ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಿ. ಎಸ್. ಅವಧಾನಿಯವರ ಕ್ಯಾಸಾರ್ ಹುಣಶಿಕಟ್ಟೆಯವರ 'ಅಮಲ', ಮಹಾಬಲಮೂರ್ತಿ ಕೊಡ್ಲಕೆರೆ ಇವರ 'ಚಂದ್ರಾಸ್ತಮಾನ', ಜಿ. ಎಸ್. ಹೆಗಡೆಯವರ 'ತಿರುವು', ಬಿ.ಜಿ. ಶಿವಾನಂದರಾಯರ 'ರಜನಿ'.

ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಮೇಧಾವಿಗಳು ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರು. ಅವರ 'ಮೂರು ದಾರಿಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಓದುವ ಅವಕಾಶ ಶ್ರೀ ಆರ್. ಪಿ. ಹೆಗಡೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. 'ಮೂರು ದಾರಿಗಳು' ನಿರ್ಮಲೆ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನದ ಮೂರು ಮಜಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅವಳ ಜಾರುವಿಕೆ ತಿಳಿದು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದ ವಾಸುದೇವ - ಆಮೇಲೆ ಆತ ಹಿಂಜರಿದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮಾಸ್ತರನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಡುವದು ನಿಶ್ಚಯವಾದದ್ದು. ನಿರ್ಮಲೆಗೆ ರಂಗಪ್ಪನ ದೇಹ ಸುಖದ ವಾಸನೆ ಹೋಗದಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವೂ ಮೂರನೇ ದಾರಿಯು ಅವಳಿಗೆ ತೆರೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅವಳು ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿದ್ದು. ಈ ಕತೆಯ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಇವು ರೇಖಾ ಮಾತ್ರಗಳು ನಿರ್ಮಲೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನ 'ಸ್ಟ್ರೀಮ್ ಆಫ್ ಕಾನ್ಯೂಸ್‌ನೆಸ್'— 'ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರವಾಹ ತಂತ್ರ' ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಾನಸಿಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಬಣ್ಣನೆ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದಿತ್ತು. 'ಪ್ರೀತಿ' ಎಂಬ ತಲೆಬರೆಹದ ವಾಸುದೇವನ ಕನಸಿನ ಬಣ್ಣನೆ ಎಲ್ಲವೂ ನವೀನವಾದ ಕಾದಂಬರೀ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಇವರ 'ಪುರುಷೋತ್ತಮ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಓದುವಷ್ಟು ಸಮಯ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ತನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಬರೆದಂತೆ ಬರೆದ ಕೃತಿ' ಎಂದು ಲೇಖಕರೇ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. 'ಪುರುಷೋತ್ತಮ' ಕಾದಂಬರಿ ಬಂಕಿಮೋಷಿ- ಹನುಮಂತ- ಮುಂಬಾಯಿ ನಡುವಿನ ಜೀವನದ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಿನೊಡನೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅನುಭವದ ವಿಸ್ತಾರ 'ಮೂರು ದಾರಿಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಗಿಂತ ಅತಿಶಯವಾದದ್ದು. ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ನಿಜವಾದ ಅಪ್ಪನ ತಿಳಿವ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಗೂಢತೆಯು ಆವರಿಸಿ ಕಥೆ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿದೆ; ಸಂಗತಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಿರುವುದು ಬದುಕಲು ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರದು. ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲೂ, ಕಥಾನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲೂ ಕಾರಂತರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಂತೆ ಶುದ್ಧಭಾಷೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ರೀತಿ ಹಲವು ಲೇಖಕರಲ್ಲಿದೆ.

ದಿ. ಸುಂದರ ನಾಡಕರ್ಣಿಯವರು ಬರೆದು, ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಹಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದಿದ್ದು- 'ವೇಷ' ಒಂದೇ. ಇದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಾಟಕೀಯ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಶಿಖರವೇರಿಸಿದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯಿತು. ದುರ್ಯೋಧನ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಬಿದ್ದಾಗಲೇ ನಾಟಕ ಸತ್ತ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ವಿಭಾಗಗಳು

ಇಲ್ಲಿ ರೇಖಾವೃತ್ತಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೂ, ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ನಾಟಕ ಅಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬರೆದುದು ಕಡಿಮೆ. ಐನಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಒಂದು ನಾಟಕವೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

'ನಾಟಕ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ವಾಹಕ' ಎಂದು ಸೂರಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಮತ್ತು ಧಾರೇಶ್ವರ ಇವರು ಹಿಂದೆಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಹಸನ ರಚನೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಕಾಯ್ದಿಣಿಯವರ 'ದೇವಿಕೊಟ್ಟ ಬೆಳಕು' ('ಕರ್ಣಾಮೃತ' ಸಂಕಲನ)- ಹಸಲಾರರ ದೇವಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಊರ ಜನರ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಪೊಲೀಸರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಉಳಿಸಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದ ಸತ್ಯಕಥೆಯ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ (ಕಿರಣ ಭಟ್ಟರ ವಿಮರ್ಶೆ).

ಶ್ರೀ ಜಿ.ಪಿ. ನಾಯ್ಕ ಮುಂತಾದವರು ನಾಟಕ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ವಿವರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ (ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದ ಐದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಹಸನಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.).

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರ 'ನಾ ಕಂಡ ಪಡುವಣ' ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾರಂತರ 'ನಾನೂ ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ' ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿವೆ.

ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಚ್. ನಾಯ್ಕ, ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಡಾ. ಎಂ. ಜಿ. ಹೆಗಡೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಚುಟುಕ, ಪ್ರಹಸನ ಉಳಿದು ಬರೇ ಹಾಸ್ಯ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಿದವರು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ವಿ. ವ. ಜೋಶಿ, ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಹೆಗಡೆ, ಮುಂತಾದವರು ನನ್ನಂತೆ ಬರೆದ ಹಲವರ ಲೇಖನಗಳು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಜಾಗೃತಿ ಮಾಡಿದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯಲಾಗಿದೆ. ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಚರಿಸಿದ ಕುಮಟಾದ ಕಾನಡಾ ವೃತ್ತವು ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರರಲ್ಲಿ ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆಯವರು ತಮ್ಮ ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂಜನ ವಾನಳ್ಳಿ ಅವರು ಸುದ್ದಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡಿದರು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಾಶನ ವಿಷಯ

ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟ, ತೊರ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರರು, ಮ. ಗ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಜಿ. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಆದ್ಯರು. ಅಮೇಲೆ ನಾನು ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕ, ಸೌ. ಶಾಂತಿ ನಾಯಕ, ವಿ. ಗ. ನಾಯ್ಕ, ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು, ಜಾನಪದ ವಿಷಯ ತಕ್ಕೊಂಡು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪಡೆದವರು ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟ, ಜಿ. ಎಲ್. ಹೆಗಡೆ ಮುಂತಾದವರು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಕೊಡುಗೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರ ಸಂಗ್ರಹದ 'ಜೇರಿಗೊಡ, ಪಡುಕೋಗಿಲೆ ತ್ರಿಪದಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳು', ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ 'ಹಾಡುಂಟೇ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ', 'ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲೆ', 'ಹಾಲಿನ ತೆನೆ', 'ಮಾತಿನರಗಿಣಿಯೇ ನುಡಿದಾವೋ' ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು ಇವೆ.

ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಮಹಾಭಾರತ' ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳ ಸಾಧನೆಗಳು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಬಹಳವಿದೆ.

ನನ್ನ ಹದಿಮೂರು ಜನಪದ ಕಥಾಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾದ ೪೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಕಥೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು ಪ್ರಕಟಿಸುವಂತಿದೆ. ಈತನಕ ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಿಂದಲೂ ಇಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಥೆಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಲಿಂ. ಕಟ್ಟೇಮನಿ ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲ ರಷ್ಯನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಏಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ರಷ್ಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಎರಡು ಕಥೆಗಳು ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಥಾ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಚಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಸ್. ಟಿ. ಭಟ್ಟರು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ ಹನ್ನೆರಡು ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇದೂ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯೇ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಕ.ಸಾ.ಪ. ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೊಂಕಣ-ತುಳು ಗೀತೆ ಕಥೆಗಳೂ ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಮೂರು ಬಂದಿವೆ. ದಿಲ್ಲಿಯ south Asia Publication ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ದಿಲ್ಲಿಯ Biography International III + IV ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಫೋಟೋ ಸಮೇತ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು "Twentieth century Distinguished who's who" ಹದಿನಾರು ಸಂಪುಟಗಳ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಫೋಟೋ ಸಹಿತ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿದೆ. ಅಂಕೋಲಾದಲ್ಲಿ ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಕ.ವಿ. ವಿ.ಅ.ಕ. ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದೆನು. ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕರಿಗೆ 'ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಶಾಂತಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟಿನ 'ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಬಂತು.

ಅದ್ಭುತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನವು ೨೦೦೦ ಶತಕ ಬಾರಿಸಿ, ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಲಿರುವ ಈ ಪರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನವು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ.

ನವೋದಯ, ನವ್ಯ ಹಳೆಯದಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕರ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ

ಹಲವು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅಥವಾ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಧ್ವನಿಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಜಾತಿ - ಕಟ್ಟಪಾಡು - ಪಾಳೆಯಗಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯವರು, ನಾನಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ತೋಳ-ಕುರಿ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ದೇವರೂ ಸಹ ಶೋಷಣೆಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಬಹುದು. ನಾನಾತರದ ಕಂದಾಚಾರ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಶೋಷಿತರು ಬಂಡಾಯ ಮಾಡುವ ತರದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೆಲವು ಬಂದಿವೆ; ಇನ್ನೂ ಬರಬಹುದು.

ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜಾತಿಗಳ ಸಮಾಜ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣು ಪರತಂತ್ರಳು. ರಾಜ್ಯ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಾದರೂ 'Man is more Equal' ಎಂಬಂತೆ ಪುರುಷವೃಧಾನ ಸಮಾಜವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದಿರುವುದು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಇಂಥ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳೇ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ನೋಟಗಾರರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹಣ ತೆತ್ತು ನೋಟ ನೋಡಿಸುವ, ದೆವ್ವಕಾಂಬ, ದೆವ್ವ ಓಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೋಟ ನೋಡಿಸುವುದರಿಂದ ಭೀತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದು ಖಂಡಿತವಾದರೂ ನೋಟ ನೋಡಿಸುವವರು ಡಾಕ್ಟರರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದರೂ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದು ವಿರಳವಾಗಿಯಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಿ ದಯಾ ಮಾಯೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು ಕೋಳಿ, ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಿನ್ನುವುದೂ, ಬಲಿ ಕೊಡದೆ ತಿನ್ನುವುದೂ ಬಹಳವೇನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾಟದ ಶಕ್ತಿಗಾಗಿಯೋ ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದೋ ಬಲಿಕೊಡುವ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಮಾಜಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿರುವವರು ತಡೆಯುವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನರಿಗೆ ಹಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಗಂಡಸಾಗಲಿ, ಹೆಂಗಸಾಗಲಿ, ಮಗುವಾಗಲಿ, ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿರದೆ ಒಳಿತು-ಕೆಡಕುಗಳ ಮಿಶ್ರಣ ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಒಳ್ಳೆತನ ಹೆಚ್ಚಿರಬಹುದು. ಈಗೀಗ ಅದು

ಬೋಳೆತನ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು. ಕೆಟ್ಟವರಲ್ಲಿಯೂ ಮಿತ್ರಪ್ರೇಮ, ಸಂಸಾರ ಮೋಹ ಇರುವುದು ಅಪರೂಪವಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರದ ಕಾಲವೂ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು. ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ನಿಜವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಲತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಶೀಲಭ್ರಷ್ಟಳಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕುರಿತು ಅನುಕಂಪತೆಯಿರುವುದು ಅಂಥವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಆರೋಗ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಯ ಬಂದರೂ ಮದುವೆಯಾಗಲಾರದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Permissive Society ರೀತಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಮಾಜದ ಅನುಕರಣೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ, ನಮ್ಮ ಚಲನಚಿತ್ರ, ಟಿ.ವಿ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲೂ, ನಾಟ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ- 'ಮೀಸೆ ಬಂದಾಗ ದೇಶ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಮೊಲೆ ಬಂದಾಗ ನೆಲ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳು ಹಿಂದೆಯೇ ರೂಢವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹದಿಹರೆಯದ ದೇಹದ ಕಾವು, ಆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ದಾಟಿದ ಹಾಗೂ ಅವಿವಾಹಿತ ರೀತಿಯಿಂದಿರುವ ಇಲ್ಲವೆ ವಿವಾಹಿತರಾದರೂ ಲೈಂಗಿಕ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಆರದ, ತೀರದ ಹಸಿವು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಪಡಿನೆಳಲಾಗಿ ರಂಗುರಂಗಿನ ಓತುಳಿಯನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಎರಚಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಡ್ಸ್ ರಾಕ್ಷಸನ ಹಾವಳಿಯು ಹಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿಷಮ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ 'ಮರ್ಮಚೀಲ ಬಳಸಿ, ಏಡ್ಸ್ ಅನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ' ಎಂಬ ಜಾಹೀರಾತು- ಕಾಮನಾಟದ ಮುಕ್ತ ಛಂದಸ್ಸಿನ ದುರ್ಬಳಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕವಾಗಿ ಸಮಾಜಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಅತ್ಯಪರಿಗಾಗಿ ಉಪಕರಣಗಳು ತಯಾರಾಗಿ ಪೇಟೆಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ಅವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಹಜ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುವವೇ ಎಂಬುದು ಸಂದೇಹಕರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯುವಕರಿಗೆ ಪೂರಾ ಮನೋನಿಗ್ರಹವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು; ಆದರೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲೂಬಾರದು ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬೇಕು. ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯವರ 'ಮುಕ್ತಿ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಅವರು ಹೇಳಿಸಿದ್ದು ಇದೆ. ಜೀವನ ಎಷ್ಟೋ ದೇಹ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅವಿರತ ಪ್ರವಾಹ. ಗುಣವಾಗಲಾರದ ಟಿ.ಬಿ. ರೋಗದಿಂದ ತಪ್ಪನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಕಾಂತನಿಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾದರೆ; ಶ್ರೀಕಾಂತನ ತಂಗಿ ಕಾಮಿನಿಯು ಜಾರಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ತೆಗೆಸಿದ ಮೇಲೆ- ಕಾವು ಇಳಿದ ಮೇಲೆ ಗೌರೀಶನಿಗೂ - ಕಾಮಿನಿಗೂ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯ ಬೆಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ,

ಅವರು ಮಿಲನ ಹೊಂದುವುದೇ ಅವರ 'ಮುಕ್ತಿಯ ಮುಕ್ತಾಯ'. ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೃದಯಗಳ ಒರೆಗಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸೂಜಿಗಲ್ಲಾಯಿತು.

ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಾರೀಕರಣದ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಉದಾರೀಕರಣಗಳು ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದದ್ದು. ಒಂದು ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಔದಾರ್ಯವೇ ಉರುಳಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಯೇ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜಜೀವಿ. ಇತರರೊಡನೆ, ಪರಿಸರದೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆಗ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ವರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. 'ರತ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು; ಸುಭಾಷಿತ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗದು' ಎಂದು ದುರ್ಗಸಿಂಹನು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ "ಪಂಚತಂತ್ರ" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಾರಿದನು. ಸುಭಾಷಿತ ರತ್ನವು ವಿವೇಕ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅದು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದ ರತ್ನವಾಗಿರುವುದು. ವಿವೇಕವು ಮಂಗನ ಕೈಯ ಮಾಣಿಕ್ಯವಲ್ಲ; ಮಾಣಿಕ್ಯ ದೊರೆತರೂ ಮಂಗವು ಅದನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಿ, 'ಇದು ತಿನ್ನಲಾರದ ವಸ್ತು' ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಂತೆ. ಅದರಿಂದ, ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯದ ಮಂಗನಿಗೂ- 'ಅದು ಖಾದ್ಯವಸ್ತುವಲ್ಲ' ಎಂಬ ವಿವೇಕವು ಬರುವುದರಿಂದ, ಮಂಗನಿಗೂ ವಿವೇಚನೆಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆ ಎಂದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ದುಡುಕುವುದರಿಂದ ಕೆಡುಕಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಯೇ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡರೆ ದುಡುಕಿ ಮುಂದೆ ಕೇಡನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಪ ಪಡುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಕತೆ - ಕವಿತೆ - ಕಾದಂಬರಿ - ನಾಟಕಗಳು ದುಡುಕಿನ ಪರಿಣಾಮ ಚಿತ್ರಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ತಾಳ್ಮೆಯ ಹಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾದರೂ ಆಗಬಹುದು.

ಮನುಷ್ಯ - ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ- ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರು, ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಮಾತು - ಉತ್ತರ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ತಾಳ್ಮೆಯು ಹೃದಯದ ಉದಾರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮದೇ ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಮಾನಸಿಕ, ಕೆಲವು ಸಾರೆ ಹೊಡೆದಾಟ, ಘರ್ಷಣೆ ಸಹ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಂಡು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲವು ಸಾರೆ ಸೋತು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು; ಗೆದ್ದು ಸೋಲಬಹುದು.

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಇಸ್ತೀ' ಎನ್ನುತ್ತಾರಂತೆ. ಇಸ್ತಿಯ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡದ ಝಳ ತಾಗದಂತೆ ಮರದ ಹಿಡಿಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ತಾಳ್ಮೆಯ ರಕ್ಷಕ. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ 'ಅರ್ಧಾಂಗಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನು

(ಚಿ. ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ) ಅದನ್ನೇ ಆಂಗ್ಲೀಕರಿಸಿ Half-Shirt ಎಂದೇ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬುಲಾವ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ನಾನೇ ಶಿಪಾಯಿ' ಎಂದು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಹೆಗಡೆಯವರು ಬರೆದಂತೆ ಆತ ಬಾಡಿಗಾರ್ಡ್ ಆದ ಶಿಪಾಯಿಯೂ ಹೌದು.

ಅಂಬಿಕಾತನಯರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ 'ಸಮರಸವೇ ಜೀವನ.' ಅಣ್ಣ - ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿರಸವಾಗಿ, ಮೂರೂ ಮೆಟ್ಟು ಜಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಡಪಾಟು ಹೊಂದಿದವರುಂಟು.

“ಮಾತಿನಿಂ ಸಿರಿನುಡಿಯು ಮಾತಿನಿಂ ಇಹಪರವು
ಮಾತಿನಿಂ ಹಗೆಕೆಳೆಯು ...”

- ಸರ್ವಜ್ಞನ ಅನುಭವದ ಮಾತು ಮಾಣಿಕೃದಂತಿದೆ. ಮಾತಿನಿಂದ ಜಗಳ, ಹೊಡೆದಾಟ, ಕೊಲೆಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಹೃದಯದ ದೊಡ್ಡತನ-ಉದಾರತನ. ಹೃದಯವು ಸಂಕುಚಿತವಾದರೆ (ಇದು ಮನಸ್ಸು) ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು ಹಿಡಿದಂತೆ, ಬಡಿದಂತೆ, ಮೆದುಳು ಮರಗಟ್ಟಿದಂತೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಕಣ ಭಾಷಿಕರು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಕನ್ನಡ - ಕೊಂಕಣ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಅತಿ ಮಧುರವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರೂ - ಕೊಂಕಣಿಗರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ-ಗೌರವ ಭಾವಗಳಿಂದಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಾಡಿನ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವರೂ ಉಂಟು. ಒಮ್ಮೆ ಹೆಗಡೆ ಊರಿನ ತಾರಿಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಕೊಂಕಣಿ ಮಿತ್ರನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದನು. ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಅವನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದನು, “ಕಿತಾಕಾ ಪತರ್ ಭಾಶ್ ಉಲ್ಲೈತ?”- “ಯಾಕೆ ಕಲ್ಲು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವೆ?” ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮೌನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆನು. ಆ ಮಿತ್ರನೂ ‘ಎನೂ ಮಾತು ನಡೆದಿಲ್ಲ’ ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದನು. ‘ಮೌನಸ್ಯ ಕಲಹಂ ನಾಸ್ತಿ.’

ಕೊಂಕಣಿಯು ಬಹಳ ಮಧುರವಾದ ಭಾಷೆಯೇ ಸರಿ. ಮಾಧುರ್ಯವೇ ಭಾಷೆಯ ಹಿರಿಮೆಯ ದ್ಯೋತಕವಲ್ಲ; ಭಾಷೆಯ ಕಸುವು ಗಡಸುತನದಿಂದಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಶಿಶುವಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮಂಗಳೂರಿನ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಕೃಷ್ಣ ಶೇಟರೂ ಅವರ ತಾಯಿಯೂ ಕುಮಟೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಲಾಲಿಸಿದ್ದರು. ಆಕೆಯು ಕೊಂಕಣಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡು ಹೇಳಿ, ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆಕೆ ನನಗೆ ಅಜ್ಜಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಕೊಂಕಣಿ ಜಾನಪದದ ಕುರಿತು ನಾನು ಲೇಖನವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದೆನು.

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿಮಾನವು ಯಾವ ಹುಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನವನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ಹೊರತು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. 'ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ'ದಲ್ಲಿನ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ ಓದಿದ ನನಗೆ ಆನಂದದ ಕಣ್ಣೀರು ಒಸರಿತು. "ಓ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ತೀರಿಸಲಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದವರವರು.

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಕೇಳಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲೇ ಸಹಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಲಿಪಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿಳಿದ ಹಲವರು ಅವರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದರು. ದೇಸಾಯಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಿರಿಮೆಯ ಕುರಿತು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

ಕುಮಟಾದ ನಮ್ಮ ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಡಾ. ಎ. ವಿ. ಭಾಳಿಗಾರ ಭಾಷಣ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು, ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಜರೀ ಸ್ಕೂಲ್ ಸೇರ ಬಯಸಿದ ಅನುಭವ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಹತ್ವದ ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದವರಲ್ಲ. ಅವರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ವಿದ್ಯೆ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಕನ್ನಡ ಏಳನೇ ಇಯತ್ ಕಲಿತಿದ್ದೆ' ಎಂದರು. ಆಗ ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಈ ಕುರಿತು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪೇಪರ್‌ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಕರು ತಿಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಜರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜಗತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರ್ಜನ್ ಒಬ್ಬರು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದು. ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳೂ ಗೌರವಾರ್ಹವೇ ಆಗಿವೆ. ಭಾಷೆಗಳ ಶೋಧನವೇ ಅದ್ಭುತ. ಹೀಗಿದ್ದು ಭಾಷೆಯ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂದು ಜಗಳ ಯಾಕೆ?

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ "ಜಾನಪದಶ್ರೀ" ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಡಾ. ಎಸ್. ಕೆ. ಕರೀಂಖಾನರು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದುದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವರಿಗೆ, 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ನಾಲ್ಕು ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪತ್ರಗಳೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು- ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೆ ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಾಜದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೈಸ್ತ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೈಸ್ತ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಬೆರಳಣಿಕೆಗೂ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಐರೋಪ್ಯ ಕೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ

ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಅನುಪಮ ಸೇವೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೈಸ್ತರ ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ಹೋಲಿಸಬೇಕು. 'ಎಲ್ಲರೂ ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಂದೇ. ಕನ್ನಡ, ಕೊಂಕಣಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕೈಸ್ತರು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ... ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಂದೇ' ಎಂಬ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿ.

ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಹರಿಜನರು-ಗಿರಿಜನರು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗುಂದಿ, ಬುಡ್ಡು ಸಣ್ಣ ಆಗೇರ, ಭಾಗವತ ಇಂಥ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಜನರ ಜೀವನದ ಆಸೆ - ಅಭಿಲಾಷೆ ಒಳದನಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕು. ಇವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಇವರಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಬರಬೇಕು. ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದ 'ಮುಕ್ತಿ' ಮತ್ತು 'ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು' (ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ) ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅಪೂರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥನ ಕವನಗಳು— ಬಡ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮುಕ್ತಿಗಳ ರಚನೆಗಳೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಆನಂದ, ವಿಸ್ಮಯ ಎರಡೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸಹಜ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಹುಟ್ಟು ಕವಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಕಾಸ ಪಡೆದು, ರಚನೆ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದರೆ ಕೃತಿರತ್ನಗಳೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಬಹುದು. 'ಬಂಡಾಯ ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ ಅವರು, "ಈ ಗ್ರಂಥದ 'ಎಲ್ಲರೂ ಮಡದಿ' ಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸೆ, ಪ್ರೇಮತ್ಯಾಗಗಳು, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಳಶವಿಟ್ಟಂತೆ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಹಿಂದಿನವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಬಹು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ನಾಡಿನ ಕಚ್ಚಾಮಾಲುಗಳ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಹರಣಮಾಡುವಂಥ ಭೀತಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ— ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೆಗಳಂತೆ ಆಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಲೇಖಕರು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಜಾಗೃತಿಯ ಅಂದೋಲನವನ್ನು— ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆ, ಗ್ರಂಥರೂಪ, ರೇಡಿಯೋ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರವಿದ್ದರೂ ಅದು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗುವ ಬೃಹದ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಒತ್ತಡ ತರಬೇಕು. ಕೈಗೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡವನ್ನು ತರಬೇಕು.

ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಚಾರವಂತರು ಜಾಗೃತಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಕಳೆತನದಿಂದ ಕಡಿದು ಸಾಗಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು

ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ನೌಕರರು ರಾಷ್ಟ್ರಹಿತವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಈ ಜನರಿಂದ ಅಗತ್ಯ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮರಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಫಲಪ್ರದವಾಗಬಲ್ಲವು. ನೆಟ್ಟ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಬೇಲಿ, ನೀರು ಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅವೇ ಕುಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವನಮಹೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸುವವರು ಬೇರೆ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು. ನಮ್ಮ ಜನರು ಅಲ್ಪತ್ಯಪ್ತರು. ನಾಳಿನ ಚಿಂತೆಯು ಹಲವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಯವು ಹಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅದನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವನ್ನು ಮನರಂಜನೆಯ ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸದೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಶೀಲರಾಗಬೇಕು. ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಪ್ರೈವೇಟಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆವರಿಳಿಸಿ ದುಡಿದ ರೈತ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಮನರಂಜನೆಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಲಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರೂ ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಸಾದರೂ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೂ, ಪಟ್ಟಣಗರಿಗೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಹಾಡುಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಸೆಟ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಯಾ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾಲೂಕುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಟಿತ- ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಾಲನ ದವಡೆಯಿಂದ, ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಕಾಯ್ದಿಡುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವು ವೈರಸ್ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ನಾಶವಾಗದಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿರುಚಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೊಂಡು ಓದುವವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಿಂತುಹೋದೀತು. ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತರಾದವರು (ಟಿ.ವಿ. ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕು; ಅಷ್ಟರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡದೆ) ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪು ನುಡಿದಂತೆ, ಇಂಥ ಜ್ಞಾನ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬರುವುದೇನೋ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ, ಈ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿನ ಸರಸ್ವತಿ ರೂಪವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಲಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ರನ್ನ ಮಹಾಕವಿ ತನ್ನ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು—

ಶ್ರೀಯುತನೊಳುದಾರತೆ ವಾಕ್
ಶ್ರೀಯುತನೊಳಮತ್ಸರತ್ವಂ ಆಗದು ಉದಾರಂ ||
ಶ್ರೀಯುತನಾದೊಡೆ ವಾಕ್
ಶ್ರೀಯುತನಮತ್ಸರನಾದೊಡೆ
ಈಯುಗಮೇಕೆ ಕನಿಷ್ಠಮಪ್ಪದೋ? ||

ಸಿರಿವಂತ ಉದಾರನಾಗುವುದಾದರೆ 'ವಂತ್ ಶ್ರೀಯುತ' ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿರಿಯುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಮತ್ಸರವಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಈ ಯುಗವು ಯಾರಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠವಾದೀತು?

ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅವಸರದ ಹಕ್ಕಿನೋಟದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರ ಹೆಸರುಗಳಾದರೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು, ಸಾಧನೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರ ಹೆಸರು, ಪತ್ತೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯದ ಕೈಪಿಡಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಜಾಹೀರಾತು ಪಡೆದು ಸಹ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಲೇಖಕರ ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳ ಅಗತ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.

ಈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಗಿರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಲೇಖಕರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಉತ್ತರಾಗಿರದವರೂ ಸಹ ಸ್ನೇಹಿತರೇ. ಯಾರ ಕುರಿತೂ ನನಗೆ ಮತ್ಸರವು ಸುತರಾಂ ಇಲ್ಲ. ದ್ವೇಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಸಲ್ಲಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮನ್ನಣೆ ಸಲ್ಲಲೇಬೇಕು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಕೆ. ಮಹಮ್ಮದರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರು ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೇ ಎಂದರೆ ಪುನರುಕ್ತಿ ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ನಮ್ಮವರೇ. ಅನ್ಯರೆಂಬ ಭೇದವು ಅಜ್ಞಾನರೂಪ.

ಇಂದು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ— ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಪ್ರೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗಬಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೇಕು. 'ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಮಡಿ' ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಬಹುದು.

ದೇವರು-ದಿಂಡರು ಅಂದರೆ ದೆವ್ವ, ಮಾಸ್ತಿ, ಭೂತ, ಪಿಶಾಚಿ, ರಾಕ್ಷಸ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತು ಉಳ್ಳ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಬಹಳ ಇವೆ. ತಂತ್ರ, ಮಂತ್ರ, ವೇದಾಂತ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ,

ಪೌರಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳ ಕುರಿತ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಇವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ್ ಅವರ "ಜ್ಞಾನಸೂತ್ರ" ಮತ್ತು "ಕಾವ್ಯಸೂತ್ರ" ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಬಹುದು. 'ಜ್ಞಾನಸೂತ್ರ'ವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗಹನವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ತಿಳಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥ. 'ಕಾವ್ಯಸೂತ್ರ'ವು ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀಧರ್ ಅವರ ವಿಚಾರಪೂರಿತವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತೆ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಬರೆವವರಿಗೆ ಬೇಡ ಎನ್ನಲು ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅದರೆ, ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸಾಯ— ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವೂ ಬೇಕು. ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಬೈರುಂಬೆಯ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನು.

ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಇವುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯ ನಷ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಇವುಗಳ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಕುರಿತು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಆಲೇಸರ ಅನಂತ ಹೆಗಡೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವರು.

ಆಡಸೋಗೆ, ಕಹಿಬೇವು, ಹಿಪ್ಪೆ, ಹೊಂಗೆ ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವಾಗಬಲ್ಲವು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇತರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶವೂ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ-ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಔಡಲ ಬೀಜಗಳ ಹಿಂಡಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸಿ ಫಸಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ('ಸುಜಾತಾ' ಪತ್ರಿಕೆ, ಮೇ ೯೯). ಕಣ ಮತ್ತು ಇತರ ತಾಜ್ಯ ವಸ್ತು ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಗೊಬ್ಬರದ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಸಹ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದ ಕೈ. ಕೆ. ಎಂ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ, ಮರಾಠಿಯಲ್ಲೂ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಮೂರನೇ ಈಯುತ್ ಕಲಿತ ಅವರು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿ, ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸಹ ಬೇಕು. ಮೋಟರ್ ಮೆಕಾನಿಕ್ ತಂತ್ರದ ಗ್ರಂಥವೂ ಬೇಕು. ಹೊನ್ನಾವರದ ಒಬ್ಬ ಮೆಕಾನಿಕ್ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಶೋಧ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿಯೂ, ಹಣದ ಅಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತರಲು ಅವರಿಗೆ

ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರೊತ್ಸಾಹ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರಬೇಕು.

ಜಾನ್ ರೀಡ್ ಎಂಬ ಅಮೆರಿಕನ್ ತರುಣನು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆನಡಿ ಶಾಂತಿ ಸೇವೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕೋನಳಿ, ಕೂಜಳಿ ಉರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದನು. ನಮ್ಮ ಕುಮಟಾ ಬಾಳಿಗಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೆ ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಇಂಥ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಅಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳು ಬಹಳ ಬೇಗ ಮಾರಾಟವಾಗಲು ತೊಂದರೆಯಾಗದು.

ಕಸದಿಂದ ರಸ ತೆಗೆಯುವುದನ್ನು ಜಪಾನೀಯರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಒಬ್ಬ ಜಪಾನೀಯನು ಕುಮಟಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಬ್ಬನ್ನು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಹುಶಃ ಒಂದಾಣೆಗೆ ಕೊಂಡು ತಂದನು. ಅದರ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಡಾಗದಂತೆ ಬಿಡಿಸಿದನು. ಕಬ್ಬನ್ನು ಮೆಲ್ಲವಾಗ ದಂಡೆ ಮಾಡಲು ಅನುವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಅದರ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಂದು, ರಸ ನುಂಗಿ ಚರಟವನ್ನು ಕಾದಿಟ್ಟನು. ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ನೇಯ್ತು ಬುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಮಾರಿ ಹಣ ಗಳಿಸಿದನು. ಕಬ್ಬಿನ ಚರಟದಿಂದ ದಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಮಾರಿ ಲಾಭ ಗಳಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ, ಅದರೆ, ಉದ್ಯೋಗಶೀಲ ಜನರು ಹೇಗೆ ಕಲ್ಪಕತೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಮ ತರಬಲ್ಲರು ಎಂಬ ಕುರಿತು ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ ಬೆಳೆಯಲು ಆಸ್ಪದವಾಗುವದು.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಆಲಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ.

ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹಸ್ತ-ಪಾದಗಳ ಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯವು ಕಾಣುವುದು. ಹೆಜ್ಜೆಗಳ, ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಚಲನೆಯ ನಾದದಲ್ಲಿ ಭಾವದ (ರಸದ) ಅನುಭವವಾಗುವುದು. ಭಾಷೆಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದ ಮೂಕಾಭಿನಯದಿಂದಲೂ ರಸ ಭಾವಗಳ ಅನುಭವವಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂಥ ಸಂಗತಿಯೇ ತಾಳ, ಲಯ, ನೃತ್ಯ, ಅಭಿನಯಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯ ಮಿಲನವೂ ಆದರೆ ರಸಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಕವಾಗುವುದು. ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳ ರತ್ನಗಳಿಗೆ ಕುಂದಣವು ಸೇರಿ ಅಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಾಗುವುದು.

ಮೂಕ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಸಮ್ಮಿಲನವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಳೆಯನ್ನು ತರುವುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿದರೆ ನಾಟಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

“ನಾಟ್ಯಂ ಭಿನ್ನಬೇರ್ಜನಸ್ಯ ಬಹುಧಾಪ್ಯೇಕ ಸಮಾರಾಧನಂ||” ಎಂದು ಕವಿವರ ಕಾಳಿದಾಸನು “ಮಾಲವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ” ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾರಿದ್ದನು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಡುಗಳಿಂದ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂತಹ ಈ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಲೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾದ ರೂಪ, ರೀತಿ, ಹಾವ-ಭಾವ, ಭಾವಗೀತ-ಲಯಗಳಿಂದ ಜಗದಂಬೆಯ ಈ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳಿಸಲಿರುವರು. ಅವರ ಕಲಾನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇಳಿ, ಅನುಭವಿಸಿ, ಆನಂದ ಹೊಂದುವ ರಸಿಕ ವೃಂದವು ಈ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆಸೀನವಾಗಿರುವುದು ಕಲೆಗಾರರ ಮತ್ತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಭಾಗ್ಯ ವಿಶೇಷವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಧನ್ಯತೆ, ಮಾನ್ಯತೆ, ರಸಿಕರಿಗೂ ಧನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಆನಂದಾನುಭೂತಿಯುಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಸುಸಮಯವಾಗಿದೆ.

ನಾನು ನಿಂತು ಹೇಳಿದ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹಾಡು ಮತ್ತು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯರು ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೂ, ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯೋಜಕರಿಗೆ, ಸೂತ್ರಧಾರರಿಗೆ, ಪಾತ್ರಧಾರರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

‘ವಂದನಾನೋಪಚಾರಕಂ’

೧೭. ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಉಪನ್ಯಾಸ

(ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ)

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಟರಾಜನ್, ಉಪಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ವಲಯ, ಈ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಎ. ಕೃಷ್ಣನ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಎಸ್. ಅಮೀನ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರೇ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಮಹಾಜನರೇ, ಬೇರೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ...

ಹಿಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾಣರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದಿ. ಸರ್ ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ಯಾಂಕು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆಧೀನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಾದರೂ 'ಮೈಸೂರು' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಅತಿಶಯ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿದೆ.

ತೀರಾ ಹಿಂದೆ ವಸ್ತು, ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯವೇ ವ್ಯವಹಾರದ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಇದು ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉರ್ಜಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಆಫೀಕಾದ ಒಳನಾಡುಗಳವರಿಗೆ 'ಉಪ್ಪು' ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉಪ್ಪಿನ ಮೂಟೆಯನ್ನು ತಲೆಹೊರೆಯ ಮೇಲೆ ತರಲಿ, ಯಾವುದೇ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ತರಲಿ ಒಂದು ಉಪ್ಪಿನ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದುಂಟು. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆಯೂ ಬೆಳ್ಳಿಯ, ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟೂ ಸಹ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಲವನ್ನು ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿಯೋ, ಸೇವೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೋ ಪಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಈಗಲೂ ಉಂಟು. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಆರಂಭಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಗ್ರೀಕರ ನಾಣ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

ನಂದರ ಕಾಲವೆಂದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ, ಅಂದರೆ ಶಕ ಹೂಣರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನದು. “ನಂದೋರಾಯನ ಭಂಡಾರ ನಾಯಿ-ನರಿ ಪಾಲು” ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಕಥೆಯ ನಂದೋರಾಯನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ್ದ ಬೇರೆ ನಂದರಾಯನಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಘಜನಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಚರ್ಮದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನ ಈ ಕರ ನಾಣ್ಯದ ಚಲಾವಣೆಯ ಸಾರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ನಂದರಾಯನು ಆ ನಂತರದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ನಂದೋರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕೊನೆಗೊಂಡಾಗ ಆತನ ಶಿಥಿಲವಾದ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಚರ್ಮದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಯಿ-ನರಿಗಳು ಒಳಹೊಕ್ಕು ತಿಂದವು ಎಂದು ಗಾದೆ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ಉಪಭೋಗಿಸದಿರುವ ದ್ರವ್ಯವು ಕಳ್ಳರಿಗೂ, ನೃಪರಿಗೂ ಸೇರುವುದು” ಎಂದು ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಳೇ ಕಾಲದ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗರು ಗಳುವಿನ ಅಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯ ಇಟ್ಟು ಮಾಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಈಗ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯು ಹೊತ್ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹಿತ್ತಲೆ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಗಿದು, ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹೊದಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಸಂಕಲನದ ಒಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೊಮ್ಮಗನು ಅಜ್ಜಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಹೊತ್ಕೊಲೆಯನ್ನು ಒಡೆದು, ಹಣವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಮಂಗನನ್ನು ಕೊಂಡು ತಿಳಿದ ಅಜ್ಜಿಯು ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವನ ಮೈಗೆ ತಾಗಿಸಿ ಸುಟ್ಟುದರಿಂದ ಅವನು ಓಡಿಹೋದನು.

ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತರದಿರುವ ಹಣವು “ಡೆಡ್ ಮನಿ” ನಿರ್ಜೀವ ಧನ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಣವನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬ್ಯಾಂಕು. ನದಿಯ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ನದಿಯ ದಂಡೆಗಳ ಹಾಗೆ ಈ ಬ್ಯಾಂಕು.

ಹಣವನ್ನು ಸಾಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆಯಾಗಲಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಆಕರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಇದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ‘ವೃದ್ಧಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ‘ಬಡ್ಡಿ’ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದವು ತದ್ಭವ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಬಡ್ಡಿಯು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ಆಕರಣಿಯನ್ನು ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಾಲಗಾರನ ಸಾಲದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಬಲ್ಲಂತೆ ನೂರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಬಡ್ಡಿ ದರವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಮಾನದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ದರವೆನ್ನಬೇಕು.

ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಾಲದೆ ಮಾಡುವ ಕಡವೋ, ಸಾಲವೋ ಒಂದು ಬಗೆಯದಾದರೆ, ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಉದ್ದಿಮೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪಡೆವ

ಸಾಲವು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾವುಕಾರನ ಹತ್ತರ ಚೆನ್ನಾಭರಣ ಒತ್ತೆಯಿಡುವ ಕ್ರಮವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದರೆ, ತನ್ನ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟು ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಪಡೆವುದು ನಮ್ಮ ಒಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಹಣವನ್ನು ಮರಳಿಸುವವರೆಗೆ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂತಿಲ್ಲ; ಬೋಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು.

“ಕಾಂಚನೇನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಕ್ಯವು ‘ಕಾಂಚನ’ ಅಂದರೆ ‘ಬಂಗಾರ’, ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ— ಈ ಎರಡೂ ಅರ್ಥ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ದ್ವೇಷಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದು, ಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂಥದೇ. ಕಾಂಚನ ಮೃಗವಾಗಿ ಬಂದ ಮಾರೀಚನು ರಾಕ್ಷಸನಾದರೂ ದುಷ್ಟನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕಾಂಚನಕ್ಕಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಮೃಗವಾಗುವವರು ಮಾರೀಚರಲ್ಲಾ... ಮಾರಿಗಳು. “ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಹುಲಿ” ಎಂದು ನಮ್ಮ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು, ‘ಜನಪದ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು’ (ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ದಿಲ್ಲಿ.) ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದೆ.

‘ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣವೂ ಬಾಯ್ಕಿರೆಯುತ್ತದೆ’ ಎಂಬ ಗಾದೆಯಿದೆ. ‘ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೆಡುಗುತ್ತಾರೆ’ ಎಂಬುದೂ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.

ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು “ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ” ಗೀತದಲ್ಲಿ—

ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಾ ಕುಣಿಯುತಲಿತ್ತೋ
ಕಾಲಾಗ ಬಿದ್ದವರ ತುಳಿಯುತಲಿತ್ತೋ ||

ಬಾಣಂತಿಯೆಲುಬ, ಸಾಬಾಣದಾ ಬಿಳುಪಿನಾ
ಕಾಣಾದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಕಾಲಾಗ ಇತ್ತೋ ||

— ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದುಂಟು.

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಉಳ್ಳವರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು, ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅವರ ಅಗತ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದವರು ಸಾಲಗಾರರಿಗೆ ಕೆಲವು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದುದನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಪರಿಮಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

‘ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲದವರಿಂದ ಇದ್ದದನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ಬೈಬಲ್ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಹಣದ ಕೊರತೆ ಆಗದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಿತವ್ಯಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. “ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಕಾಲು ಚಾಚು”, “ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉಳಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ” ಎಂಬ

ಗಾದೆಗಳು ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ರೂಢವಾಗಿವೆ. ಈ ಎರಡನೆಯ ಗಾದೆಯು ಒಂದು ಕತೆ ಗಾದೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರೆವ ಎಂಟು ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದ ಯಲ್ಲವ್ವನು ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವವಳು. ಎರಡೇ ಎಮ್ಮೆ ಸಾಕಿದ್ದ ಮಲ್ಲವ್ವನಿಂದ ಸಾಲ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಯಲ್ಲವ್ವ ಸಾಲದ ಹಣ ಮರಳಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಲ್ಲವ್ವ ರಾಜರ ಹತ್ತರ ಫಿರ್ಯಾದಿ ನೀಡಿದಳು.

ರಾಜರು ವಿಚಾರಣೆಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕರೆ ಕಳಿಸಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೆಸರು ಏಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕಾಲು ತೊಳೆಯಲು ಎರಡು ಹಂಡೆ ತುಂಬಾ ನೀರನ್ನಿರಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ಯಲ್ಲವ್ವ ಬಂದವಳು, ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಕೆಸರನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ತಂಬಿಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹಂಡೆಯ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಗಬಗನೆ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಯ್ದುಕೊಂಡು ಹಂಡೆಯನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಿದಳು.

ಮಲ್ಲವ್ವ ಬಂದವಳು, ಇನ್ನೊಂದು ಹಂಡೆಯ ನೀರನ್ನು ತಂಬಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಾದ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀರನ್ನು ಳಿಸಿದಳು.

ತಾನು ಕಡೆ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಲ್ಲವ್ವ ಹೇಳಿದಳು, ರಾಜರು ಯಲ್ಲವ್ವ ದುಂದುಗಾರ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಸಾಲ ಮಾಡಿದಳು. ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡು, ಮಲ್ಲವ್ವನಿಗೆ ಯಲ್ಲವ್ವ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸಾಲದ ಹಣವನ್ನು ಮರಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು.

“ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉಳಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆವ ಸ್ವಲ್ಪ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಅವರು ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರು. ದೇಶದ ಸಿರಿವಂತರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಡವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿದರೆ ಒಳಿತಾಗದು, ಎಲ್ಲರೂ ಬಡವರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ - ಕಾರಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಲು ದೊರೆಯದೇ ನಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಬಂಡವಲು. ಅದನ್ನು ಪೋಲು ಮಾಡದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವು. ದೇಹಕ್ಕೆ ರಕ್ತನಾಳಗಳು ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ದೇಶಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಏಕಮೇವವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಯಶಸ್ಸು ಸೇವೆಯಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಳಿಗೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸೇವೆಯೂ ಬಹುತರ ಸಮರ್ಪಕವೇ.

ಜೈ ಹಿಂದ್, ಜೈ ಕರ್ನಾಟಕ

೧೮. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಬುನಾದಿ

(ಧಾರವಾಡ ರೇಡಿಯೋ ಭಾಷಣ)

ಇಂದಿನ ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದ ವಿಷಗಾಲಿಯು ಹಬ್ಬುತ್ತಿದೆ. ಜಗಳ, ಕಡಿದಾಟ, ಬಡಿದಾಟಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳೇನೇ ಇರಲಿ, ಬಹುಬೇಗನೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮತೀಯ ದ್ವೇಷದ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ, ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಅನರ್ಥಕಾರಿಯಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ವಿಷಮ ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನ ಜನರು ಹೇಗೆ ಸಕಲ ಮತಗಳಿಗೆ ಔದಾರ್ಯ, ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮತೀಯ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದ ಬಾಳಿದರು ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿರುವಂತಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸಮನ್ವಯ ದೃಷ್ಟಿಯು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹವ್ಯಕರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶರಣೆಂದುದಿದೆ (ವಿದ್ಯೆಯ ಅಧಿಪನಾದ ಗಣಪನಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಲುಗಳು ಹಾರಿಹೋಗಿರಬೇಕು).

‘ವರಹಾ(ದಾ) ನದಿ ತೀರವಾಸನಾದ ಉಲ್ಲಾಸನಾದ ನಾಗಭೂಷಣನನ್ನೂ ಸರ (ಶರ)ವಣಭವನಾದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಗೀರ್ವಾಣ ಪಂಡಿತ ಗಂಗಾಧರನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗುವೆನೆಂದಿದ್ದಾಳೆ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿ.

ಹಾಡಿನ ವಿಷಯವಾದರೋ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಮಾಡಿದುದು- (ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ). ಮುಂದೆ, ಪುಂಡ ಕೀಚಕನನ್ನೂ ಲಂಡ ಕೌರವರನ್ನೂ ಮಂಡೆ (ತಲೆ) ಒಡೆದ ಉದ್ಧಂಡ ಭೀಮನನ್ನು ಪುಂಡ ಉದ್ಧಾರಕನೆಂದು ಹೊಗಳಿ, ಪಂಡಿತರಕ್ಷಕನೆಂದು ತ್ರಾಹಿಯೆಂದು ಮರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದಾಳೆ. ಆಮೇಲೆ ಮಧ್ಯ ಮತೋದ್ಧಾರಕ(ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ)ರನ್ನು ಶರಣೆಂದು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು

ಕೊಡಿರೆಂದು ಬೇಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅನಂತರ, ಅಖಿಳಾಂಕ (ಅಕಳಂಕ) ಚರಿತನಾದ ಅಂಜನಾಪುತ್ರ(ಹನುಮಂತ)ನಿಗೆ ವಂದಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ, 'ಹಲವು ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿ ಹಾರುವ ಕೆಟ್ಟ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ ಯಾವ ರೂಪದಿಂದಿದ್ದರೂ ವಂದನೀಯವಾದುದು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಾಯಿಯು ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಅವರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ.

‘ಹರಿಯೆ ನಾರಾಯಣ ಗುರುವೆ ಸದಾಶಿವ
ಹರಿಭಕ್ತರ್ಯೆನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟು! ಕಾಶಿಯ
ಪುರದಲ್ಲಿಯೆನ್ನ ತವರ್ಮನೆ!’

ಹರಿಭಕ್ತರು ತನ್ನ ಸೋದರರು ಎಂದ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಶಿಯ ಪುರದ ಈಶ್ವರ-ಪಾರ್ವತಿ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಎಂದೂ ಸಹ ತಿಳಿಸಿ, ಹರಿಹರರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಬಸವಣ್ಣನವರು, “ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು” ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಆ ದೇವನು ಮಹಾದೇವನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ (ಆ ವಚನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇದು, ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ‘ನಾವು ದೇವರ (ಧರ್ಮದ) ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ತೋರಬಾರದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.) ಇಂದಿನ ಕಾಲದ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ‘ಜಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವ’ ಎಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತು ನಿಜವೇ.

“ಅರಿತರೆ ಶರಣ, ಮರೆತರೆ ಮಾನವ” ಎಂಬುದನ್ನು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೂಜ್ಯ ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ ಸಾಹೇಬರು, ‘ಸೋಹಂ ಶಿವನೇ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಅನ್ಯರು ಇಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಎಲ್ಲಾ ಎಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ನಂಬಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ಇದರಂತೆ, ‘ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕಾರಃ ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ’- ‘ಎಲ್ಲ ದೇವರಿಗೂ ಮಾಡಿದ ನಮಸ್ಕಾರವು ಕೇಶವನನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತನು ಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿದರೆ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಅಲಾವಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ-ಉರ್ದು ಮಿಶ್ರಿತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ತುಂಬಾ ಅಶುದ್ಧವಾದ ಪದಸರಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.).

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತಹ 'ಬಿಸ್ಮಿಲ್ಲಾ ಪದಗಳ' ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ, ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಇವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದುಂಟು.

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆಗ, ಸಹನಶೀಲನಾದ ಅವನ ನೆಂಟನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

'ಇಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ
ಶಿಟ್ಟ ಮಾಡಬಾರದೆಂದೂ ನೆಂಟಾ! ನಿಂಗೇ
ಹಾಕುವ ಹಾಲು ಅನ್ನದಾ ಉಟಾ !!' (ಗದ್ದುಗಿ ಅವತಾರ)

- ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅಲಾವಿ ಹಬ್ಬದ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ(ಬೀದಿ)ಯಲ್ಲಿ ಈತ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಗದ್ದಿಗೆಗೆ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

'ಸ್ವಾಮಿ ಸರಣ ಗುದ್ದಾಗಿ ಅವತಾರ
ನಮಗೆ ನಮಗೆ ಬೀದೀವಣ್ಣ ಚಲ್ |
ಬಗತ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ತಮ್ಮೆ | ಚಲ್ |'

ಇಸ್ಲಾಂ ಭಕ್ತ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ತಮ್ಮೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗನನ್ನು ಕರೆವ ಈತನ ಸಹೋದರಭಾವ ಎಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಗದ್ದುಗಿ ಪೂಜೆ ಪುರದೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚು(ಹೆಚ್ಚಿನದು) ಎಂದು (ಪೋಜೀಪುರದೊಳಗೆಚ್ಚಿದ) ಹೇಳಿ ಹೊಗಳಿದ ಇವನ ಮರುಚಣವೇ,

"ಪೋಜೀ ಶಿವಗೆ ಸಲತಕ್ಕಂದ!!"

ಈ ಪೂಜೆ ಶಿವನಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಈತನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಭಕ್ತರು. ಆದರೆ, ಶಿವಭಕ್ತ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಿಯರ ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತದ ಪದದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಅಲೆಯೆಲೆ ತುಂ ಸಲಾಂ ಹಿಂದು ಜನರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಸಲಾಂ...'

ಕಾರವಾರದ ಕಡೆಯ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ವೀರಶೈವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು. ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು?' ಎಂಬ ಗಮಟೆ ಪದದಲ್ಲಿ:

'ಮನಸುರಾ, ಜಾತಿಯ ವಳಗೇ

ಲಿಂಗಾಯೋರಂಬಾ ಜಾತಿಯೋ ಹೆಚ್ಚೋ...' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಬೇರ ಧರ್ಮ, ಮತ, ದೇವರುಗಳ ಕುರಿತು ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಶಿಕ್ಷಿತರಾದ ಜನರು ಮಾಡುವ ಭೇದಭಾವ, ಅಜ್ಞ ಜನರನ್ನು ತಪ್ಪುಹಾದಿಗಳೆದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಘ್ನವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ತುಂಬಾ ಖೇದವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮೀನಾಕ್ಷಿಪುರದ ಹರಿಜನರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. 'ಇಸ್ಲಾಂ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ 'ಶಾಂತಿ' ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜನರು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೇರಿದರೆ, ಇದರಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಂತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ ಬರುವುದಾದರೆ ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿವೇಕಿಗಳೂ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರದೇಶೀಯರ ಕೈವಾಡವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾದ ಪೆಟ್ರೋಡಾಲರ್ ದೊರೆಗಳು ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬಹು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಡಾಲರ್ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಪತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ತಮಾನ ಬಂದಿತ್ತು.

ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ, ಈ ಮತಾಂತರದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ನೊಂದಿದೆಯೆಂದು ಅವರ ಭಾಷಣ ವರದಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಡೆದು, ಅತ್ಯಧಿಕ ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅವರಿಗೂ ಸಹ ಇದರಿಂದ ದುಃಖವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಇದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾರೋ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತೀಯ ಕ್ಷೋಭೆ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲಗಳಿವೆ. ಹರಿಜನರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೇರಿದರೆ, ಈ ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಬದಲು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವದೆಂಬಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇರಲಾರದು.

ದುರ್ದೈವಿ ಲೆಬನಾನ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಮುಸ್ಲಿಮನ, ಅರ್ಧ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಅನುಸರಿಸುವ ಜನಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದೇಶ ನಿರಂತರ ಯಾದವೀ ಸಮರದ ಅಗ್ನಿ

ಕುಂಡದಿಂದ ದಗ್ಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭೀತಿಯು ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದೇನಲ್ಲ.

ಆ ಒಳ ಜಗಳದಿಂದಾಗಿ, ಭಾರತ ದೇಶವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುವ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುವುದೆಂಬುದು ಈ ಭೀತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. 'ನಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದ, ಯಾವುದೇ ಮತದ ಜನರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ.' ನನಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನ ಮುಸಲ್ಮಾನ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಗಳ ಹಾಗೂ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳ ಸ್ನೇಹಿತರಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತಾಂತರದ ಘಟನೆಗಳು ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾಗಿವೆ. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಇತರ ಮುಂದಾಳುಗಳೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು.

ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ. ಆಗಸ್ಟ್ ೮೧.

ಸಾಹಿತಿ, ಜಾನಪದ ಭೀಷ್ಮ ಡಾ. ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು

ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತು. ಅವರದು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಹೊನ್ನಾವರದ 'ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್'ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಅನಂತರ ಕುಮಟಾದ ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸುದೀರ್ಘ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ಎನ್ನುವ ಅವರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಚುಂಬಕದಂತೆ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನನ್ಯ ಗೌರವ. ಭಯವಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವಾಗ, ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಮರೆತು ಕಲಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಘವಾಂಕನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವಾಗ, 'ಏಕೆ ಕಚ್ಚಿತ್ತಾವ ಕಡೆಯಿಂದ' ಎಂದು ಚಂದ್ರಮತಿ ಭಯದಿಂದ ಕೇಳುವ ದೃಶ್ಯ, 'ಗದಾಯುದ್ಧ'ದಲ್ಲಿ 'ಎನಗೀರ್ವರು ಎರಡು ಕಣ್ಣು 'ಕರ್ಣಂ ದುಶ್ಯಾಸನಂ' ಎಂದು ಕೌರವ ಹೇಳುವ ದೃಶ್ಯ, ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ನಂತರವೂ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮರಣ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತ್ತು. ಅವರು ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರ ಸಂಗಡ ನಾನು ಮಿತ್ರ ಎಸ್.ಡಿ. ಹೆಗಡೆಯವರೂ ಇದ್ದೆವು. ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ಸಾಯಬಹುದೆಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅತ್ತರು. ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದಾಹರಣೆ ಏನು ಬೇಕು?

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಪರಿಚಿತರು. ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು, ಮುಕ್ರಿಗಳು, ಗೊಂಡರು ಸಿದ್ಧಿಗಳು, ಕೋಮಾರ ಪಂತರು, ಹರಿಜನರಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಕೀಳರಿಮೆ

ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿ ಅವರ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರೇ ಮೊದಲಿಗರು. ಇವರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಾರೂ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಣವೆಂದರೆ ತಾವೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕು, ಇತರರು ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದು. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನಂಥವರು ಜಾನಪದ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಅವರ ಸಂಗಡ ಹೋಗುವಾಗ, 'ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಂದ ಆಗುವಂಥದಲ್ಲ. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು' ಎಂದರು. ಅನಂತರ ಹಾಲಕ್ಕಿ-ಒಕ್ಕಲಿಗರ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋದೆ. ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ ನೋಡಿದರು, ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. 'ಇದು ನಿನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ. ನನಗೆ ಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೂ ನನಗೇ ಸಿಗದಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ತಾರ್ಲೆ ಹಾಡುಗಳಿವೆ. ಈ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ನಿನಗೇ ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ' ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಯಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ತನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದವರನ್ನು ಅವಲು ಬೆಳೆಸುವ ರೀತಿಯಿದು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನಗಳು ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ತಮ್ಮ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೆಗಡೆಯವರೇ ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಎಂಬ ಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಗಡೆಯವರ 'ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು', 'ಗುಮ್ಮನ ಪದಗಳು', 'ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು', 'ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳು', 'ಬೆಳಿಯಮ್ಮನ ಹಾಡುಗಳು'... ಮುಂತಾದ ಕಥನ ಕವನಗಳು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರೆಗಿನ ಕಥನಗಳು, ಜೈನ ಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು, ಕರಾವಳಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಸಿದ್ದಿಯರ ಕಥೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಜನಪದ ಭಾರತ ಕಥೆಗಳು, ಕುಮರಿ ಮರಾಠಿಗರ ಕಥೆಗಳು... ಮುಂತಾದ ಹೆಗಡೆಯವರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಕಥಾಮಟ್ಟದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿವೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ 'ಹಾಲಿನ ತೆನೆ', 'ಹಾಡುಂಟೇ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ', 'ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲೆ' ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಸೊಗಸನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಪೀಠಿಕೆಗಳು ಜಾನಪದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತ ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥವಾದರೆ, 'ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ' ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಜನಪದ ವೈದ್ಯರ ಕುರಿತು- 'ಗಾಂವರಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ', 'ಅನುಭವ ಚಿಕಿತ್ಸೆ', 'ಆರೋಗ್ಯ ಧರ್ಮಪಾಲನೆ', 'ರೂಢಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ', 'ಸುಲಭ ಚಿಕಿತ್ಸೆ', 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ', ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ದನಗಳ ವೈದ್ಯ', 'ಪಶುವೈದ್ಯ ರತ್ನಾಕರ' ಅವರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲೋಪಥಿಯ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಔಷಧ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು, ಮಹಾಕಾರ್ಯವೇ ಸರಿ. ರೂಢಿಯಿಂದ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ 'ಒಗಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು' ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥ. ಶ್ರೀಯುತರು ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಗಾದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹತ್ತಾರು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಜಾನಪದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇವರ 'ಪಾಕರಸಾಯನ', 'ಆಹಾರ-ಉಪಹಾರ', 'ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ' ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅನೇಕರ ಅಡುಗೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡವಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮುಟ್ಟದ ಜಾನಪದ ಪ್ರಾಕಾರಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಜಾಪದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟು, 'ಜಾನಪದ ಭೀಷ್ಮ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತರ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ' ಇವರ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. 'ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣ', 'ಲಂಕಾದಹನ' ಇವರ ಇನ್ನೆರಡು ಕೃತಿಗಳು. ಗುಡಿಬಂಡೆಯ ವಿವೇಕೋದಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಇವರ 'ಜೈನ ಭಾರತ ಕಥೆಗಳು' ಇನ್ನೊಂದು ದೇಣಿಗೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ ಪುರಾಣ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವ ಕೃತಿಯಾದರೆ ಅವರ 'ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು' ಮತ್ತು 'ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ' ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳ್ಳೆಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಬೋಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವು.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು- ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ, ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಕವಿಗಳೂ ಹೌದು. ಅವರ 'ಬಾಳ ದೀಪಾವಳಿ', 'ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯ ಸಂಕಲನ. ಅವರ 'ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ' ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಥಾಸಂಕಲನ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ 'ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ'. ಅವರ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಅನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪೂರ್ಣ ಗ್ರಂಥ. ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ ತುರಾಯಿಗೆ ಇದು ಇನ್ನೊಂದು ಗರಿ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಆಂಗ್ಲ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವವಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿದೇಶೀಯರು ಅವರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾಗ, ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚ್ಯುತಿಬಾರದಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ಬಂಡಾಯಗಳ ಬಗೆಗೂ ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿ. ಆದರೆ, ಅವರು ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗೆ ಆಳಲ್ಲ. ಏನೇ ಇರಲಿ, ಏನೇ ಬರಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಉಳಿಯುವುದು ಸತ್ಯವೊಂದೇ ಎಂಬುದು ಅವರ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ನಾಟಕ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿ. ಗ್ರೀಕ್, ಇಜಿಪ್ಟ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ಮೈಥೋಲೋಜಿಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು Moving Encyclopedia (ಚಲಿಸುವ ವಿಶ್ವಕೋಶ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅವರು ಆದರ್ಶ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಕವಿಗಳು, ಕಥೆಗಾರರು, ವಿಮರ್ಶಕರು ಮತ್ತು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತ ವೈದ್ಯರೂ ಹೌದು. ಅವರು ನಡೆದಂತೆ, ನುಡಿಯುವವರು, ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವವರು. ವಿಶಾಲ ಹೃದಯಿಗಳು, ಮೇಧಾವಿಗಳು, ಸರಳ ಸಾದಾ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳು.

ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. 'When the Indicated Remedy Fails' ಎಂಬ ಇವರ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗ್ರಂಥ ಅನೇಕ ಹೋಮಿಯೋ ಡಾಕ್ಟರ್ ಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ.

ಅನೇಕ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕೋಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಏಷಿಯಾ 'Who is Who'ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ Who is Whoದಲ್ಲಿ ಹೆಗಡೆಯವರ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಸಿಸಿಫಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬಸವಾ ಪಟ್ಟಣ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಹತ್ತನೆಯ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಜ್ಞನರು ವಿಸ್ತೃತ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ 'ಜನಪದ ಕಲಾಭೂಷಣ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಒಂದು ಸಾಗರವಿದ್ದಂತೆ. ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಒಂದು ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಿಸಿಫಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಆರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹ ಅವರಲ್ಲಿದೆ.

ಅವರು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕುಮಟಾದ ಹೆಗಡೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಹೆಗಡೆಯನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ 'ಪುರದ ಪುಣ್ಯಂ ಪುರುಷರೂಪಿಂದ ಪೋಗುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಬಹುಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೂ ಕೊರಳಸೆರೆಯುಬ್ಬಿ ಬಂದಿತು.

(ಡಾ. ಎಲ್.ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಪರಿಚಯ ಭಾಷಣ).

ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಲೆ

೨ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳು

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಚೇತನ. ಅಧ್ಯಾಪನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸಮಯವನ್ನು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಮಾಜಜೀವಿ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಅಪೂರ್ವ. ಅವರಿರುವಾಗ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರೇ ಬರೆದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಪೀಠಿಕೆ, ಮುನ್ನುಡಿಗಳು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಳವಡಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅನನ್ಯ; ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ.

ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ ಉಳ್ಳ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡಿವೆ. ಅವರ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಣಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್‌ರವರು ಈ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಾಡಿಗಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ

ಮುಖ್ಯ ಮಂಡ್ಯಮ ಪುಸ್ತಕ ಪುಸ್ತಕ